

Urbanistický rozvoj mesta PREŠOV

DIPLOMOVÁ PRÁCA

ANALYTICKÁ ČASŤ

Bc. Jozef Novotný

Ateliér Kohout-Tichý
AR 2023/2024, ZS

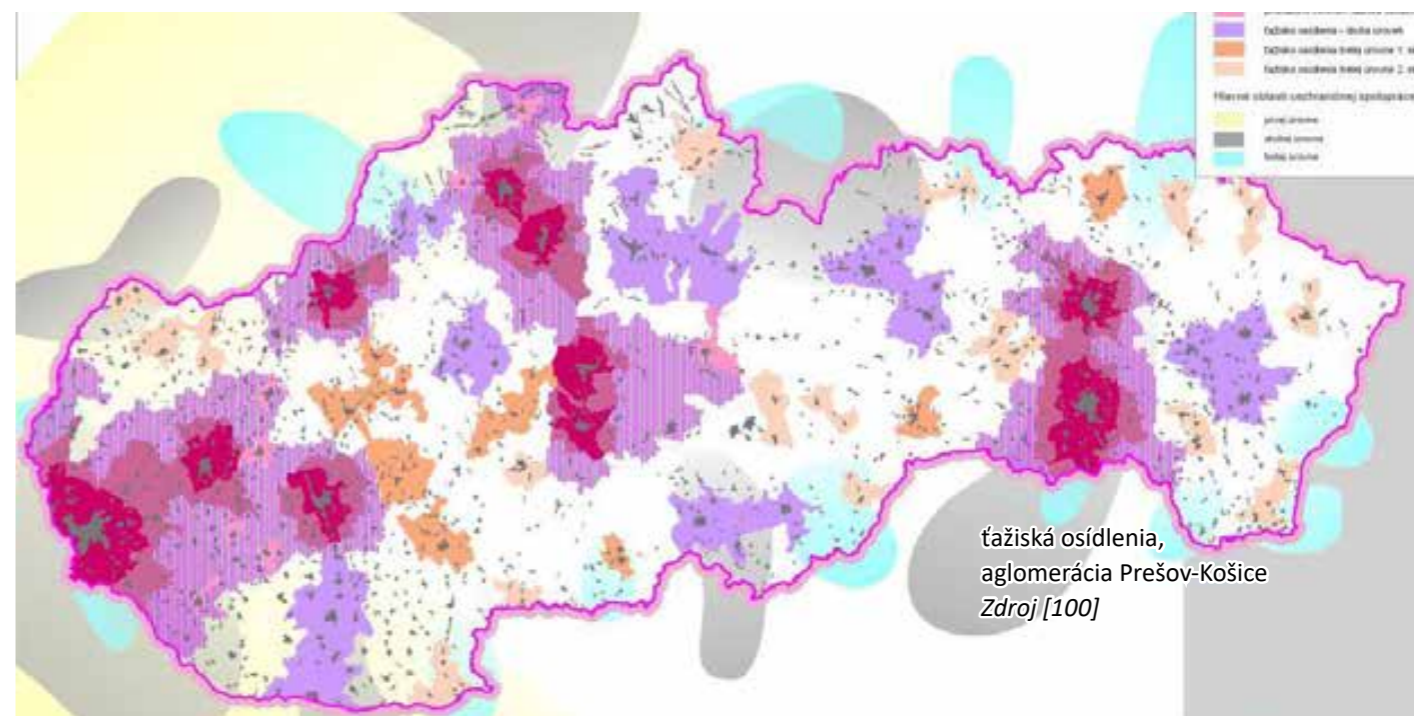

FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE

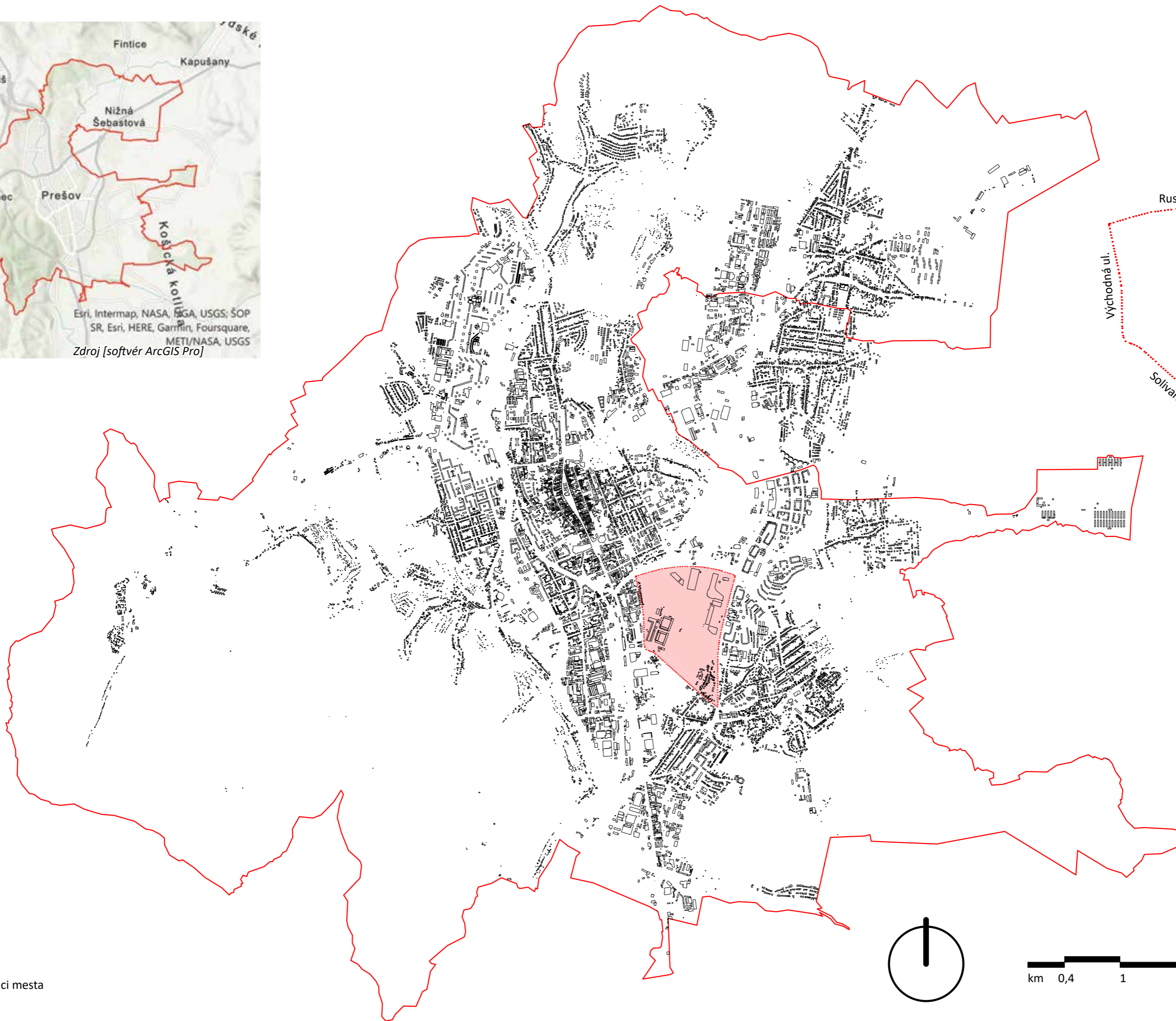
OBSAH

- poloha a vymedzenie riešeného územia
- A.1 SWOT analýza**
- A.2 analýza histórie miesta**
historické mapy
historické fotografie
opis a história mesta
časová os významných udalostí
ikony minulosti
- A.3 analýza územného plánu**
širšie vzťahy
komplexný výkres funkčného využívania územia
doprava
cyklistická doprava
verejná hromadná doprava
vodné hospodárstvo
tvorba krajiny a ochrana prírody
výkres verejnoprospešných stavieb
- A.4 analýza morfológie**
schwarzplan
námestia a parky
podlažnosť a dominanty
zónovanie mesta a nábreží podľa charakteru
lokoregióny
urbanistické obvody a ich charakter
hustoty zaľudnenia
história vývoja výstavby
- A.5 analýza dopravy**
dopravná infraštruktúra
železnica
obsluha verejnou hromadnou dopravou
space syntax
- A.6 analýza krajiny a zelenomodrej infraštruktúry**
reliéf
vrstevnice po 2 m
modrá infraštruktúra
zelenomodrá infraštruktúra
vegetácia
- A.7 analýza funkcií v sídle**
občianska vybavenosť
dochádzkové vzdialenosti od škôl
výroba a priemysel
- A.8 analýza okolitých vplyvov**
zastavané územie obce (intravilán)
katastrálna mapa
pozemky vo vlastníctve mesta
technická infraštruktúra
digitálny model reliéfu 5.0
teplota povrchu
ohrozenie riečnymi záplavami
Pamiatková rezervácia Prešov
Pamiatková zóna Soľná Baňa
- A.9 demografická a sociologická analýza**
vývoj a rozdelenie počtu obyvateľov
mestské časti
rozloženie a veková štruktúra obyvateľstva
štatistiky bytového fondu
- A.10 analýza zámerov a stratégií v území**
centrálny mestský park
stratégia udržateľného rozvoja dopravy 2040
(dopravné charakteristiky, hladiny hluku, nové cesty a cyklotrasy, stupeň automobilizácie)
plánované stavby a projekty v riešenom území
geotermálna energia
- A.11 mentálne vnímanie územia**
panorámy mesta
fotografie súčasného stavu riešeného územia
pocitová mapa
- A.12 práca s referenčnými projektami**
príklady zastavovacích systémov
referenčné obrázky, inšpirácie
- A.13 vyhodnotenie analýz a potenciálov rozvoja**
analýza z analýz (výkres problémov a hodnôt)
- A.14 zdroje a bibliografické odkazy**
strategické dokumenty mesta
mapové zdroje, dátové zdroje pre GIS softvér

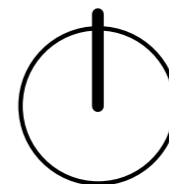

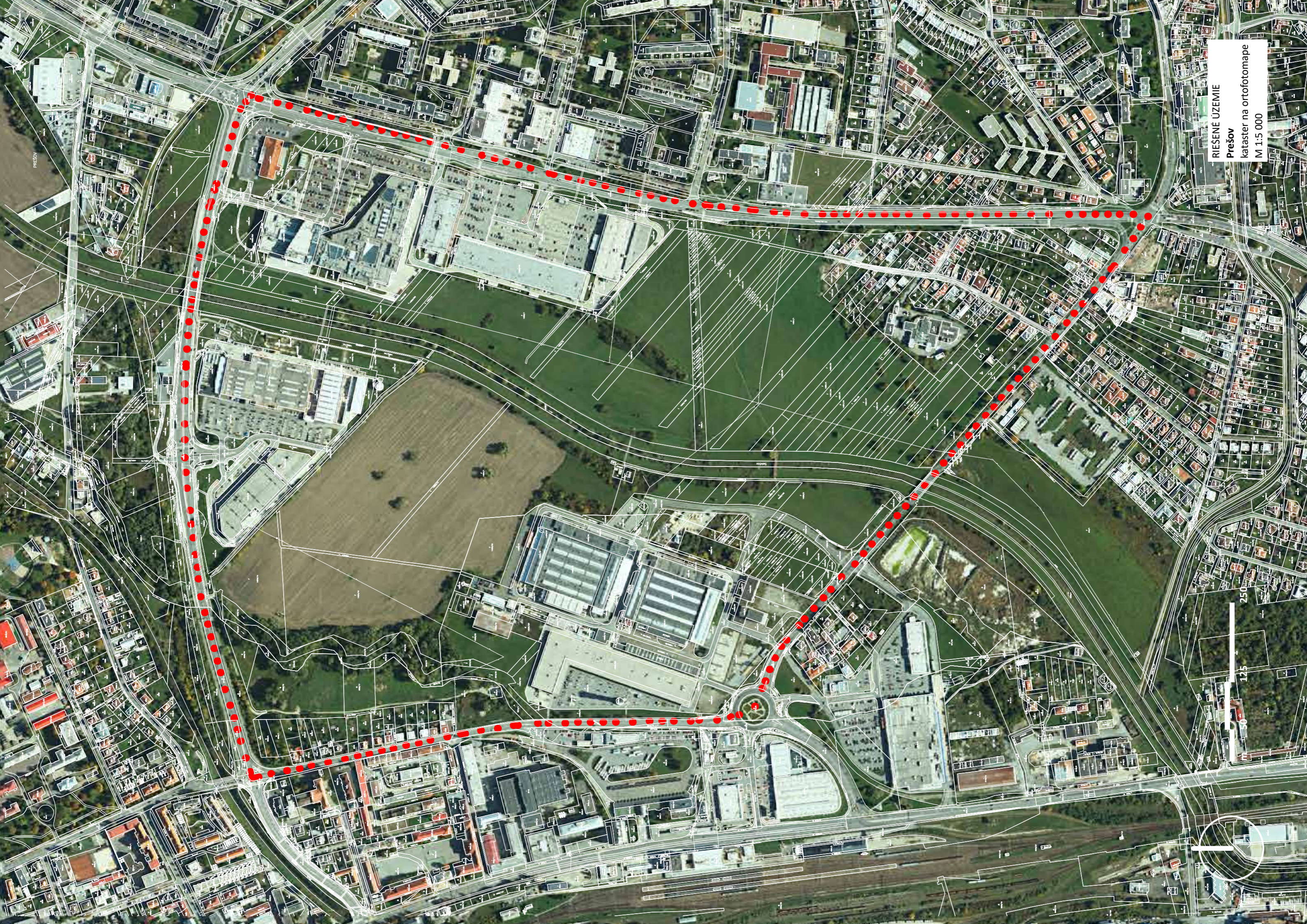

Prešov
RIEŠENÉ ÚZEMIE v rámci mesta
M 1:40 000

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Prešov
kataster na ortofotomape
M 1:5 000

250
125

SWOT analýza

A1

S STRENGTHS **SILNÉ STRÁNKY**

CELÉHO MESTA

- výhodná geografická poloha v rámci východného Slovenska, križovatka ciest S-J, V-Z
- aglomerácia s mestom Košice (metropola východného Slovenska, 30min vlakom/autom)
- pripravované rozširovanie priemyselných parkov, nové pracovné miesta
- rôzne prírodné terény v okolí mesta (šport, rekreácia)
- krajské mesto

RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- územie medzi historickým jadrom mesta (Pamiatková rezervácia mesta Prešov) a Solivarom (Pamiatkovou zónou Solná Baňa)
- rieka Sekčov
- obslužnosť MHD po celom obvode územia
- blízkosť vlakovej a autobusovej stanice
- blízkosť nákupných centier
- blízkosť nemocnice
- blízkosť amfiteátra
- blízkosť plánovaného Centrálného mestského parku
- pracovné príležitosti v riešenom území
- existujúca dopravná sieť
- jedno z najväčších potenciálnych rozvojových území v meste

W WEAKNESSES **SLABÉ STRÁNKY**

CELÉHO MESTA

- územný plán mesta z hľadiska potenciálu na výstavbu bývania vyhodnotený ako zastaraný a v mnohom nefunkčný
- nedostatok mestských a komunitných záhrad
- nedostatočná kapacita statickej dopravy (parkovacie domy a záchytné parkoviská)
- nedostatok sociálnych a nájomných bytov pre seniorov, zdravotne znevýhodnených občanov, štartovacie byty pre mladé rodiny
- nedostatočná kapacita predškolských zariadení (jasle, materské školy)
- nedostatočná kapacita zariadení opatrovateľských služieb a zariadení pre seniorov
- bariérovosť na verejných priestranstvách
- nedostatočná a prerušovaná sieť cyklotrás
- málo reprezentatívne priestory prvého kontaktu návštevníka s mestom (autobusová, železničná stanica, vstupy do mesta)

RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- nekonceptná výstavba v riešenom území bez významu v rámci celku (mesta)
- nezrozumiteľná zástavba bez vzťahu k verejným priestranstvám, bez ľudskej mierky
- monofunkčnosť
- málo voľných plôch vo vlastníctve mesta
- intenzívna doprava, dopravné tepny po obvode územia, rozsiahle parkoviská
- chýba nadväznosť územia na okolie a priestupnosť územím

O OPPORTUNITIES **PRÍLEŽITOSTI**

CELÉHO MESTA

- geotermálny vrt pri Prešove
- geotermálna energia na vykurovanie štvrtí, industriálnych parkov (prilákanie investorov), produkciu potravín, obnoviteľný zdroj
- potenciál prímestskej rekreácie (členitý reliéf, les, hory)
- dopyt po zabezpečení nájomného a sociálneho bývania
- dopyt po sociálnych službách a zariadeniach v súvislosti so starnutím obyvateľstva
- história ťažby soli a solivarníctva
- konverzia NKP Nový Solivar Masaryk na kultúrno-spoločenské, kongresové, multifunkčné centrum celomestského významu
- nábrežia riek Torysa a Sekčov ako severojužné osi s rekreačným potenciálom

RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- nenaplnený potenciál územia ("greenfieldu") uprostred intravilánu mesta
- mesto krátkych vzdialeností (vybavenosť dostupná do 15 minút pešo)
- vytvorenie rezidenčnej štvrte s dostatkom občianskej vybavenosti
- alternatívne formy bývania, zástavby a parkovania (baugruppe, co-living, co-housing, townhousy, parkovacie domy - parkhausy)
- rieka s nábrežím
- lokálne biocentrum a intaktná plocha zelene
- vedenie technickej infraštruktúry v riešenom území
- konverzia existujúcich halových objektov

T THREATS **HROZBY**

CELÉHO MESTA

- suburbanizácia - vznik satelitných obcí bez infraštruktúry, nárast individuálnej automobilovej dopravy, rozrastanie sídel do krajiny
- vysoké finančné náklady na údržbu verejných priestranstiev, technickej a dopravnej infraštruktúry ako dôsledok nekoordinovanej masovej výstavby rodinných domov
- starnutie obyvateľstva
- koncentrované lokality s marginalizovanými komunitami
- odchod mladých ľudí do zahraničia
- neuspokojivá kvalita priestranstiev sídlisk
- sústavný nárast preferencie individuálnej automobilovej dopravy
- dopravné preťaženie, nedobudovaná dopravná infraštruktúra (obchvaty mesta, mestské okruhy)

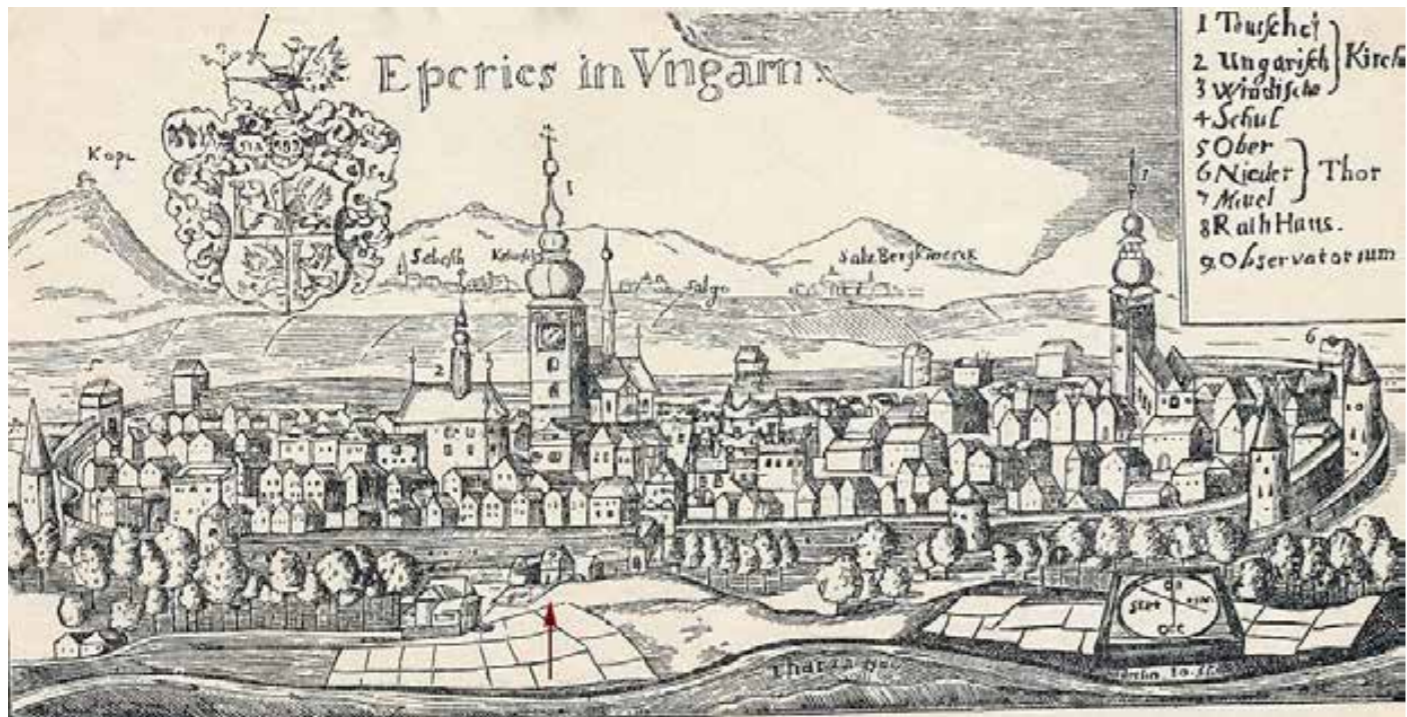
RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- odkalisko za závodom Nový Solivar Masaryk
- záplavová zóna Q100 rieky Sekčov
- vysoká povrchová teplota plôch v okolí
- vedenie technickej infraštruktúry (VN a pod.)
- kompletne zastavenie územia halovými areálmi obchodných domov a nákupných centier
- dominancia občianskej vybavenosti v území bez premiešavania funkcií

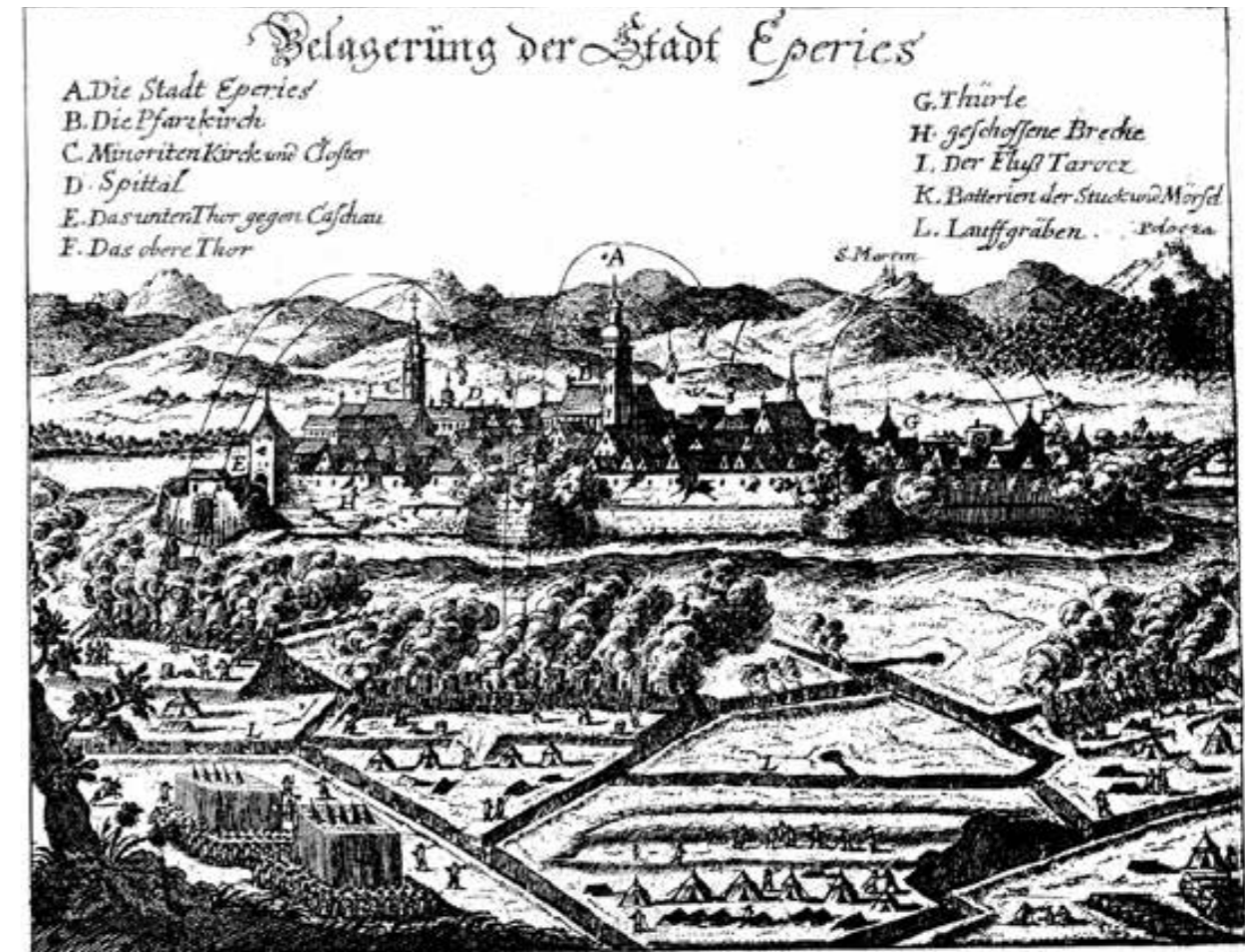
analýza histórie mesta

A2

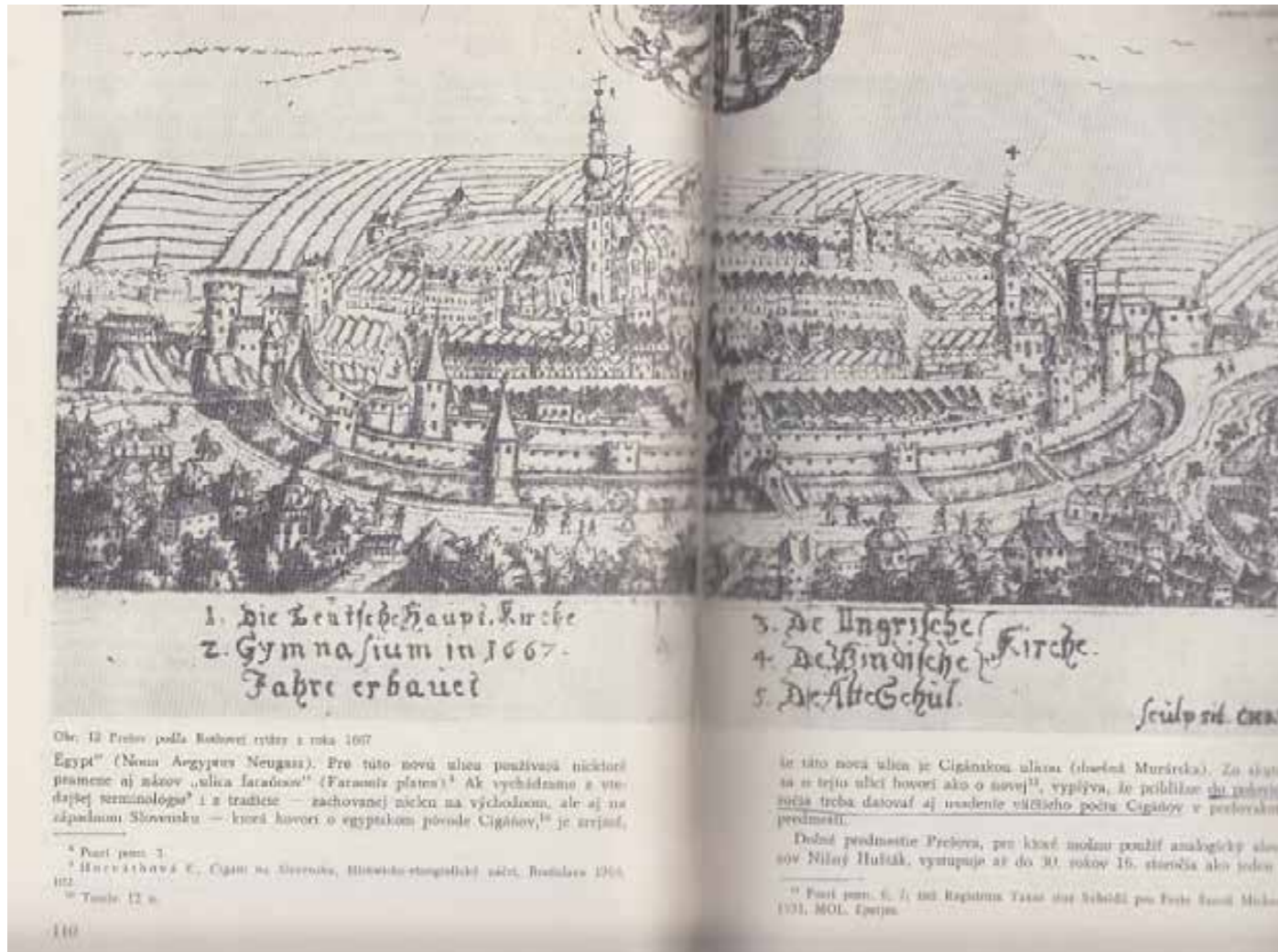

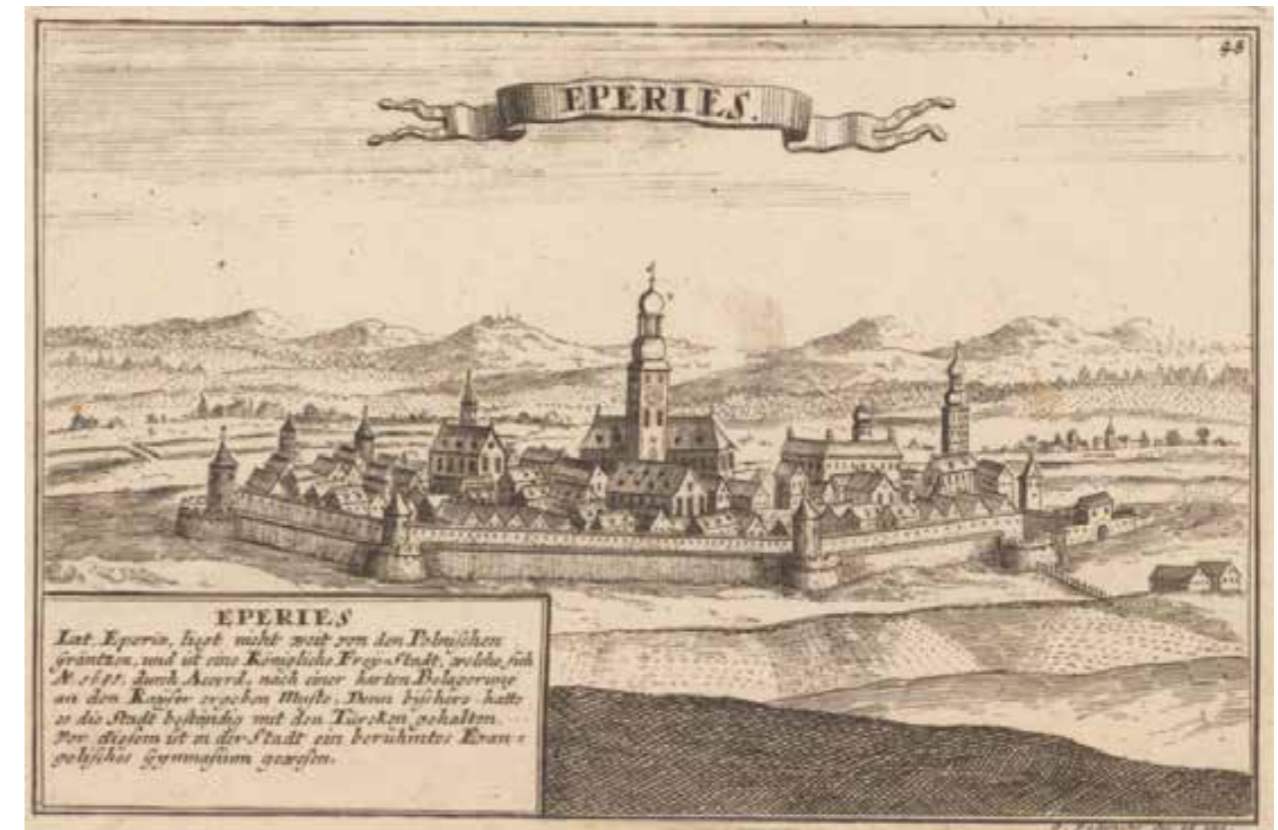
Prešov 1662
rytina
Zdroj [6]

Prešov 1714
obliehanie mesta
Zdroj [3]

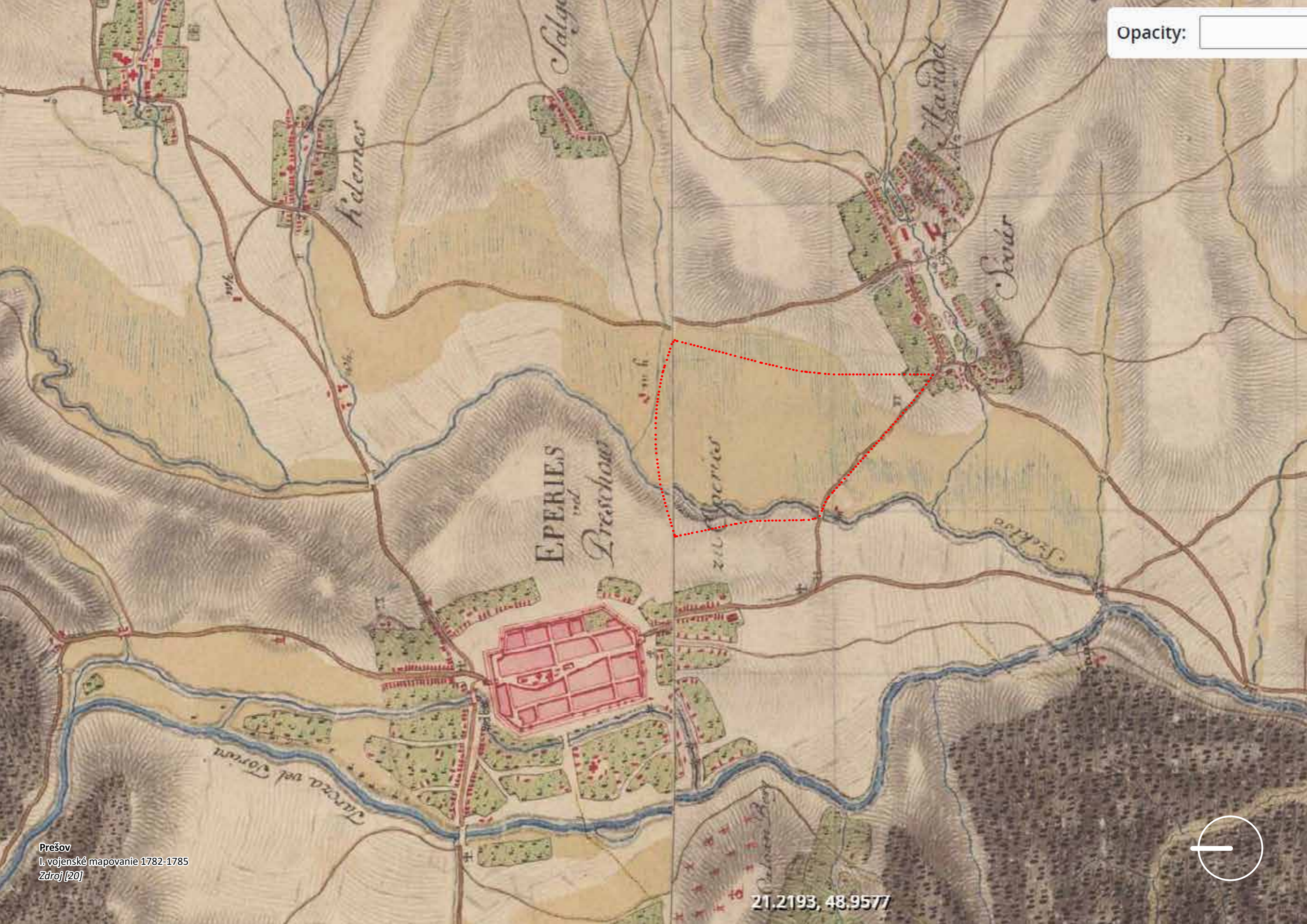
Prešov 1667
Rothova rytina
Zdroj [7]

Prešov 1720
Bodenehrova rytina
Zdroj [8]

Opacity:

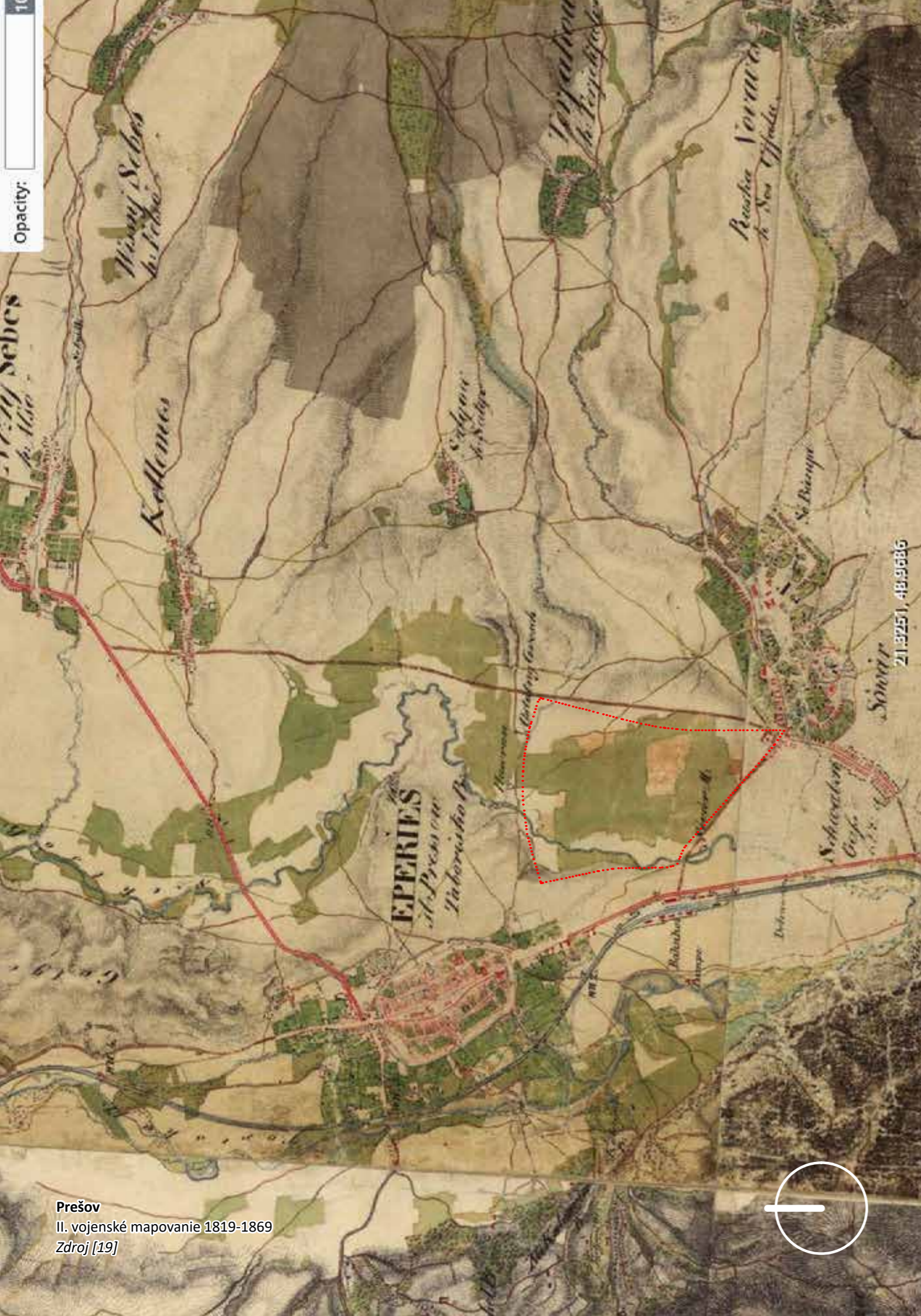

Prešov
I. vojenské mapovanie 1782-1785
Zdroj [20]

21.2193, 48.9577

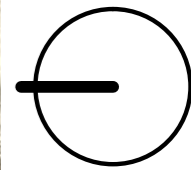
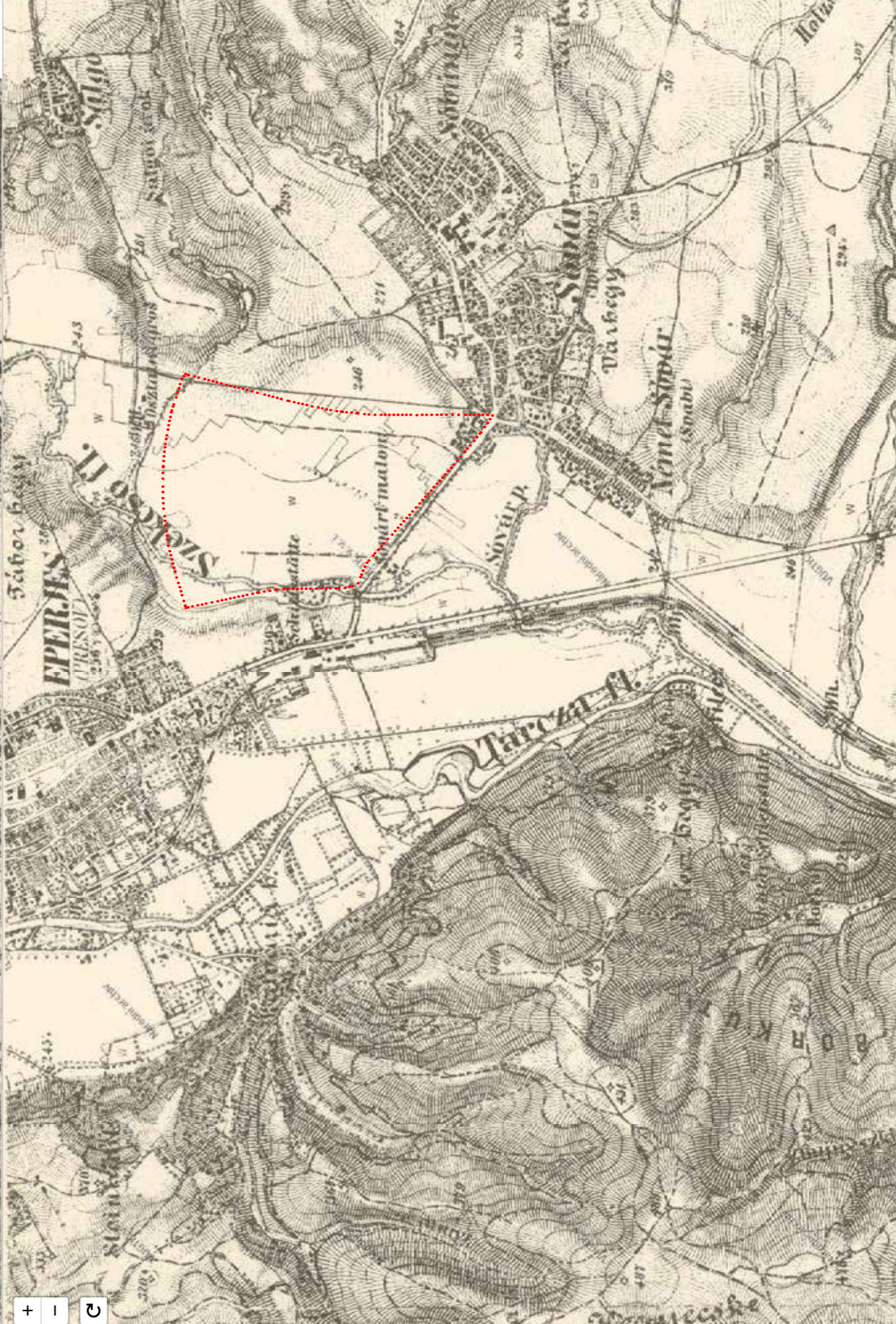
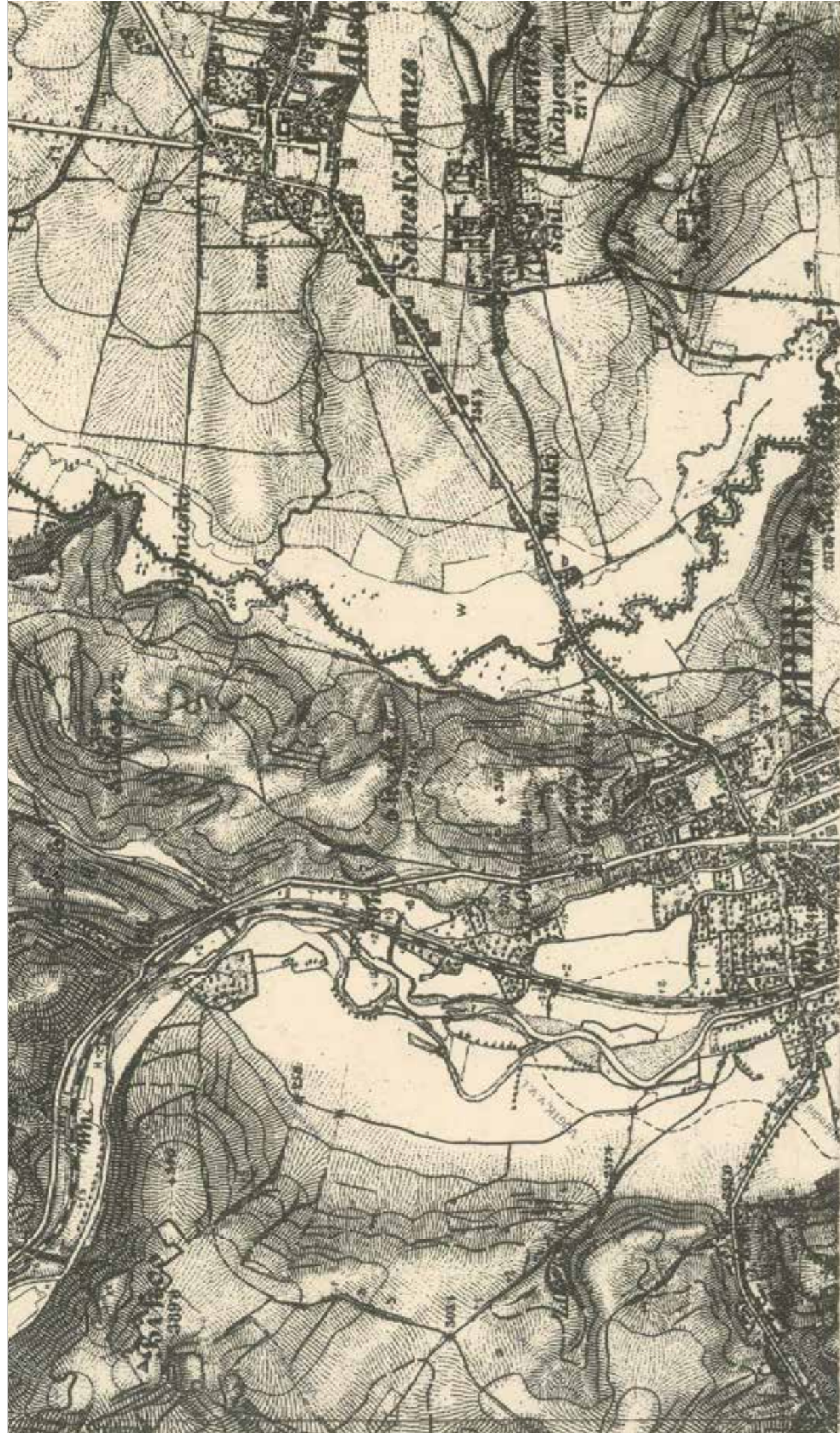

Prešov
II. vojenské mapovanie 1819-1869
Zdroj [19]

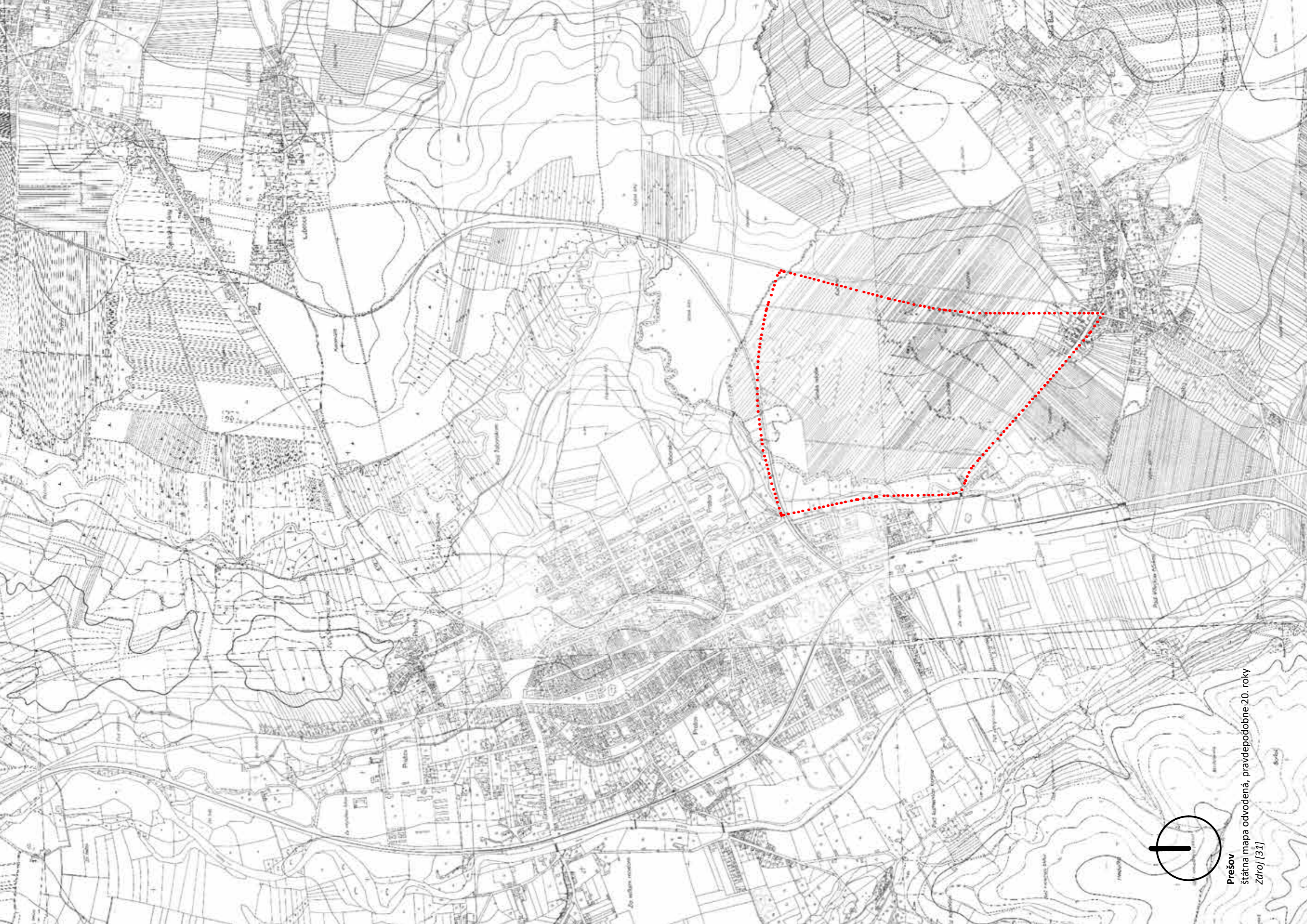

Prešov
II. vojenské mapovanie 1819-1869
Zdroj [19]

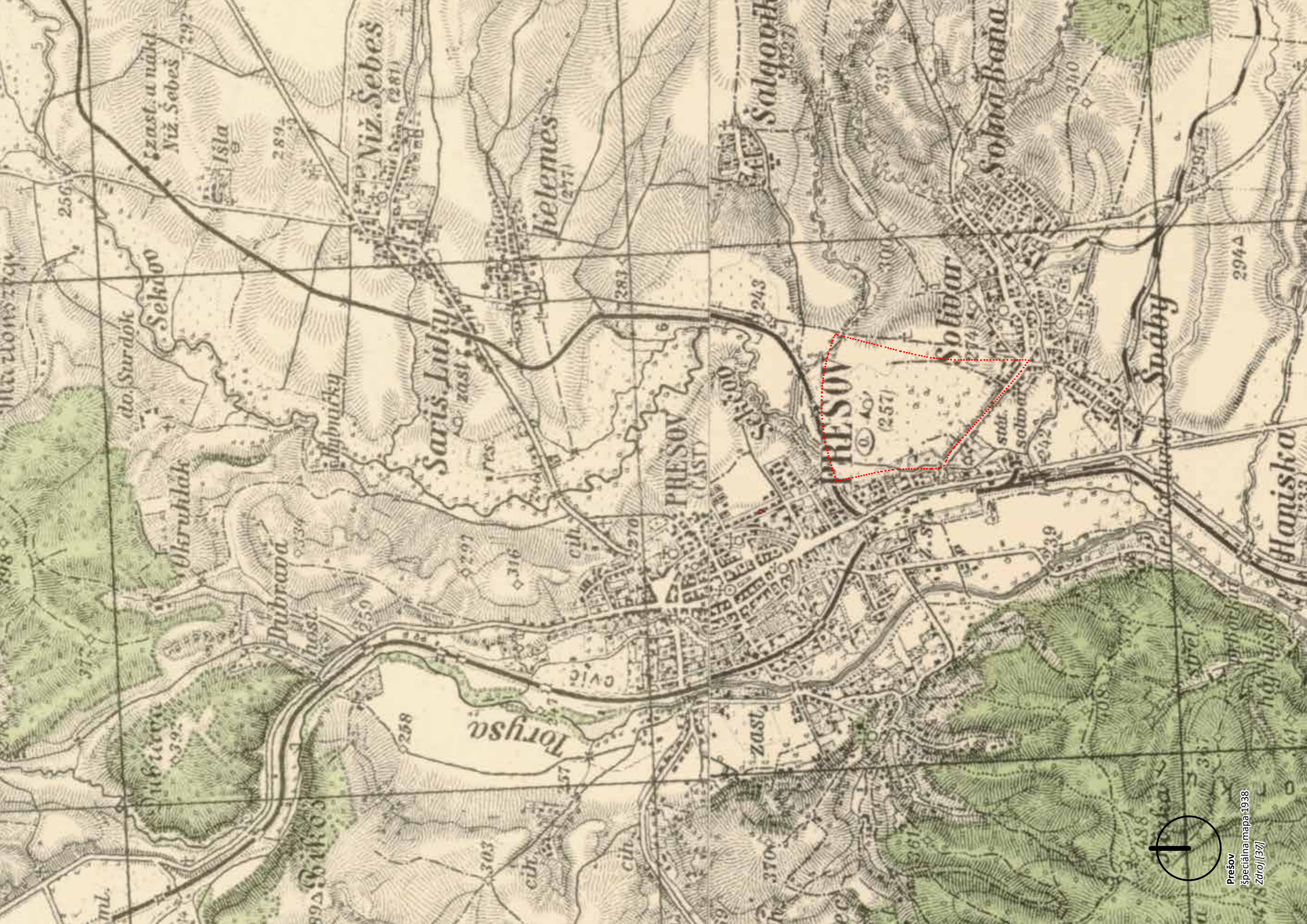

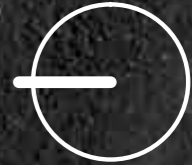

Prešov
štátna mapa odvodená, pravdepodobne 20. roky
Zdroj [31]

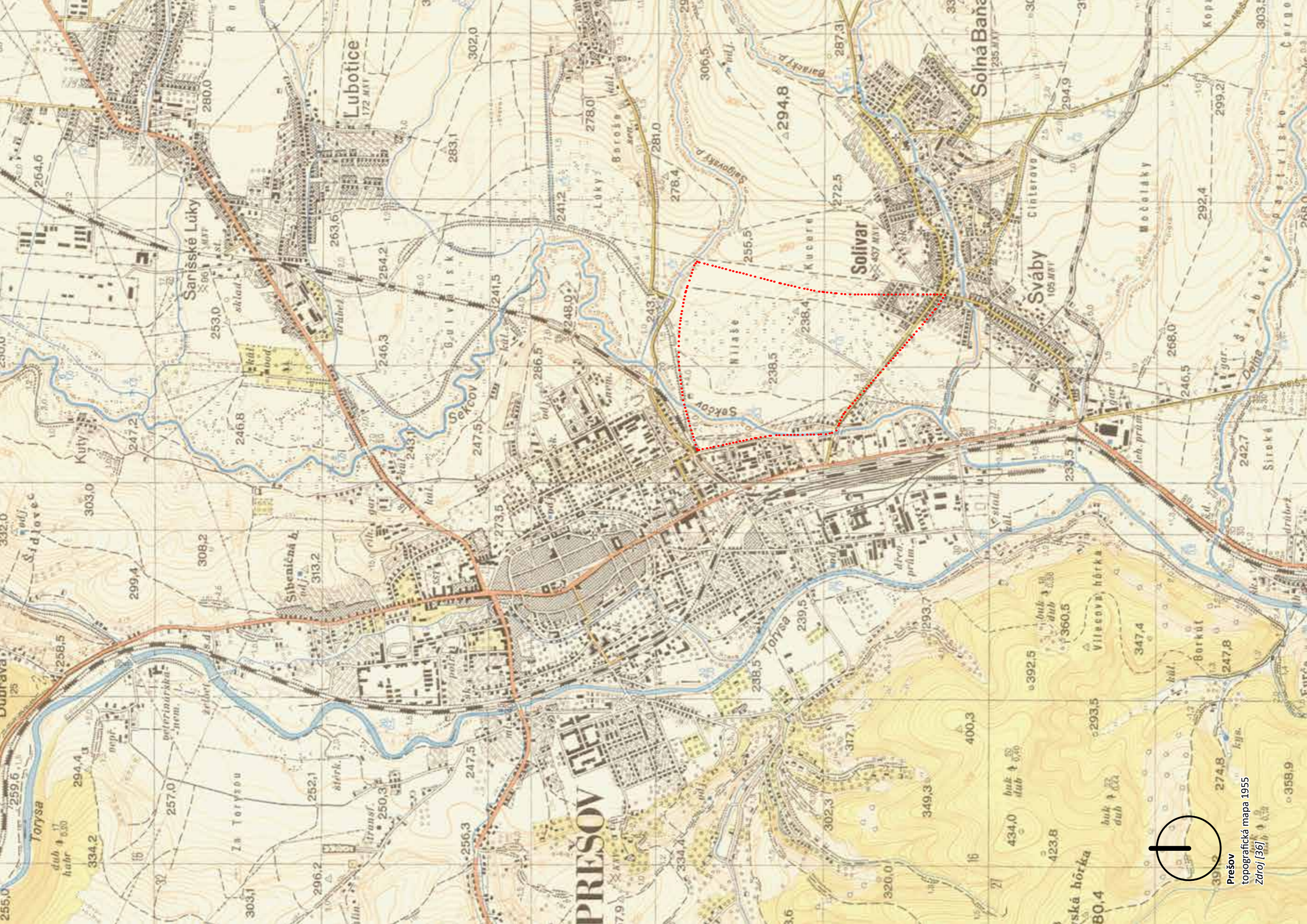

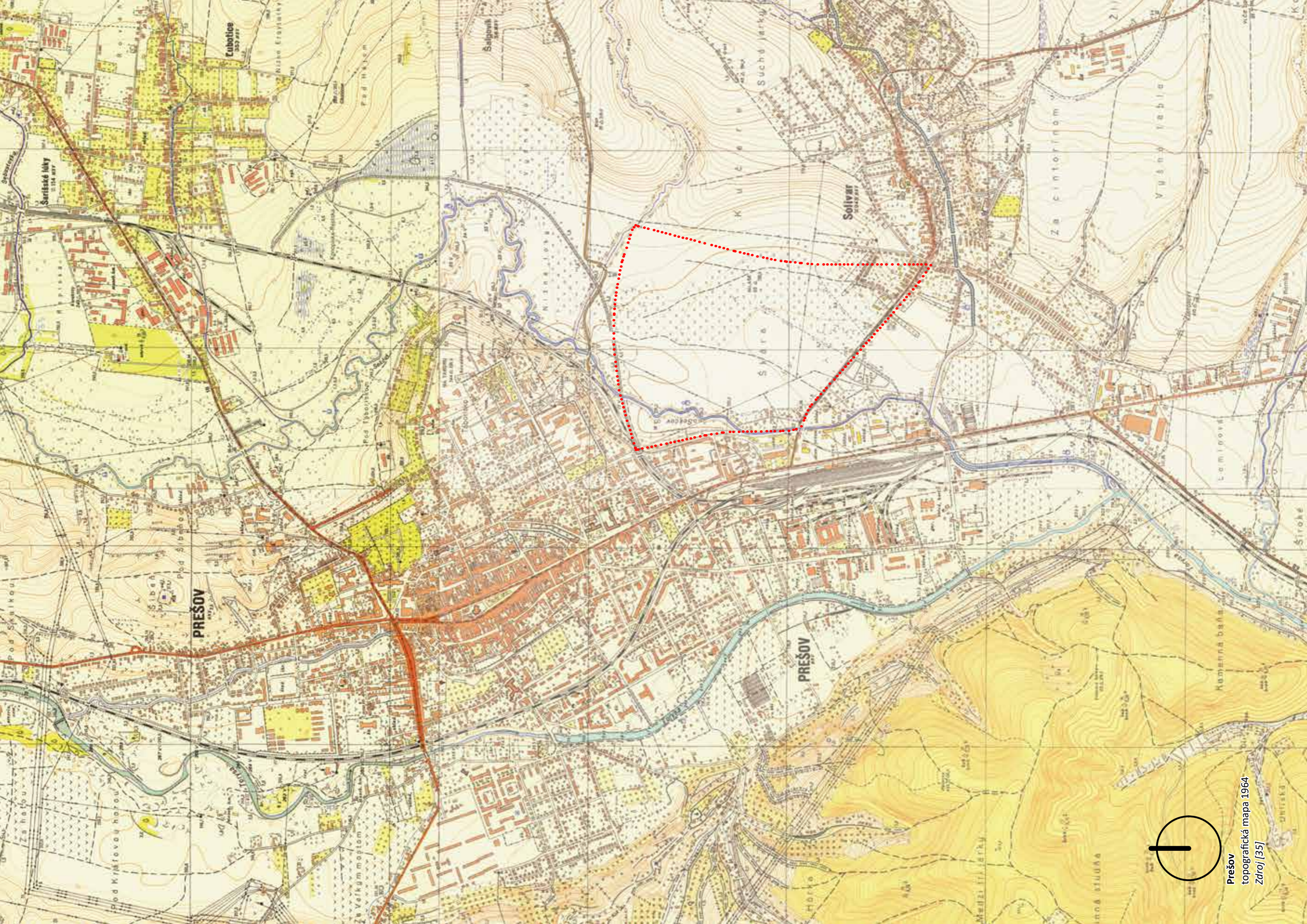

PREŠOV

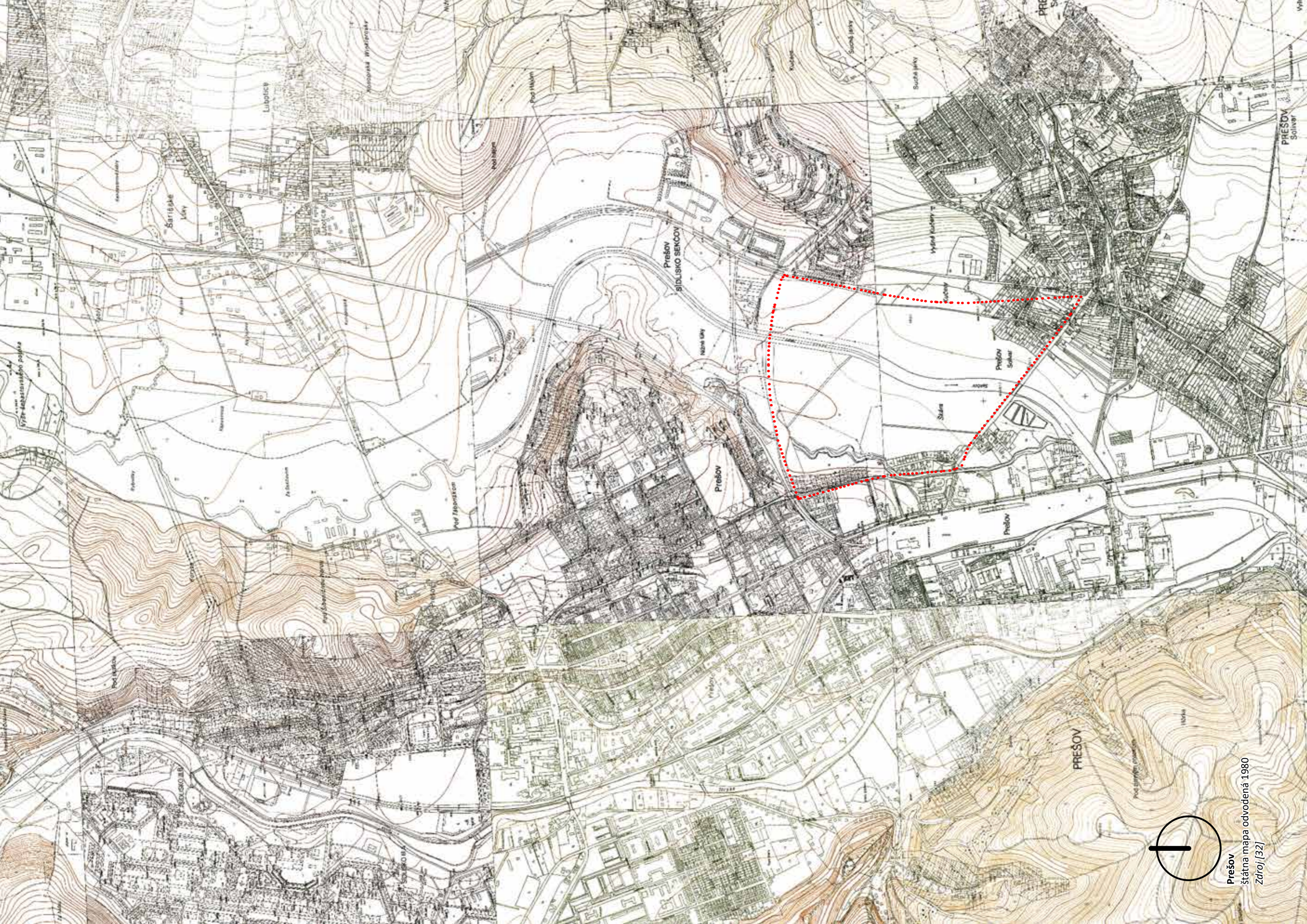
Prešov
topografická mapa 1955
Zdroj [36]

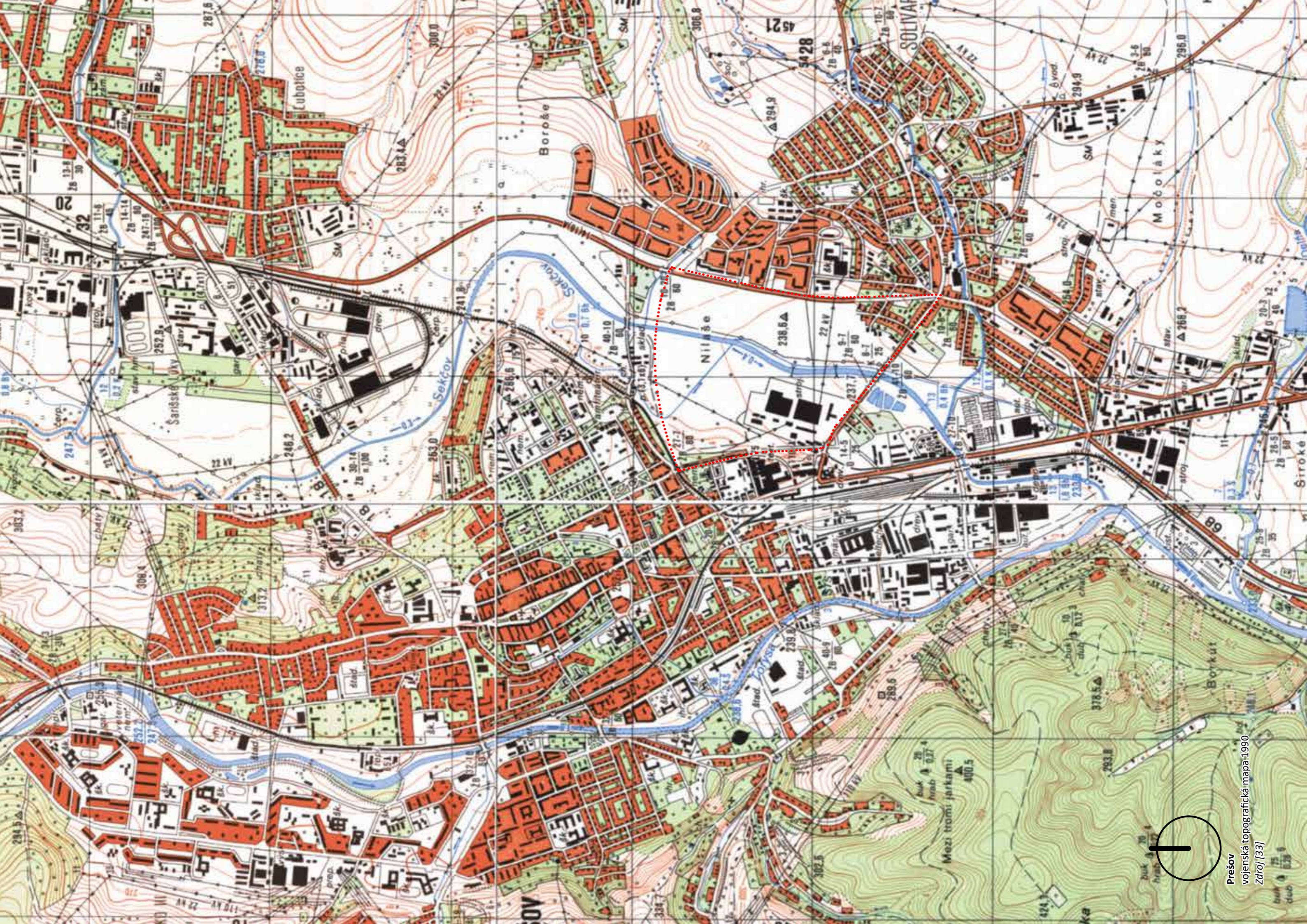

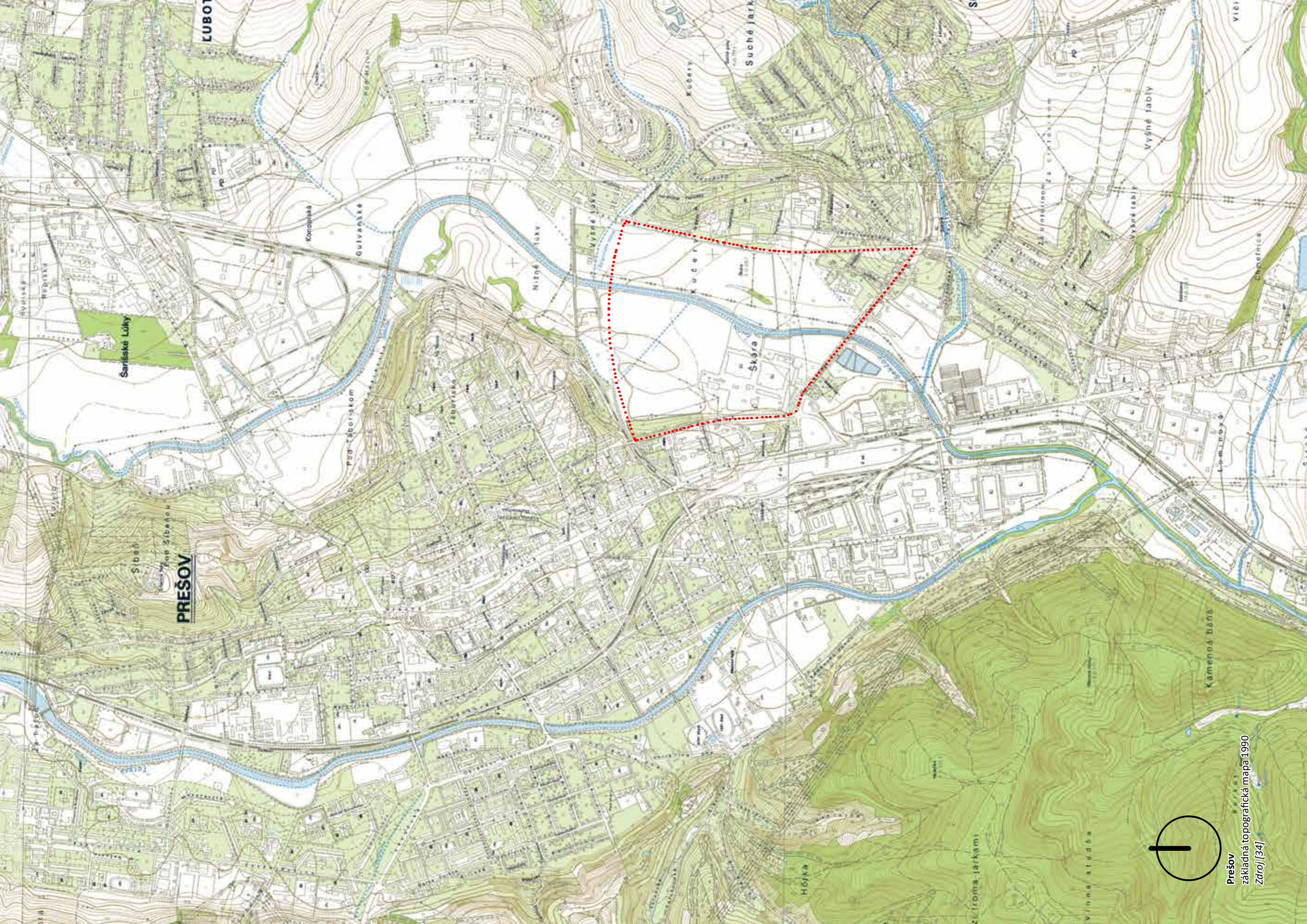

Prešov
štátna mapa odvodená 1980
Zdroj [32]

PREŠOV

LUBOT

Škára

Suché Jarky

Nizná Sebastova

Sirpo

Sarišské Luky

Ľubotice

Sídliisko Pod
Hajom

Salgovik

Sekčov

Solná baňa

Solivar

Sídliisko Svaby

Svaby

Vičie Doly

Kúty

Šidlovec

Taborisko

Juhozapadna
priemyselna
zóna

Wilecova
horka

Dubrava

Nová Dubrava

Sídliisko Mier

PREŠOV

Sídliisko Buklanských
hrdinov

Staré mesto

Sídliisko 3B

Sídliisko Mladost

Kráľova hora

Sídliisko 3A

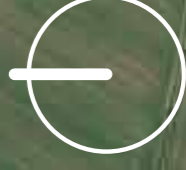
Rúčky

Sídliisko 2

Kalvária

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Prešov
ortofotomapa 2023
M 1:10 000
Zdroj [84], spracované v ArcGIS Pro

PREŠOV

nem. Preschau, maď. Eperjes

Mesto Prešov

Mesto Prešov je významným hospodárskym a správnym centrom východného Slovenska. Už v minulosti, historicky od udelenia mestských práv, sa v ňom sústreďovali riadiace činnosti, ktoré mali dosah spočiatku len na okolité mestá a obce, neskôr na celý región. Vyplýva to z jeho geografickej polohy, keďže je postavené na križovatke bývalých významných obchodných ciest.

Mesto Prešov

Prešov, s počtom obyvateľov 82 856 (údaj k 28. 08. 2023, zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky), je tretím najväčším mestom Slovenska. Sídliia v ňom viaceré krajské orgány a zároveň je správnym centrom Prešovského samo-správneho kraja, ktorý je najväčší na Slovensku. Taktiež je metropolou regiónu Šariš.

Mesto Prešov

Administratívne mesto Prešov pozostáva zo štyroch katastrálnych oblastí:

Prešov, Solivar, Šalgovík a Nižná Šebastová.

Mesto Prešov

Plocha štyroch katastrálnych území dnešného mesta Prešov (Prešov, Solivar, Šalgovík a Nižná Šebastová) je 70,436 km² (ÚGKK SR). Z toho tvorí 21,9 % orná pôda, 5,3 % záhrady, 10 % trvalé trávne porasty, viac než 18,6 % zastavané plochy a nádvoria, 1,8 % vodné plochy a viac ako 10 % ostatné plochy. Niečo vyše 30 % tvoria lesy.

Mesto Prešov

Cez územie mesta vedú významné medzinárodné cestné a železničné trate smerom do Poľská a na Ukrajinu. Najbližšími veľkomestami sú (podľa vzdušných vzdialeností): Košice (38km), Užhorod (96km), Miškolc (115km), Tarnow (128km), Budapešť (250km), Bratislava (345km).

Mesto Prešov

Mesto leží v Košickej kotline a obklopujú ho Slanské vrchy a Šarišská vrchovina. Prešovom pretekajú rieky Torysa a Sekčov. Geograficky sa Prešov nachádza presne na 49-tej rovnobežke, konkrétne na súradniciach 49° severnej zeme-pisnej šírky a 21°15′ východnej zemepisnej dĺžky. Rozpätie nadmorskej výšky územia sa pohybuje od 229 m n. m. (niva Torysy pri sútoku s Delňou) až po 480 m n. m. (vrchol Malkovskej hôrky). Nadmorská výška historického centra je okolo 255 m n. m.

Mesto Prešov

Zdroj [63, 90]

Mesto Prešov

Názov mesta Prešov nekorení v maďarskom slove Eper (jahoda, jahodovník), ale v slovanskom mene Preš, hoci sa symbol kvetov jahody dostal aj do erbov mesta. Do 15. storočia bol používaný maďarský názov mesta - Epuries, Eperjes, Apprias. Termíny Prešov, Pressow, Eperisinum, Priašiv, Fragopolis sú novoveké.

Mesto Prešov

Mesto sa vyvinulo na juhozápadnom svahu terénnej terasy v údolí rieky Torysa. Os mesta tvorila hlavná ulica (smer sever-juh), ktorá sa v strede námestia nerovnomerne rozšírila (dodnes nesymetrická podoba polelipsy, šošovky).

44

Od konca 12. storočia bolo správne centrum na Šarišskom hrade. V nasledujúcom období sa Šariš pretvoril na samostatný správny celok. Od 1. polovice 13. storočia tvorilo územie mesta súčasť Šarišskej župy (komitátu, stolice). Vojensko-správnym centrom bol hrad Šariš.

Mesto Prešov

Prvá písomná zmienka o Prešove sa však nachádza až v listine uhorského kráľa Belu IV. z r. 1247. Neskôr sa už Prešov spomínal oveľa častejšie. Od r. 1299, kedy mu boli Ondrej-om III. udelené mestské privilégia, už ako kráľovské mesto. Odvtedy zaznamenalo mesto vo svojom rozvoji nebývalú dynamiku. Zaslúžili sa o to ďalší panovníci, ktorí mestu udeľovali nové privilégia, posilňujúce jeho hospodársky, politický a kultúrny rast. V 14. a 15. storočí zaznamenalo mesto mimoriadny hospodársky rozkvet, zakladali sa tu cechy (kožušnícky, kováčsky, krajčírsky, obuvnícky a podobne) a v tom čase tu žilo okolo dvetisíc ľudí zaoberajúcich sa prevažne remeslom. V roku 1455 dostalo mesto od kráľa Ladislava Pohrobka svoj prvý mestský znak. Vďaka hospodárskej prosperite mesta 15. storočie znamenalo aj rozvoj stavebného ruchu, ktoré sa odzrkadlilo na honosnej architektúre meštianskych domov.

Mesto Prešov

Nemalú zásluhu na tom mala aj samotná poloha Prešova. Ten totiž leží na križovatke vojensko-obchodných krajinských ciest smerom sever-juh, východ-západ. Krajinská cesta viedla údolím rieky Sekčov v smere juh (Potisie) - sever, údolím rieky Torysa, cez Prešov, nad ktorým sa rozvetvovala, a to západným smerom na pohorie Branisko a Spiš alebo severozápadne smerom do Poľska. Tretia cesta viedla údolím rieky Sekčov na sever k Bardejovu a ďalej do Poľska, prípadne od Kapušian na východ, do doliny rieky Topľa a cez Dukliansky priesmyk do Haliče. Zároveň Prešov ležal na ceste prepájajúcej Čierne more a Balt.

Od 14. storočia sa mesto budovaním hradieb menilo na mohutnú pevnosť. V 15. storočí sa sformovali predmestia (tzv. huštáky). Na južnej strane mesta bolo Dolné predmestie (dnes Námestie legionárov), na severe mesta bolo Horné predmestie (dnes Námestie mieru). Vstup do mesta umožňovali Dolná brána na juhu, Horná brána na severe, tie mali predsunutý barbakan, a na západnej strane mesta bola Stredná/Malá/Západná brána, pred ktorou sa sformovalo tretie prešovské predmestie (dnes okolie Požiarnickej ulice). Panovníci udelením výsad na stavbu hradieb chceli uchrániť mesto pred prípadným vojnovým znivočením. Prešov sa mu však vždy nevyhol. Od 16. do 18. storočia ním prechádzali vojská protihabsburských povstalcov i habsburských panovníkov a každé z nich v Prešove zanechalo svoje stopy. Charakter mesta formovali jeho obyvatelia – početní remeselníci a obchodníci, národnosťou Slováci, Nemci, Maďari, Rusíni, Ukrajinci, Židia a Poliaci.

Mesto Prešov

Zdroj [64, 65, 66]

Mesto Prešov

Solivar a Soľná Baňa

Mesto Prešov

Solivar v Prešove je národná kultúrna pamiatka a patrí medzi najvýznamnejšie technické pamiatky na Slovensku. Je to unikátny komplex technických objektov na čerpanie a varenie soli zo soľanky, pochádzajúci zo 17. storočia. K objektom na ťažbu kamennej soli a čerpanie soľanky v Solivare patrí najmä šachta Leopold s budovou gápla, četerne, huta, varňa, sklad soli, kováčske dielne a klopačka.

Mesto Prešov

Jama Leopold bola centrálnym stvárkovým dielom, ktoré treba považovať za najstaršie. Začali ju hĺbiť v roku 1571. Ide o jamu hlbokú 155 m pôvodne nazývanú Cisárska. V roku 1674 bola nad ňou postavená budova gápla. Samotný objekt i mechanizmus si vyžiadali závažné opravy (prvá v r. 1807, druhá v r. 1844). Mechanizmus bol otáčaný štyrmi pármí koní. Soľanka sa čerpala v koženom mechu s obsahom 5 – 7 hl. Solivarský gápeľ bol jedným z najväčších v strednej Európe.

Mesto Prešov

Četerne, rezervoáre alebo zásobníky na uskladnenie vyťaženej soľanky boli postavené v r. 1815. Na kamenných podstavcoch je osem drevených nádrží s obsahom 1320 hl, celkom 10560 hl. Všetky nádrže tvorili jeden celok a boli umiestnené pod jednou strechou, konštrukčne prispôbené terénu. Do zásobníkov bola soľanka privádzaná z odkaľovacej nádrže dreveným potrubím od šachty Leopold. Z najnižšie situovanej ďalšej nádrže, umiestnenej v niveau terénu četerne, sa soľanka zvädzala do predhrievacej, potom do odparovacej panvy.

Mesto Prešov

Na prelome 18. a 19. stor. boli postavené dve varne František a Ferdinand (zbúrané v r. 1931). Varňa František sa nám nezachovala v pôvodnej podobe, pri požiari v r. 1819 zhorela do tla. Soľanka sa vpúšťala do odparovacej panvy. Kryštalická soľ sa vyhrabávala a prenášala do odkvapových komôr, kde sa soľ ponechala asi 24 hod. Drevenými zvodmi sa premiestnila do sušiarní a po 8 a viac hodinách sa potom prenášala do skladu alebo expedovala.

Mesto Prešov

Soľ bola prevážaná z varne do skladu po kofajniciach v malých drevených vozíkoch. Sklad soli v pôvodnej podobe bol stavebne dokončený okolo roku 1825. V podstate išlo o architektonicky najimpozantnejší objekt celého areálu. Vyhorel dňa 18. mája 1986. Zhorela nenapodobiteľná svorníková drevená konštrukcia krovu.

Mesto Prešov

Pôvodný areál bývalého panvového solivaru dotvárali ďalšie objekty, akými boli napr. slané kúpele, strojovňa, vozovňa a iné. V podstate už ide iba o budovy bez príslušného technického zariadenia a základného inventára. Pre úplnosť spomenieme turňu – zvonicu, ktorá v starších časoch plnila funkciu klopačky. Postavená je na návrší – obvale. Klopaním na dosku sa oznamoval baníkom, resp. zamestnancom erárneho podniku začiatok pracovnej doby a iné významné alebo mimoriadne udalosti (živelné pohromy). Svoje poslanie ukončila po prvej svetovej vojne.

V roku 2016 sa v NKP Solivar otvoril pre širokú verejnosť objekt – sklad soli, ktorý bol ruinou od požiaru v roku 1986. Neslúži už pôvodnému účelu – skladovaniu a distribúcii soli, ale stáva sa z neho zaujímavý funkčný priestor s mnohorakým využitím. V zrekonštruovanom objekte je najväčšia historicky vzácna centrálna hala, z ktorej sa vychádza do jednotlivých priestorov – bývalých soľných komôr. Tie sú rozdelené na muzeálnu časť, kongresový priestor a hospodársku časť, ktorá je vyhradená pre kancelárske, stravovacie a hygienické priestory. Obnovená bola aj veža skladu, ktorej dominujú funkčné hodiny a zvon.

Mesto Prešov

Areál soľného závodu „Starý solivar“ z prelomu 18. a 19. storočia sa zachoval ako unikátna technická pamiatka, ktorá nemá v oblasti technických pamiatok podobného druhu na území Slovenska konkurenta. Za vybudovanie a prosperitu tejto fabriky vďačíme v nemalej miere aj vládnej a obchodnej stratégii Habsburgovcov. Bol vybudovaný za pomoci cisárskych odborníkov a pracovnej zručnosti a vytrvalosti tunajšieho obyvateľstva.

Zvyšujúci dopyt po soli neustále nútil vedenie závodu zaoberať sa otázkou zvyšovania kapacity produkcie závodu. Po márných pokusoch modernizácie starého solivaru (varne František a Ferdinand) nezvýšili kapacitu výroby a produkcia ostala na čísle cca 6000 ton soli ročne. Novodobá história solivarníctva na Slovensku začína výstavbou nového štátneho solivaru s názvom „Prezident Masaryk“. Výstavba fabriky trvala od roku 1921 do roku 1925 a závod bol spustený do prevádzky 7.marca 1925. Kapacita výroby bola stanovená na 12000 ton jedlej soli za rok v nepretržitej 24 hodinovej prevádzke.

Mesto Prešov

Ďalšie rekonštrukcie, modernizácia, automatizácia a mnohé inovácie v závode viedli k rozšíreniu sortimentu vyrábaných produktov. Dôležitým opatrením bolo v roku 1980 zakúpenie nového plnoautomatu na balíčkovanie 1 kg soli, ktorý bol napojený na 24 hodinovú nepretržitú prevádzku s ročnou kapacitou 32000 ton soli v 1 kg balíčkoch. Zautomatizovaním a kompletáciou linky na balenie 50 kg vriec soli celý výrobný proces prebiehal bez zásahu ľudského činiteľa. Ďalší nárast výroby a sortimentu v roku 1995 zabezpečený novou technológiou a prístrojmi umožňoval zvýšiť výrobu soli na 90 000 ton soli ročne.

Mesto Prešov

Po revolúcii bol podnik privatizovaný, následne sa po zlej finančnej situácii dostali Solivary a.s. Prešov do konkurzu. V sobotu 16. mája 2009 bol závod definitívne uzavretý, 155 zamestnancov prišlo o prácu a ťažba soli v Solivare bola ukončená.

Mesto Prešov

Zdroj [61]

Bývalý plavebný vodný kanál a bývalá úzkokol'ajná lesná železnica v doline Delne

Delniansky potok (Delňa) – ľavý prítok Torysy – a jeho prítoky v severnej časti Slanských vrchov sa v minulosti využívali na dopravu dreva pre soľný závod v Solivare pri Prešove. Umožnil to v roku 1691 smerovou a výškovou úpravou koryta potoka a výstavbou plavebného kanála od obce Dulová Ves lesmajster Štefan Jordán. Zvrat v spracúvaní soli spôsobila katastrofa v roku 1752, keď prívál vody zaplavil ťažnú jamu Leopold. Soľ sa odvtedy začala získavať výlučne varením, čím sa zvýšila spotreba dreva.

To viedlo v rokoch 1819 – 1821 k výstavbe dreveného plavebného kanála (s dĺžkou 18,9 km, prevýšením 515 m a profilom 82 × 45 × 60 cm) a priehrady v Zlatej Bani na hornom toku Delne. Kanál viedol od Zlatej Bane pozdĺž potoka Delňa do Kokošoviec, kde sa stáčal k Solivaru.

V roku 1917 plavebný kanál nahradila novovybudovaná úzkokol'ajná lesná železnica pre zvoz dreva. Na výstavbu bolo pridelených 200 ruských vojenských zajatcov. V roku 1926 bola trasa dobudovaná až na Pusté pole. V roku 1928 sa uvádza dĺžka kol'ají 25,8 km.

V rokoch 1954 – 1955 bola trať zrušená ako nerentabilná po tom, čo bola postavená cesta z Kokošoviec do Zlatej Bane a drevo sa začalo zväžať nákladnými autami.

V rokoch 1958 – 1969 bola trať prestavaná využívaná ako Pionierska železnica spájajúca Prešov s rekreačnou oblasťou Sigord. Pionierska železnica bola v roku 1969 zrušená. Ešte nejaký čas sa uvažovalo o obnovení prevádzky, ale nakoniec došlo v asi v roku 1974 k likvidácii železničného zvršku a k rozoraniu trate v poliach.

Zdroj [62]

Kumšt

Bola vodná bašta na dnešnej ulici Ku Kumštu. Od 16. st. bolo v suteréne nepoužívanej bašty umiestnene zariadenie na čerpanie vody z Mlynského jarku s rozvodom v drevených rúrach po meste (Machina hydraulika). Poháňané bolo konskou silou. Bašta neskôr spustla a obnovená bola r. 1930, kde v nej našlo priestory židovské múzeum. Dnes je v objekte depozitár Krajského múzea v Prešove.

Zdroj [66]

Soľnobanská čipka

Najstaršie Soľnobanské čipky sú známe už od konca 16. storočia. V roku 2009 získala Soľnobanská čipka od Úradu priemyselného vlastníctva osvedčenie o zápise zemepisného označenia výrobku a osvedčenie o zápise ochrannej známky.

Zdroj [59]

46

Mlynský jarok (potok) s náhonom

Niekdajší viacúčelový vodný systém. Tiahol sa v dĺžke niekoľkých kilometrov od starej hate (šľuder, flúder, bigľajz) nachádzajúcej sa na konci Sídliiska III až k areálu Prešovskej univerzity. Od 13. storočia slúžil na poháňanie mestských vodných mlynov a ako vodná priekopa, ktorá dopĺňala obranný systém mesta. Neskôr aj ako zdroj úžitkovej vody prečerpávanej unikátnym kolesom do mestských cisterien. V 19. storočí bol Mlynský jarok využívaný ako zdroj poháňajúci vodnú turbínu Prešovskej elektrárne (od roku 1894), zásoboval vodou mestské kúpalisko, viaceré mestské kúpele na Kúpeľnej ulici a v zimných mesiacoch slúžil ako zdroj vody na výrobu ľadovej plochy pre miestny Korčuliarsky spolok.

Mľinski jarek bol vo svojich najlepších časoch, okrem technického využitia, miestom prechádzok. Pretínalo ho len niekoľko lávok a mostíkov – na Levočskej tiekol popod drahu (cestu), tam bol mostík k hasičom, jedna lávka bola pri dnešnej Hotelovej škole, ďalšia až tesne nad mlynom, nasledujúca bola nižšie, za veľkým priestranstvom, kde sa korčuľovalo, dve lávky viedli k Netrofalovi a Hrubému a ešte bol mostík pri Svojdomove, dnešná ulica Tarasa Ševčenka. Od Kúpeľnej ulice jarek pokračoval rovno dolu, okolo domu hrebenaára Cabana, popod štreku (železnicu), povedľa kaplnky, v ktorej bola uskladnená soľ pre neďaleký šľubrik (bitúnok), ďalej okolo zbúraniska po kúpeľoch a cez Bulharove role až do Torysy, kde vyhlbil bandžur (mláku). Toto miesto sa volalo Cepla votka a doteraz ho vidno – pri univerzitných internátoch z brehu vykúka rúra. Z Mľinskoho jarku sa dodnes zachovalo už len torzo pri Kumšte, ktoré bolo vyhlásené za technickú pamiatku.

Zdroj [58, 72]

Lokalita medzi sídliskom Sekčov a železničnou stanicou

Na miestach kde dnes stojí Sídliisko Sekčov boli pred 40 rokmi rozsiahle lúky a lány polí. Cez lány polí viedla do týchto miest, v blízkosti terajšieho nákupného strediska Opál, poľná cesta. V miestach pred nákupným strediskom Opál, po pravej strane tejto poľnej cesty stál dubový kríž, obkolesený dvoma lipami, okolo ktorých stála drevená ohrádka. Bolo to na dnešnej ulici Arm. gen. Svobodu. Tento kríž, ktorý neskôr padol za obeť výstavbe sídliiska bol jediný orientačný bod v týchto „nekonečných“ obilných lánoch, ktoré sa v týchto miestach vlnili, resp. ako obyvatelia Solivaru hovorili „kučerili“. Aj preto túto lokalitu nazývali Kučere.

Pri výstavbe Rusínskej ulice archeológovia v roku 2001 odkryli včasnoslovanské sídlisko. Pri tomto výskume sa získalo množstvo keramických zlomkov z nádob rôzneho druhu, fragmenty kovových predmetov, zlomky nožíkov, pracky. Podľa výskumov pracovníkov Krajského múzea v Prešove malo sekčovské slovanské sídlisko do 50 obyvateľov. Vyskúmané hmotné zvyšky osady sa nachádzali v hĺbke 1,5 m.

Zdroj [60]

Opálové bane

Slovenské opálové bane sú jediné opálové bane na Euroázijskom kontintente a sú to najstaršie opálové bane na svete. Staršie názvy – Dubnícke bane, Opálové bane v Dubníku v druhej polovici 19. storočia sa používalo aj označenie Červenicko-dubnícke opálové bane maď. A Vörösvágás – dubniki opálbányak, resp. Vörösvágás Dubniker Opálgruben).

Začiatky systematickej ťažby drahého opálu v Červenicí – Dubníku nachádzame v 90. rokoch 16. storočia, kedy sa cisár Rudolf II. rozhodol iniciovať prospekciu drahokamov v Uhorsku. Keďže prieskum odhalil perspektívu možnej ťažby, cisár v r. 1597 poveril Alberta Magnusa z Vratislavi (Wrocław) zhromažďovať opály a iné druhy drahokamov v tejto lokalite. Práca Alberta Magnusa bola zrejme úspešná, keďže cisár Rudolf II. sa na prelome storočí zasadil o vznik protoprevádzky priamo v lokalite, ktorej vedením poveril úradníka Baltazára Kluega z Boce.

Budúcnosť lokality v Dubníku v roku 1775 predznamenal nález najväčšieho európskeho opálu na dne potoka v Červenicí. Opál menom Harlekýn vážiaci 594 g bol ohodnotený na 700 tisíc holandských guldenov. Dnes je uložený v prírodovedeckom múzeu vo Viedni. Hoci bol začiatok 19. storočia pre bane v Dubníku pomerne komplikovaný, záujem európskej nobility o drahý opál iste narastal, o čom svedčí aj skutočnosť že vlastníčkou azda najznámejšieho a podnes tajomstvom zahaleného opálového šperku „Oheň trójsky“ bola v tom čase prvá manželka cisára Napoleona – Jozefína de Beauharnais.

Obdobie nájmu rodiny Goldschmidtovcov (1845 – 1880), ktorá mala vo významných európskych mestách svoje obchodné sídla, bolo pre drahokamy z Červenice – Dubníka iste zenitom slávy. Goldschmidtovci, ponúkajúci v rámci Európy nielen drahokamy aj ďalšie služby ako ich brúsenie či výrobu šperkov, prezentovali drahý opál z Dubníka azda na každej v tom čase konanej svetovej výstave. Bane v Dubníku v tomto období dosahovali svoje produkčné maximum a hoci sa na svetových výstavách už objavovali aj opály z Austrálie, Hondurasu či Mexika, v podstate nemali vážnejšiu konkurenciu.

Slovenské opálové bane až do objavenia nálezísk opálu v Mexiku a Austrálii v 19. storočí boli jedinou ťaženou lokalitou na svete. Z dôvodu povojnových rokov a zlej ekonomickej situácie ukončili ťažbu v roku 1922. Dejiny opálových baní zdokumentoval významný slovenský historik, muzeológ a popularizátor vedy Štefan Butkovič v knihe História Slovenského drahého opálu z Dubníka. Zlatý vek opálových baní pri obci Červenica pripomína zrekonštruovaný vchod do štôlne Jozef.

Zdroj [56]

Štátny žrebčinec

Bývalá dominanta miestneho významu, zanechala po sebe historickú, spoločenskú, architektonickú a chovateľskú hodnotu so športovou trofejou s celoslovenským a zahraničným významom.

Stál na veľkej ploche (v priestore vedľa terajšej Spojenej školy Pavla Sabadoša v Prešove) za murovaným plotom, ktorý stojí dodnes. Mohutný útvar, ktorý odrážal architektonickú krásu obdobia roku 1859. Vyžaroval harmóniu medzi pracovným prostredím, ošetrovateľom koní, zvierateľom a prírodou.

Hlavnou úlohou žrebčince bolo povzniesť úroveň zemského chovu v najsevernejších okresoch Uhorska. Jeho úlohou bolo riadiť prácu tak, aby boli v tejto oblasti čím skôr vypestované plemená koní, aké boli vtedy vyhľadávané pre účelné a praktické využitie v národohospodárskom živote a vo vojenskej službe.

Celý areál „Starých kasární“ – Štátneho žrebčince sa skladal z administratívnej budovy s kanceláriami, bytmi pre zamestnancov a koniarne, ktorú tvorili objekty maštali, hospodárskych budov a skladov. Administratívna budova z vnútornej strany vytvárala objekt nazývaný „Malý dvor“. Ten vytvárali domy spojené v tvare uzatvoreného obdĺžnika. Nádvorie zdobila kvetinová skalka, drevený altánok a pri ňom vyhlbená studňa. Za Malým dvorom sa nachádzala hospodárska časť objektu žrebčince .

Koniareň – „Veľký dvor“ tvorili štyri očíslované maštale, dostihová maštaľ, budovy a priestory potrebné pre chov koní. Maštale mali sedlovne, kde boli odložené sedlá a ohlávky na jazdenie a priestory pre prípravu krmiva s umývarkou, aj nádrže na vodu. V maštaliach bol umiestnený aj rozhlas po drôte, hudba a hlas púťali pozornosť žrebcov. Nad každým žrebcom bola plechová tabuľka s jeho menom a pôvodom. Na Veľkom dvore sa vykonávali nástupy jazdcov, výcvik kočiarových záprahov, výcvik a jazdenie žrebcov. Vedľa Veľkej jazdiarne bola aj “maródna stanica“ kde boli izolované choré žrebce. V zadnej časti Veľkého dvora bola Veľká jazdiareň s prekážkami. Pred ňou bola umiestnená drevená nákladná rampa, ktorou sa nakladali žrebce na prevoz.

Táto prešovská dominanta dala mestu jeho charakteristické, ojedinelé pomenovanie v rámci bývalej Československej, teraz Slovenskej republiky, ktoré prežilo a používa sa dodnes medzi ľuďmi PREŠOVČANIA – KOŇARE.

V roku 1962 Štátny žrebčinec v Prešove zanikol v pôvodnej forme ako samostatný subjekt. 28.6.1971 bol presťahovaný do Veľkého Šariša a 25. januára 1975 silná detonácia ukončila existenciu dominanty Sabinovskej ulice – Štátneho žrebčince v Prešove.

Zdroj [57]

4. - 5. storočie

príchod Slovanov na územie mesta Prešov

7. november 1247

prvá písomná zmienka o meste Prešov

1299

udelenie mestských práv uhorským kráľom Ondrejom III., právo voliť richtára

1332

Solivar ako samostatná farnosť

1412

Prešov patrí do Pentapolitany - spoločenstva 5 kráľovských miest (Prešov, Košice, Levoča, Bardejov, Sabinov)

1423

kráľ Žigmund vydáva kutacie právo pre celú Šarišskú stolicu, podporoval vyhľadávanie soľných ložísk

1429

prvá zmienka o mestskej škole v Prešove

1453

prvý erb mesta Prešov

1455

kráľ Ladislav V. Pohrobok udelil mestu Prešov právo usporadúvať výročný trojdňový jarmok

1502 - 1505

začiatok výstavby Konkatedrály sv. Mikuláša

1570

začína sa objavovať názov Soľná Baňa

1571

začiatok hĺbenia Cisárskej šachty (155 m), neskôr nazývaná šachta Leopold

1572

začiatok hlbinej ťažby

1597

cisár Rudolf II. poveril Alberta Magnusa z Wroclawi systematickou ťažbou drahého opálu v Červenici v okolí Dubníka

1647

svätenie Evanjelického chrámu Svätej Trojice

18. november 1665

založené Kolégium v Prešove, evanjelické vzdelanostné centrum horného Uhorska

1674

stavba jednopodlažnej barokovej budovy skladu a budovy gápfu, ktorý bol postavený nad šachtou Cisárska

1687

Caraffove jatky (prešovské jatky), 24 popravených mešťanov, potlačenie Tököliho protihabsburského stavovského povstania

1691

smerová a výšková úprava koryta potoka Delňa od Zlatej Bane po Dulovú Ves lesmajstrom Štefanom Jordánom pre účely splavovania dreva, za Dulovou Vsou odklonenie splavovaného dreva do dreveného žľabu vedúceho do Solivaru

1703

začiatok najmohutnejšieho protihabsburského povstania na čele s Františkom II. Rákocim

1720

začiatok výstavby prvých sakrálnych objektov na Kalvárii

1728

zriadenie samostatného referátu pre soľ v Uhorsku, vedením boli poverení Nemci

1752

príval vody zaplavil soľnú ťažnú jamu Leopold

1773

vznik kúpeľov Cemjata (zanikli v 2. pol. 20. stor.)

1775

nález najväčšieho európskeho opálu, nazvaného "Harlekýn", v Dubníckych opálových baniach

1780

pristavanie poschodia na budove skladu soli a zakrytie drevenou krytinou, začiatkom 18. storočia prebudovanie priečelia a klasicistickej veže s vežovými hodinami

1781-1785

založená osada Šváby prisťahovalcami z Nemecka na základe pozvania cisára Jozefa II.

1799

cisár František I. schválil listinu, ktorou zriadil osadu Soľná Baňa tvorenú pracovníkmi žijúcimi v jej okolí s vlastným štatútom a policajným poriadkom, obec bola vyňatá spod zemepánskych súdov, platila v nej rovnoprávnosť, mala vlastné súdnictvo pre nižšie previnenia a bola oslobodená od vojenských povinností, získala nezávislosť

koniec 18. storočia

príchod prvých Židov do Prešova

1800

výstavba varne František, zmena technológie a začiatok výroby soli varením soľanky

1806

výstavba druhej varne Ferdinand

1816

Prešov sa stáva sídlom samostatného gréckokatolíckeho biskupstva

1819-1821

výstavba dreveného plavebného kanála (dĺžka 18,9 km, prevýšenie 515m, profil 82x45x60cm) zo Solivaru cez Kokošovce do Zlatej Bane, drevo zo Slanských vrchov bolo splavované dvakrát ročne pre potreby získavania soli varením

1819

veľký požiar, pri ktorom zhorela varňa František

1848

výstavba prvej židovskej synagógy

6. máj 1887

veľké ničivé požiare postihujú Prešov

1. september 1870

začala fungovať nákladná aj osobná doprava na železničnej trati medzi Prešovom a Košicami, trať do Bohumína bola dokončená v roku 1872

1917

plavebný kanál nahradený úzkokoľajnou lesnou železnicou pre zvoz dreva potrebného na varenie soli

1. november 1918

v popoludňajších hodinách bolo na námestí popravených 41 vojakov a 2 civilisti, táto udalosť je známa aj ako Prešovská vzbura - revolta vojakov a obyvateľov mesta Prešov proti Rakúsko-Uhorsku

16.6.1919

z balkóna radnice bola vyhlásená Slovenská republika rád

1922

ukončenie ťažby v Dubníckych opálových baniach

1924

ukončenie práce v starých solivaroch

7. marec 1925

technológia vákuového varenia soli a nový solivar "Prezident Masaryk" uvedený do prevádzky

1931

zbúranie varne Ferdinand kvôli havarijnému stavu

1944

obec Soľná Baňa bola pre pomoc partizánom vypálená nacistami

20.12.1944 18:55-19:15

bombardovanie mesta, letecký nálet Červenej armády počas 2. svetovej vojny

19.1.1945

oslobodenie Prešova Červenou armádou

1946

prechod na novú technológiu lúhovania vrtoz z povrchu

1950

centrum mesta Prešov sa stáva mestskou pamiatkovou rezerváciou

1954

postavená cesta na zvoz dreva nákladnými autami, úzkokoľajná železničná trať do Solivaru zrušená

1960

príčlenenie obcí Soľná Baňa a Šváby k obci Solivar

1961-1969

pôvodná trať na zvoz dreva do Solivaru využívaná ako Pionierska železnica do rekreačnej zóny Sigord

1963

vyhlásenie historického areálu ťažby soli v Soľnej Bani za Národnú kultúrnu pamiatku (NKP)

1970

príčlenenie obcí Nižná Šebastová, Šalgovik, Ľubotice, Haniska, Šarišské Lúky k mestu Prešov

29. júl 1971

obec Solivar pričlenená k Prešovu ako mestská časť

1979

štôľňa Jozef v banskom revíri Libanka Dubníckych opálových baní vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku v ÚZPF pod č. 2035/1

1984

šachta Fedö v Dubníckych opálových baniach vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku v ÚZPF pod č. 4234/1, v podzemí je prepojená so štôľňou Jozef

1984

objekty nového solivaru "Prezident Masaryk" z roku 1925 sú zaregistrované v ÚZPF pod č. 4239 (Ústredný zoznam pamiatkového fondu)

18. máj 1986

požiar budovy skladu soli, pri ktorom zhorela nenapodobiteľná svorníková drevená konštrukcia krovu, výnimočnosťou bol najširší rozpon takejto strechy v Európe

1990

osamostatnenie mestských častí Ľubotice, Haniska, Šarišské Lúky od mesta Prešov

2008

ťažba soli dosahovala 100-tisíc ton ročne

28. apríl 2008

vyhlásená Pamiatková zóna Soľná Baňa

16. máj 2009

ukončenie ťažby soli ("bieleho zlata")

2012

po dostavbe cesty na Okružnej ulici bolo definitívne zasypané torzo niekdajšieho vodného systému Mlynského jarku

2015

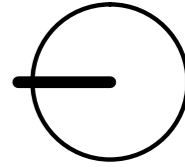
rekonštrukcia skladu soli po 30-tich rokoch

28. október 2021

otvorenie juhozápadného obchvatu mesta

25. september 2023

otvorenie I. etapy severného obchvatu mesta (R4)

1 | Konkatedrála sv. Mikuláša | rímskokatolícky kostol na Hlavnej ulici, neskorogotický chrám halového typu z polovice 14. storočia, barokový oltár
obrázok - Zdroj [74]

2 | Solivar | komplex technických objektov zo 17. storočia na čerpanie a varenie soli zo soľanky, skladište soli, varňa František, čerpanie (rezervoáre soľanky), gápel (nad šachtou Leopold), klopačka a kaplnka sv. Rócha, v roku 1572 sa začalo s hlbinnou ťažbou soli, po zatopení baní v roku 1752 sa začalo s čerpaním soľanky z podzemia v kožených mechoch
obrázok - Zdroj [61]

3 | Nový Solivar Masaryk | novodobá história solivarníctva, modernizácia výroby začala výstavbou nového štátneho solivaru s názvom "Prezident Masaryk" v roku 1921 podľa projektu F. Bouzka z pražskej projekčnej firmy Brietfeld, prevádzka závodu začala 7. marca 1925, produkcia pokrýva celú tretinu spotreby v Československu, ťažba "bieleho zlata" bola ukončená v roku 2009
obrázky - Zdroj [61, 76]

5 | Rákocziho palác | najkrajší mestský palác Horného Uhorska zo 16. storočia so sgrafitovou výzdobou, arkíere a štít sú výsledkom neskororenesančnej prestavby v 17. storočí, dnes je sídlom Krajského múzea v Prešove
obrázok - Zdroj [75]

4 | Kalvária | barokový komplex vznikol začiatkom 18. storočia počas pôsobenia jezuitov a rekatolizácie, tvorí ho 14 kaplniek križovej cesty, kaplnka Svätých schodov, katakomby, príslušný cintorín a dominantou je Kostol Svätého kríža, výhľad na mesto
obrázok - Zdroj [77]

6 | Bosákova banka | secesná budova s kupolami na nárožiach postavená v rokoch 1923-1924 na rohu Hlavnej a Levočskej ulice, pomenovanie po Michalovi Bosákovi, rodákovi z dediny Okružle blízko Prešova, slovenskom vysťahovalcovi a bankárovi v Amerike, ktorého podpis je na americkej desaťdolarovke
obrázok - Zdroj [78]

7 | Caraffova väznica | neskorogotická stavba zakončujúca budovu dnešnej mestskej radnice postavená v rokoch 1504-1509, budova spočiatku slúžila ako skladište sudov pre vináreň, pomenovanie dostala počas Prešovských krvavých jatiek v roku 1687, cisársky generál Carrafa v nej zriadil mučiareň a väznicu, neskôr bol do nej umiestnený archív mestských písomností a dnes galéria
obrázok - Zdroj [79]

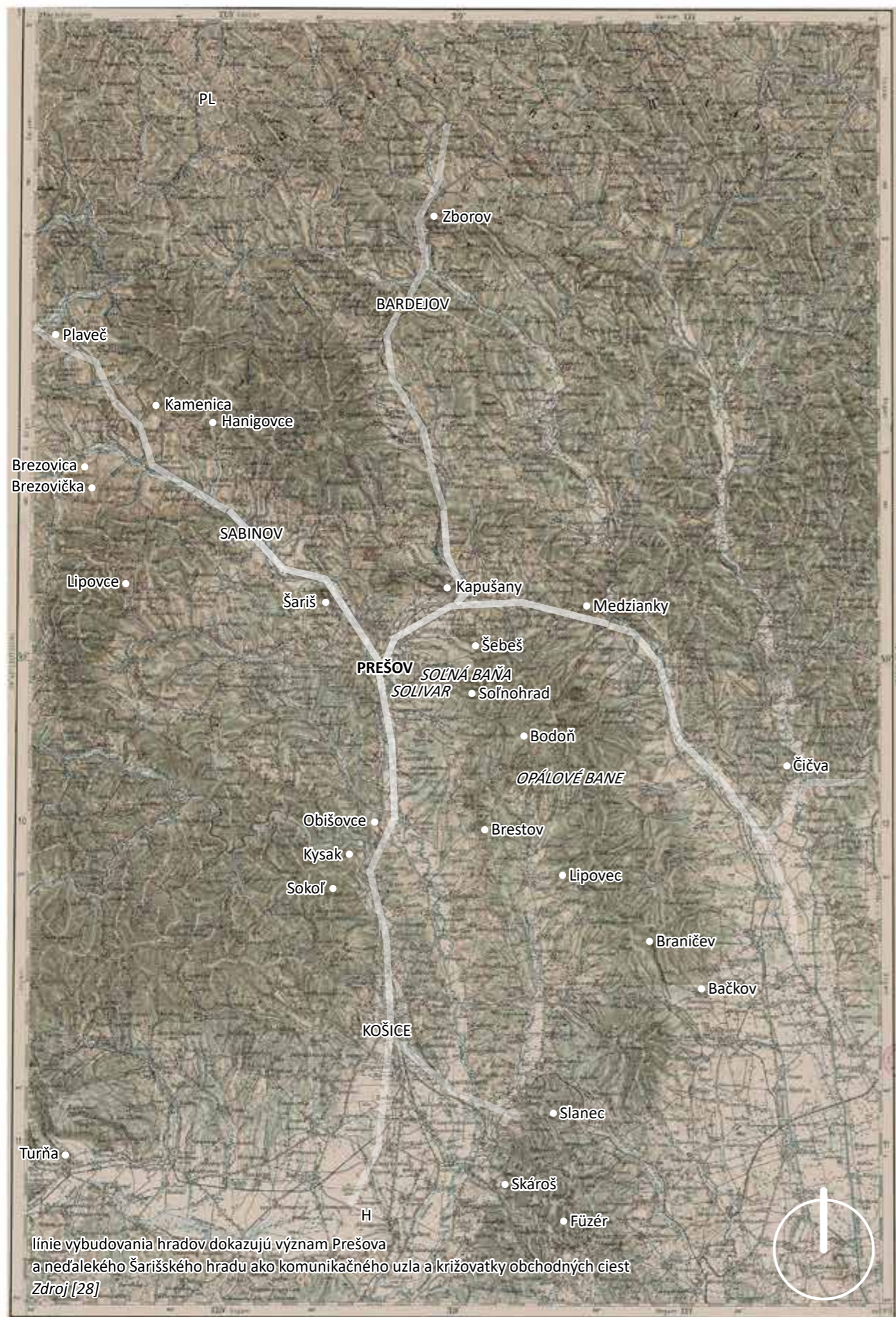

8 | Evanjelické kolégium | jedna z najvýznamnejších vyšších škôl v celom Uhorsku, slávnostne otvorené v roku 1667, na jeho stavbu finančne prispel aj švédsky kráľ, sedmohradské stavy a nemecké kniežatá, medzi jeho študentov patrili slovenské kultúrne aj zahraničné osobnosti, čo svedčí o význame mesta ako vzdelanostného centra v danej dobe, v aule Dvorana je 40 000 zväzkov kníh historického fondu kolegiálnej knižnice
obrázok - Zdroj [80]

9 | Kumšt | pôvodne bašta mestského opevnenia, v 40. rokoch 15. storočia prebudovaná na vodnú vežu s technickým zariadením, tzv. machina hydraulica (systém sáco-výtlačných púmp), prečerpávajúcim úžitkovú vodu z Mlynského potoka (Mľnski jarek) do mestských cisterien, v blízkosti Kumštu sa nachádzajú aj pozostatky mestskej elektrárne (1894-1932) poháňanej mlynským náhonom, pomenovanie vzniklo zľudovením označenia "wasser kunst"
obrázok - Zdroj [81]

hrad Šariš 1617, veduta, autor Joris Hoefnagel
Zdroj [29]

hrad Kapušany 1860, kresba (ceruza, akvarel), autor neznámy
Zdroj [42]

Solnohrad, hrad Kapušany (návršie vzađu) 1863, autor Gyula Sándy
Zdroj [41]

Šarišský hrad, Kapušiansky hrad a Solnohrad sú tri najvýznamnejšie hrady v okolí mesta Prešov. Vznikli v 13. storočí na ochranu dôležitých obchodných ciest. **Hrad Šariš** bol kráľovským hradom a centrom Šarišskej župy. Po víťazstve Osmanov v bitke pri Moháči bol Habsburgovcami prestavaný na mohutnú vojenskú pevnosť. Patrí k najrozsiahlejším stredovekým hradom na Slovensku. V roku 1660 bol značne poškodený po výbuchu skladu pušného prachu a vyhorel v roku 1687. **Kapušíansky hrad** bol obdobne prestavaný v súvislosti s tureckým nebezpečenstvom. **Solnohrad**, neskôr známy aj ako Zbojnícky hrad, a **hrad Kapušany** boli v roku 1715 zbúrané na základe uznesenia krajského snemu.

Solnohrad - rekonštruovaná kresba
Zdroj [41]

olejomaľba na plátno 75x112 cm,
autor Ján Rombauer (1782-1849),
Prešov,
v popredí na návrší Kalvária,
v pozadí vrch Stráž (vľavo) a
hrad Kapušany (na kopci vpravo),
1830
Zdroj [5]

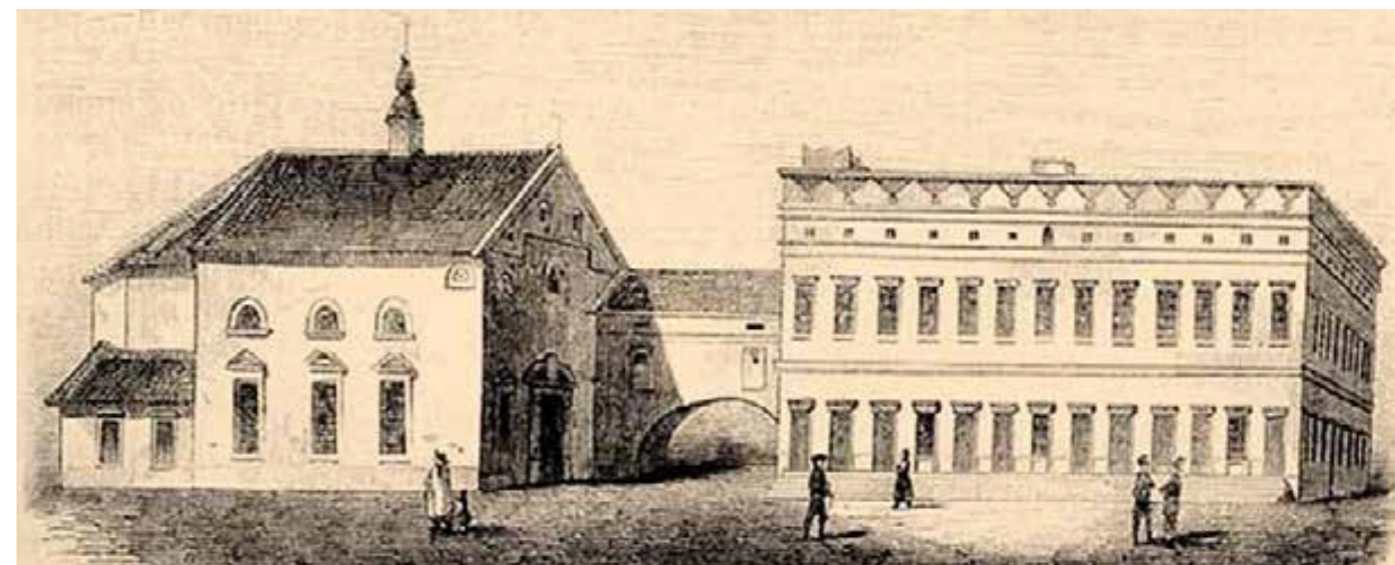
autor maľby Jakob Alt (1789-1872),
Prešov v období 1830-1840,
v tom čase tu žilo 8890 obyvateľov,
v pozadí vrchy Stráže
Zdroj [39]

autor maľby Jakob Alt (1789-1872),
Solivar, uprostred sklad soli, vľavo
v pozadí kostol sv. Jána Krstiteľa v
Soľnej Bani, vpravo v popredí varňa
František, vzadu varňa Ferdinand,
1839
Zdroj [39]

autor maľby Jakob Alt (1789-1872),
Prešov, Hlavná ulica s kostolom sv.
Mikuláša, za ním evanjelický chrám
Najsvätejšej Trojice a
Evanjelické kolégium,
1839
Zdroj [39]

v období protireformácie (rekatolizácie) sa dostali evanjelický chrám s kolégiom do správy jezuitov,
počas opráv v roku 1713 jezuiti prepojili kostol s kolégiom nadzemnou chodbou (dnes neexistuje), ktorá pretrvala pravdepodobne
do obdobia okolo roku 1887, keď bolo kolégium znova vo veľkej miere prestavované
Zdroj [40]

najstaršia fotografia mesta,
foto Karol Divald,
pohľad z miesta na kopci približne
nad ulicou Pod kamennou baňou,
1861
Zdroj [39]

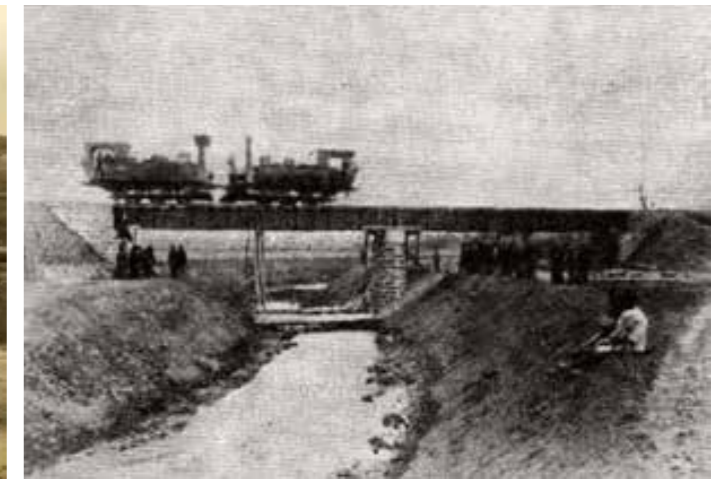

pohľad pravdepodobne z okna
alebo zo strechy Evanjelického
kolégia na Trojici smerom na sever
na Sabinovskú ulicu,
foto Karol Divald,
1865
Zdroj [39]

pohľad od rieky Torysa,
dnes most pri mestskej hale,
1890
Zdroj [39]

železničný most cez rieku Sekčov, trať vedúca do Kapušian
pôvodne viedla východne od jej súčasnej trajektórie,
preložená bola pravdepodobne v 40. rokoch (pozri histor.
mapy), foto Karol Divald,
1893
Zdroj [39]

železničná stanica,
pohľad smerom na juh,
1876
Zdroj [39]

Jiskrove kasárne na Masarykovej ulici,
vznikli v rokoch 1895-1897
Zdroj [39]

mestská píla pri železničnej stanici,
dnes na jej mieste stojí NAY elektrodom,
1898
Zdroj [39]

pohľad z veže gréckokatolíckeho
kostola sv. Jána Krstiteľa na sever,
1886
Zdroj [108]

Levočská ulica,
1899
Zdroj [39]

domy pod Kalváriou,
1901
Zdroj [39]

Solivar, hostinec Koruna,
dnes križovatka ulíc Solivarská a
Arm. gen. Svobodu s pohľadom
smerom do Solivaru,
1909
Zdroj [39]

Duklianska ulica,
1905
Zdroj [39]

Floriánova ulica a
Caraffova väznica,
1910
Zdroj [39]

Mlynský náhon (potok, jarok)
s mlynom, dnes Kúpeľná ulica,
1908
Zdroj [39]

Mlynský náhon (potok, jarok),
dnes Wolkerova ulica,
1910
Zdroj [39]

Mlynský náhon (potok, jarok),
dnes Okružná ulica,
most na Požiarnickú ulicu,
1912
Zdroj [111]

Hlavná ulica z juhu, budova Starej pošty (vpravo) a gréckokatolícky kostol sv. Jána Krstiteľa (vľavo), 1922
Zdroj [39]

železničná stanica,
1928
Zdroj [39]

pohľad na Solivar, v popredí drevo potrebné na varenie soli zväžané zo Slanských vrchov úzkokoľajnou lesnou železnicou (do roku 1917 splavované plavebným kanálom), vpravo sklad soli a varňa František, uprostred na návrší kostol sv. Štefana, v pozadí Prešov, Šarišský hradný vrch, vrchy Stráže, 1931
Zdroj [39]

rozľahlé trojuholníkové Námestie Antona Švehlu na severovýchodnom okraji historického jadra mesta pred vstupom na mestský cintorín, fungovalo ako verejnú trhovisko, v týchto miestach dnes stojí budova sídla Prešovského samosprávneho kraja a Námestie mieru, v pozadí vodárenská veža, pravdepodobne 30. roky
Zdroj [40]

pohľad na Námestie legionárov z veže gréckokatolíckeho kostola sv. Jána Krstiteľa so Starou poštou, seminárom a nízkou rurálnou zástavbou pozdĺž Masarykovej ulice, v pozadí Solivar, pravdepodobne 30. roky
Zdroj [39]

pohľad z veže konkatedrály sv. Mikuláša na juh, v pozadí v diaľke na návrší kostol sv. Štefana v Solivare, 1936
Zdroj [107]

pohľad na Námestie legionárov so Starou poštou a seminárom (dnes hotel Dukla a Divadlo Jonáša Záborského), 1938
Zdroj [39]

pohľad na Námestie legionárov z veže gréckokatolíckeho kostola sv. Jána Krstiteľa, dole uprostred zbúraná budova Starej pošty po bombardovaní 20.12.1944, vľavo budova semináru, dlhé priečelie na ľavej strane Nám. legionárov patrí budove Justičného paláca podľa projektu Emila Belluša, Justičný palác bol spolu s príľahlou väznicou otvorený 5.9.1943, v pozadí uprostred v čele námestia stojí budova novej pošty, pravdepodobne 40. roky
Zdroj [40]

pohľad z miesta, kde dnes stojí časť Sídliiska Sekčov - Pod Šalgovíkom, v údolí tečie rieka Sekčov, v súčasnosti územie pre Centrálny mestský park, v pozadí je návršie, kde dnes stojí nemocnica, pravdepodobne 30. - 40. roky
Zdroj [114]

železničná stanica a pôvodná zástavba pozdĺž Košickej ulice (dnes Masarykova ulica, OZKN a Stredná odborná škola podnikania), pravdepodobne 40. roky
Zdroj [40]

pohľad z miesta situovaného približne nad Čerešňovou ulicou, v pozadí Slanské vrchy, uprostred polí leží malé osídlenie Šalgovík, v popredí zástavba radových domov (ulice 19. januára, Gorkého, Matúša Trenčianskeho, Mojmirova), pravdepodobne 40. roky
Zdroj [2]

železničná stanica a pôvodná zástavba pozdĺž Košickej ulice (dnes Masarykova ulica, OZKN a Stredná odborná škola podnikania), pravdepodobne 40. roky
Zdroj [40]

pohľad od historického podzemného vodojemu na Kalvárii, 1945
Zdroj [39]

pohľad z Kalvárie,
pravdepodobne 40. - 50. roky
Zdroj [105]

pohľad na kasárne pri Lesíku
delostrelcov, v pozadí na poliach sa
rozlieha riešené územie, približne
v mieste šípky dnes stojí Hornbach,
za kasárňami je vidieť železničnú
trať smerujúcu do Kapušian, ktorá
bola pravdepodobne v 40. rokoch
preložená, v pozadí súbežne
s traťou vedie línia jej pôvodnej
trajektórie (pozri histor. mapy)
Zdroj [39]

pohľad z historického cintorína
na Kalvárii na bytové domy
na Ulici 17. novembra a
pravoslávny kostol
Alexandra Nevského,
pravdepodobne 50. roky
Zdroj [39]

pohľad z miesta situovaného severne od historického podzemného vodojemu na Kalvárii, v popredí štvrť pri Kolmanovej záhrade so šachovnicovým pôdorysom a zástavbou typizovaných rodinných domov postavených v období Slovenského štátu (1939-1945) (ulice 19. januára, Fučíkova, Sázavského) a obytné súbory tehlových bytových domov budovaných v 50. - 60. rokoch v rámci Sídliiska II (ulice Fučíkova, Októbrová, Engelsova, Fraňa Kráľa)
Zdroj [104]

pohľad pravdepodobne z koruny
stromu pri Toryse, v popredí
liehovar a tehlové bytové domy
na Ulici 17. novembra,
pravdepodobne 50. - 60. roky
Zdroj [110]

Ulica obrancov mieru,
1956
Zdroj [39]

bytový dom na Hollého ulici,
pravdepodobne 50. roky
Zdroj [39]

pohľad na Námestie legionárov, na mieste Starej pošty stojí hotel Dukla, vľavo fotoateliér Karola Divalda (dnes Obchodné centrum Novum, predtým Tesco a Prior), 1960
Zdroj [39]

Magurova fabrika, neskôr Odevné závody kpt. Nálepku na rohu Masarykovej a Dostojevského ulice, 1960
Zdroj [39]

pohľad z miesta približne nad Átriovou ulicou na obytný súbor tehlových bytových domov (ulice Októbrová, Engelsova, Fučíkova), 1962
Zdroj [39]

Pavlovičovo námestie, 1964
Zdroj [39]

Námestie mieru, dnes sídlo Prešovs. samospr. kraja, 1964
Zdroj [39]

pohľad z veže konkatedrály sv. Mikuláša na juh, v pozadí v diaľke na návrší kostol sv. Štefana v Solivare, 1964
Zdroj [109]

pohľad z amfiteátra, v pozadí vpravo Solná Baňa so Solivarom a vľavo stará cesta Pod Táborom, na poliach sa dnes rozlieha Sídliisko Sekčov a riešené územie, 1966
Zdroj [112]

pohľad z Kalvárie na Sídliisko II, 1966
Zdroj [113]

pohľad na železniciu, autobusovú stanicu a mestskú pílu, za budovami línia stromov lemujúc pôvodné koryto rieky Sekčov pred reguláciou (dnes Ulica východná), v pozadí na poliach leží riešené územie a za ním sa dnes rozprestiera Sídliisko Sekčov, 1966
Zdroj [39]

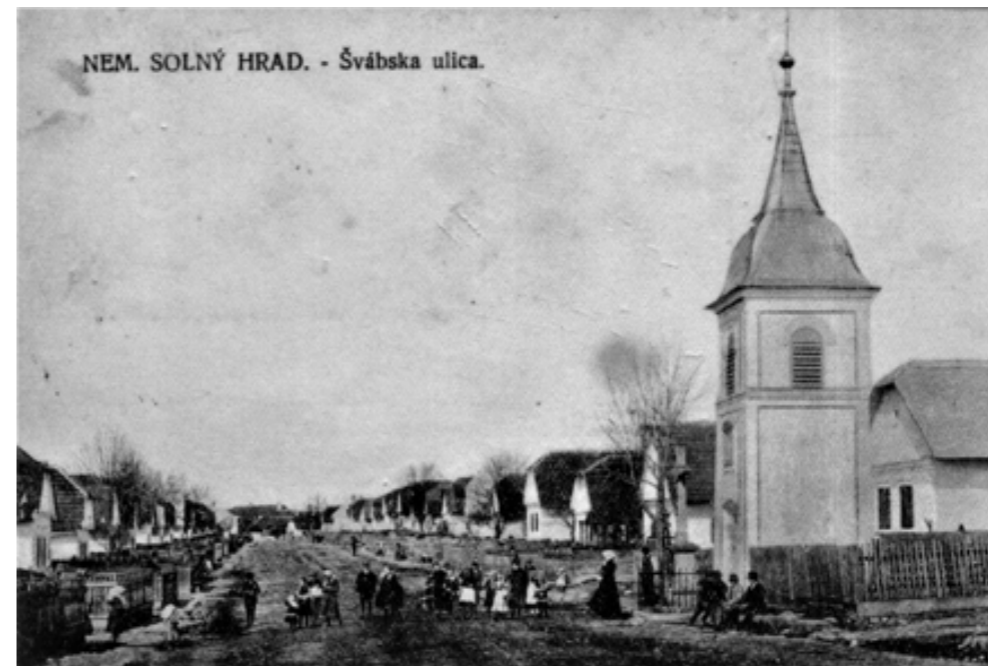
pohľad na Námestie mieru,
v pozadí Sídliisko II a III,
pravdepodobne 70. - 80. roky
Zdroj [106]

Sídliisko III, Prostějovská ulica,
1979
Zdroj [39]

amfiteáter,
v pozadí Sídliisko Sekčov,
80. roky
Zdroj [40]

Šváby,
pôvodná rurálna zástavba kolónie
nemeckých prisťahovalcov,
začala vznikať koncom 18. storočia
a pretrvala až do roku 1981
Zdroj [114]

Sídliisko Šváby,
vybudované v rokoch 1981-1987,
z pôvodnej zástavby kolónie
nemeckého obyvateľstva (Švábov)
zostala iba zvonica
Zdroj [114]

Sídliisko Sekčov, Višňová ulica,
13.06.1988
Zdroj [39]

analýza územného plánu

A3

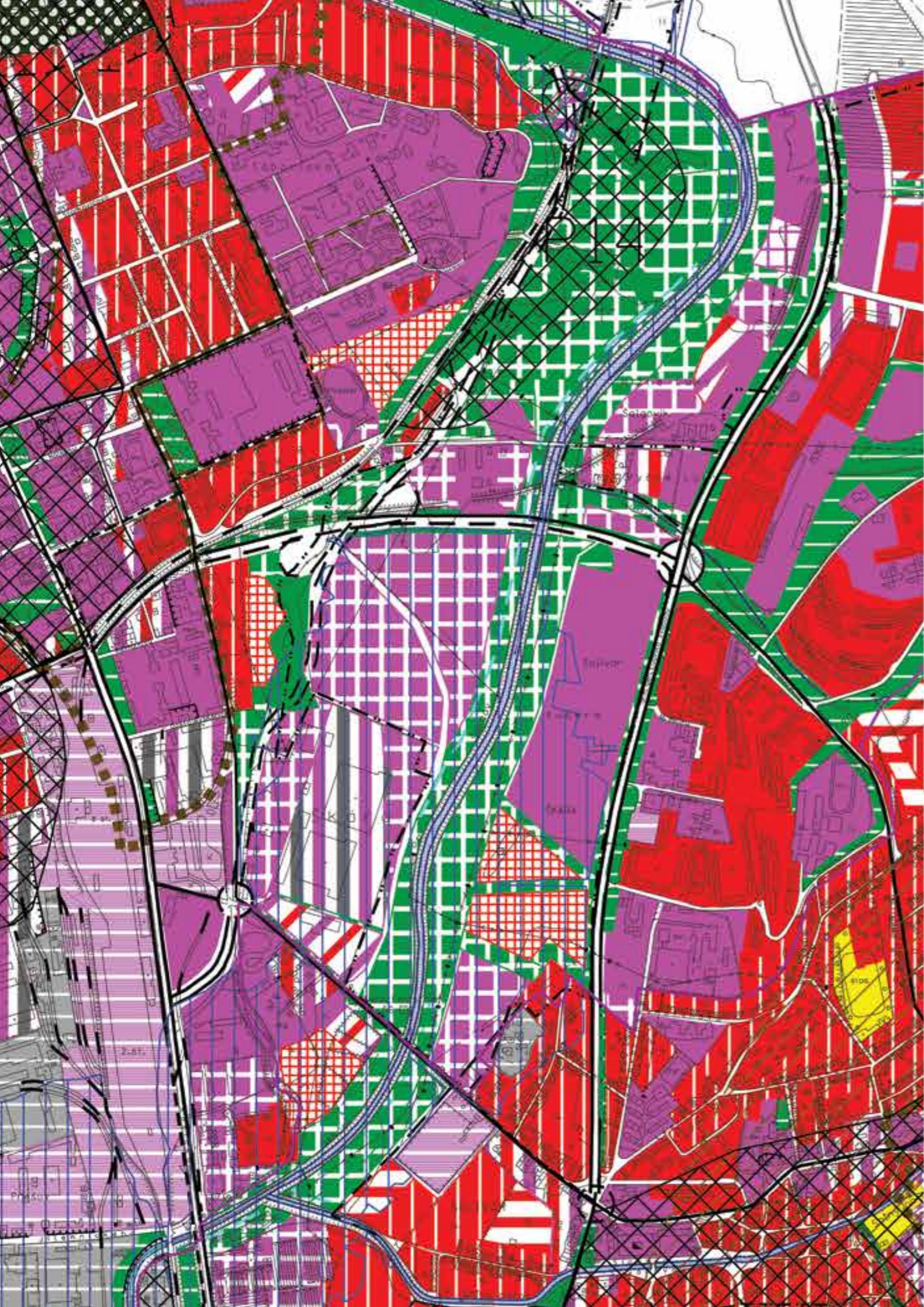
LEGENDA:

Stav	Návrh	
		Hranica okresu
		Hranica obce
		Hranica katastrálneho územia
		Mesto Prešov - hranica katastrálneho územia
		Hranica katastrálneho územia v k.ú. mesta Prešov
		Omá pôda
		Lúka
		Zalesnené územie
		Vodný tok
		Vodná plocha
		Zastavané územia
		Plochy priemyselnej výroby a skladov
		Plochy poľnohospodárskej výroby
		Plochy rekreácie, cestovného ruchu a športu
		Hranica rekreačných krajinných celkov
		Rekreačné priestory
		Diaľnica
		Rýchlostná komunikácia
		Privádzac na diaľnicu a rýchlostnú komunikáciu
		Cesta 1. triedy
		Cesta 2. triedy
		Cesta 3. triedy
		Mimoúrovňová križovatka
		Diaľničný tunel
		Cyklotrasa EUROVELO 11
		Železničná trať - 1.kategória
		Železničná trať - 3.kategória
		Železničná trať - 4.kategória
		Železničná stanica
		Železničná zastávka
		Terminál multimodálnej dopravy prešup autobus - vlak - nadregionálny
		Terminál kombinovanej dopravy
		Vojenské letisko
		Agrolétisko
		Heliport

Stav	Návrh	
		Vzletová a pristávacia dráha letiska
		Ochranné pásmo letiska
		OP proti nebezpečným a klamlivým svetlám
		OP s obmedzením stavieb VN a VVN
		OP vnútorné ornitologické
		OP vonkajšie ornitologické
		Natura 2000 - Územie európekeho významu
		Natura 2000 - Chránené vtáčie územie
		Maloplošné chránené územie
		Ochranné pásmo národného parku
		Chránená krajinná oblasť
		Elektrická stanica VVN
		Elektrické vedenie VVN 2x400 kV
		Elektrické vedenie VVN 400 kV
		Elektrické vedenie VVN 2x220 kV
		Elektrické vedenie VVN 220 kV
		Elektrické vedenie VVN 2x110 kV
		Elektrické vedenie VVN 110 kV
		Plynovod VTL
		Hlavný skupinový privádzac pitnej vody
		Skupinový kanalizačný zberač
		Čistiareň odpadových vôd
		Vodná nádrž kategórie C
		Ochranné pásmo zdrojov pitných vôd 2. stupňa
		Ochranné pásmo zdrojov pitných vôd 3. stupňa
		Skládka odpadov
		Staré banské dielo
		Zosuvné územie
		Prieskumné územie
		Ložisko nevyhradeného nerastu
		Dobývací priestor
		Chránené ložiskové územie
		Pamiatková rezervácia
		Pamiatková zóna

Územný plán Prešov
širšie vzťahy
Zdroj [68]

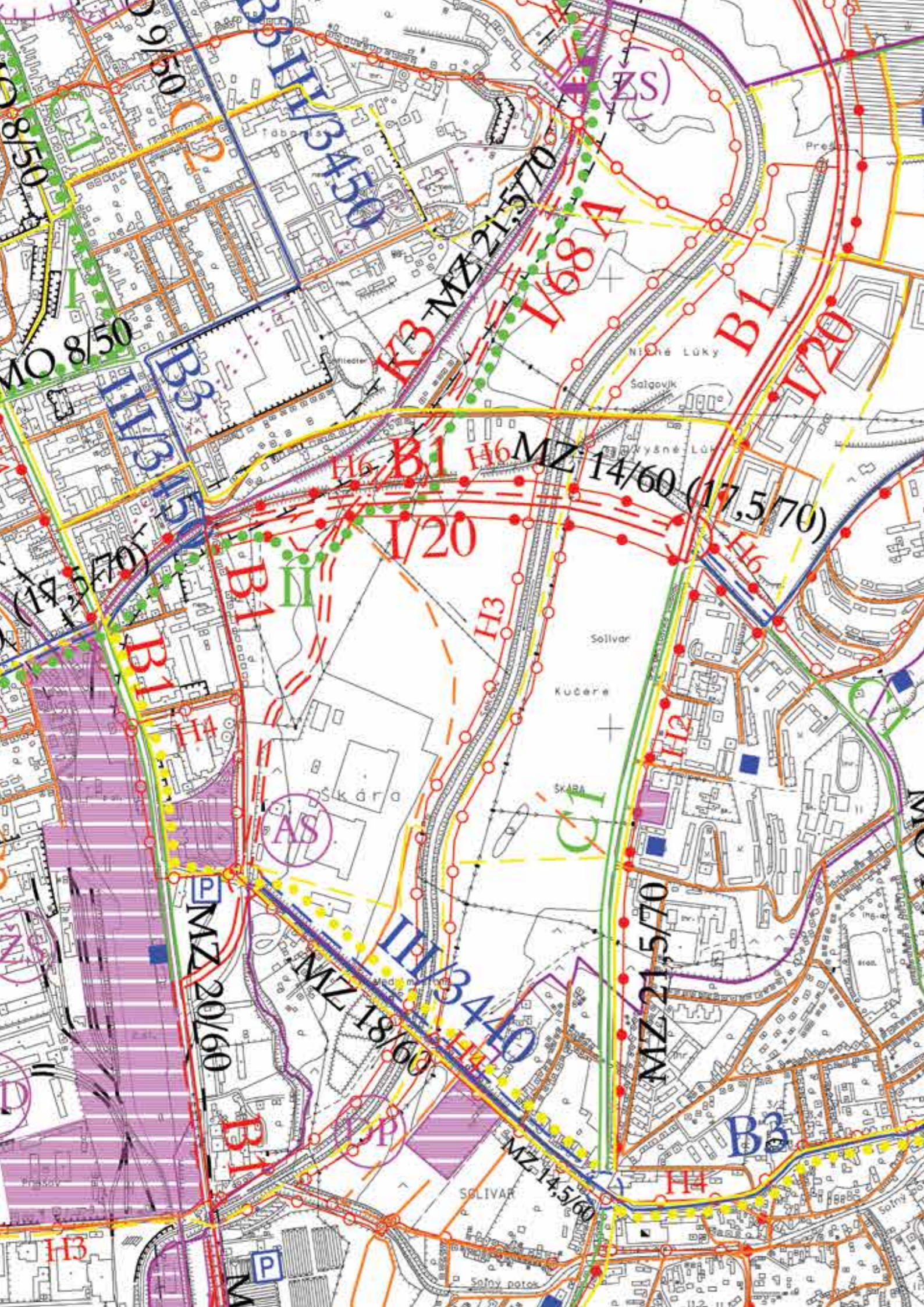

LEGENDA:

STAV NÁVRH obytné plochy rodinných domov	STAV NÁVRH plochy občianskej vybavenosti
obytné plochy bytových domov	plochy dopravy
plochy polyfunkčné OV + bývanie	plochy technickej a koulturnej infraštruktúry
plochy polyfunkčné OV + výroba	hranica pamiatkovej rezervácie, alebo pamiatkovej zóny
plochy krajinej zelene	ochranné pásmo pamiatkovej rezervácie
plochy urbanistickej zelene	ochranné pásma
cintoríny	hlavné automobilové komunikácie (ZAKOS)
záhrady a záhradkárske osady	les
obytné priemyselné, výrobné a skládovacie	polder
plochy pre priemyselné parky	vodná nádrž
plochy rekreácie a športu	územie ohrozené povodňami
potencionálne plochy rekreácie a športu	hranica zastavaného územia
archeologické lokality	hranica administratívneho územia mesta hranica katastrálneho územia
ekologicko - funkčné intaktné plochy	plochy poľnohospodárskej pôdy
ochranné pásmo leteckej prevádzky	hranica centrálnej mestskej zóny
ťažobný priestor podzemný	hranica lesoparku
zosuvné územia	železnica
zrušené trasy líniovej stavby	úprava tokov
hranica prieskumného územia geotermálnej energie	pôdochranné lesy
	chránené ložiskové územie Solivár
	staré banské dielo

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Územný plán Prešov
 komplexný výkres
 funkčného využívania územia
 Zdroj [68]

LEGENDA:

STAV	NÁVRH		
		A	rýchlostné komunikácie
		B1	zberné komunikácie - prietahy ciest I. triedy
		B2, B3	zberné komunikácie - prietahy ciest II. a III. triedy
		C1	mestské triedy
		C2, C3	obslužné komunikácie
			mestské okruhy
		D2	hlavné cyklistické trasy
		D1	pešie komunikácie a priestranstvá
			turistické značkové trasy
			viacpodlažné parkoviská
			záchytné parkoviská
			železničná trať
			plochy dopravy a dopravných zariadení
			ochranné pásmo leteckej premávky
			návrh na zrušenie
			križovatka
			územie nadmieru zaťažené hlukom
			železničná stanica, zastávka
			autobusová stanica
			funkčná trieda a kategória komunikácie
			označenie cyklistickej trasy
			ochranné pásmo

RIEŠENÉ ÚZEMIE
 Územný plán Prešov
 doprava
 Zdroj [68]

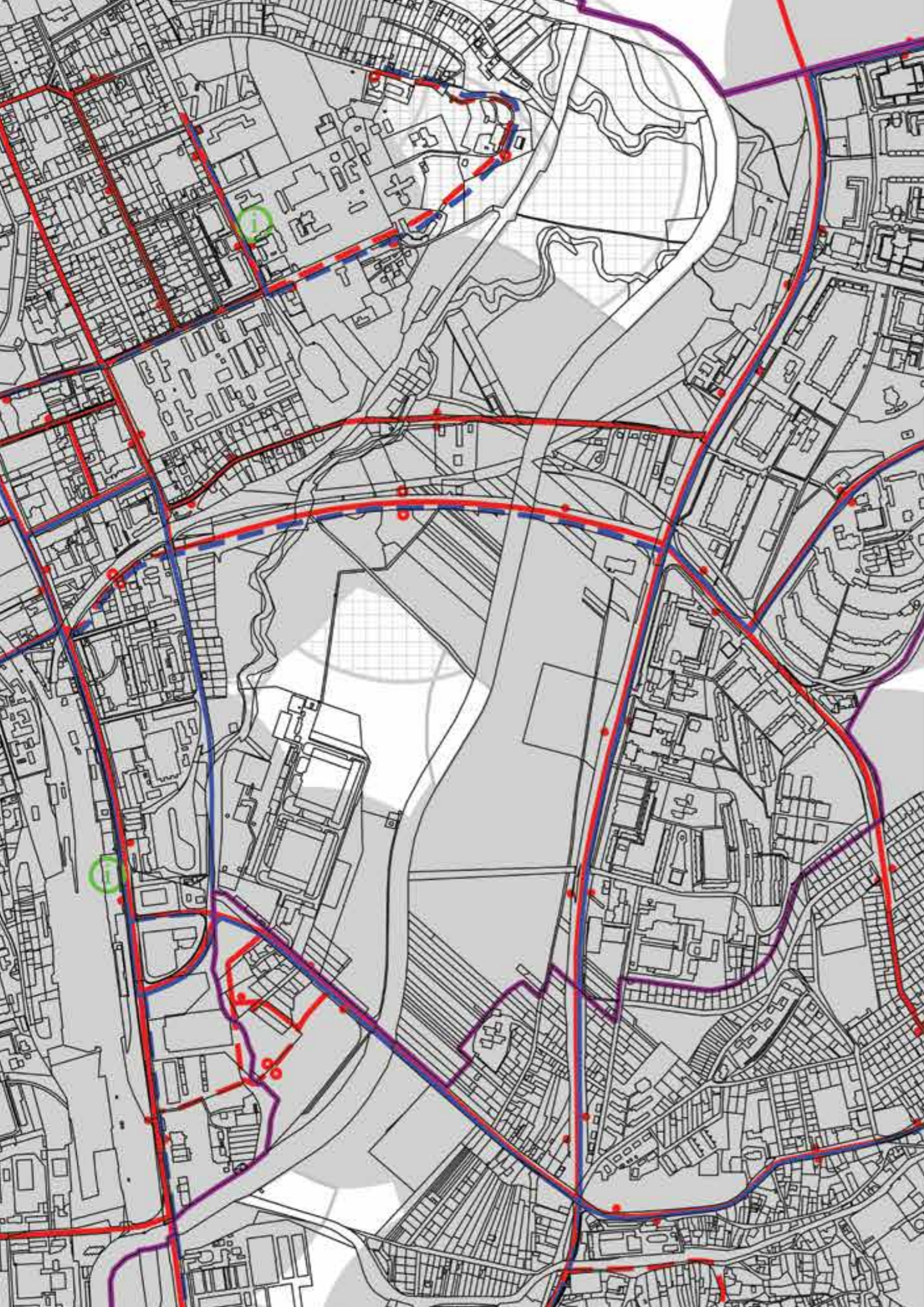

LEGENDA :

STAV	NÁVRH	
		samostatné cyklocestičky s krytom
		samostatné cyklocestičky bez krytu
		cyklistické trasy s krytom
		cyklistické trasy bez krytu
		jednosmerná premávka
H1 - H6		hlavné cyklistické trasy
RCC		regionálna cyklistická cesta
NRCC		nadregionálna cyklistická cesta
MCC		medzinárodná cyklistická cesta

RIEŠENÉ ÚZEMIE
 Územný plán Prešov
 cyklistická doprava
 Zdroj [68]

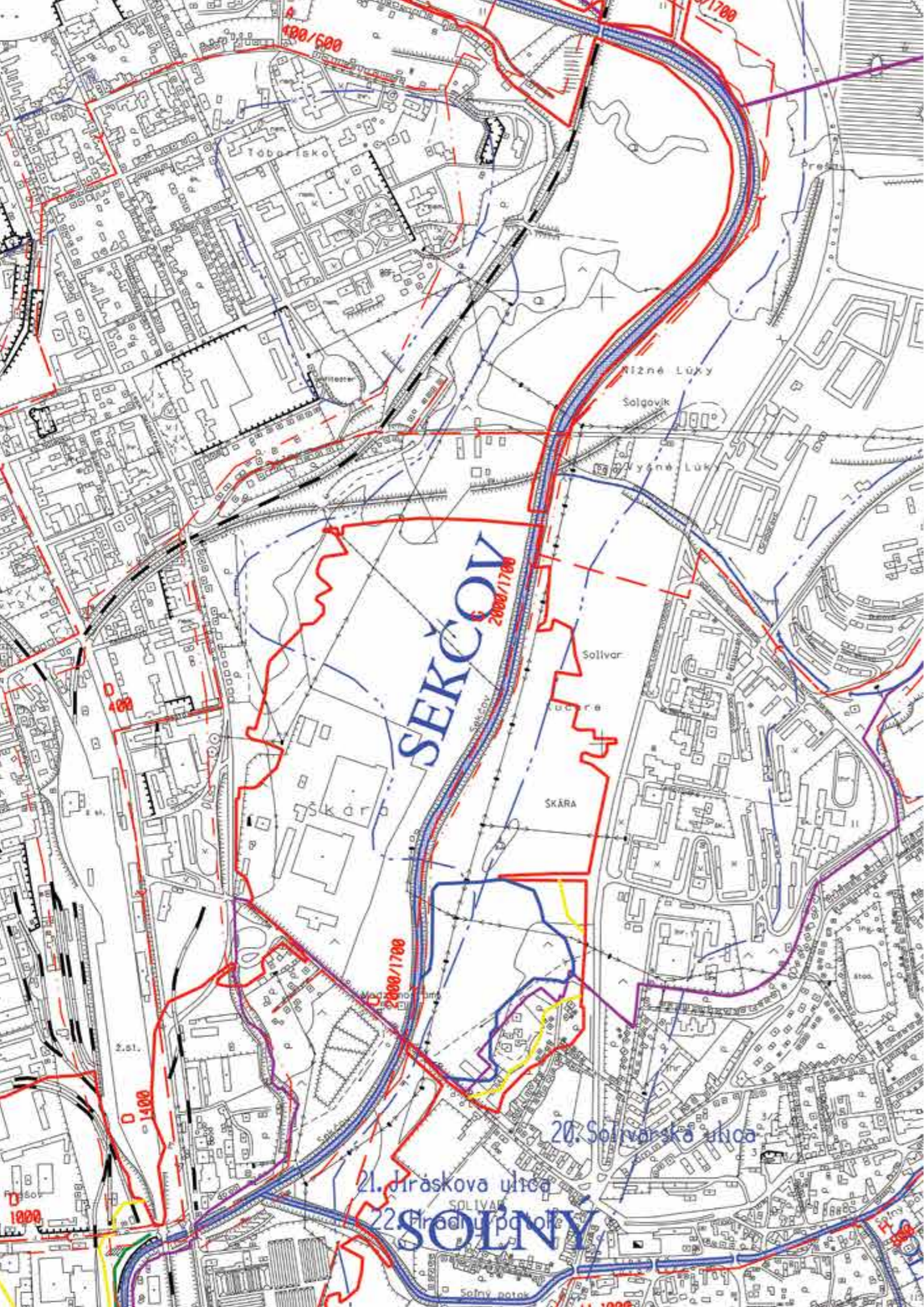

LEGENDA

STAV	NÁVRH	
		IZOCHRÓNA PEŠEJ DOSTUPNOSTI K ZASTÁVKE MHD - 5 min.
		ZASTÁVKA MHD
		TRASA AUTOBUSOVÝCH LINIEK MHD
		TRASA TROLEJBUSOVÝCH LINIEK MHD
		PRESTUPNÉ ZASTÁVKY INTEGROVANEJ DOPRAVY

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Územný plán Prešov
 verejná hromadná doprava
 Zdroj [68]

LEGENDA:

SKUTOČNOSŤ

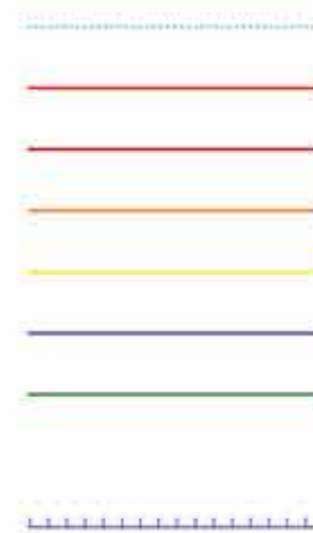
NÁVRH

prívodné vodvodné rady

vodojem

kanalizačný zberač

záplavová čiara Q1000

záplavová čiara Q100

záplavová čiara Q50

záplavová čiara Q20

záplavová čiara Q10

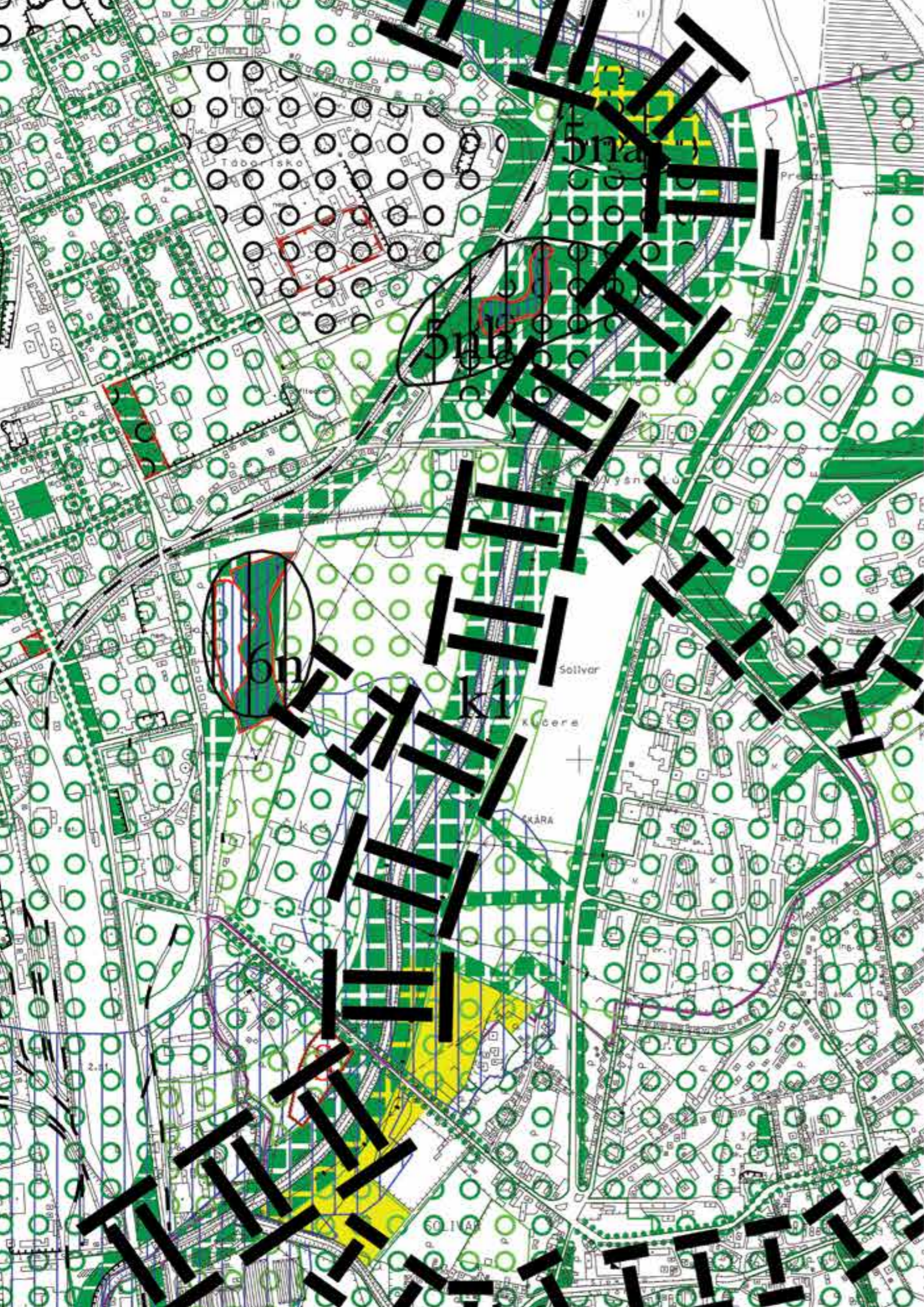
záplavová čiara Q5

záplavová čiara Q1

hranica prieskumného
územia geotermálnej energie

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Územný plán Prešov
vodné hospodárstvo
Zdroj [68]

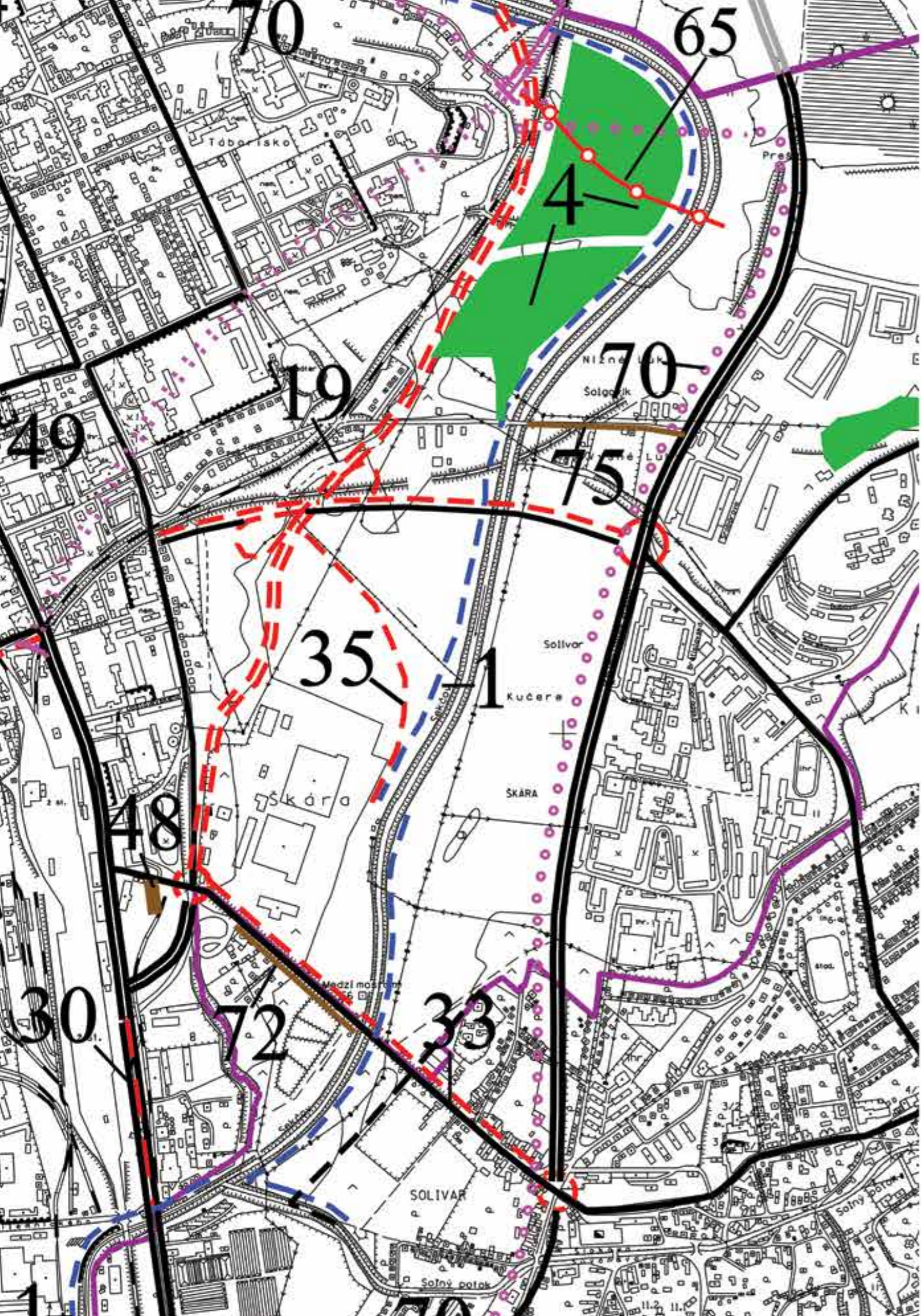

LEGENDA:

STAV NÁVRHU			
	plochy krajinej zelene		biokoridor regionálneho významu
	plochy urbanistickej zelene		biokoridor lokálneho významu
	les		biokoridor nadregionálneho významu
	plochy urbanistickej zelene v rámci iných funkčných plôch		ekologicky významné plochy zelene
	stromoradia		trávnaté porasty
	intaktné plochy zelene		vodné plochy
	chránené objekty prírody		poldre
	chránené územia prírody		mokrade
	stupeň ochrany prírody		záplavové územia
	biotopy európskeho a národného významu		slanisko
	hranica vtáčieho územia		zosuvné územia
	biocentrum nadregionálneho významu		rekreačný les
	biocentrum regionálneho významu		ochranný les
	biocentrum lokálneho významu		minerálne pramene

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Územný plán Prešov
 tvorba krajiny a ochrana prírody
 Zdroj [68]

LEGENDA:

- plocha cintorína
- plochy železničných staníc
- plocha občianskej vybavenosti
- plocha mestského parku
- plocha zosuvného územia
- záchytné poldre a vodné nádrže
- stavby cestných komunikácií
- železničné trate
- cyklistické cestičky
- primárne rozvody tepla
- kanalizácia
- vodovod
- plynovod
- úpravy vodných tokov
- hranica katastrálneho územia
- 110 kV elektrické vedenie
- stavby ochranných priekop a hrádzí
- tepelné a energetické zdroje
- vodojemy
- verejné záchytné parkoviská

Dopravné stavby

16. Diaľnica D1 Prešov - západ - Prešov - juh, tunelový modifikovaný variant
17. Rýchlostná cesta R4 - severný obchvat
18. Cesta 2. triedy - východný obchvat mesta
19. Cestné prepojenie ulíc Sabinovská - Bardejovská - Košická (MK 3 - MK 5)
20. Prepojenie ulíc Sibírska - Pod Šalgovikom
21. Okružná križovatka Solivar - Východné žľabky
22. I/18 Prešov, Levočská - Obrancov mieru, križovatka, most
23. Modernizácia úsekov ciest I/18, I/20 a I/68 v ich jestvujúcom koridore na území mesta Prešov
24. Rekonštrukcia Hviezdoslavovej ulice
25. Rekonštrukcia Škultétyho ul. - II. mestský okruh
26. Cestné prepojenie Jesenná - Petrovianska
27. Preložka a zdvojkofajnenie železničnej trate Prešov - Plaveč
28. Zdvojkofajnenie trate Kysak - Prešov
29. Prístupová komunikácia k obytnému súboru Stavencec
30. Rekonštrukcia Košickej ulice, rozšírenie na 4-pruh
31. Miestna komunikácia Lominová
32. Prívádzka R4 Grófske
33. Rekonštrukcia Solivarskej ulice
34. Preložka cesty III/3440 v úseku križovatka ZVL - Zlatobanská
35. Miestna komunikácia Škára II. etapa (Ku Škäre - Rusínska)
36. Miestna komunikácia ul. Na Tablách II. etapa
37. Miestna komunikácia Poľná - Ľubotice
38. Miestna komunikácia Herfianska - Ľubotice
39. Hlavné miestne komunikácie pre zástavbu lokality Kráľová hora
40. Predĺženie a rozšírenie Tehelnej ulice na kategóriu C3 MO 8/50
41. Miestne komunikácie v priemyselnej zóne Grófske vrátane napojenia na cestu I/18 a Fintickú ulicu
42. Rozšírenie Jabložovej ulice
43. Rekonštrukcia a predĺženie Jazdeckej ulice
44. Verejné miestne komunikácie vozidlá:
  - a) kat. MZ (zberné) B1, B2, B3
  - b) kat. MO (obslužné) C1, C2, C3
45. Verejné cyklistické komunikácie kat. MN (nemotoristické) D2 - cyklistické cestičky
46. Verejné chodníky kat. MN (nemotoristické) D3
47. Verejné priestranstvá kat. MN (nemotoristické) D3
48. Verejné záchytné parkoviská
49. Rekonštrukcia križovatky Námestie legionárov
50. Preložky trasy cesty II/546 v k.ú. Prešov
51. Rekonštrukcia Dúbravskej ulice
52. Miestna komunikácia Tarjányho ul. - prepojenie ulíc Tebelná a Na Růrkach
53. Rekonštrukcia ulice Pod Wilcok borkou
54. Rekonštrukcia Terchovskej ulice
55. Obratisko MHD Nižná Šebastová
56. Obratisko MHD Sibírska ul.
57. Obratisko MHD Pod Hrádkom
58. Obratisko MHD Horárska
59. Výstavba a rekonštrukcia chodníkov pri cestách I., II. a III. triedy na území mesta
60. Výstavba chodníkov pri miestnych komunikáciách a v samostatných trasách
61. Rekonštrukcia ulice Ku kyslej vode
62. Výstavba miestnej komunikácie Turistická ul.
63. Výstavba miestnej komunikácie Ku Brezínám
64. Výstavba miestnej komunikácie - prepojenie Janouškovej a Lipovej ulice
65. Pešie a cyklistické komunikácie v Centrálnom mestskom parku

Stavby technickej infraštruktúry

66. Geotermálny tepelný zdroj Sekčov
67. Prepojenie distribučných transformovní Prešov II. a Prešov V. 110 kV VVN el. vedením
68. Elektrická stanica 110/22 kV Prešov IV
69. Elektrická stanica 110/22 kV Prešov V
70. Primárne rozvody tepla
71. Vodovod a kanalizácia Surdok
72. Kanalizácia na ul. Pri mlyne
73. Predĺženie kanalizačného zberača H do Ruskej Novej Vsi s pripojením kanalizácie z Teriakoviec
74. Dobudovanie vodovodov v uliciach na území mesta
75. Dobudovanie kanalizácie v uliciach na území mesta
76. Prívodné a distribučné potrubia vodojemu Kráľova hora - Dielniky 1300 m³
77. Rozšírenie vodojemu Kýty I o komory 2 x 600 m³
78. Predĺženie kanalizačného zberača G po lokalitu Grófske s pripojením obce Fintice
79. Predĺženie kanalizačného zberača G VII po lokalitu bývalého HSM Šalgovík
80. Zásobný vodovodný rad DN 350 a zosilňovacia stanica pre PP Grófske
81. Vodojem a prívodné a distribučné potrubia vodojemu Cemjata 2x100 m³
82. Vodojem Halperová
83. Vodojem Malkov kút
84. Rozšírenie STL plynovoda Kráľova hora
85. VN el. vedenie Kráľova hora

Stavby občianskej vybavenosti

86. Areály MŠ, ZŠ, ZUS, CVC v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov
87. Mestská tržnica

Zoznam verejnoprospešných stavieb

Environmentálne stavby

1. Regulácia a úpravy toku Sekčov na Q 100
2. Regulácia toku Torysa na Q 100
3. Mestský cintorín Solivar - Šváby
4. Centrálny mestský park
5. Mestský park Keratsáni
6. Stavby ochranných priekop a hrádzí na ochranu zastavaného územia proti prívalemým vodám
7. Úprava tokov Sidlovského, Malkovského a potoka Medzník
8. Úprava melioračných kanálov na území mesta
9. Záchytný polder Nižná Šebastová
10. Vodné nádrže a záchytné poldre na Delni, Šalgovickom, Barackom, Švábskom a Soľnom potoku
11. Protipovodňová ochrana IBV Čerešňová
12. Sanácia zosuvných území
13. Park Kalvária
14. Záhrada umenia a Kmeťovo stromoradie
15. Revitalizácia časti Mlynského náhonu

RIEŠENÉ ÚZEMIE

Územný plán Prešov

výkres verejnoprospešných stavieb

Zdroj [68]

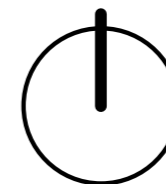

analýza morfológie

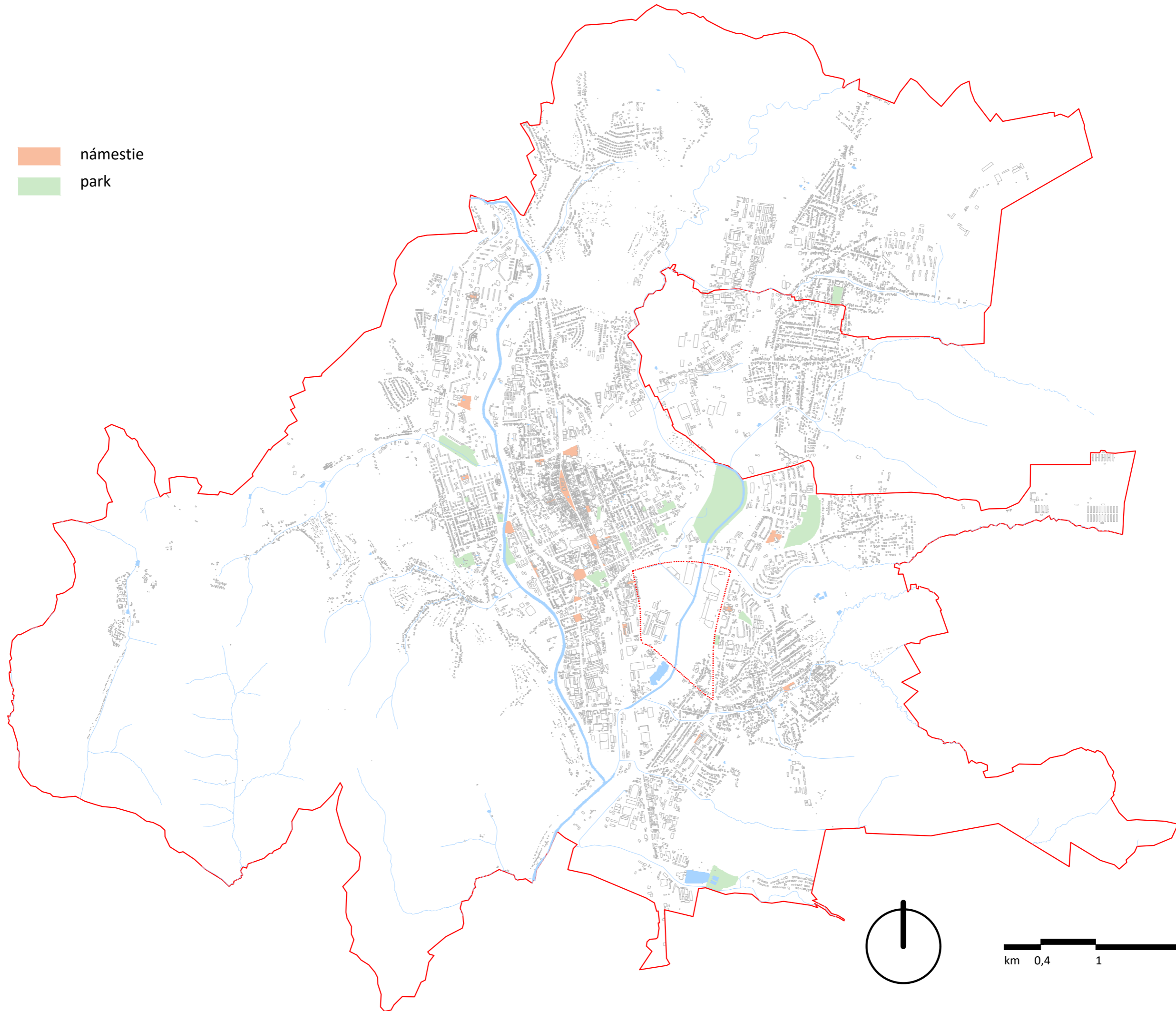

Prešov
schwarzplan
M 1:40 000
Zdroj [83], spracované v ArcGIS Pro

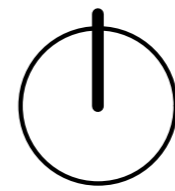

- námestie
- park

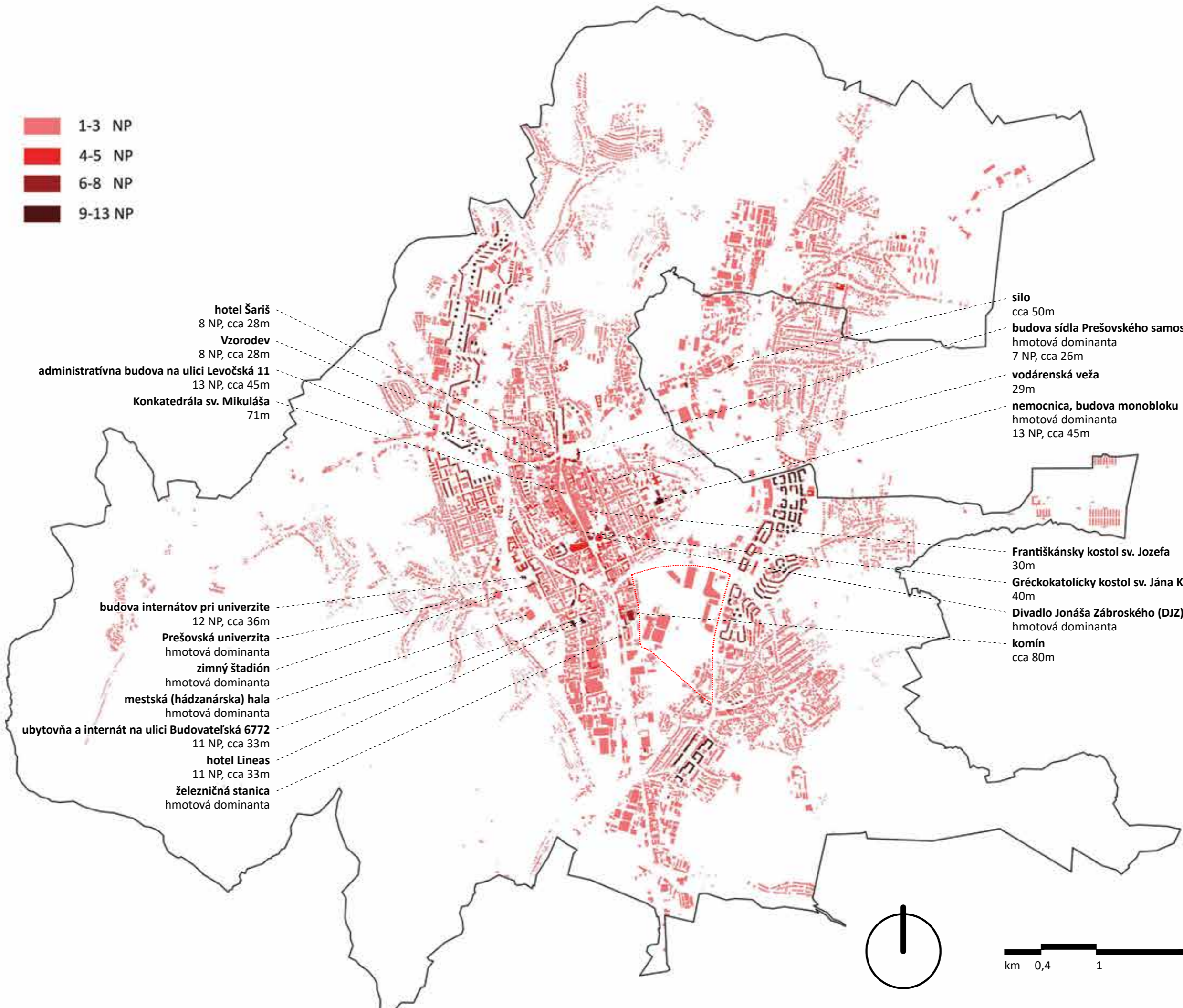

Prešov
námestia a parky
M 1:40 000

- 1-3 NP
- 4-5 NP
- 6-8 NP
- 9-13 NP

hotel Šariš
8 NP, cca 28m

Vzorodev
8 NP, cca 28m

administratívna budova na ulici Levočská 11
13 NP, cca 45m

Konkatedrála sv. Mikuláša
71m

budova internátov pri univerzite
12 NP, cca 36m

Prešovská univerzita
hmotová dominanta

zimný štadión
hmotová dominanta

mestská (hádzanárska) hala
hmotová dominanta

ubytovňa a internát na ulici Budovateľská 6772
11 NP, cca 33m

hotel Lineas
11 NP, cca 33m

železničná stanica
hmotová dominanta

silo
cca 50m

budova sídla Prešovského samosprávneho kraja
hmotová dominanta
7 NP, cca 26m

vodárenská veža
29m

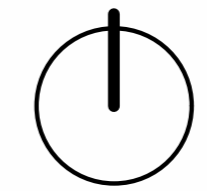
nemocnica, budova monobloku
hmotová dominanta
13 NP, cca 45m

Františkánsky kostol sv. Jozefa
30m

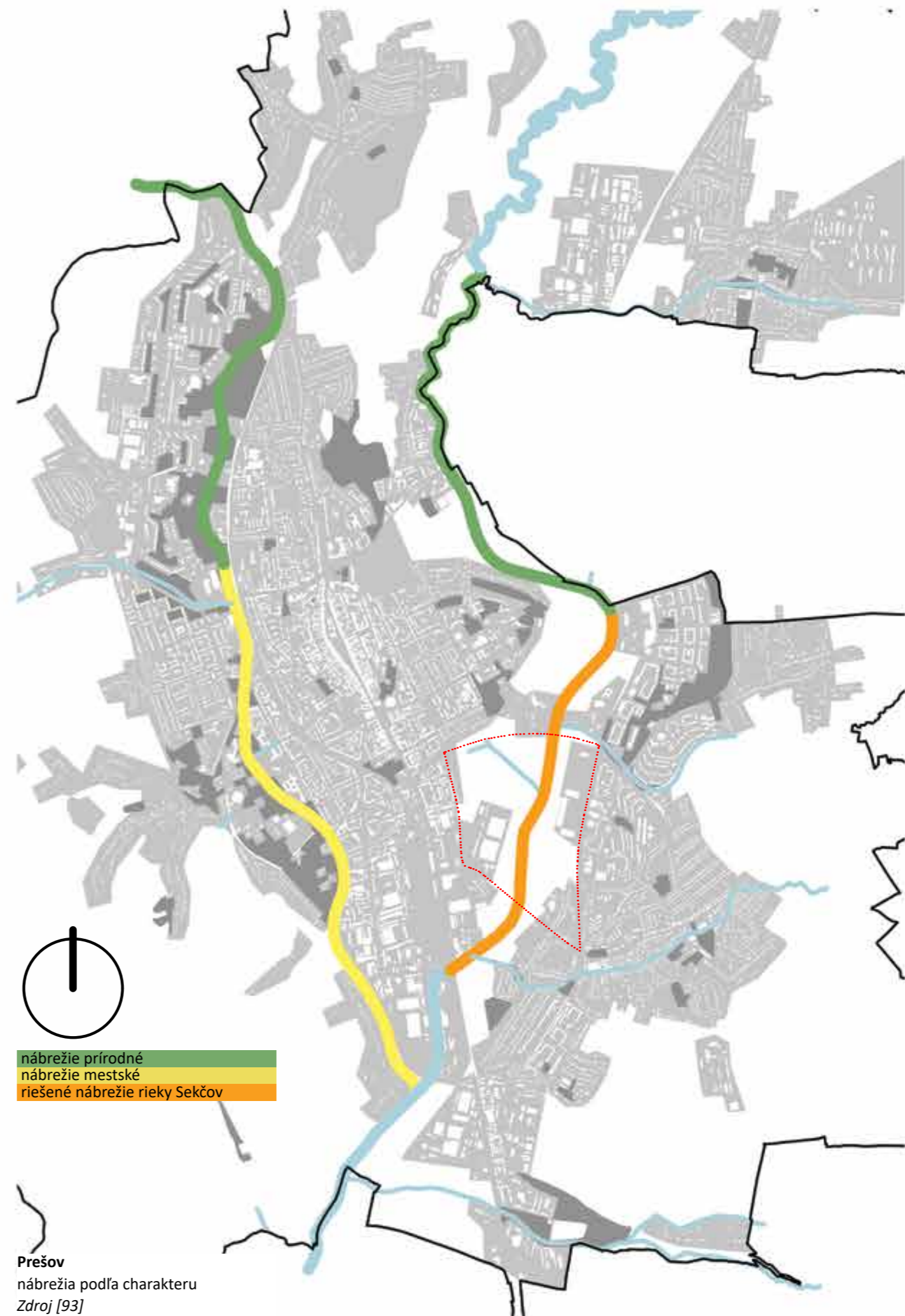
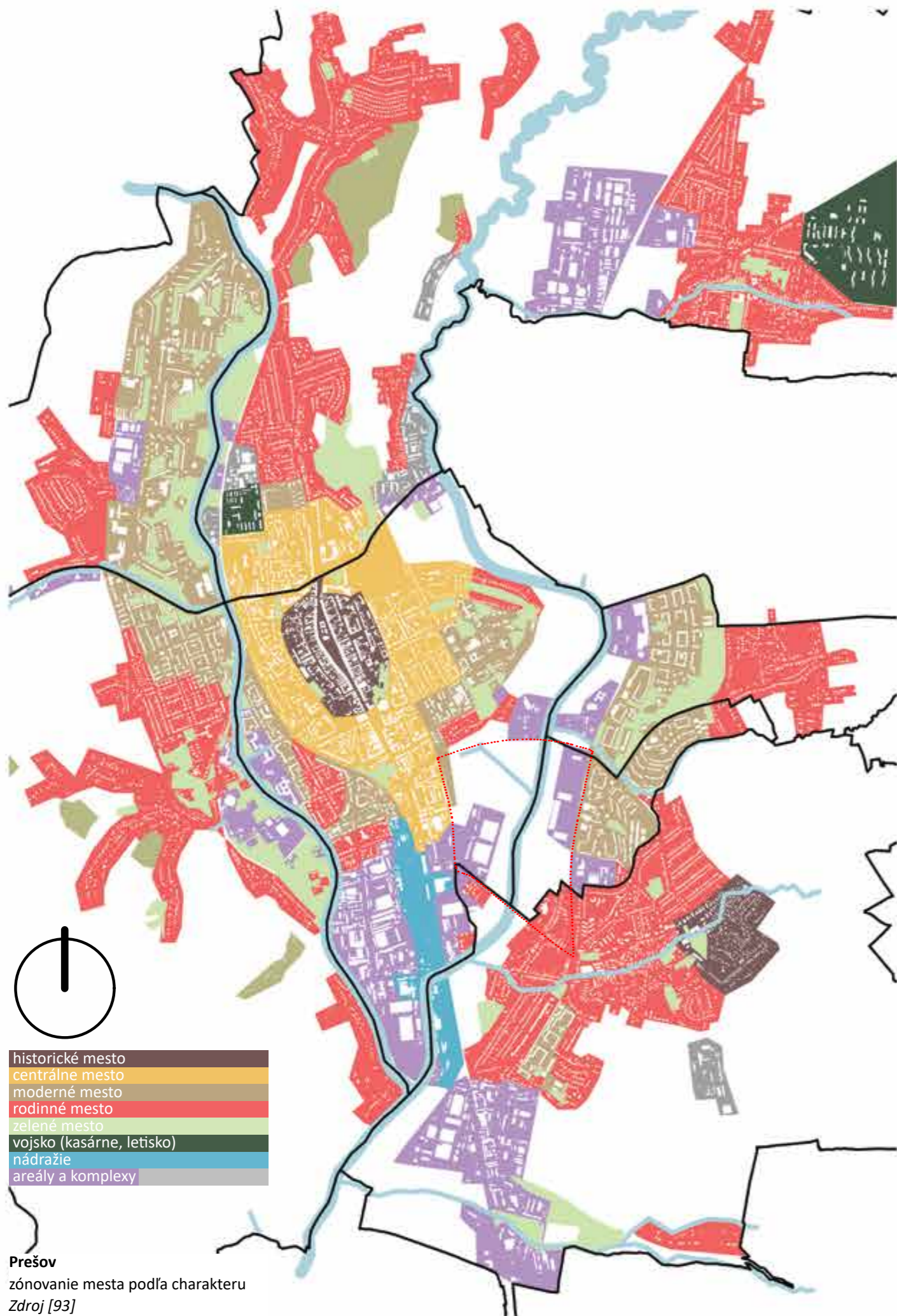
Gréckokatolícky kostol sv. Jána Krstiteľa
40m

Divadlo Jonáša Záborského (DJZ)
hmotová dominanta

komín
cca 80m

LOKOREGIÓNY PREŠOVA

Autor: René Matlovič

Tabuľka: Základné parametre lokoregiónov Prešova

Lokoregión	Rozloha (ha)	Počet obyvateľov	Zastav. plocha	Hustota ob./ha
Centrálny	334,25	14 698	100,0 %	44,0
Šidlovecko-dúbravský	239,20	3 730	96,6 %	16,0
Bikošsko-rúrocký	234,60	680	27,1 %	2,9
Vydumanecko-kalváriový	848,45	2 069	21,2 %	2,4
Cemjatsko-borkútsky	1 893,05	136	0,4 %	0,1
Stídliskový	241,15	29 190	94,1 %	121,0
Stanično-delniansky	356,20	299	84,3 %	0,8
Solivarský	249,30	10 411	92,4 %	41,8
Sekčovský	344,65	23 998	36,7 %	69,6
Surdocho-kútsky	540,35	85	4,5 %	0,2
Boltocký	547,60	0	0,5 %	0,0
Šalgovický	366,05	381	5,9 %	1,0
Šarišsko-lúčanský	416,85	94	31,4 %	0,2
Lubotický	596,00	2 049	22,8 %	3,4
Šebastovský	320,50	1 049	52,3 %	3,3
Išliansky	309,30	1 039	17,3 %	3,4

Prešov
lokoregióny
Zdroj [102]

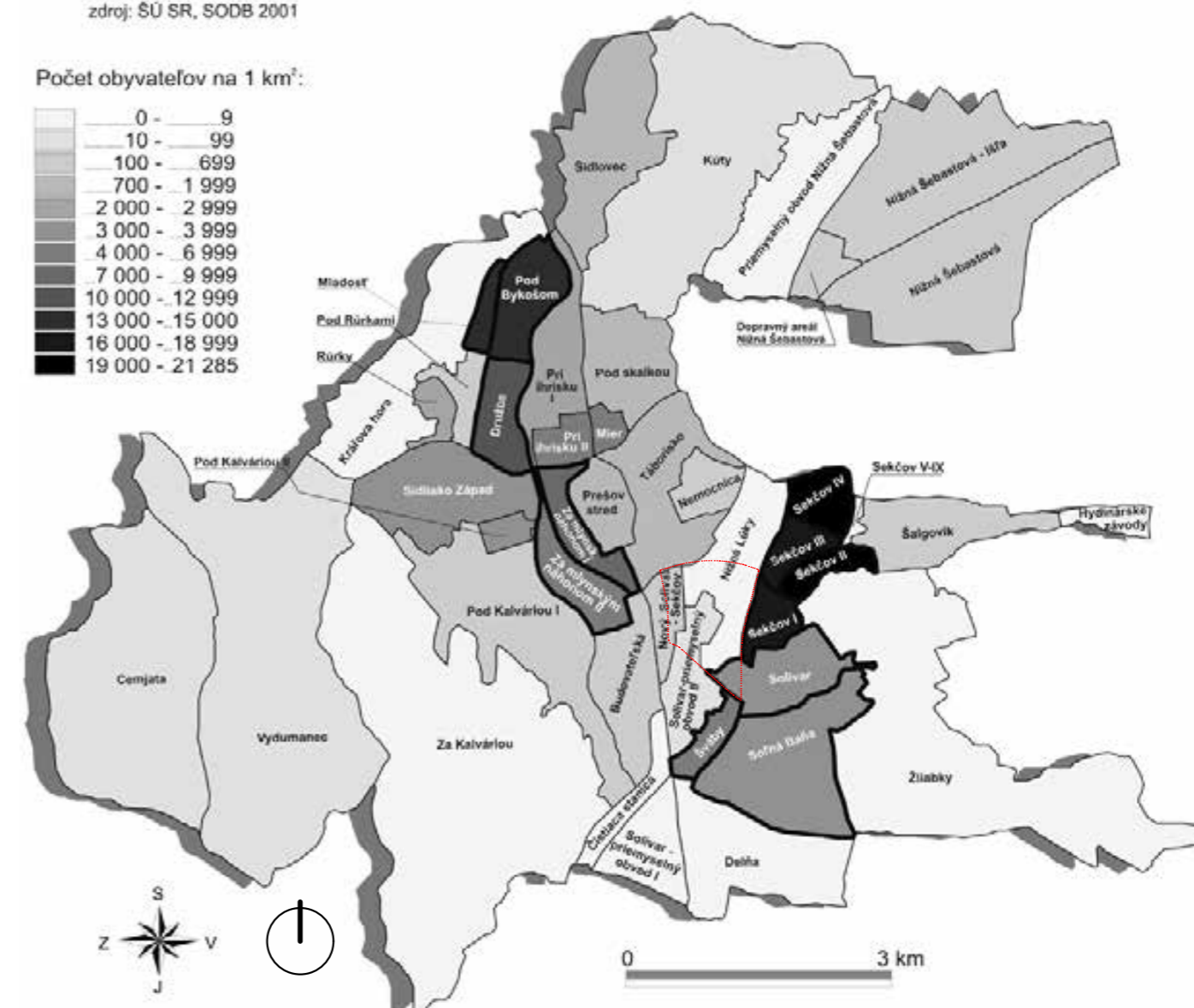
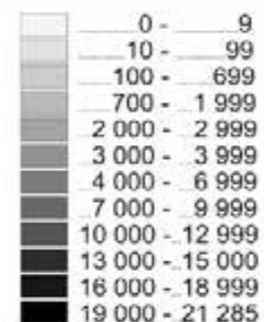
*Lubotice boli súčasťou Prešova ako mestská časť v rokoch 1971-1990

HUSTOTA ZAĽUDNENIA V MESTE PREŠOV PODĽA URBANISTICKÝCH OBVODOV

Autor: Kvetoslava Matlovičová

zdroj: ŠÚ SR, SODB 2001

Počet obyvateľov na 1 km²:

190 - 213 Ľ/ha

Sídlisko Sekčov II
Sídlisko Sekčov IV

160 - 189 Ľ/ha

Sídlisko Sekčov I
Sídlisko Sekčov III

130 - 150 Ľ/ha

Sídlisko III - Pod Bikošom
Sídlisko Mladosť

100 - 129 Ľ/ha

Sídlisko III - Družba

Prešov

hustota zaľudnenia v meste Prešov podľa urbanistických obvodov

Zdroj [132]

*hustota je prepočítaná na celkovú rozlohu daného urbanistického obvodu

70 - 99 Ľ/ha

Za mlynským náhonom I

40 - 69 Ľ/ha

Za mlynským náhonom II
Pri ihrisku II
Sídlisko Mier
Sídlisko Šváby

30 - 39 Ľ/ha

Pod Kalváriou II (Kolmanka)
Sídlisko Západ (Sídlisko II)
Solivar
Soľná Baňa

20 - 29 Ľ/ha

Rúrky
Pri ihrisku I (Pri jazdiarni)

7 - 19 Ľ/ha

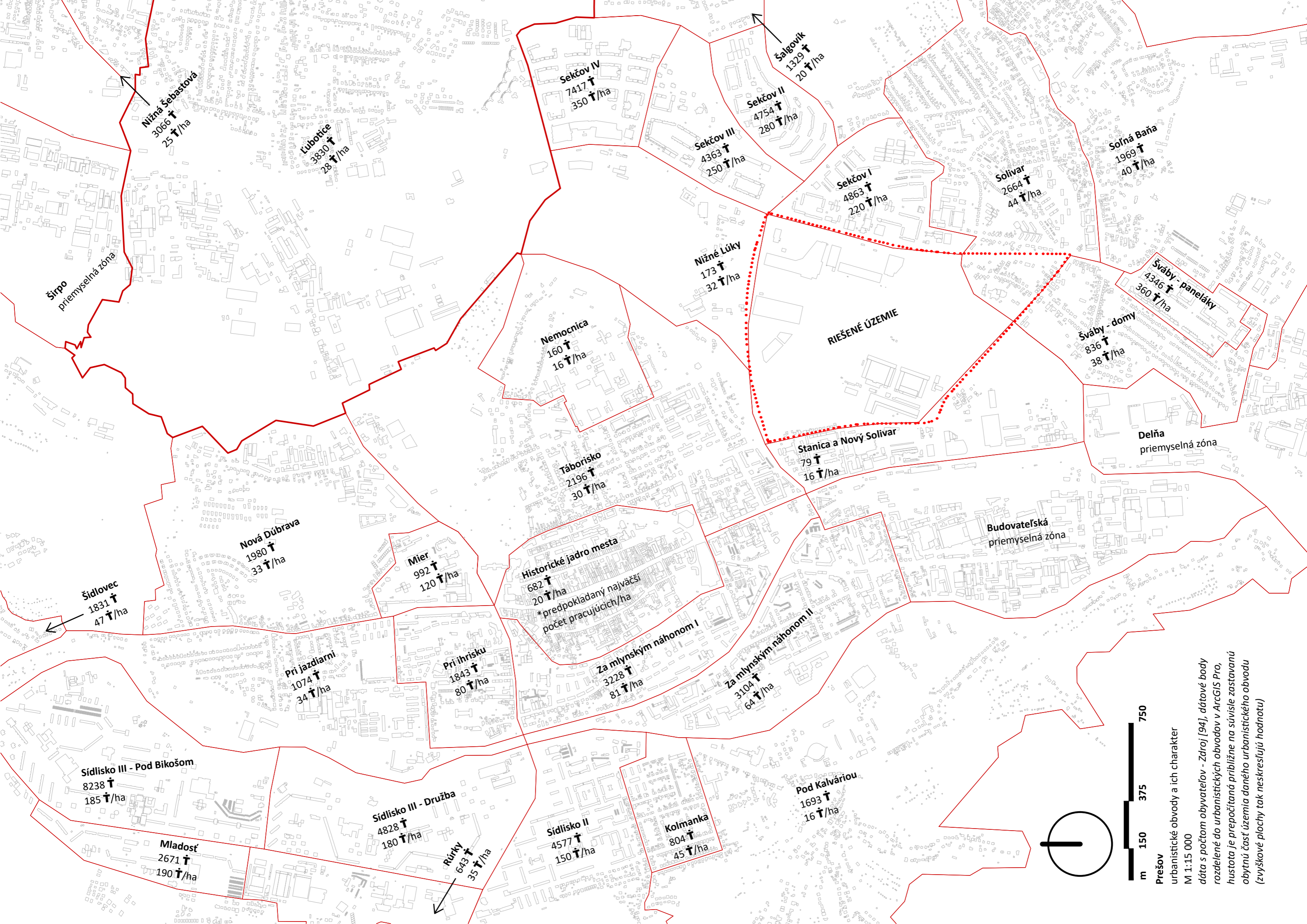
Šidlovec
Pod skalkou (Nová Dúbrava)
Prešov stred (historické jadro)
Táborisko

1 - 6 Ľ/ha

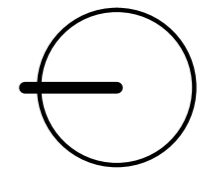
Pod Kalváriou I
Pod Rúrkami
Nižná Šebastová - Išľa
Nižná Šebastová
Nemocnica
Budovateľská
Nový Solivar - Sekčov
Šalgovík

< 1 Ľ/ha
ostatné

RIEŠENÉ ÚZEMIE

Prešov
urbanistické obvody a ich charakter
M 1:15 000
dáta s počtom obyvateľov - Zdroj [94], dátové body
rozdelené do urbanistických obvodov v ArcGIS Pro,
hustota je prepočítaná približne na súvisle zastavanú
obytnú časť územia daného urbanistického obvodu
(zvyškové plochy tak neskrslujú hodnotu)

Sekčov I
rôzna typológia panelových
bytových domov
Zdroj [116]

Sekčov II
panelové bytové domy usporiadané
terasovite v svažitom teréne
Zdroj [Google Street View]

Sekčov III
lokalita s rozsiahlym parkovým
námestím a kostolom
Zdroj [Google Street View]

Nemocnica
areál množstva nemocničných budov,
zástavba rodinných domov
Zdroj [Google Street View]

Táborisko
centrálné mesto, pôvodne vilová štvrť,
pravidelná šachovnicová sieť ulíc
Zdroj [Google Street View]

Historické jadro mesta
úzka a hlboká gotická parcelácia
s historickou zástavbou Starého mesta
Zdroj [115]

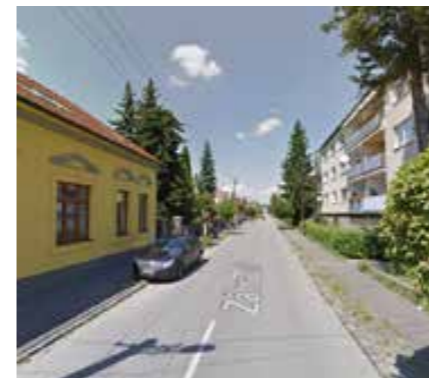
Sekčov IV
panelové bytové domy usporiadané
do pravidelnej siete otvorených blokov
Zdroj [Google Street View]

Šalgovík
zástavba rodinných domov,
prímestský vidiek
Zdroj [Google Street View]

Solivar
prevažne zástavba rodinných domov,
v minulosti samostatné významné sídlo
Zdroj [Google Street View]

Za mlynským náhonom I
centrálné mesto, zmiešaná zástavba
bytových aj rodinných domov
Zdroj [Google Street View]

Za mlynským náhonom II
centrálné mesto, zmiešaná zástavba
bytových aj rodinných domov
Zdroj [Google Street View]

Budovateľská
JZ priemyselná zóna mesta, prevažne
zástavba halových areálov a komplexov
Zdroj [Google Street View]

Solná Baňa
rurálna zástavba,
nepravidelná sieť úzkych ulíc
Zdroj [Google Street View]

Šváby - paneláky
sídliisko vybudované pozdĺž línie
niekdajšej rurálnej zástavby
Zdroj [Google Street View]

Šváby - domy
socialistická zástavba rodinných domov
v bezprostrednej blízkosti panelákov
Zdroj [Google Street View]

Pod Kalváriou
zástavba rodinných domov,
prímestský vidiek
Zdroj [Google Street View]

Kolmanka
pravidelná sieť ulíc, radová zástavba,
dvojdomy a rodinné domy
Zdroj [Google Street View]

Sídliisko II
panelové bytové domy a bloková
zástavba tehlových bytových domov
Zdroj [Google Street View]

Delňa
priemyselná zóna na juhu mesta,
zástavba halových areálov a komplexov
Zdroj [Google Street View]

Stanica a Nový Solivar
zástavba halových objektov,
malé zhluky zástavby rodinných domov
Zdroj [Google Street View]

Nižné Lúky
línia zástavby rodinných domov a
halových objektov, voľné zelené plochy
Zdroj [Google Street View]

Cemjata a Vydumanec
zástavba rodinných domov,
vidiek za mestom
Zdroj [Google Street View]

Rúrky
socialistická zástavba rodinných domov,
radová zástavba, prímestský vidiek
Zdroj [Google Street View]

Pod Rúrkami
rozhranie medzi sídliskom, zástavbou
rodinných domov a halovými areálmi
Zdroj [Google Street View]

Sídliisko III - Družba
rôzna typológia panelových
bytových domov
Zdroj [Google Street View]

Sídliisko III - Pod Bikošom
rôzna typológia panelových
bytových domov
Zdroj [24]

Mladosť
rôzna typológia panelových
bytových domov
Zdroj [Google Street View]

Kráľova hora
zástavba rodinných domov,
radová zástavba, prímestský vidiek
Zdroj [25]

Šidlovec
socialistická zástavba rodinných domov,
vidiek za mestom
Zdroj [Google Street View]

Kúty
zástavba rodinných domov,
vidiek za mestom
Zdroj [Google Street View]

Nová Dúbrava
socialistická zástavba rodinných domov
a halových objektov, prímestský vidiek
Zdroj [Google Street View]

Pri jazdiarni
zástavba rodinných domov a halových
objektov, prímestský vidiek
Zdroj [Google Street View]

Pri ihrisku
centrálne mesto, zmiešaná zástavba
bytových aj rodinných domov
Zdroj [Google Street View]

Mier
centrálne mesto, rôzna typológia
panelových bytových domov
Zdroj [Google Street View]

Širpo
SV priemyselná zóna mesta,
zástavba halových areálov a komplexov
Zdroj [Google Street View]

Nižná Šebastová
zástavba rodinných domov, charakter
samostatného vidieckeho sídla
Zdroj [Google Street View]

História vývoja výstavby

Od 15. storočia sa začalo formovať osídlenie na periférii pôvodného mesta, vznikali predmestia - tzv. huštáky. V tomto období žilo v meste približne 3000 obyvateľov. Horný hušták v okolí Nám. mieru na severnom okraji historického jadra, Dolný hušták v okolí Nám. legionárov na južnom okraji historického jadra a tretí hušták vznikol o niečo neskôr v 16. storočí v okolí Požiarnickej ulice. Huštáky (predmestia) sa formovali pred bránami mesta. Pozdĺž Mlynského potoka (jarku) vznikala rozptýlená zástavba roľníckych usadlostí.

- v 17. stor. - vzniká hlavný mestský cintorín
- koniec 18. stor. - hradby, bašty a brány postupne uvoľňujú miesto novej výstavbe
- 2. pol. 19. stor. - malé roľnícke osady Dúbrava, Pustá dolina, Okruhliak
- 1872 - otvorenie železničnej stanice
- 1899 - vybudovanie futbalového štadiónu

Vývoj počas 20. storočia

Tunajších obyvateľov začiakom 20. storočia zväčša živili úradu, drobné živnosti, slobodné povolania, či drobné závody. Žiaden z nich nepresiahol význam solného závodu v Solivare. V tom čase bol Prešov stredne veľkým mestom a zároveň okresným sídlom (21 775 obyvateľov v roku 1930).

- 1903 - liehovar na Ulici protifašistických bojovníkov
- 1911 - budova nového evanjel. kolégia na Nám. legionárov
- 1919 - datovanie vzniku letiska Iľša (dnes letisko Prešov - Nižná Šebastová, slúži najmä pre helikoptéry a armádu)
- 1926 - vznik parnej pily pri železničnej stanici (dnes NAY)
- od roku 1930 vzniká areál nemocnice
- 1943 - Justičný palác s väznicou na Nám. legionárov, SPŠ elektrotechnická na Masarykovej ul.
- 1. pol. 20. stor. - Táborisko (vilová štvrť, šachovnicový pôdorys); Železničarska ul. (vilová obytná zástavba); kolónia robotníckych domčekov, tzv. "Hollywood" (v doline Vydumaneckého potoka na dnešnej Levočskej ulici)
- v období Slovenského štátu (1939-1945) vzniká v blízkosti Kolmanovej záhrady štvrť typizovaných rodinných domov so šachovnicovým pôdorysom

I. etapa povojnovej výstavby

Vysoká budovateľská aktivita. Výstavba fabrík a prílev nového obyvateľstva si vynútil realizáciu nových obytných zón. Prvá tehlová bytová výstavba bola uskutočnená medzi rokmi 1949 a 1952.

- Hollého ul., Pavlovičovo nám., Ul. Tarasa Ševčenka, Ul. 17. novembra, Ul. obrancov mieru, Komenského, Čapajevova
- rozširovanie zástavby rodinných domov od Sabinovskej ulice na západ k železničnej trati
- 1949 - pravoslávny chrám Alexandra Nevského
- 1951 - amfiteáter
- 1952 - výstavba hotela Dukla na Nám. legionárov
- 50. - 60. roky - rozvoj priemyslu na Budovateľskej ulici
- kvalitatívne iná etapa výstavby s náznakmi obytných súborov prebehla medzi rokmi 1952 a 1962.
- Sídliisko duklianskych hrdinov (6-podlažné panelové domy, 3-4-podlažné tehlové domy s balkónmi), Nám. 1. mája
- Sídliisko II (1962-1967, betónové technológie)

II. etapa povojnovej výstavby

Intenzívna bytová výstavba. Panelové bytové domy. Necitlivé urbanistické zásahy.

- Sídliisko Mier (50.-70. roky 20. storočia, obytná štvrť, zbúraných množstvo historických domov na Sabinovskej ul.)
- od 60. rokov - vilová štvrť Rúrky
- 1965 - autobusová stanica
- koniec 60. rokov - športový areál, zimný štadión, mestská hala, cyklistický velodróm
- 60. - 70. roky - vilová štvrť Šibená hora (v okolí Tatranskej ulice), vládna štvrť Nová Dúbrava
- Sídliisko III (1962 - 90. roky 20. stor., cca 20 000 obyvateľov)
- univerzitný komplex (60. - 80. roky)
- Šidlovec (70. roky, socialistická výstavba rodinných domov)
- priemyselný areál VUKOV v obytnej zóne Sídliiska III
- 70. roky - regulácia a presun koryta rieky Sekčov východne od železničnej stanice, pôvodne rieka výrazne meandrovala a tiekla v blízkosti Východnej ulice
- Sídliisko Sekčov (1978-1994, autormi urbanistického riešenia boli Ján Kavan a Filip Trnkus, patrí medzi najväčšie sídliská na Slovensku, postavené na vlhkých lúkach a močariskách)
- Sídliisko Mladosť (12-8-6-podlažné bytové domy)
- Sídliisko Šváby (1981-1987, cca 6000 obyvateľov, zbúraná pôvodná osada nemeckých prisťahovalcov)
- 80. roky - hotel Šariš na Nám. mieru

Bývanie po roku 1989

Klesajúca tendencia výstavby bytov. Pred rokom 1989 bolo na Slovensku ročne postavených cca 20 000 bytov (30% štátne byty, 70% družstevné byty). Privatizácia mestského bytového fondu v 90. rokoch.

- 14. september 1990 - otvorená nová budova Divadla Jonáša Záborského v Prešove, prvá špecializovaná budova divadla na Slovensku v histórii Československa
- 2001 - obytný súbor Stará tehelná
- 2001-2005 - mestský bytový komplex CMYK (revitalizácia územia ulíc Sabinovská a Majakovského, architekt Irakli Eristavi, nadstavba pôvodných bytových domov z 50. rokov)
- 2018 - nájomné byty na Ulici Antona Prídavku
- 2019 - polyfunkčné bytové domy Bikoš (JRKVC architekti) a rezidenčná štvrť individuálnej bytovej výstavby Kráľova hora nad Sídliiskom III a Sídliiskom Mladosť
- 2022 - bytový dom Sabinovská, bytový dom Lipová, bytové domy Bulgari pri mestskej hale, bytové domy za garážami na Bajkalskej ulici
- 2023 - bytové domy Solivarská a Soľný potok

V súčasnosti má mesto Prešov vo vlastníctve 545 nájomných bytov.

Zdroj [71, 90, 102]

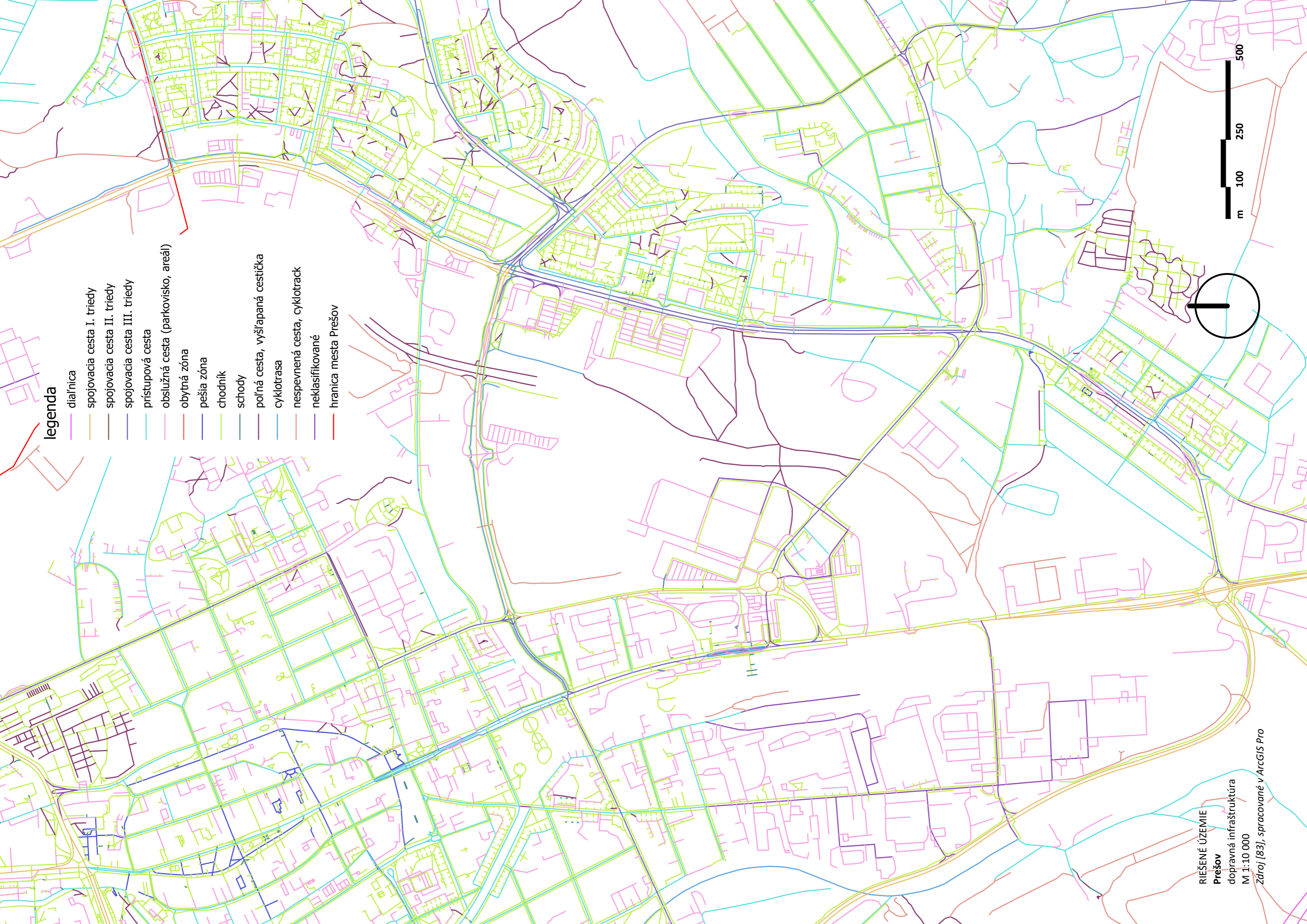
analýza dopravy

A5

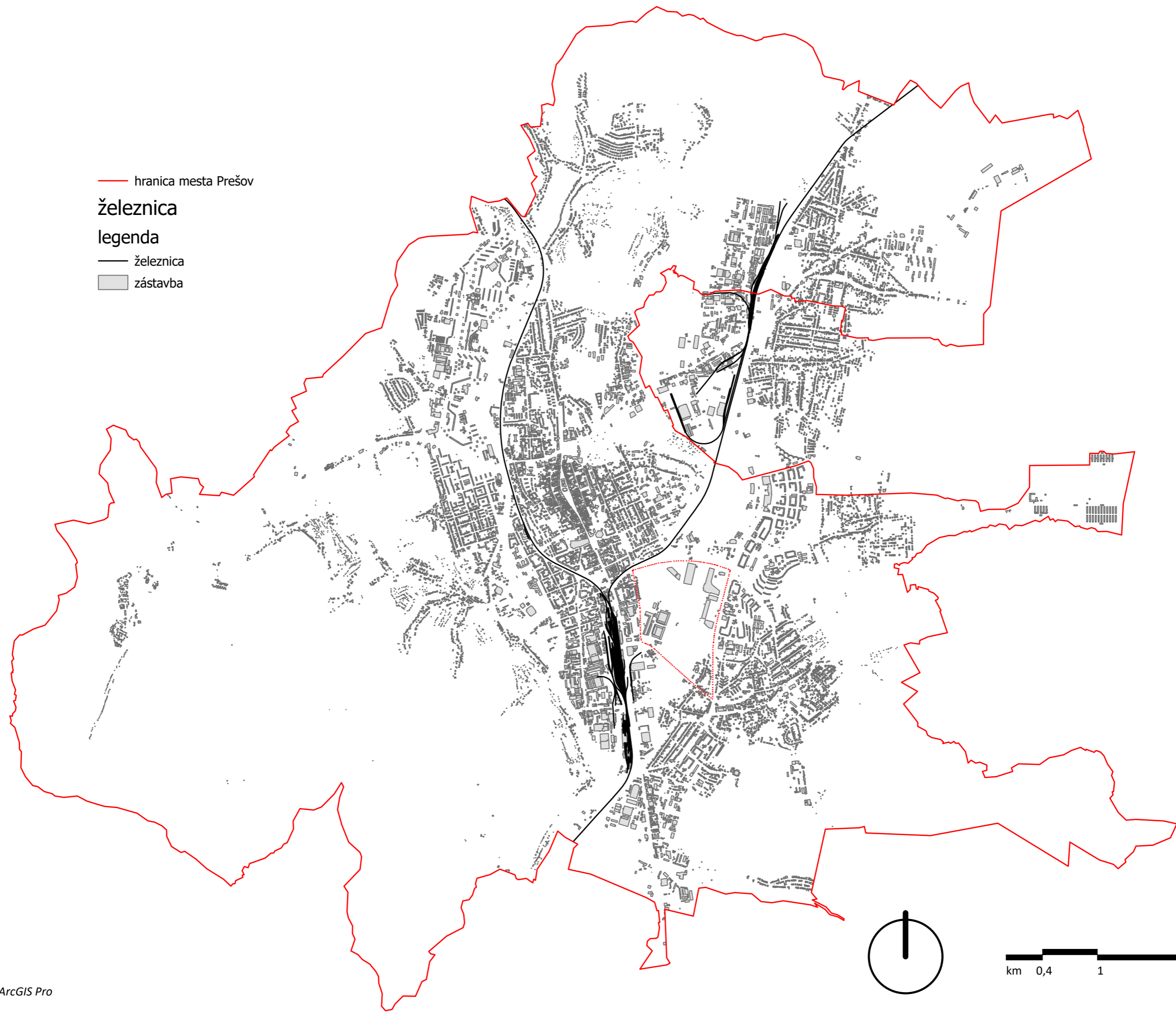
legenda

- diaľnica
- spojovacia cesta I. triedy
- spojovacia cesta II. triedy
- spojovacia cesta III. triedy
- prístupová cesta
- obslužná cesta (parkovisko, areál)
- obytná zóna
- pešia zóna
- chodník
- schody
- poľná cesta, vyšľapaná cestička
- cyklotrasa
- nespevnená cesta, cyklotrack
- neklasifikované
- hranica mesta Prešov

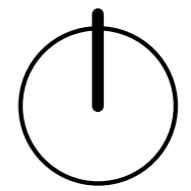

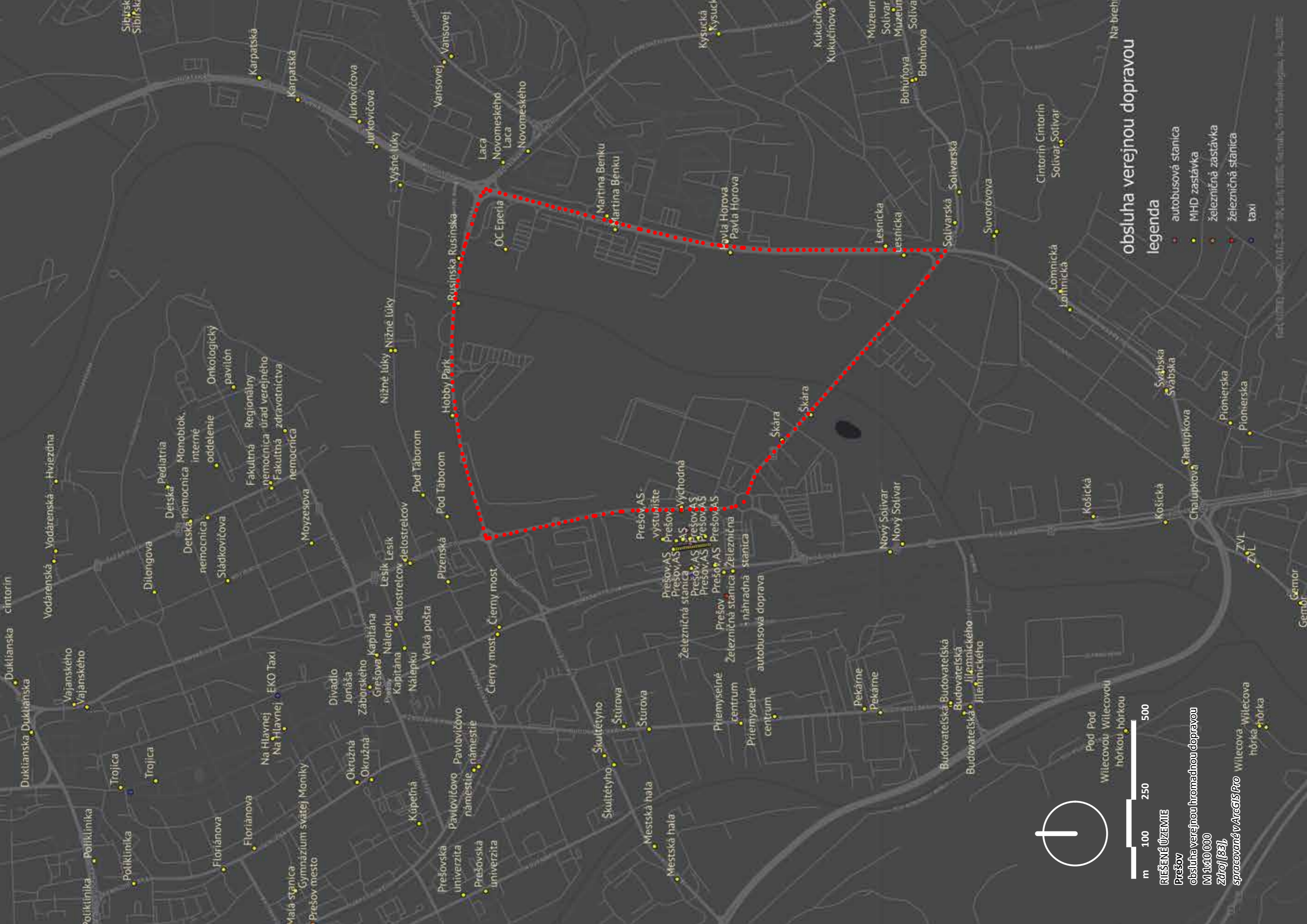
- hranica mesta Prešov
- železnica
- legenda
- železnica
- zástavba

Prešov
železnica
M 1:40 000
Zdroj [83], spracované v ArcGIS Pro

obsluha verejnou dopravou

legenda

- autobusová stanica
- MHD zastávka
- železničná zastávka
- železničná stanica
- taxi

RIEŠENÉ ÚZEMIE

Prešov

obsluha verejnou hromadnou dopravou

M 1:10 000

Zároj [83],

spracované v ArcGIS Pro

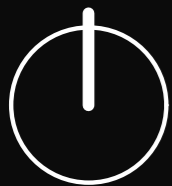
Mapa je určená výhradne na účely poskytnutia informácií a nie je záväzná. Všetky údaje sú zverejnené podľa najlepšieho vedomia a starostlivosti. Za obsah mapy a presnosť údajov nie je zodpovedná.

space syntax (syntax priestoru) zahŕňa súbor teórií a techník na analýzu priestorových konfigurácií

integration (integrácia) je jedna z hodnôt meraná v rámci *space syntax* analýz, hovorí ako blízko je sledované miesto k všetkým ostatným miestam v rámci siete, ukazuje teda, ktoré línie sú najodľahlejšie, a tiež tie, ktoré sú naopak najvyťaženejšie pre pohyb v sieti (integrujú v sebe najväčší počet trajektórií pohybov)

*znázornená sieť obsahuje všetky typy ciest a komunikácií, nielen cesty pre automobily, ale aj pešie trasy, lesné a vychodené cesty či cyklotrasy

Prešov

space syntax - integration
spracované v *Depthmap*

analýza krajiny a zelenomodrej infraštruktúry

+ Šarišský hradný vrch
570 m n. m.

+ Stráž
734 m n. m.

+ Kapušíansky hradný vrch
511 m n. m.

+ Šibená hora
313 m n. m.

+ Na Tábore
286 m n. m.

+ 238 m n. m.

+ Malkovská hôrka
481 m n. m.

+ Nad Remetovou
937 m n. m.
+ Soľnohrad
660 m n. m.

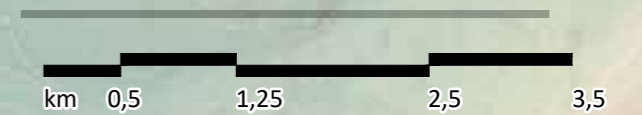
Prešov
reliéf
M 1:50 000
Zdroj [86], spracované v ArcGIS Pro

— hranica mesta Prešov

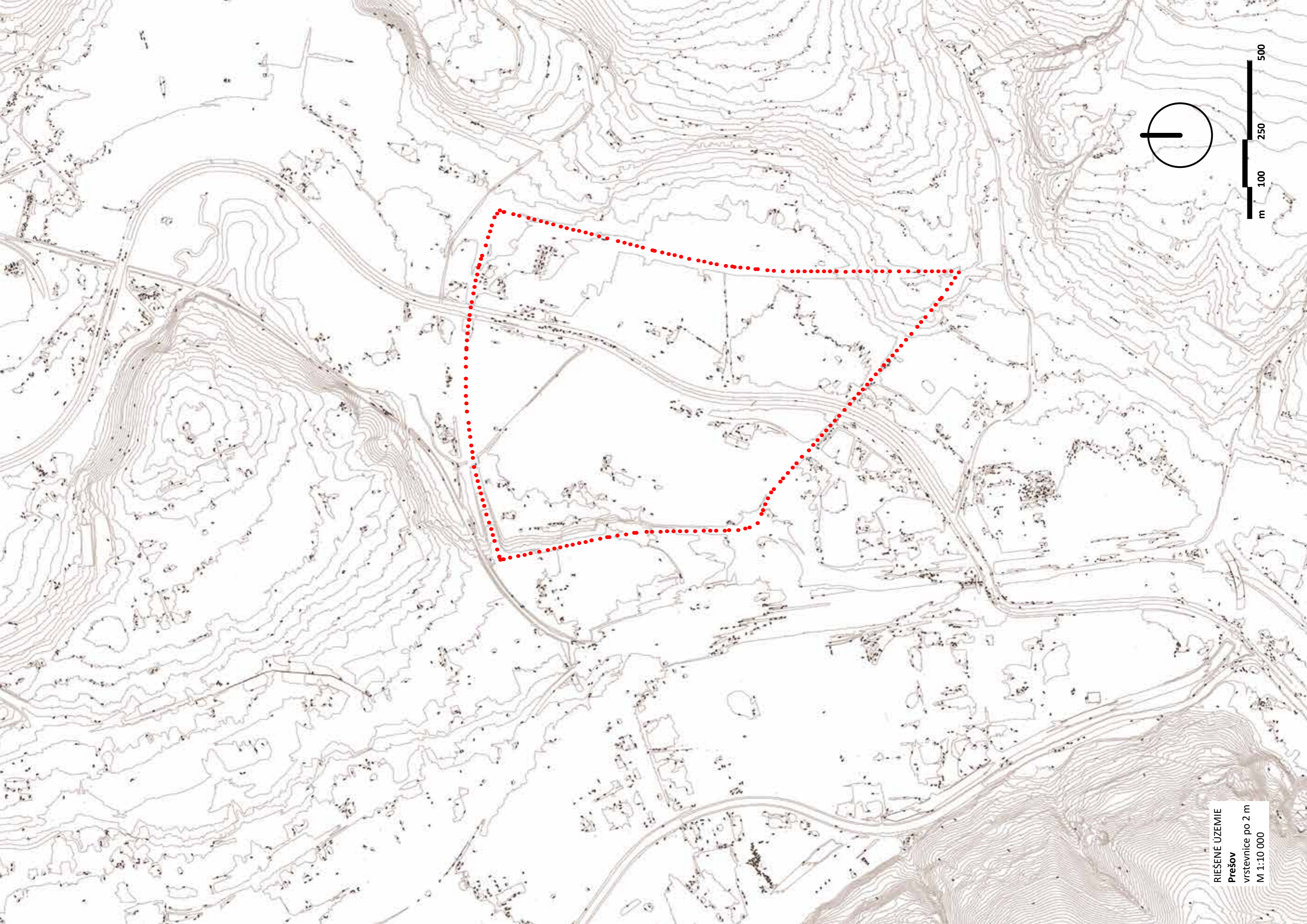
Typ vrstevnice
Zobrazená Vrstevnica výber

Value
High : 2655.4
Low : 94.2063
DMR3

Value
High : 254
Low : 0
Tieňovaný reliéf

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Prešov
vrstevnice po 2 m
M 1:10 000

— hranica mesta Prešov

vodné toky

legenda

— kanál, stoka

— odvodnenie

— rieka

— potok

vodné plochy

legenda

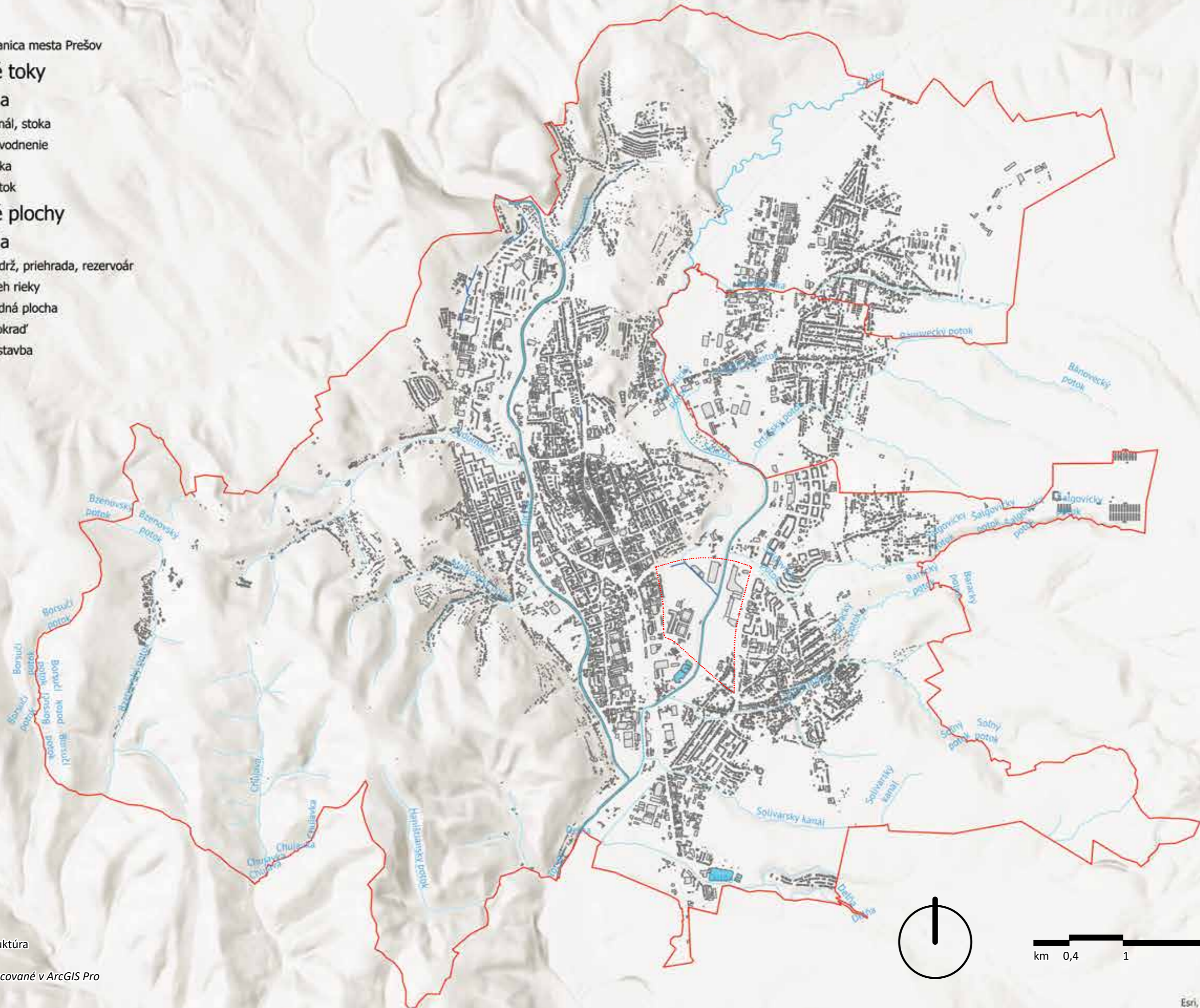
■ nádrž, priehrada, rezervoár

■ breh rieky

■ vodná plocha

■ mokraď

■ zástavba

Prešov

modrá infraštruktúra

M 1:40 000

Zdroj [83], spracované v ArcGIS Pro

Zelenomodrá infraštruktúra

— hranica mesta Prešov

■ zástavba

vodné toky

— vodné toky

vodné plochy

■ vodné plochy

zelen

■ sídelná zeleň

■ areálová zeleň (obchodné centrum, parking, priemyselná zóna)

■ park

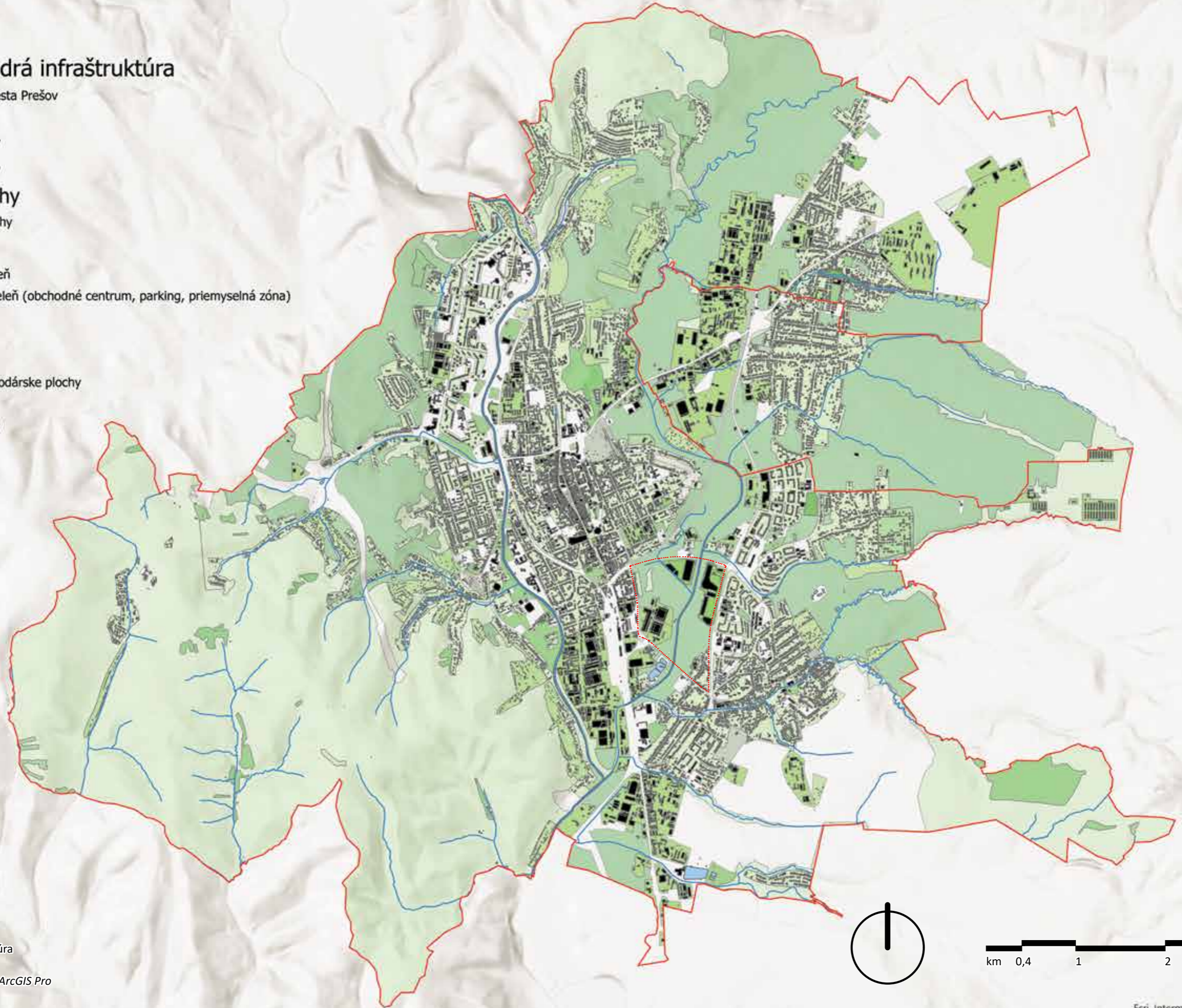
■ cintorín

■ záhradky

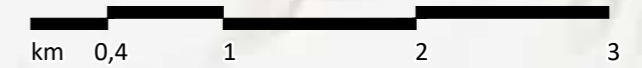
■ poľnohospodárske plochy

■ lúka

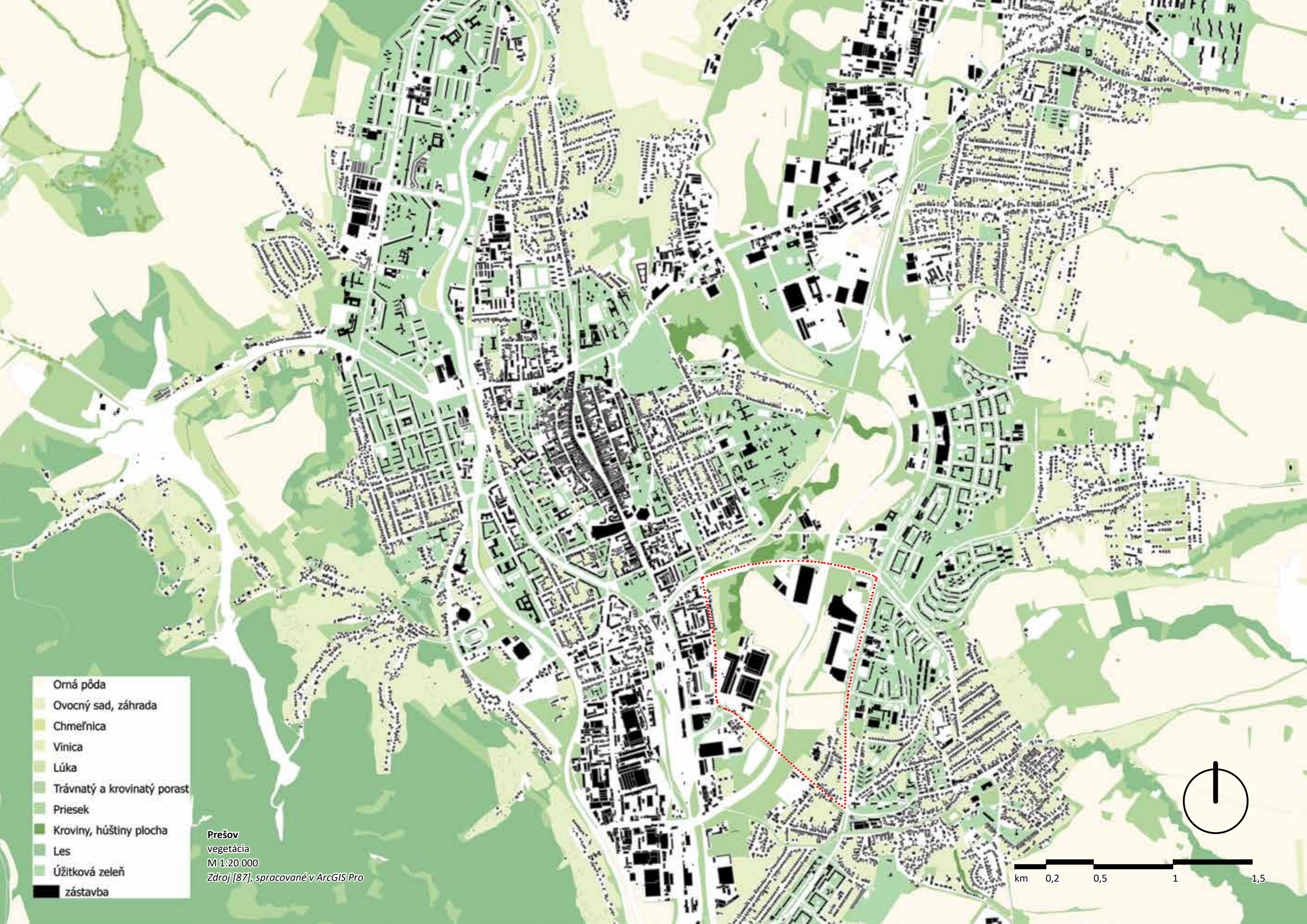
■ les, stromy

Prešov
zelenomodrá infraštruktúra
M 1:40 000
Zdroj [83], spracované v ArcGIS Pro

- Orná pôda
- Ovocný sad, záhrada
- Chmeľnica
- Vinica
- Lúka
- Trávnatý a krovinatý porast
- Priesek
- Kroviny, húštiny plocha
- Les
- Úžitková zeleň
- zástavba

Prešov
vegetácia
M 1:20 000
Zdroj [87], spracované v ArcGIS Pro

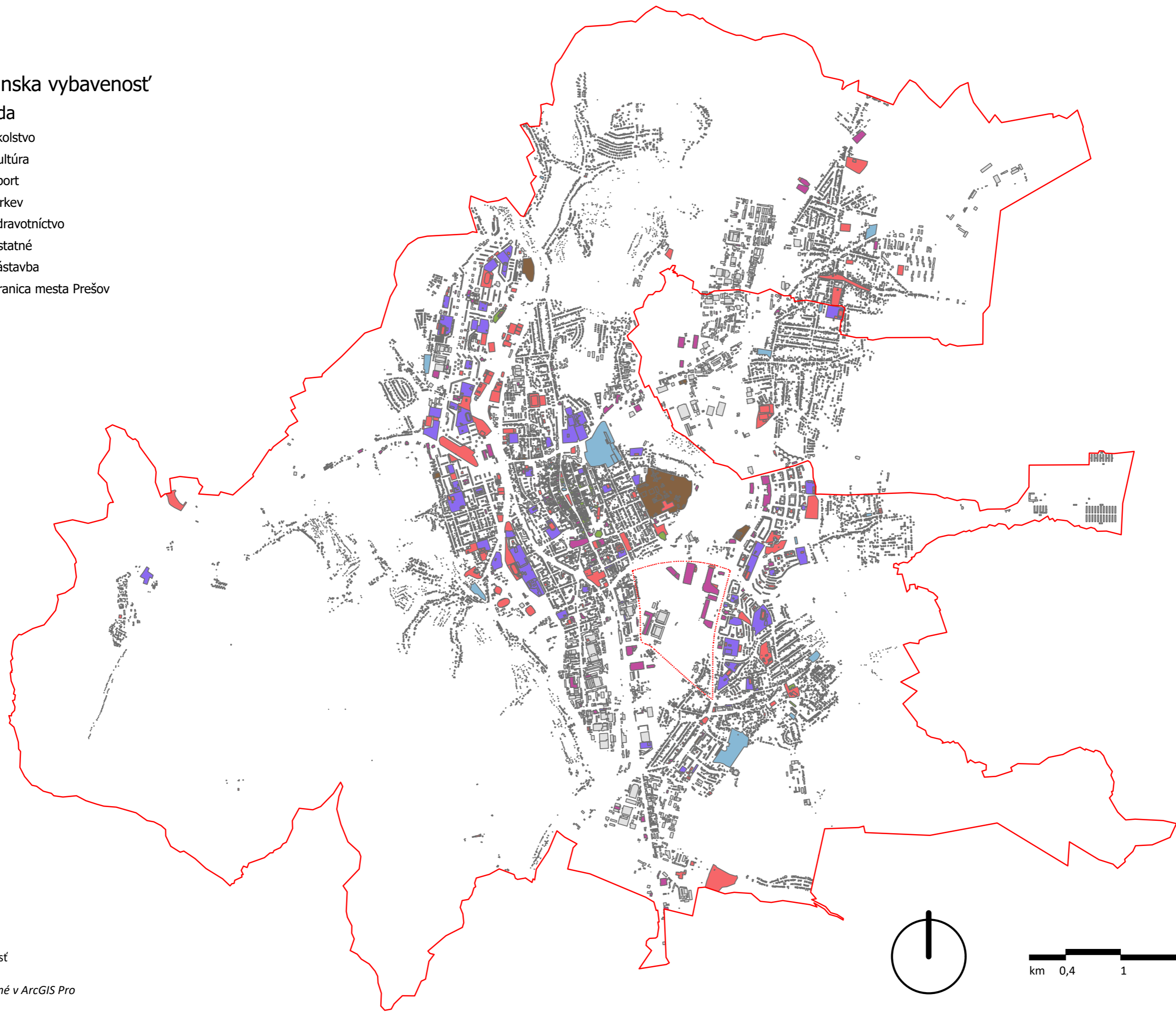
analýza funkcí v sídle

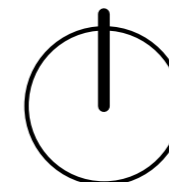
občianska vybavenosť

legenda

- školsťvo
- kultúra
- šport
- cirkev
- zdravotníctvo
- ostatné
- zástavba
- hranica mesta Prešov

Prešov
občianska vybavenosť
M 1:40 000
Zdroj [83], spracované v ArcGIS Pro

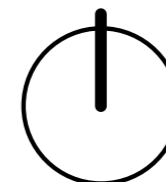
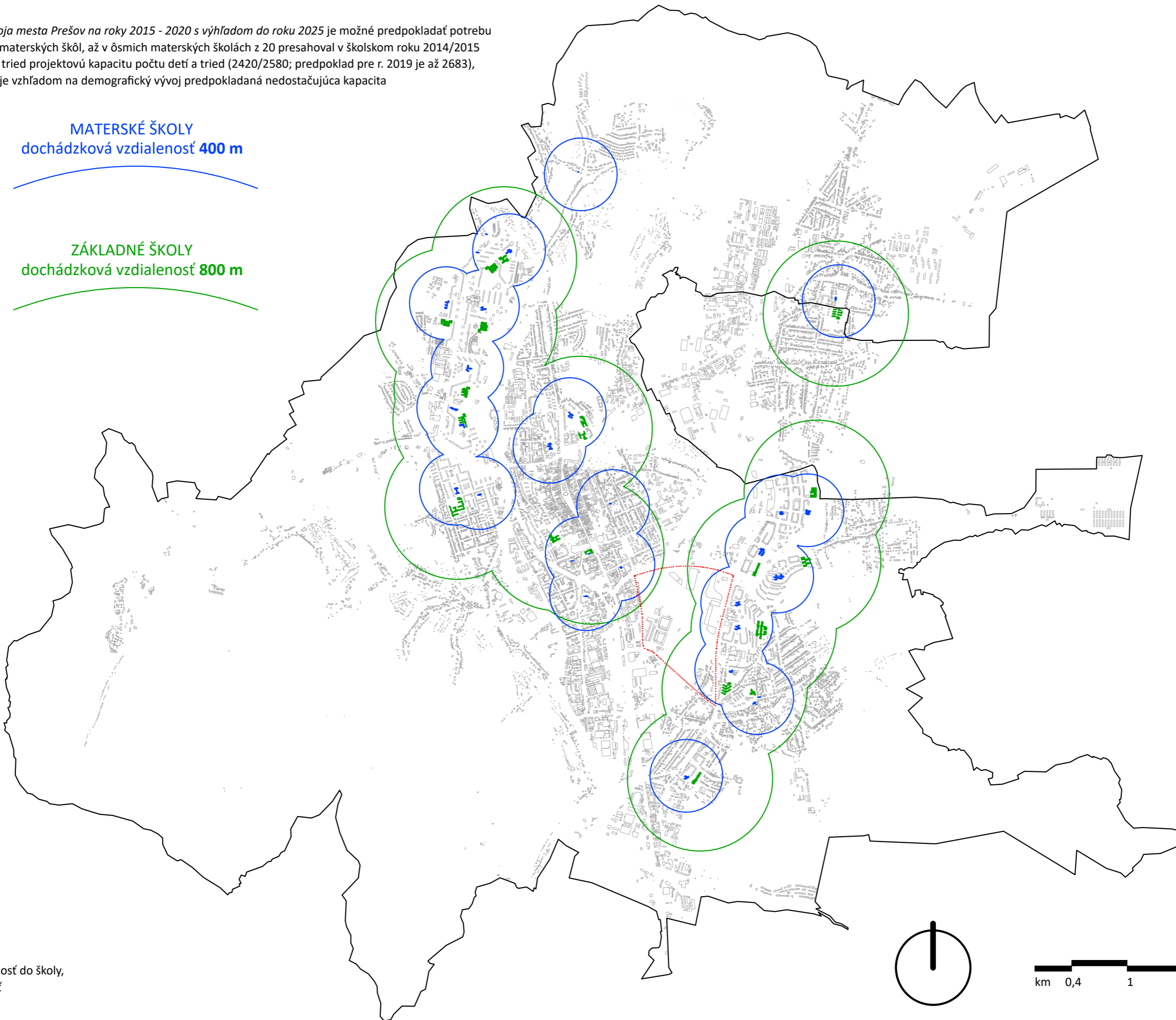

podľa Programu rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025 je možné predpokladať potrebu rozširovania kapacity materských škôl, až v ôsmich materských školách z 20 presahoval v školskom roku 2014/2015 skutočný počet detí a tried projektovú kapacitu počtu detí a tried (2420/2580; predpoklad pre r. 2019 je až 2683), u základných škôl nie je vzhľadom na demografický vývoj predpokladaná nedostačujúca kapacita
Zdroj [90]

MATERSKÉ ŠKOLY
dochádzková vzdialenosť 400 m

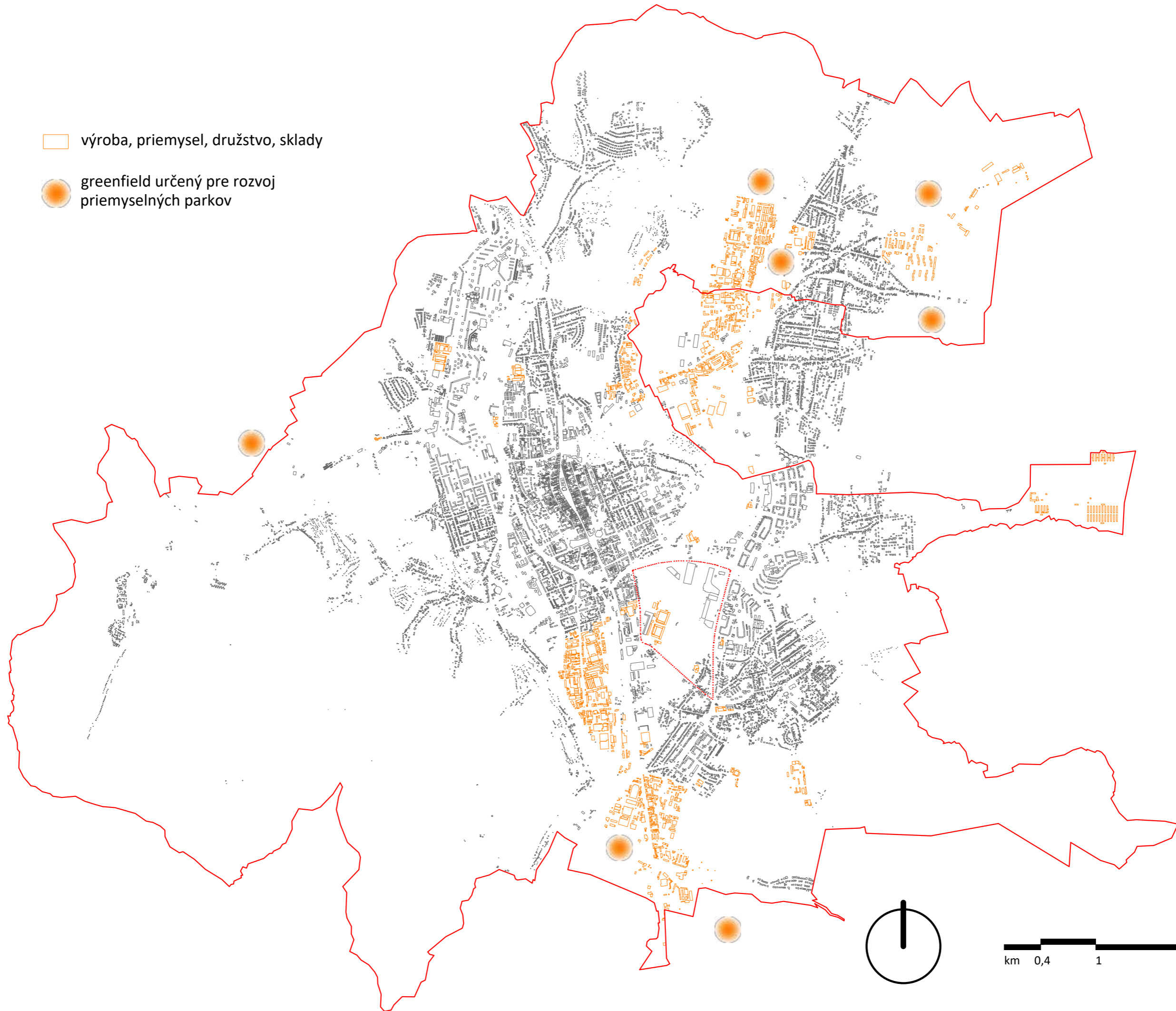
ZÁKLADNÉ ŠKOLY
dochádzková vzdialenosť 800 m

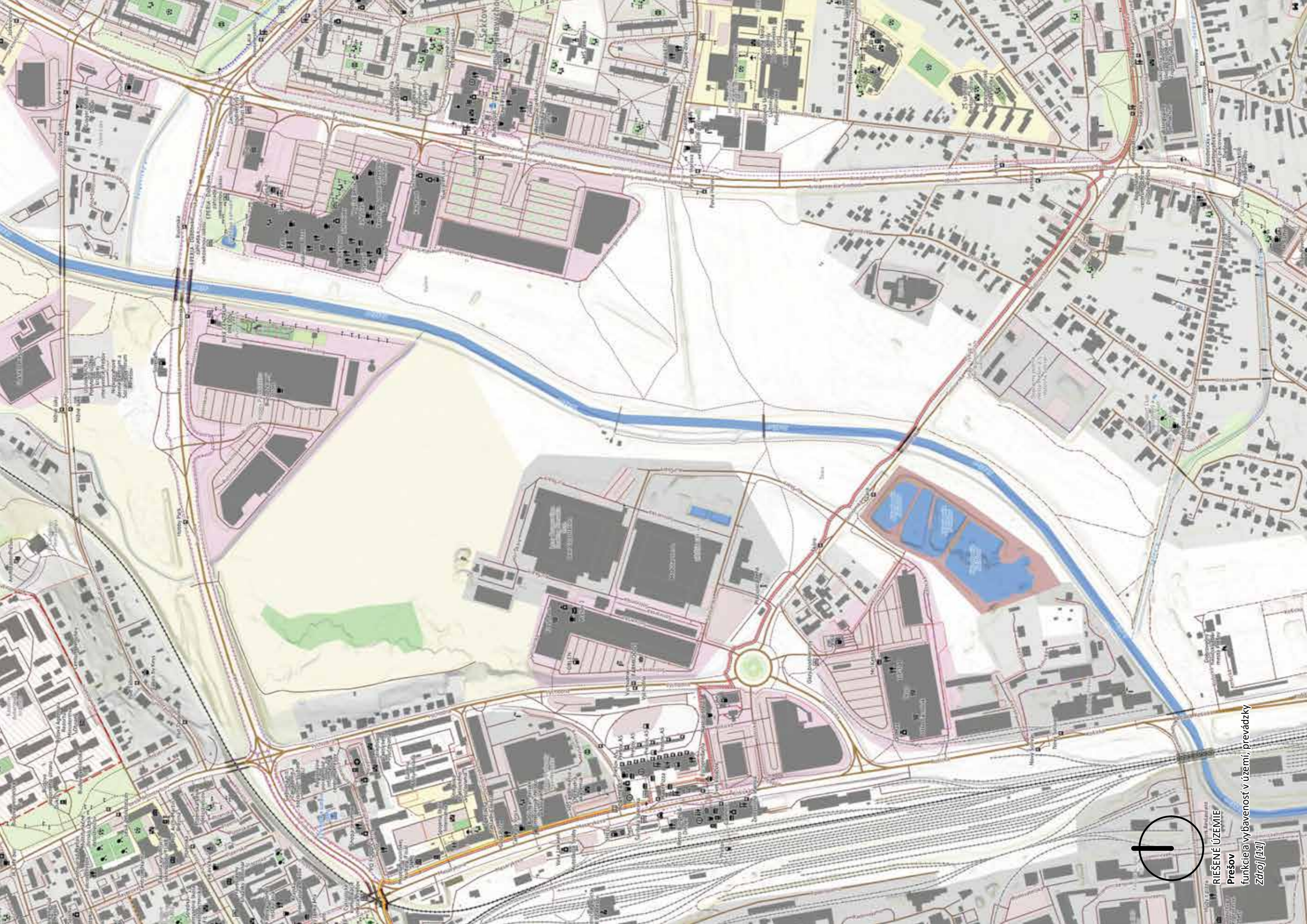

□ výroba, priemysel, družstvo, sklady

● greenfield určený pre rozvoj priemyselných parkov

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Prešov

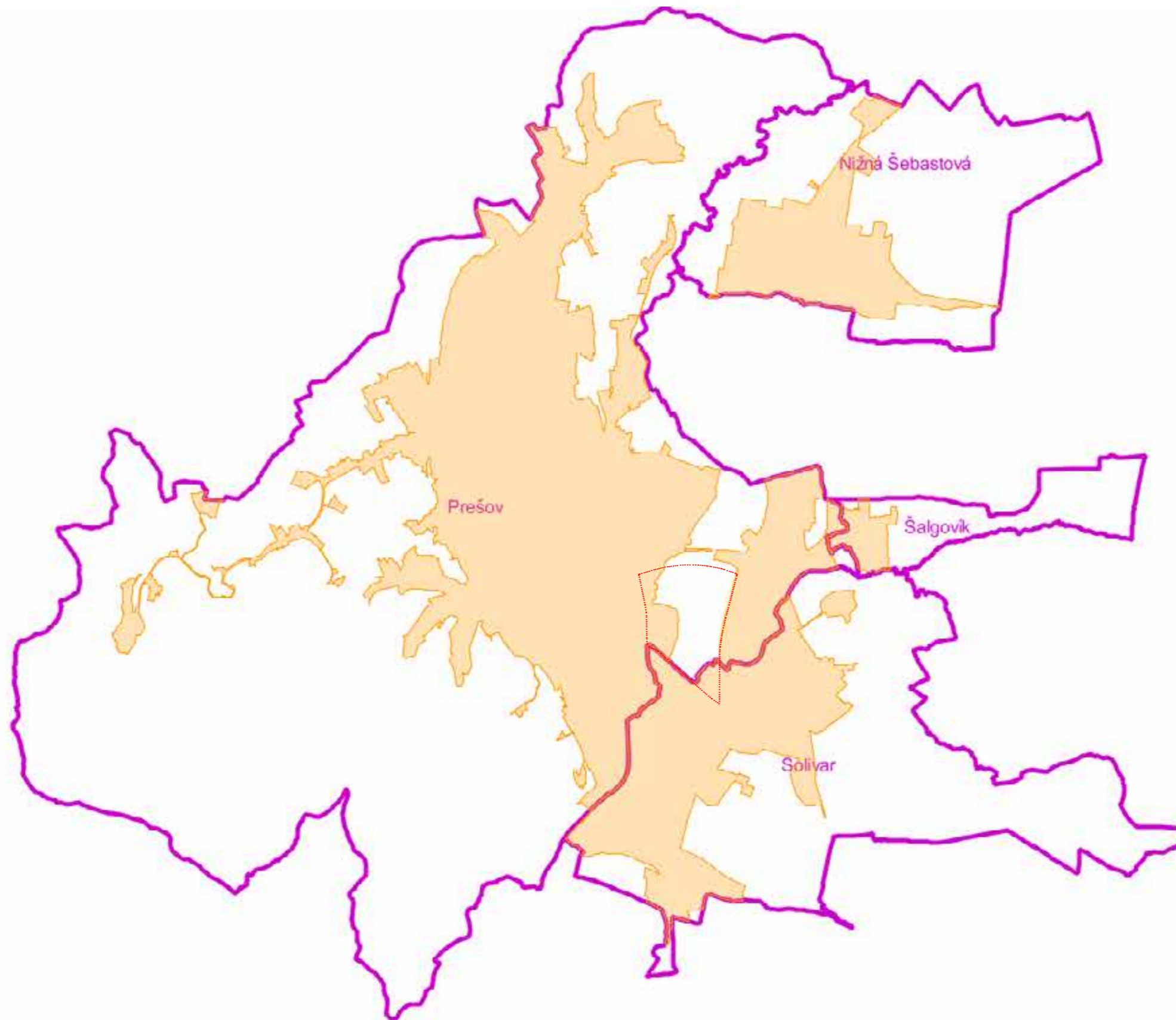
funkcie a vybavenosť v území, prevádzky
Zdroj [11]

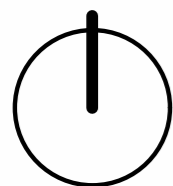
analýza okolitých vplyvov

A8

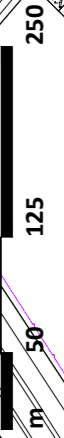
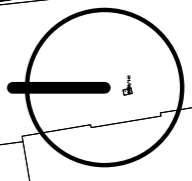
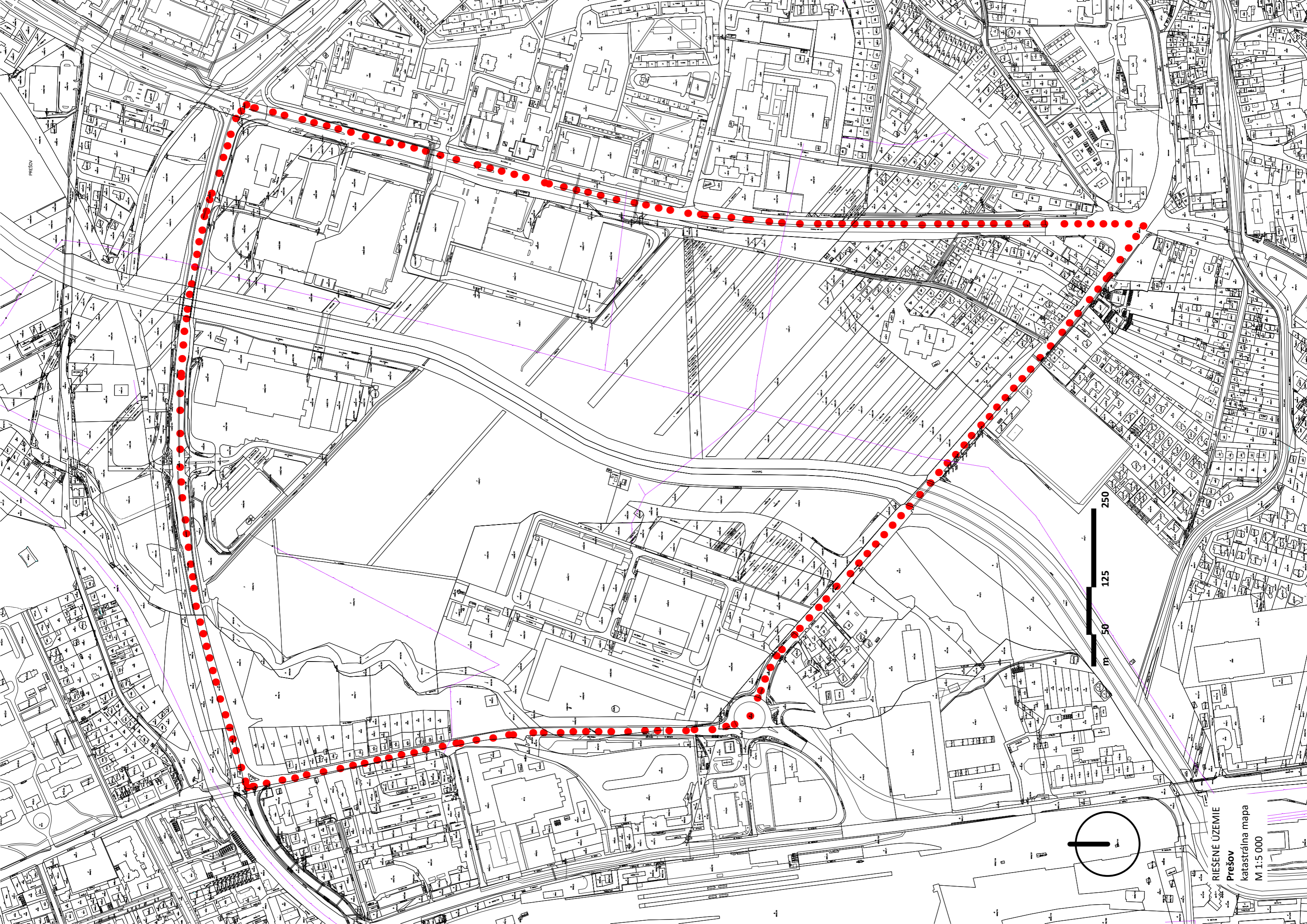

0 750 1500 m

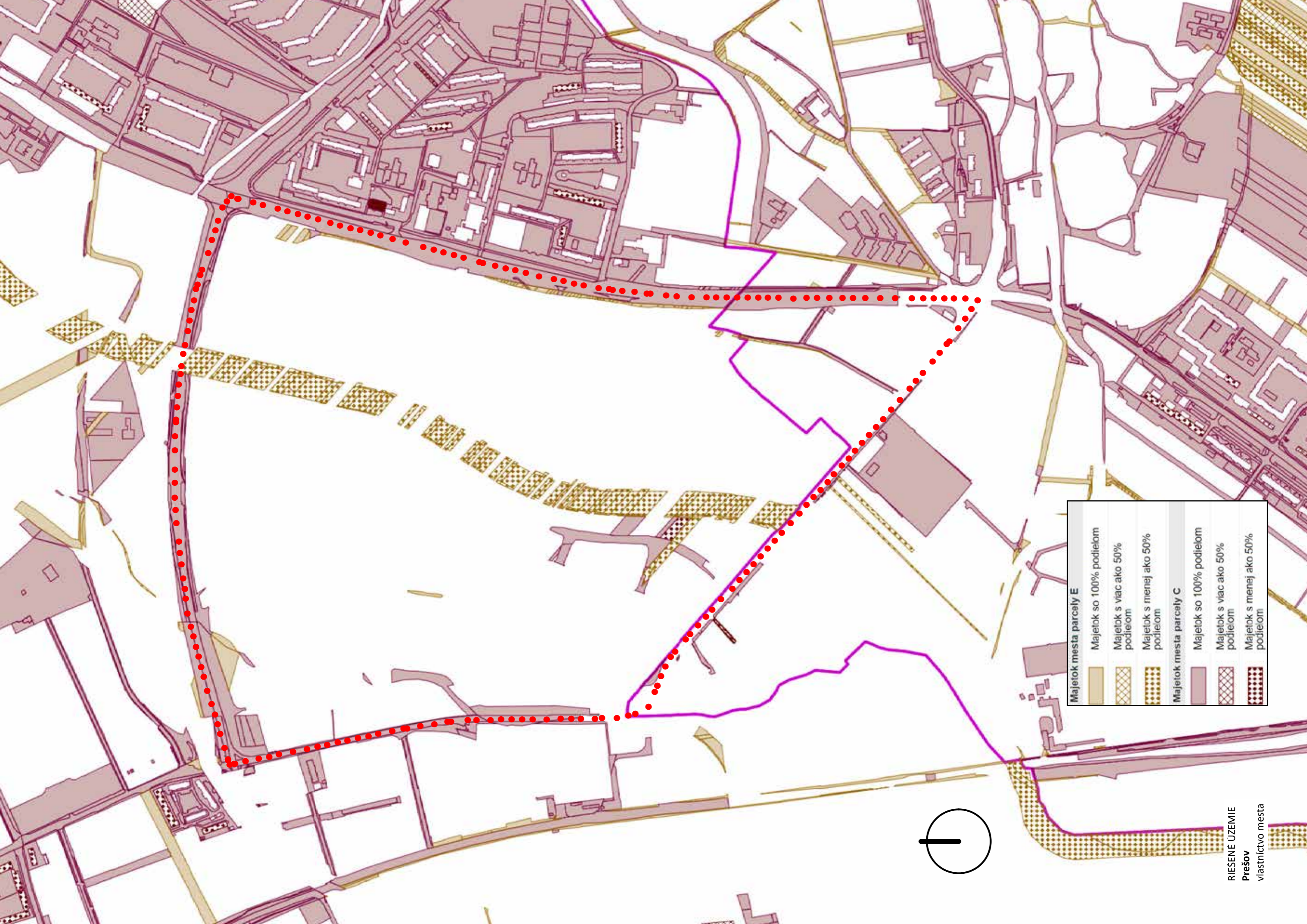
Mierka 1:50000

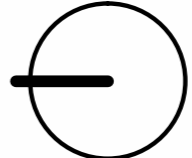

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Prešov
katastrálna mapa
M 1:5 000

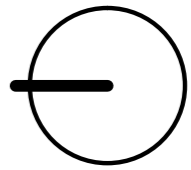
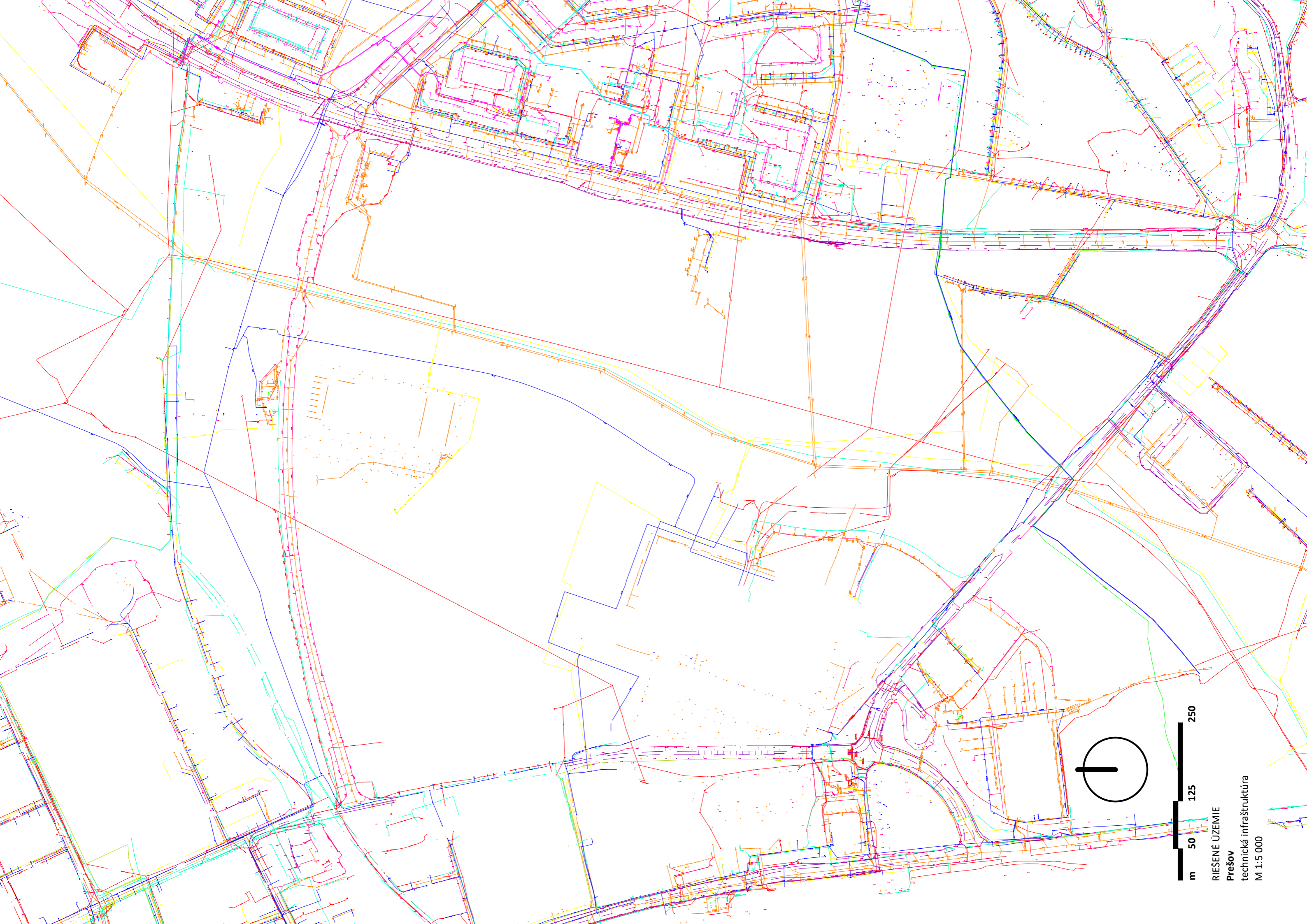

Majetok mesta parcely E	
	Majetok so 100% podielom
	Majetok s viac ako 50% podielom
	Majetok s menej ako 50% podielom
Majetok mesta parcely C	
	Majetok so 100% podielom
	Majetok s viac ako 50% podielom
	Majetok s menej ako 50% podielom

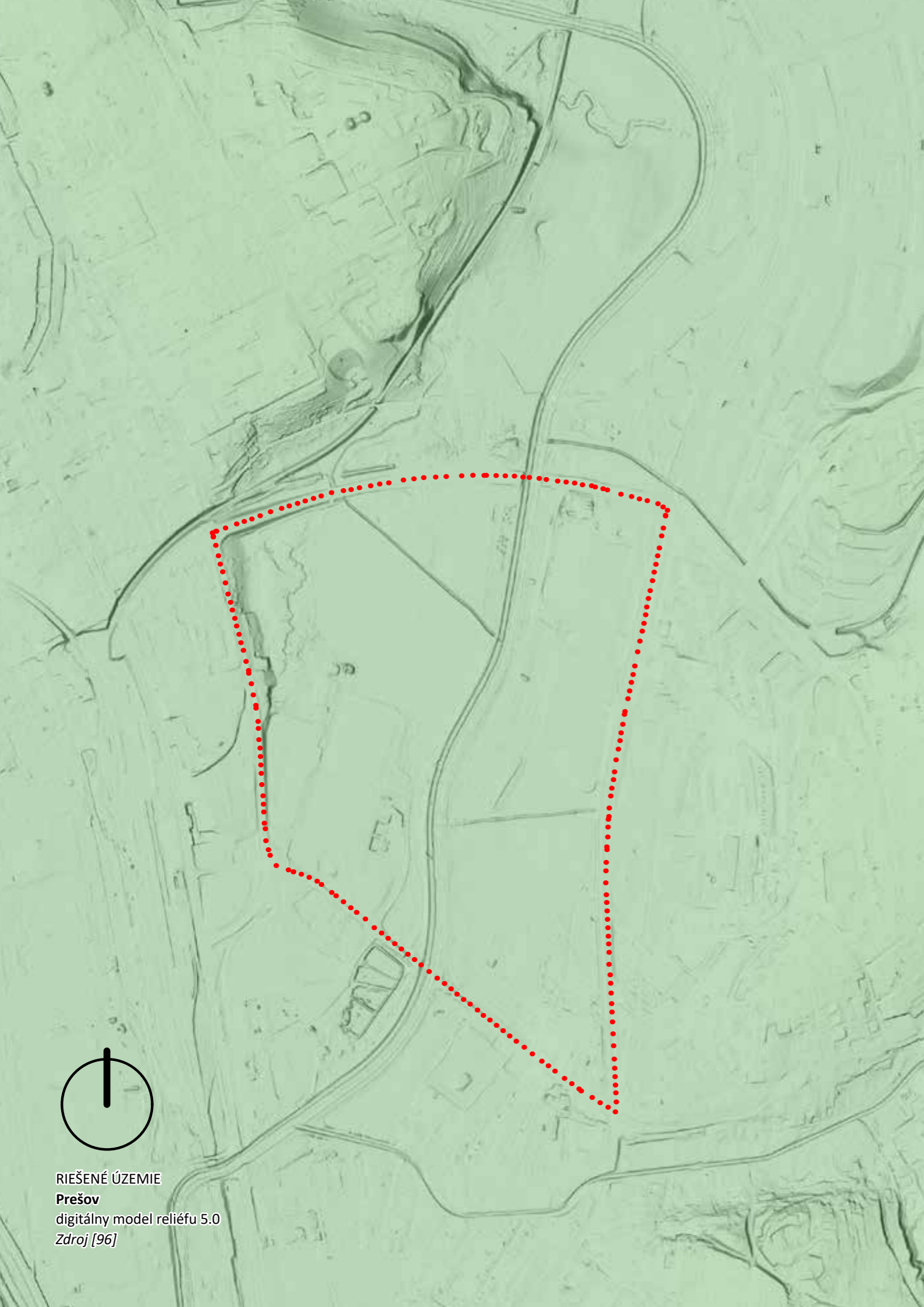

RIEŠENÉ ÚZEMIE
Prešov
technická infraštruktúra
M 1:5 000

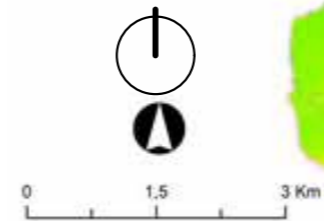
Ohrozenie vlnami horúčav

Teplota povrchu (LANDSAT 8)

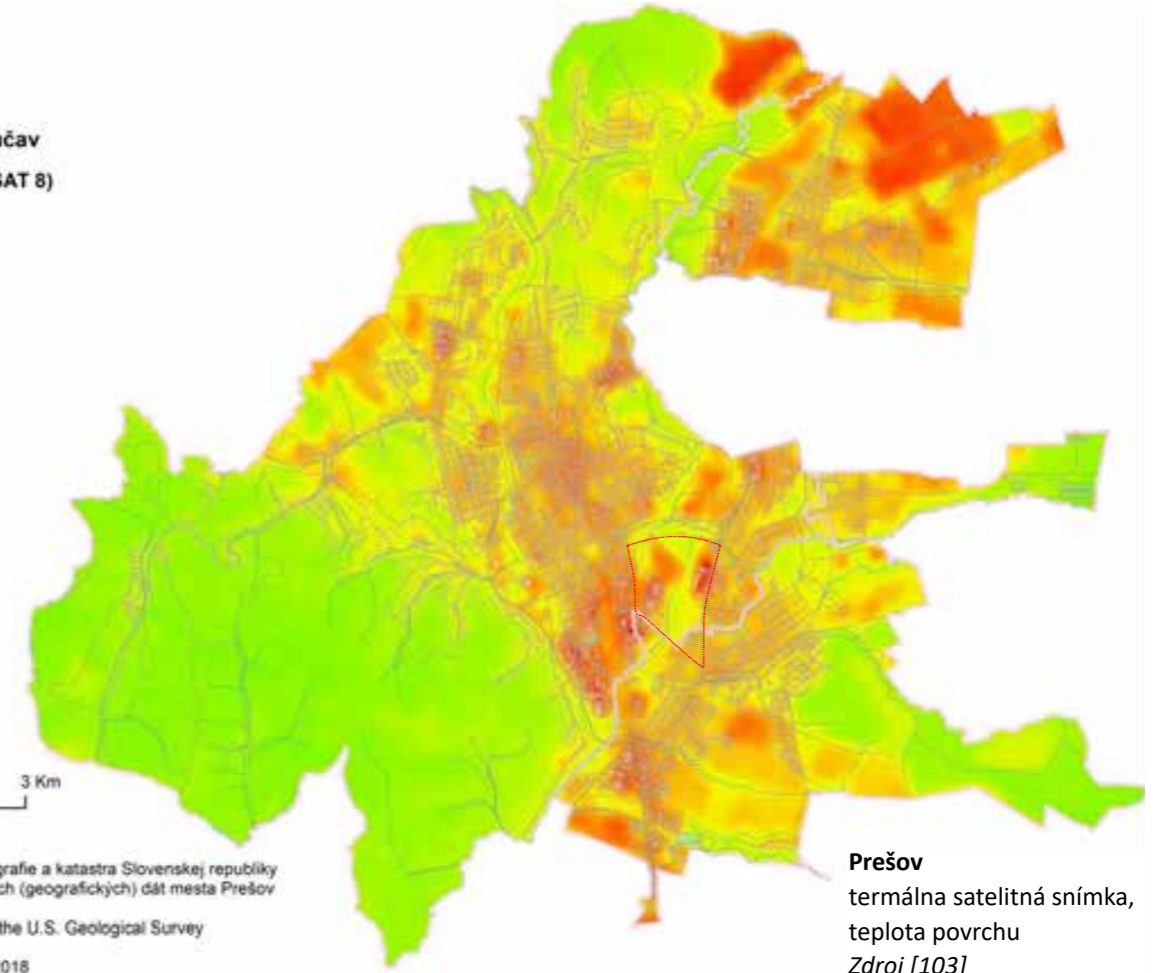
°C

Najvyššia : 34,772

Najnižšia : 20,802

Zdroj:
ZBGIS®, Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Katalóg otvorených priestorových (geografických) dát mesta Prešov
- <https://egov.presov.sk>
LANDSAT-8 image courtesy of the U.S. Geological Survey
Vlastné spracovanie KRI
Autor: Mgr. Zuzana Jarošová, 2018

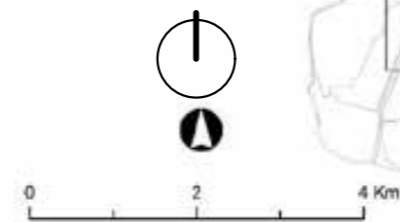

Ohrozenie riečnymi záplavami

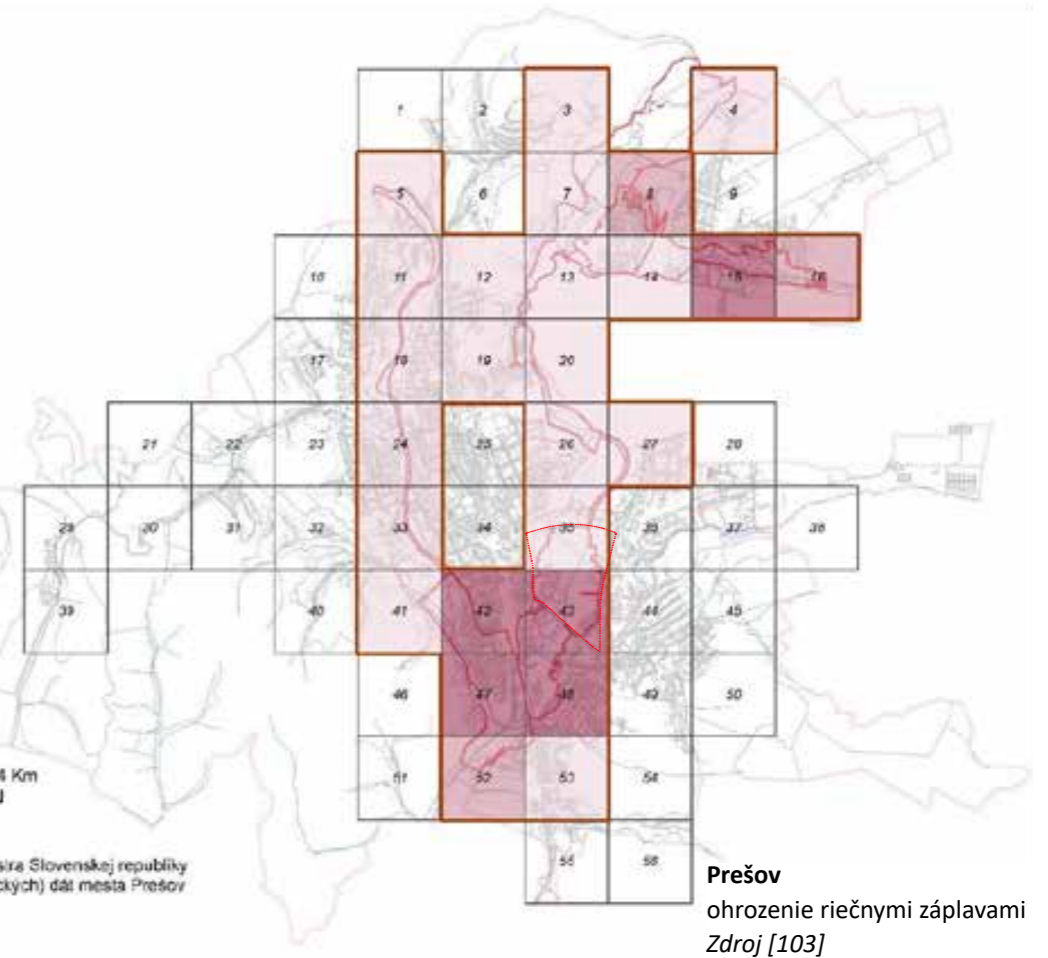
Súhrn faktorov s váhami

- Riešené územie
- Záplavová zóna Q100

- 0 (bez ohrozenia)
- 1 - 17 (najnižšie ohrozenie)
- 18 - 23 (stredné ohrozenie)
- 24 - 31 (najvyššie ohrozenie)

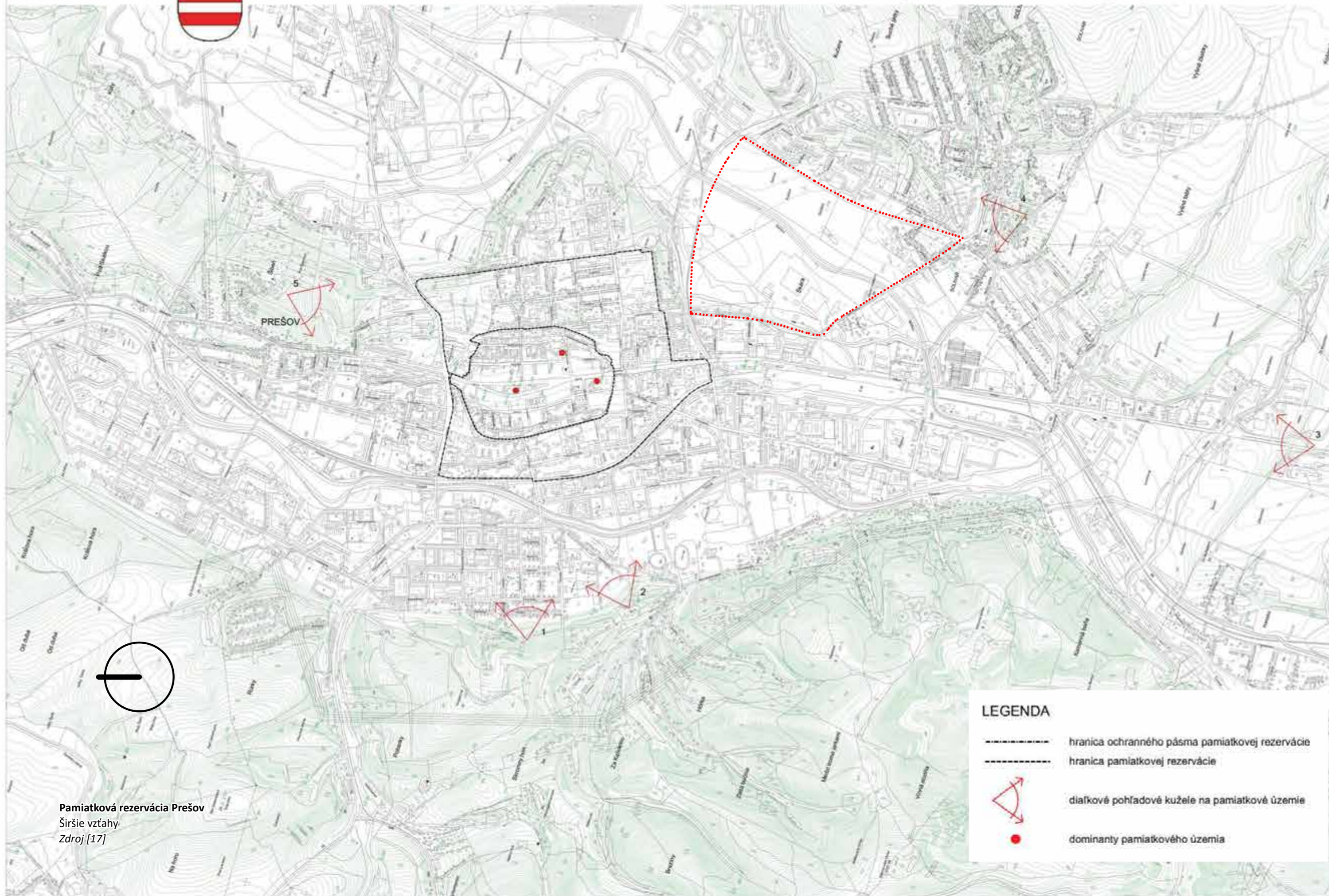
Zdroj:
ZBGIS®, Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Katalóg otvorených priestorových (geografických) dát mesta Prešov
- <https://egov.presov.sk>
Vlastné spracovanie KRI
Autor: Mgr. Zuzana Jarošová, 2018

PAMIATKOVÁ REZERVÁCIA PREŠOV

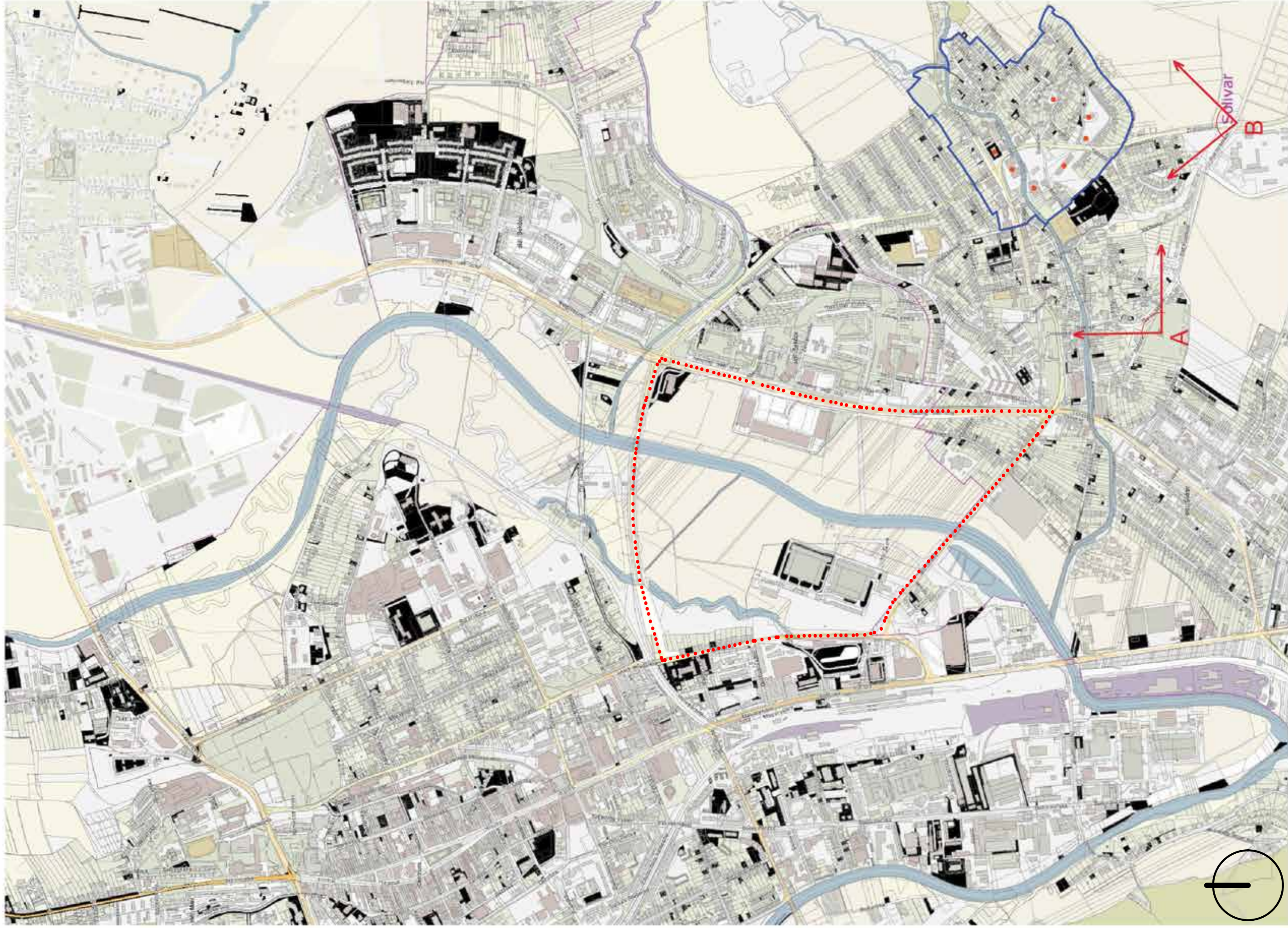

LEGENDA

- hranica ochranného pásma pamiatkovej rezervácie
- hranica pamiatkovej rezervácie
- △ diaľkové pohľadové kužele na pamiatkové územie
- dominanty pamiatkového územia

Pamiatková rezervácia Prešov
Širšie vzťahy
Zdroj [17]

Pamiatková zóna Solná Baňa
 Širšie vzťahy
 Zdroj [49]

LEGENDA

— hranica pamiatkovej zóny

dominanty v pamiatkovom území

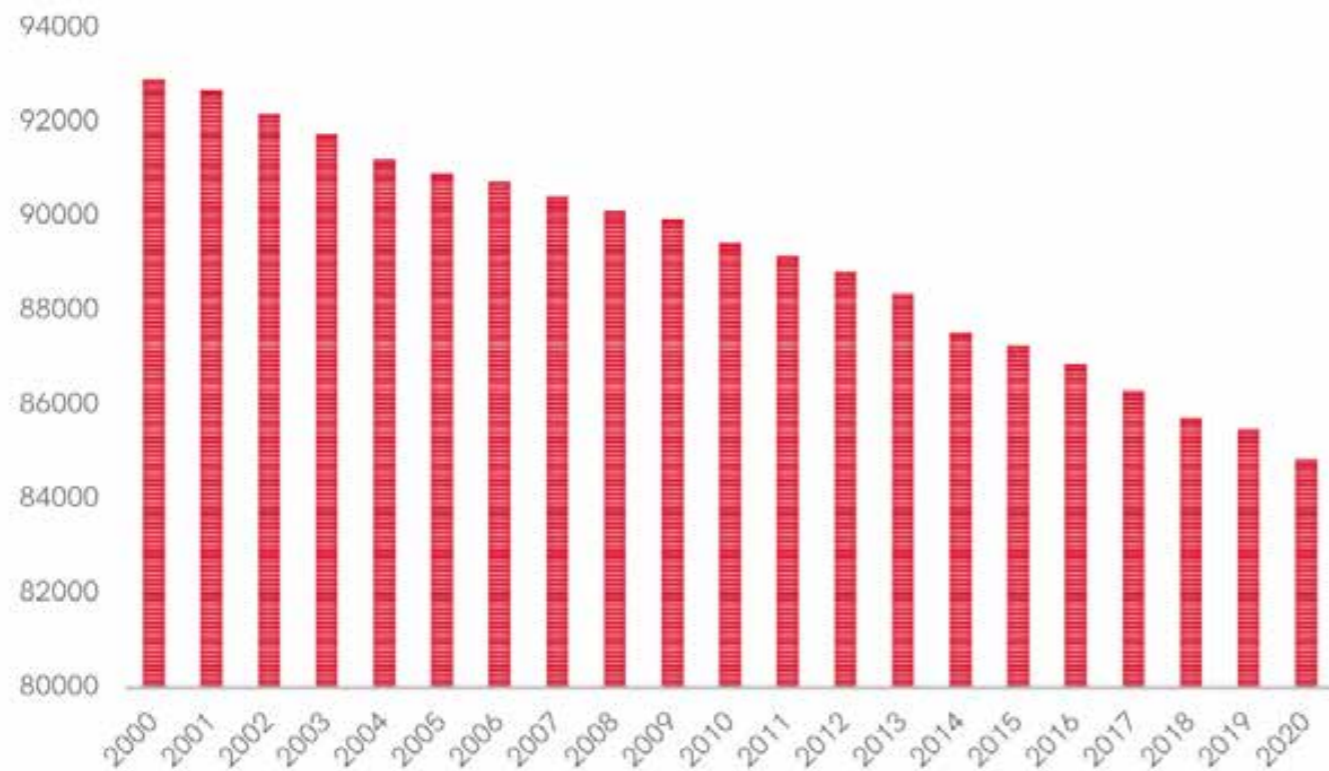

dialtkové pohľady

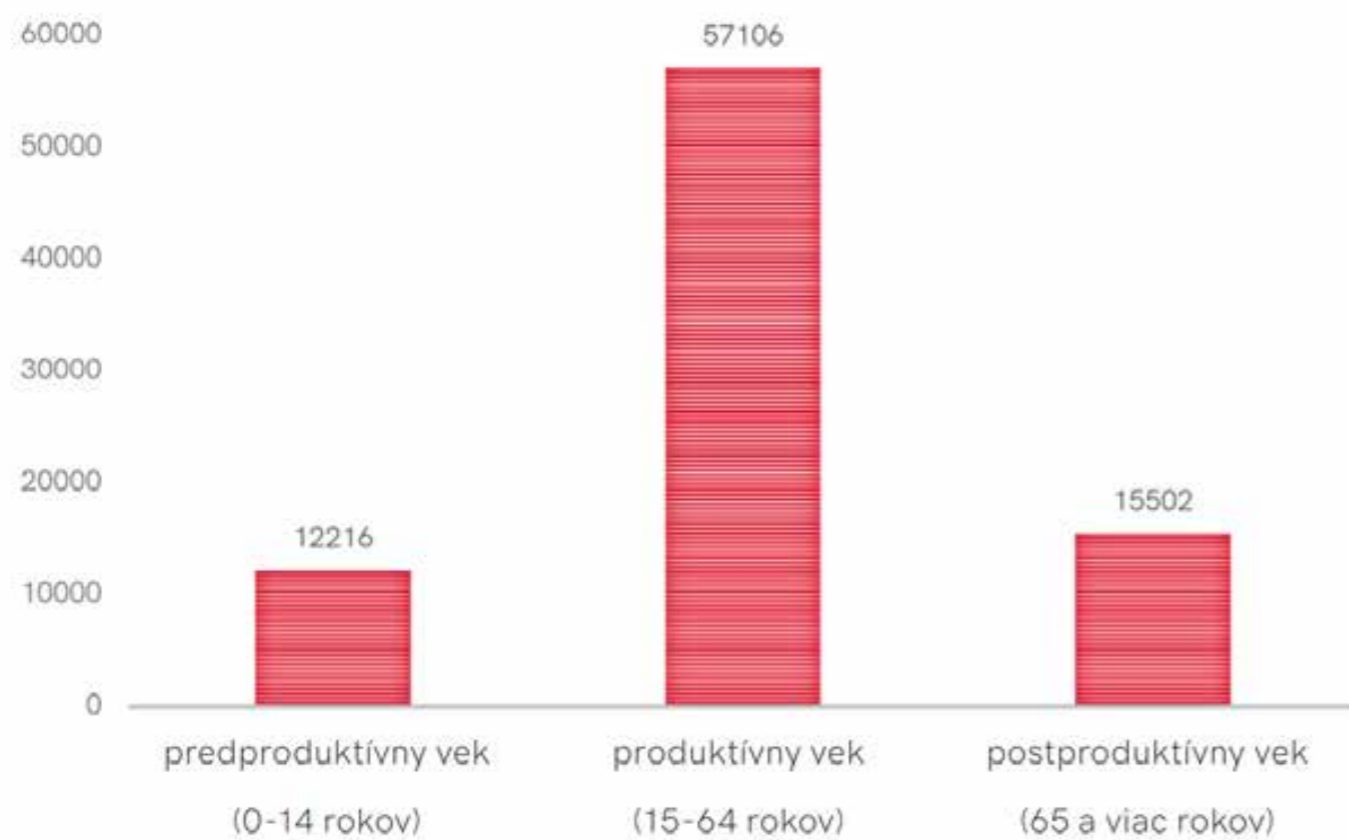

demografická a sociologická analýza

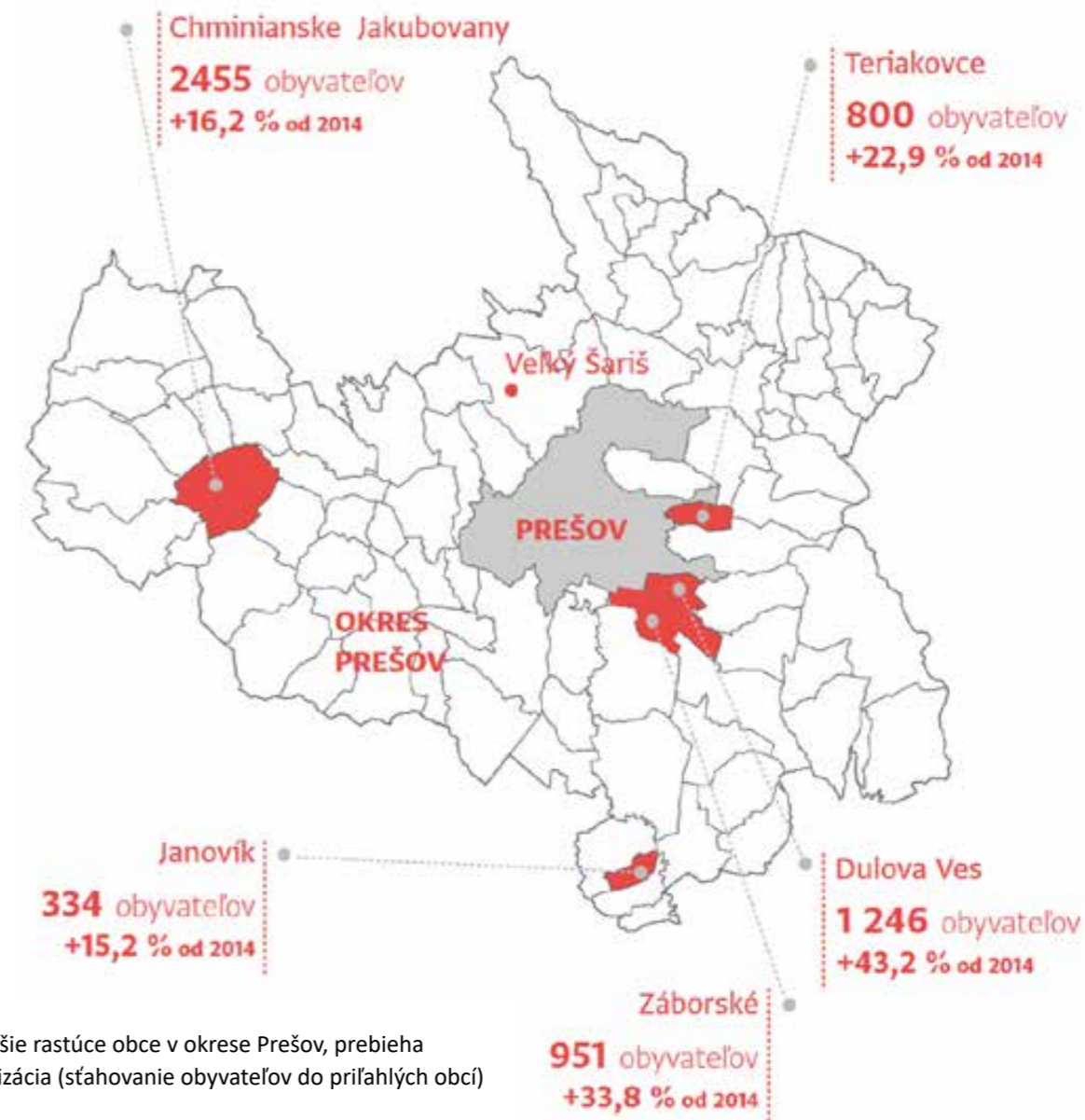

Prešov
graf vývoja počtu obyvateľov; Prešov je tretie najľudnatejšie mesto na Slovensku
Zdroj [71]

Prešov
obyvatelia podľa ekonomických vekových skupín;
približne 2/3 obyvateľov mesta Prešov sú ekonomicky aktívne a cca 1/5 sú seniori
Zdroj [71]

Prešov
najrýchlejšie rastúce obce v okrese Prešov, prebieha suburbanizácia (sťahovanie obyvateľov do príľahlých obcí)
Zdroj [71]

Prognózaný vývoj počtu obyvateľov v okrese Prešov						Zmena 2012 - 2035	
2015	2020	2025	2030	2035	Abs.	%	
172 426	175 365	177 286	179 124	180 611	10 079	4,34	

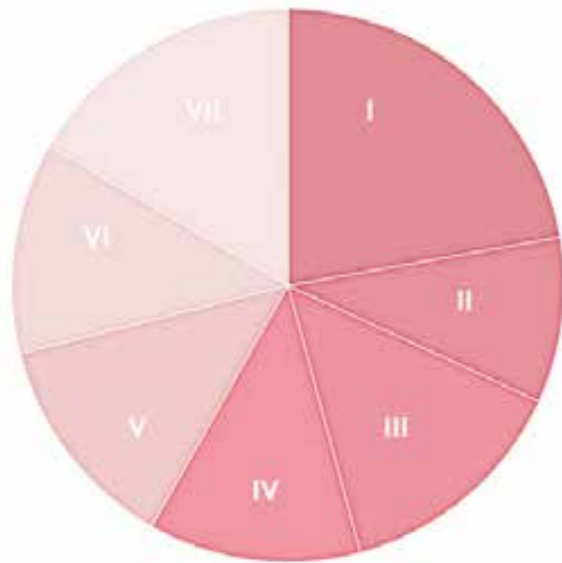
Prognózaný priemerný vek obyvateľstva (na 1000 obyvateľov)						Zmena 2012 - 2035	
2015	2020	2025	2030	2035	Abs.	%	
38,45	39,71	41,05	42,50	43,93	5,48	14,3	

prognózaný vývoj počtu obyvateľov v okrese Prešov do roku 2035, populácia v meste klesá, avšak v okrese bude rásť; prognózaný priemerný vek obyvateľstva v okrese Prešov do roku 2035, je očakávané výrazné starnutie obyvateľstva
Zdroj [90, 91]

Ukazovateľ	pred 1919	1919 - 1945	1946 - 1960	1961 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2000	2001 - 2005	2006 a neskôr	nezistené	spolu
Počet bytov	316	659	3914	5011	8689	8463	1430	541	422	1142	30587
podiel (%)	1,03	2,15	12,80	16,38	28,41	27,67	4,68	1,77	1,38	3,73	100,00

vývoj výstavby bytového fondu v meste Prešov, najviac bytov bolo postavených v 70. a 80. rokoch
Zdroj [90]

Prešov

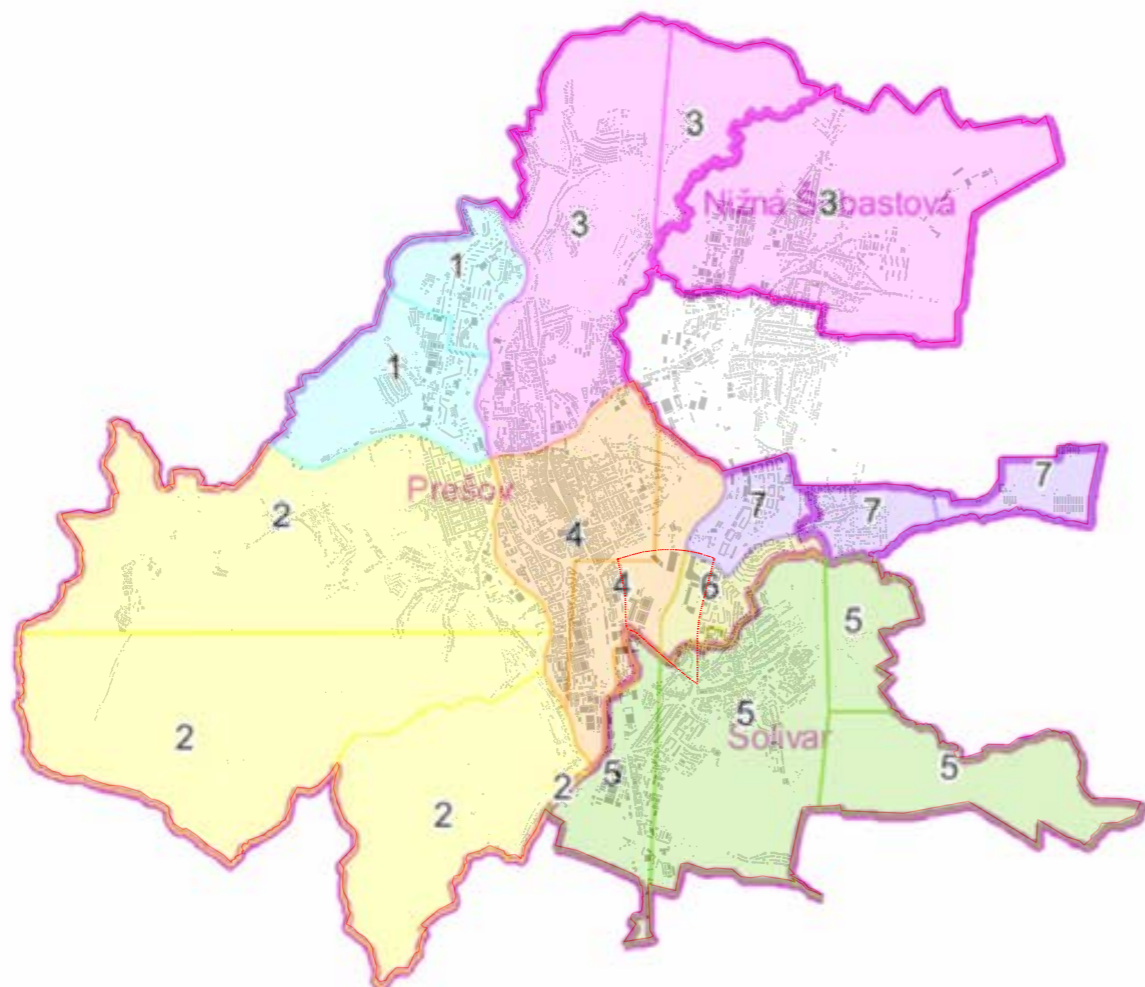
rozloženie obyvateľstva v jednotlivých mestských častiach:

- I. 17 528
Sídliisko III, Sídliisko Mladosť, Rúrky, Kráfova hora
- II. 7 700
Sídliisko II, Kalvária, Pod kamennou baňou, Pod Wilec hôrkou, Borkút, Vydumanec, Cemjata
- III. 11 239
sever mesta, Sídliisko Mier, Šidlovec, Dúbrava, Surdok, Kúty, Širpo, Nižná Šebastová
- IV. 9 799
stred mesta, Staré mesto, Táborisko, Sídliisko Duklianskych hrdinov
- V. 10 197
Solivar, Solná Baňa, Šváby, Delňa, Tichá Dolina
- VI. 9 509
Sekčov 1-4
- VII. 13 110
Sekčov 5-7, Šalgovík

- obvod I - Sídliisko III
- obvod II - Sídliisko II
- obvod III - sever mesta
- obvod IV - stred mesta
- obvod V - Solivar a Šváby
- obvod VI - Sekčov, stavby 1 - 4
- obvod VII - Sekčov, stavby 5 - 7 + Šalgovík

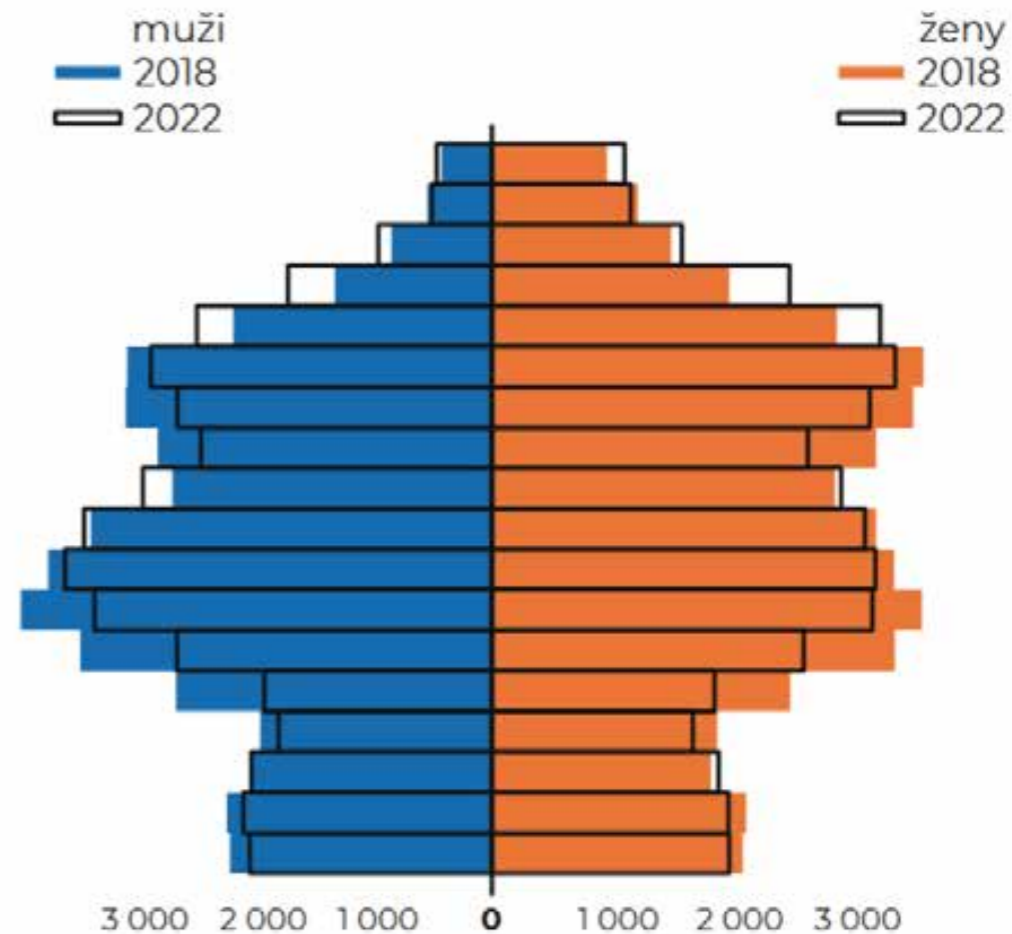
Prešov
rozloženie obyvateľstva v jednotlivých mestských častiach
Zdroj [71]

Zdroj [94]

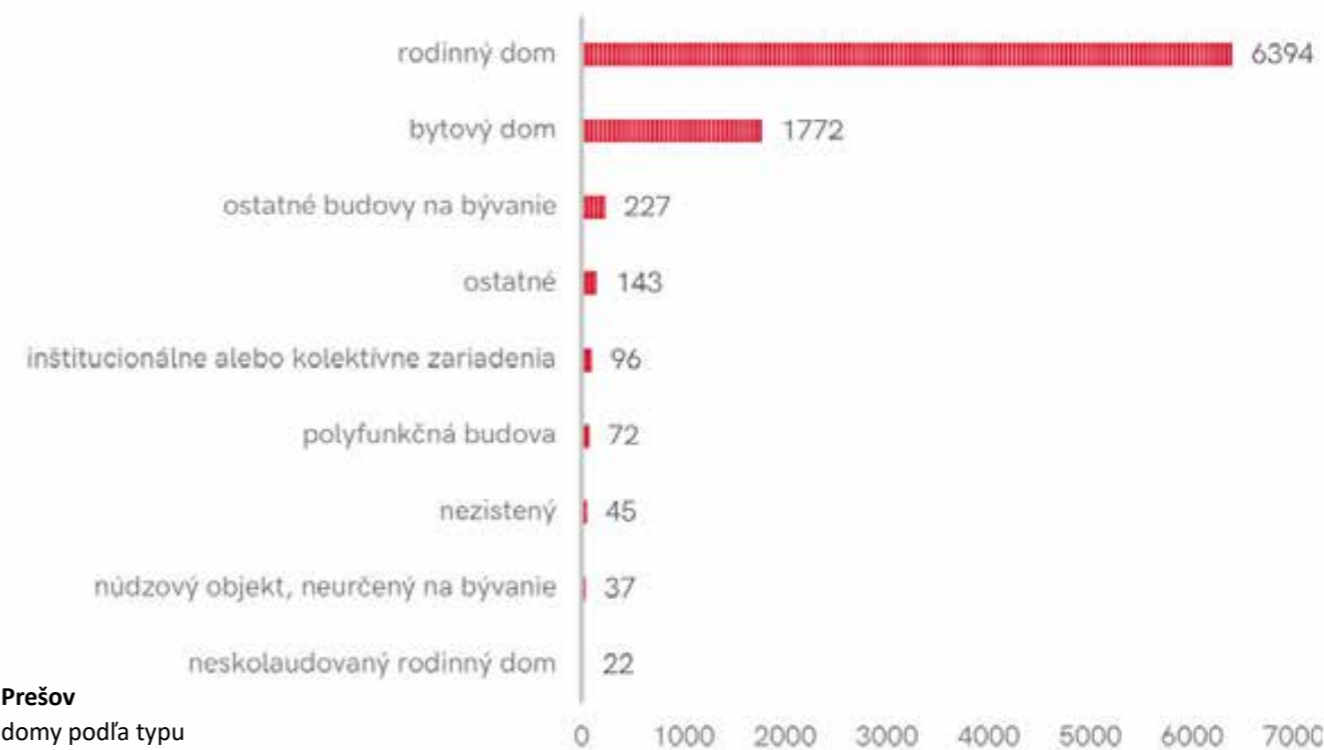

Prešov
mestské časti
Zdroj [95]

- Od 85 a viac
- Od 80 do 84 rokov
- Od 75 do 79 rokov
- Od 70 do 74 rokov
- Od 65 do 69 rokov
- Od 60 do 64 rokov
- Od 55 do 59 rokov
- Od 50 do 54 rokov
- Od 45 do 49 rokov
- Od 40 do 44 rokov
- Od 35 do 39 rokov
- Od 30 do 34 rokov
- Od 25 do 29 rokov
- Od 20 do 24 rokov
- Od 15 do 19 rokov
- Od 10 do 14 rokov
- Od 5 do 9 rokov
- 4 roky alebo menej

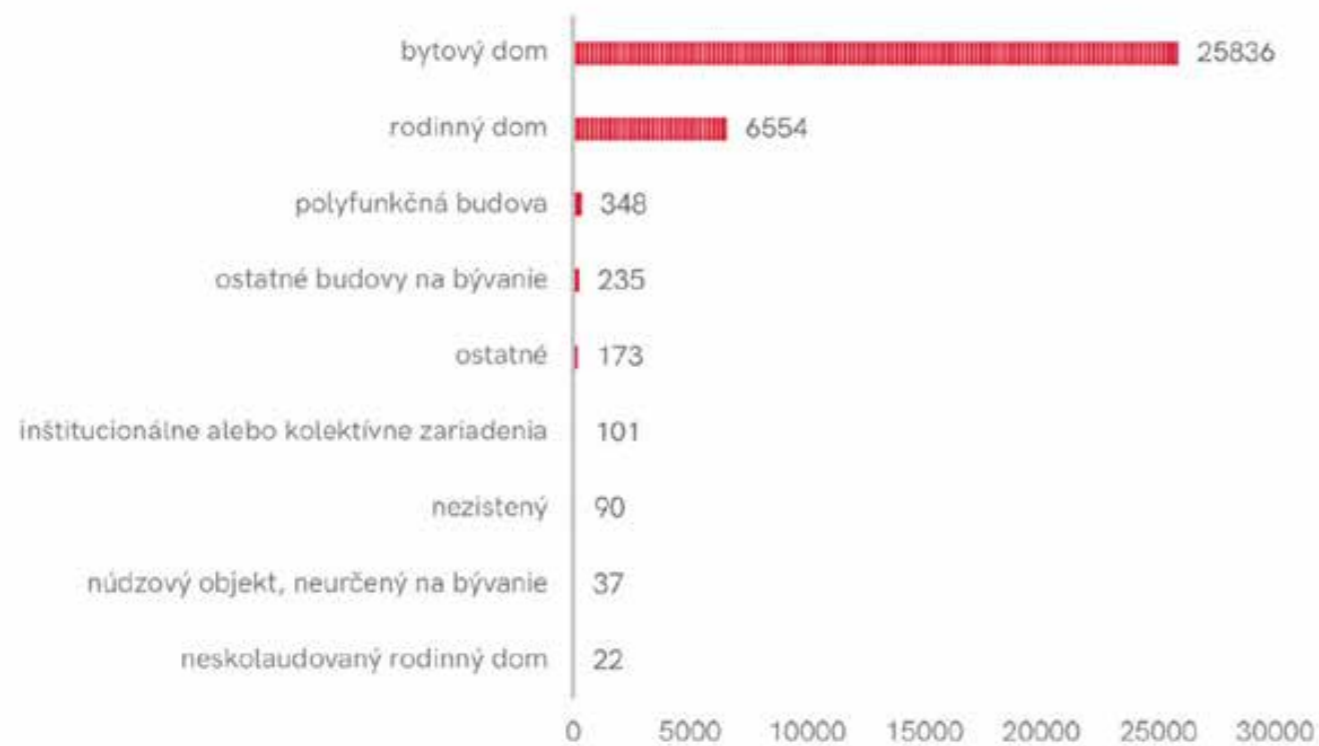

Prešov
veková štruktúra obyvateľstva k 1.1.2023,
podľa sčítania 2021 bolo v meste 14 % domácností, v ktorých žili rodičia s dieťaťom vo veku 25 rokov a viac
Zdroj [71]

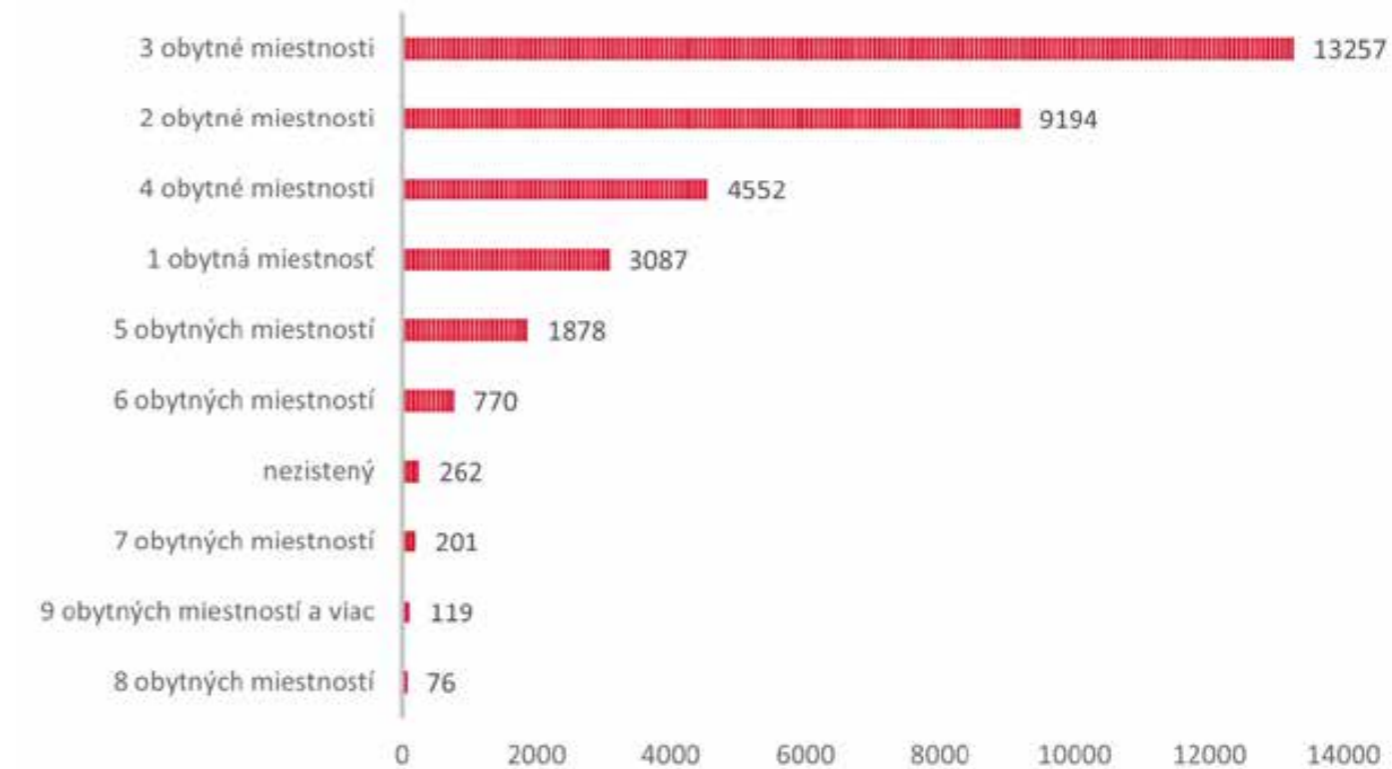

Prešov
domy podľa typu
Zdroj [71]

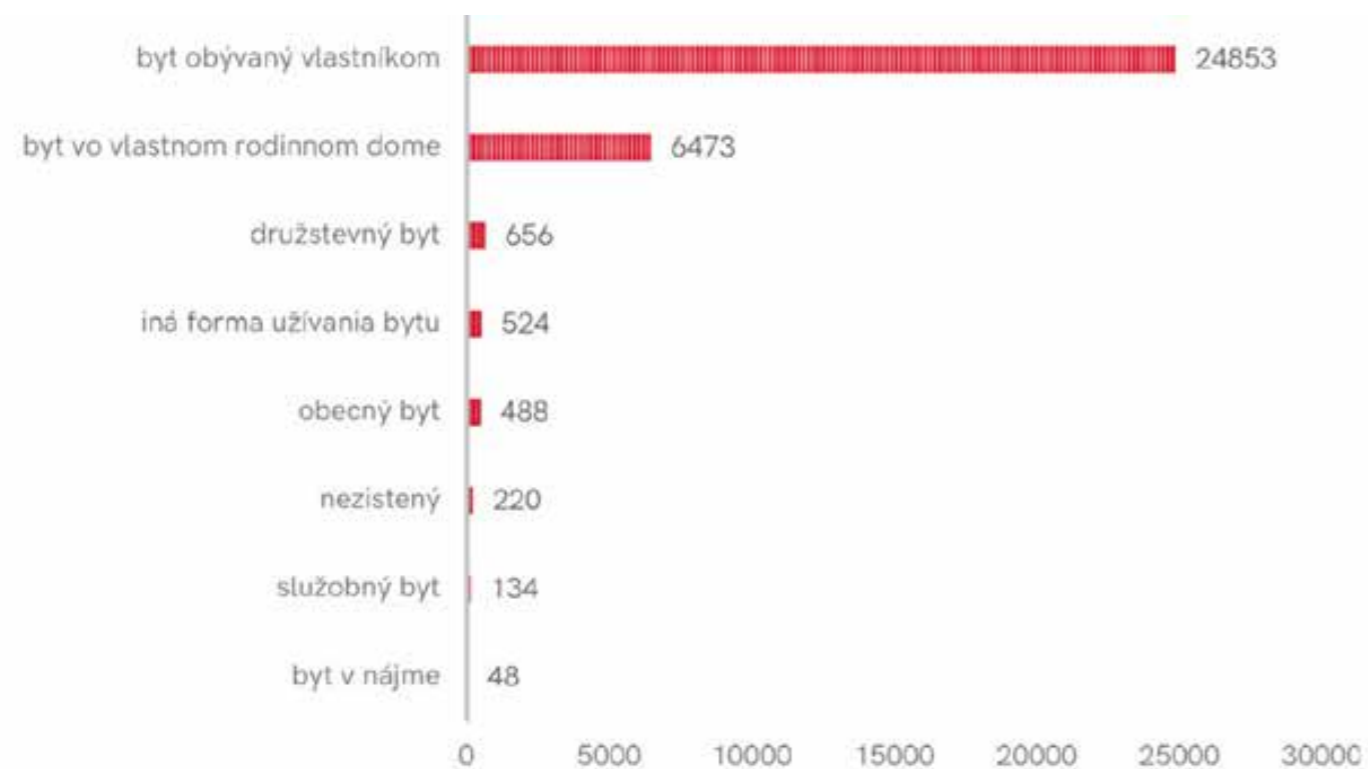

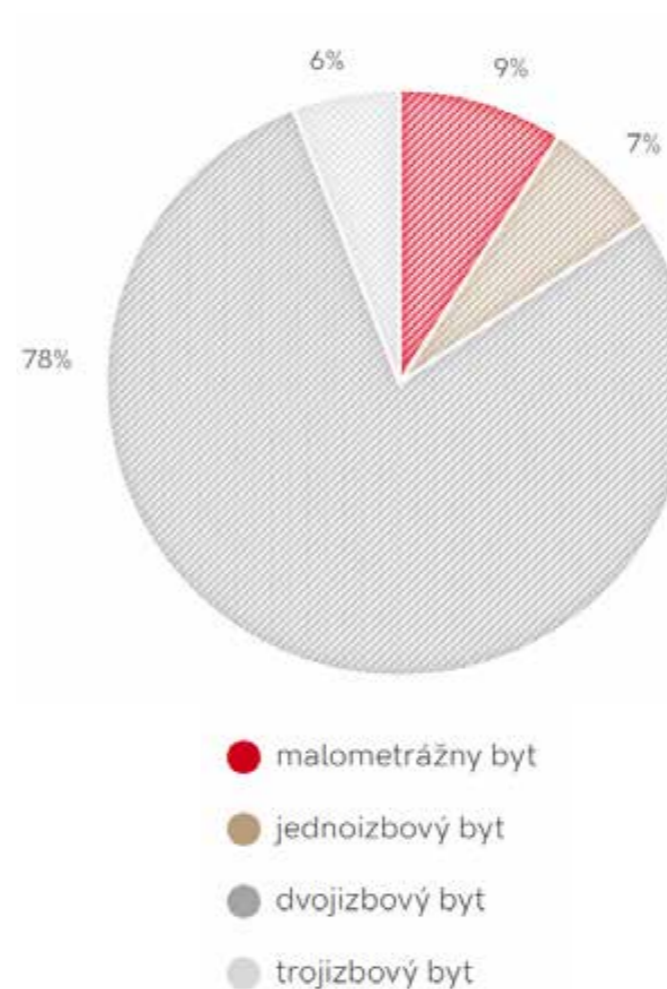
Prešov
byty podľa typu
Zdroj [71]

Prešov
byty podľa počtu obytňích miestností
Zdroj [71]

Prešov
byty podľa formy vlastníctva
Zdroj [71]

Prešov
dopytové kategórie bytov
Zdroj [71]

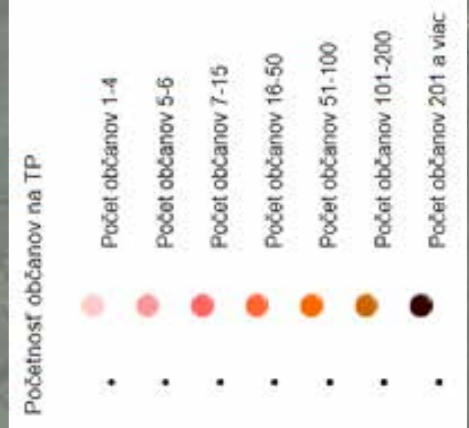
Výhľad do budúcnosti

Potreba rozšírenia kapacít bytového fondu a dostupného nájomného bývania v meste:

- seniori (1/5 obyvateľov, starnutie populácie),
- štartovacie byty,
- ohrozené skupiny (jednorodičovské rodiny, jednotlivci),
- krízové bývanie (dočasné, prestupné; núdzové podporované formy bývania - nocľaháreň, útulok; najnižšia forma bývania s podporou sociálnej práce - prístrešie)
- pracovníci služieb verejného sektora (školsťvo, zdravotníctvo, sociálna pomoc, hasičské, záchranné a policajné zložky),
- prílev zamestnancov v súvislosti so vznikom nových zamestnávateľov (v horizonte obdobia naplňovania Programu rozvoja bývania sa predpokladá vytvorenie približne 4 400 nových pracovných miest, ktoré budú naviazané na bývanie v meste Prešov a jeho blízkom okolí - podľa aktuálne dostupných informácií sú to hlavne investície: Volvo s 15 000 pracovnými príležitosťami (ďalej len p.p.), Bosch so 400 – 4 000 p.p., Garret so 700 p.p., firma 1 so 460 p.p., firma 2 s 300 – 400 p.p.)

Zdroj [71]

Prešov
početnosť občanov na TP (trvalý pobyt)
Zdroj [69]

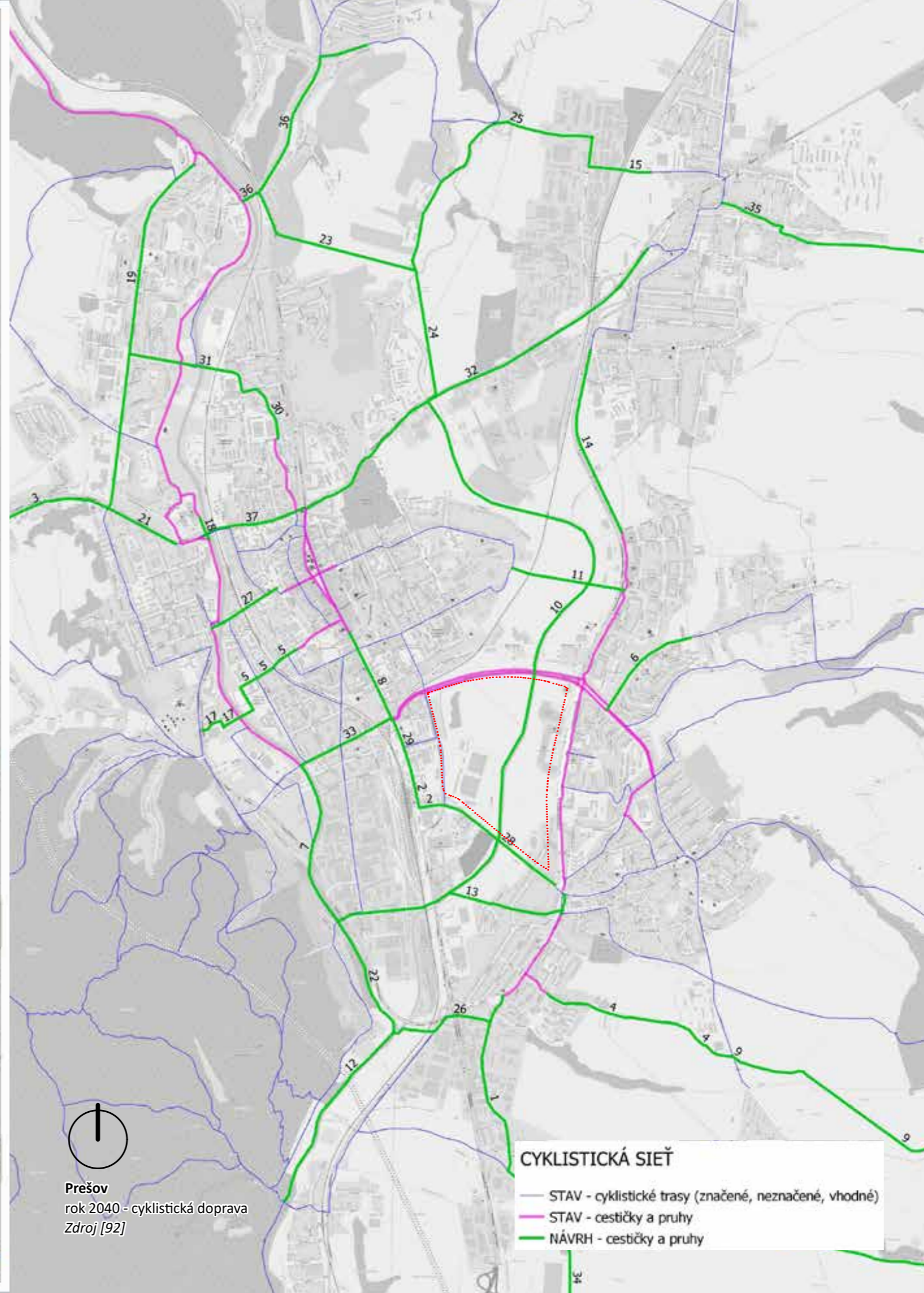

analýza zámerov a stratégií v území

A10

Prešov
 Centrálny mestský park
 návrh urbanisticko-architektonického a krajinárskeho riešenia (MS Architekti, Praha)
 Zdroj [99]

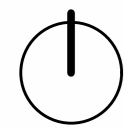
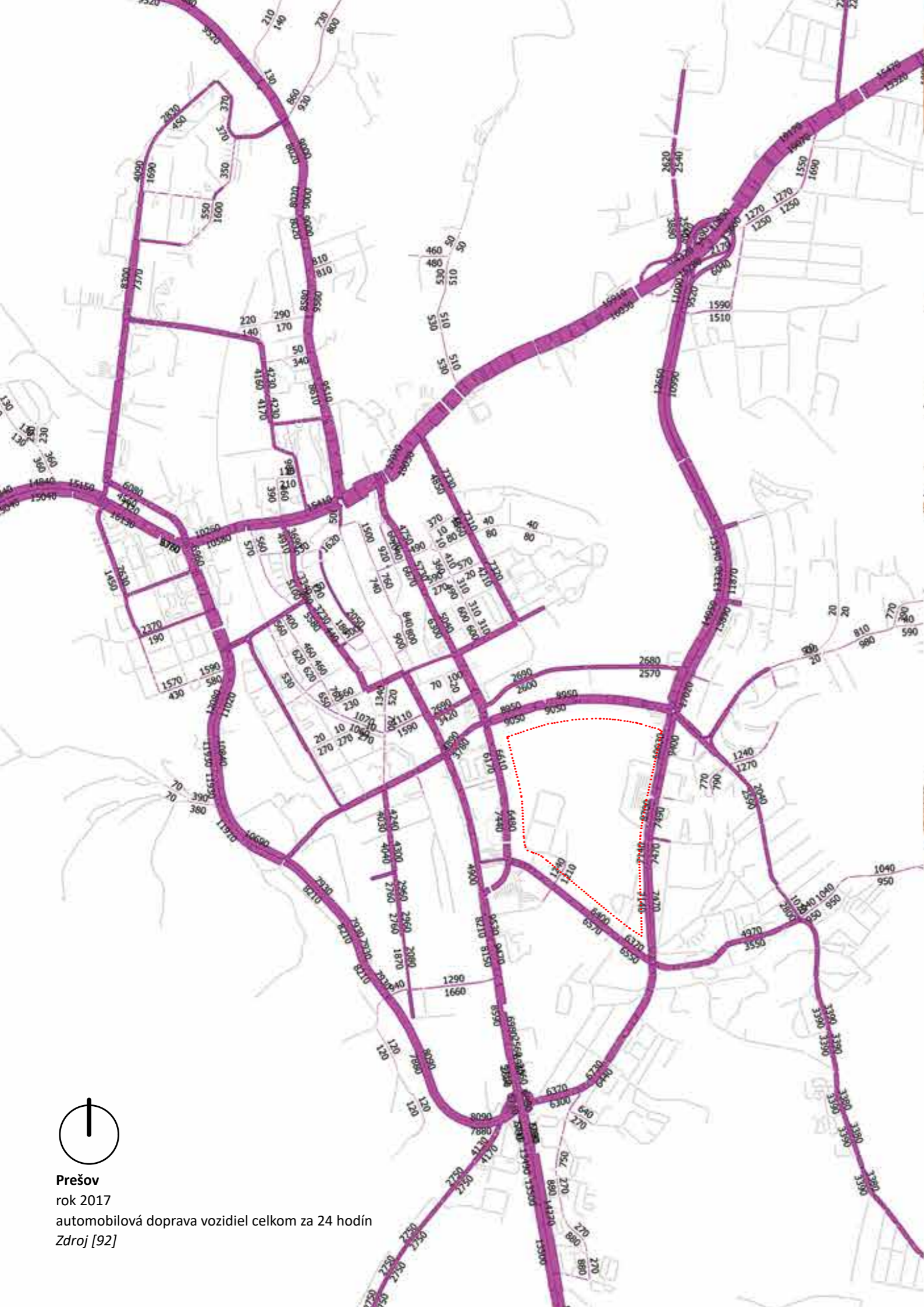

Prešov
 rok 2040 - cyklistická doprava
 Zdroj [92]

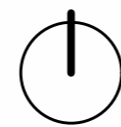
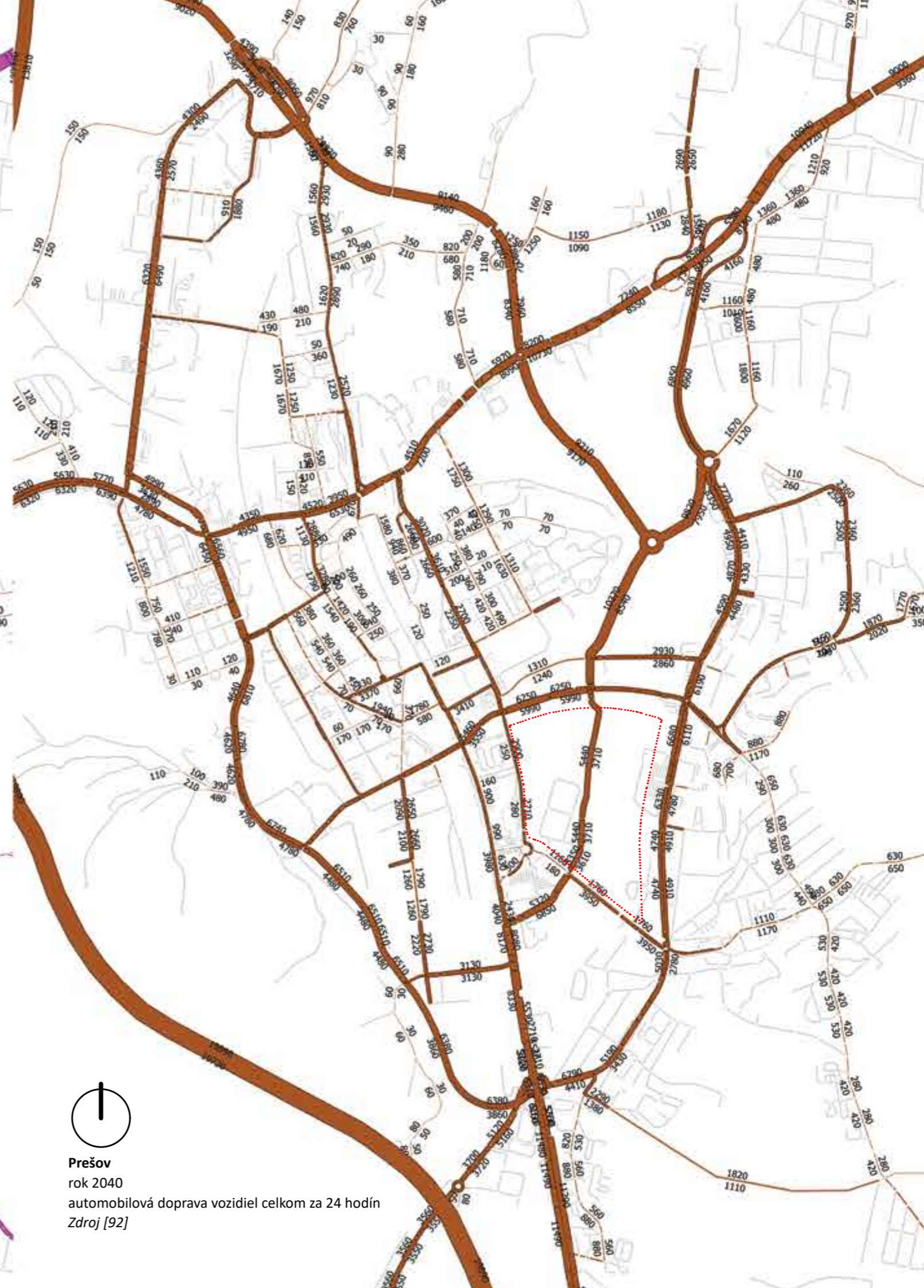
CYKLISTICKÁ SIŤ

- STAV - cyklistické trasy (značené, neznačené, vhodné)
- STAV - cestičky a pruhy
- NÁVRH - cestičky a pruhy

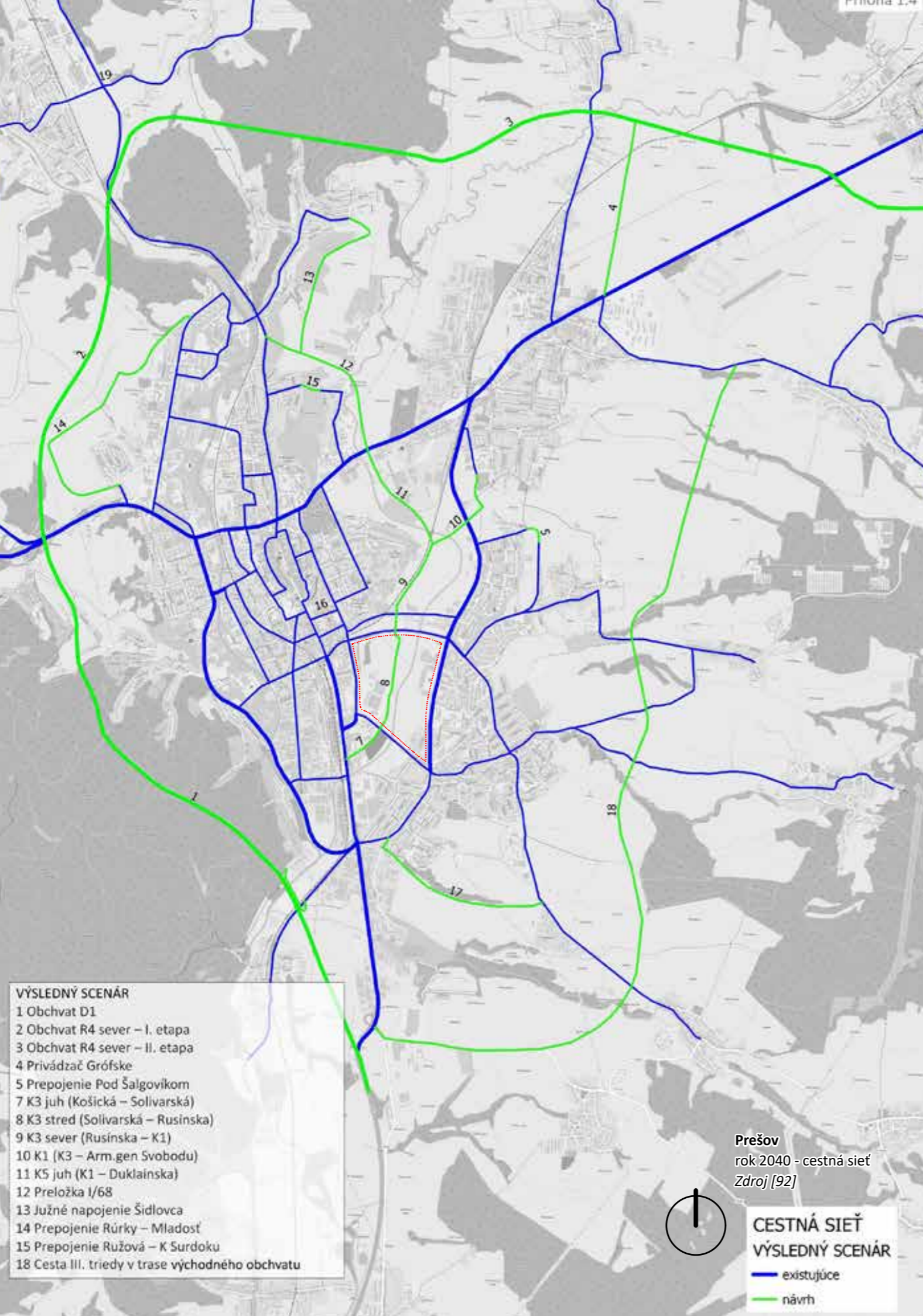

Prešov
rok 2017
automobilová doprava vozidiel celkom za 24 hodín
Zdroj [92]

Prešov
rok 2040
automobilová doprava vozidiel celkom za 24 hodín
Zdroj [92]

Základné charakteristiky riešeného územia:

- Mesto Prešov má 85 964 obyvateľov, ubúda ich 3,79 ‰ ročne, v centre býva iba 17 ‰ obyvateľov.
- Vo spádovom území je 18 439 obyvateľov, pribúda 22,6 ‰ ročne.
- V roku 2040 sa očakáva 82 000 obyvateľov v Prešove a 28 000 v okolí mesta.
- v produktívnom veku je 67,5 ‰ obyvateľov, 43 415 z nich sú pracujúci.
- Z riešeného územia denne odchádza 16 087 ľudí, prichádza 35 453 ľudí, v riešenom území je počas dňa prítomných 115 382 ľudí.
- V Prešove a okolí je 60 000 pracovných miest, z toho 53 000 v Prešove.
- V Prešove je 15 000 lokalizovaných parkovacích miest.
- Automobilizácia v Prešove a okolí je 0,32, je tu v prevádzke 33 400 miestnych osobných automobilov.
- Prognóza na rok 2045 je 81 580 obyvateľov v meste a 27 909 obyvateľov v okolí, z toho 70 tisíc v produktívnom veku, počet osobných automobilov by sa mal ustáliť na hodnote okolo 50 tisíc.
- Významne narastie počet a podiel obyvateľov starších 65 rokov, ktorý sa už za posledných 25 rokov zdvojnásobil, podiel teraz činí 17 ‰, do roku 2040 narastie na 27 ‰.

Dopravné charakteristiky riešeného územia:

- V riešenom území sa vykoná denne 171 tisíc ciest automobilovou dopravou, do roku 2040 sa očakáva nárast na 212 tisíc.
- Podiel nákladnej dopravy je 11 ‰, v roku 2040 vzrastie na 13,3 ‰.
- Podiel tranzitnej dopravy je 11,5 ‰, v roku 2040 vzrastie na 14 ‰.
- Podiel vonkajšej dopravy je 36 ‰, do roku 2040 vzrastie na 43 ‰.
- Pre osobné autá je podiel tranzitnej dopravy 8,5 ‰, do roku 2040 vzrastie na 10,8 ‰.
- Pre nákladné autá je podiel tranzitu 35,4 ‰, v roku 2040 bude 35 ‰.
- Pre osobné autá je podiel vonkajšej dopravy 35 ‰, do roku 2040 vzrastie na 42 ‰.
- Pre nákladné autá je podiel vonkajšej dopravy 43,1 ‰, do roku 2040 vzrastie na 49,6 ‰.

Výkony verejnej dopravy:

- MHD v Prešove odvezie denne 96 tisíc cestujúcich, z toho trolejbusová doprava odvezie 46 tisíc cestujúcich denne.
- Železničná doprava odvezie denne 15,6 tis. cestujúcich, z toho 79 ‰ nastúpi a vystúpi na stanici Prešov.
- Prímestská autobusová doprava odvezie denne 18,2 tisíc cestujúcich cez hranice mesta Prešov.
- Celkový počet ciest hromadnou dopravou je 129 tisíc za deň.

Deľba prepravnej práce:

- Podiel MHD a IAD na riešenom území je 42:58, do roku 2040 sa očakáva zlepšenie na pomer 48:52.
- Podiel MHD a IAD v meste Prešov je 44:56, do roku 2040 sa očakáva zlepšenie na 50:50.
- Podiel verejnej dopravy na všetkých cestách je 35 ‰, predpokladá sa zvýšenie na 41 ‰ do roku 2040.
- Podiel verejnej dopravy v Prešove je 35 ‰. Očakáva sa zvýšenie na 40 ‰ do roku 2040.
- Podiel cyklistickej dopravy na všetkých cestách je 1 ‰ očakáva sa zvýšenie na 4 ‰ do roku 2040.
- Podiel cyklistickej dopravy v Prešove je nižší ako 1 ‰, očakáva sa zvýšenie na 5 ‰ do roku 2040.

Prešov
rok 2040 - cestná sieť
Zdroj [92]

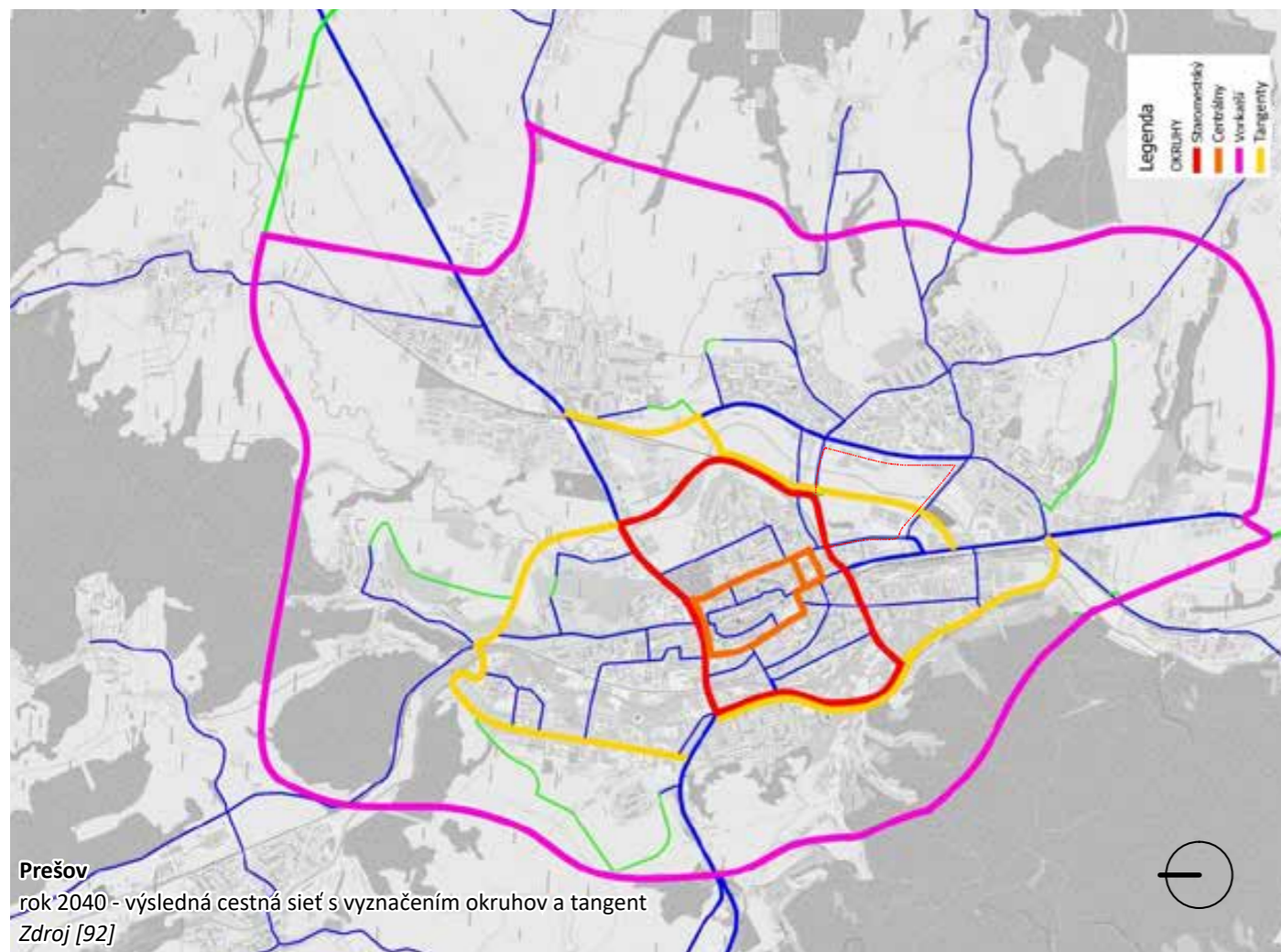
CESTNÁ SIET'
VÝSLEDNÝ SCENÁR
— existujúce
— návrh

Prešov

trendy dopravných charakteristík mesta

Zdroj [92] - Stratégia udržateľného rozvoja dopravy mesta Prešov s výhľadom do roku 2040

Prešov
rok 2040 - výsledná cestná sieť s vyznačením okruhových a tangent
Zdroj [92]

Zdroj [130]

plánované rozšírenie ulice Solivarská (komunikácie III/3440)
súčasná dvojprúdová komunikácia bude rozšírená na štvorprúdovú, v roku 2023 má byť dokončená oprava a rozšírenie mosta ponad rieku Sekčov na Solivarskej ulici, pozdĺž severnej strany ulice bude vedená cyklotrasa
Zdroj [130, 131]

Zdroj [131]

Zdroj [131]

Zdroj [131]

Zdroj [131]

Zdroj [127]

Zdroj [126]

Zdroj [126]

plánované bytové domy Rusínska
štúdia na výstavbu 7 bytových domov so 6 nadzemnými podlažiami na rohu ulíc Východná a Rusínska za líniou rodinných domov, 275 bytových jednotiek (1- až 4-izbové), 115 m² priestorov na prenájom, poskytovanie služieb, 33 690 m² celková výmera podlahovej plochy, 33 304 m² rozloha riešeného územia, 443 parkovacích stojísk (347 stojísk v podzemnej hromadnej garáži, 96 stojísk na teréne)
Zdroj [126, 127, 128]

Zdroj [133]

plánovaná rekonštrukcia budovy závodu ZPA Křižík na byty
v novembri 2023 bola časť budov bývalého závodu ZPA blízko Solivarskej ulice zbúraná, zostávajúca budova s tzv. boletickými panelmi červenej farby na fasáde by mala byť rekonštruovaná na bytové priestory
Zdroj [133]

Zdroj [129]

plánovaná geotermálna elektrárňa
udržateľný zdroj energie, vyhovujúce podmienky v okolí Prešova, nadpriemerný teplotný gradient až 40 °C, t.j. v menšej hĺbke sa vyskytuje vyššia teplota ako v iných oblastiach, horúca voda s teplotou okolo 140 °C, geotermálne stredisko situované v katastri obce Ľubotice, celkový potenciál až 20 MWe, zásobovanie 50 000 domácností elektrinou, zdroj pre centrálnu zásobovanie teplom
Zdroj [129]

mentálne vnímanie územia

A11

Šarišský hradný vrch
570 m n. m.

Lysá Stráž
696 m n. m.

Stráž
734 m n. m.

Stráže a Šarišský hradný vrch - dominantami krajiny v okolí Prešova sú tri izolované kužeľovité vrchy vulkanického pôvodu
Zdroj [10]

Lysá Stráž

Stráž

Kapušiiansky hradný vrch

Slanské vrchy

Soľnohrad

Prešov - panoráma mesta z Kalvárie
Zdroj [4]

Vysoké Tatry

Šarišský hradný vrch

Prešov - panoráma mesta zo Soľnohradu
Zdroj [40]

územie v okolí rieky Sekčov bolo tvorené rozľahlými lánmi polí, rieka meandrovala a tvorili sa tu vlhké lúky, močariská a mokrade, údajne aj preto je celé sídlisko Sekčov založené na pilotách, obrázok ilustruje charakter tohto územia - obilné polia, ktoré sa "kučerili" (vlnili) vo vetre ako kučeravé alebo strapaté vlasy, preto bola táto lokalita nazývaná Kučere (Kučery), jediným orientačným bodom v "nekonečných" obilných lánach bol napríklad osamotený kríž na križovatke poľných ciest, jeden kríž sa údajne nachádzal v miestach dnešného obchodného strediska Opál, miesto si teda zachovalo úlohu akéhosi centra obrázok - Zdroj [70]

foto súčasný stav - Zdroj [Google Maps]

foto súčasný stav - Zdroj [Google Maps]

foto súčasný stav - Zdroj [Google Maps]

práce s referenčními projekty

A12

Vinohrady, Praha
 Zdroj [Mapy.cz]
 bloková štruktúra 80x80m, 80x120m, presne definovaná hranica medzi zástavbou a uličným priestranstvom, medzi verejným a súkromným, 5 podlaží, aktívny parter, podiel verejných priestranstiev 36%, zastavanosť lokality 45%, index využitia lokality 2,13 (koeficient podlažnej plochy KPP=HPP/plocha lokality), rezidenčná hustota 221 ob./ha, hustota pracujúcich 224 ob./ha
 Zdroj [134]

Vinohrady, Praha
 Zdroj [Google Street View]

Vinohrady, Praha
 Zdroj [Google Street View]

Seestadt Aspern, Viedeň
 Zdroj [123]

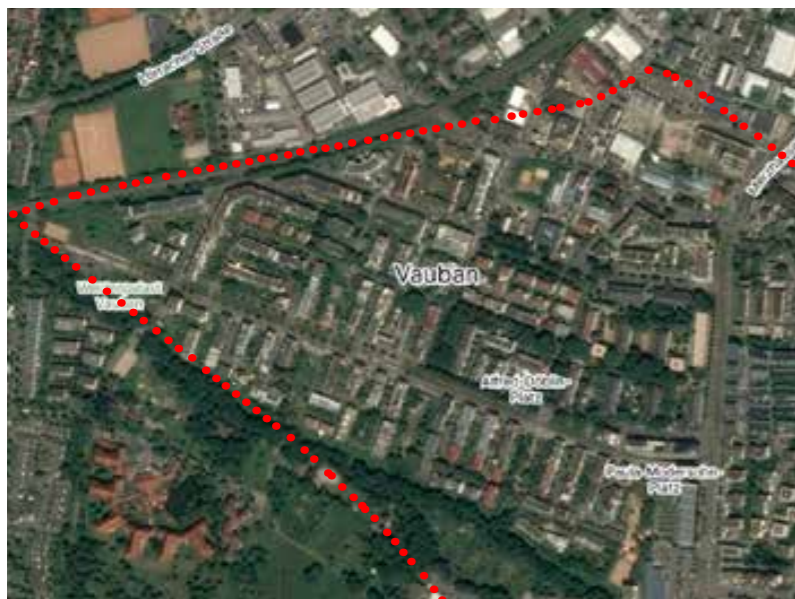

Seestadt Aspern, Viedeň
 Zdroj [Google Street View]

Seestadt Aspern, Viedeň
 Zdroj [Mapy.cz]

bloková štruktúra 70x80m, nová štvrť pre 20 000 obyvateľov s rovnakým počtom pracovných miest v území a blízkom okolí, drobné podnikanie v parteri, mesto krátkych vzdialeností s podporou pešej a cyklickej dopravy, teda je očakávaný nástup autonómnej mobility súvisiaci s poklesom potreby individuálnych parkovacích miest, preto sú parkovacie priestory navrhované tak, aby boli adaptabilné na iné využitie, očakávaný podiel individuálnych automobilov na doprave v území je 20%, všade vo štvrti je rýchlosť automobilov obmedzená na 30km/h, podiel verejných priestranstiev 50%, hospodárenie s dažďovými vodami zasakovaním v uličných dažďových záhradách (tzv. prúleloch), rekreačná zóna pri umelom jazere uprostred štvrte

Vauban, Freiburg im Breisgau
 Zdroj [Mapy.cz]
 radová zástavba, 4 podlažia, množstvo zelene, prostredie s ľudskou mierkou ("poľudštené" prostredie), hustota obyvateľstva 100 ob./ha - od tejto hodnoty začína fungovať princíp mesta krátkych vzdialeností, 70% rezidentov nevlastní auto, hlavná ulica štvrte je obsluhovaná MHD (električkou) a je pozdĺž nej sústredená občianska vybavenosť v pešej dostupnosti, ulice sú zväčša obytnými zónami s max rýchlosťou 30 km/h
 Zdroj [134]

Vauban, Freiburg im Breisgau
 Zdroj [125]

Vauban, Freiburg im Breisgau
 Zdroj [125]

IJburg, Amsterdam
 Zdroj [Google Street View]

Ypenburg, Haag
 Zdroj [Google Street View]

Ypenburg, Haag
 Zdroj [Mapy.cz]
 radová zástavba v blokovej štruktúre 50x120m, 50x160m, rodinné domy, prípadne townhousy, s predzáhradkami a malými záhradami, ktoré sú prístupné skrz úzku pešiu obslužnú komunikáciu vo vnútrobloku (napr. pre vynášanie pokosenej trávy), hustá a kompaktná rodinná zástavba vhodná do mestského prostredia

IJburg, Amsterdam
 Zdroj [Mapy.cz]
 bloková štruktúra 90x80m, 90x170m, vyššia zástavba bytových domov po obvode bloku s nižšou zástavbou rodinných domov vo vnútrobloku, ktorý je prístupný pre verejnosť, podiel verejných priestranstiev 39%, rezidenčná hustota 188 ob./ha, KPP lokality 1,31 (KPP bloku 2,13), KZP lokality 0,31 (KZP bloku 0,5)
 Zdroj [135]

Oberbillwerder, Hamburg
 Zdroj [122]
 v masterpláne návrhu novej štvrť v Hamburgu je vidieť veľké biele polia znázorňujúce tzv. centrá mobility (mobility hubs), sú to parkovacie domy, ktoré vytvárajú priestor pre susedské garáže v rámci lokalít, v prízemí poskytujú priestory pre retail, maloobchod a služby, preto je vhodné situovať ich na námestia a v dochádzkovej vzdialenosti akú majú napr. zastávky hromadnej dopravy, v štvrti je navrhnutá bloková a radová zástavba s jasne definovanou sieťou verejných priestranstiev - námestí, štvrtí s rozlohou 118 ha pre 7000 obyvateľov bude disponovať kompletnou vybavenosťou

Dietenbach, Freiburg im Breisgau
 Zdroj [118]
 súťažný návrh na novú štvrť, typologický mix zástavby, bloková štruktúra 70x70m, 70x140m, radová zástavba integrovaná do blokov, vybavenosť rozmiestnená podľa princípu mesta krátkych vzdialeností, spoločnými znakmi s riešeným územím v diplomovej práci sú rieka ako chrbtová kosť a hlavná os územia, napojenie na rozsiahlu krajinnú zeľ a významné dopravné tepny mesta tvoriace hranice daného územia

Frankfurter Ring, Mníchov
 Zdroj [Google Street View]
 obslužné komunikácie lemujúce vyťaženú dopravnú trasu vytvárajú priestor so zníženou rýchlosťou pre autá, sú prispôbené zmiešanej doprave, teda automobíkom spolu s pohybom ľudí a cyklistov, medián - zelený pás oddeľujúci dopravné smery, protihlukové steny medzi blokmi zástavby

15-minútové mesto (=mesto krátkych vzdialeností)

Zdroj [119]
 princíp mesta krátkych vzdialeností, občianska vybavenosť a všetky funkcie, ktoré v meste využívame sú dostupné do cca 15 minút peši od miesta bývania, koncept podporuje polyfunkčnosť a eliminuje potrebu individuálnej automobilovej dopravy, ktorá trápi mestá v súčasnosti na celom svete

Ørestad, Kodaň
 Zdroj [117]
 parkovacie domy (P-hus) v blízkosti súborov bytových domov, vhodným architektonickým stvárnením fasády dokážu zapadnúť do prostredia mestských domov, lacnejšie riešenie než budovanie podzemných garáží, možnosť demontovania

Nowe Żerniki, Wrocław
 Zdroj [121]
 kryté parkovanie pod platformami medzi blokmi, platformy sú určené pre pobyt ľudí, úspora priestoru využitím dvoch úrovní

Israels Plads, Kodaň
 Zdroj [124]
 živé verejné priestranstvo s plochami určenými pre šport

Karen Blixens Plads, Kodaň
 Zdroj [124]
 kryté hromadné parkovanie bicyklov, ktoré zároveň slúži ako verejné priestranstvo určené pre pobyt ľudí

Superkilen, Kodaň
 Zdroj [124]
 lineárne priestranstvo s multifunkčným vybavením (gril, šach, a i.)

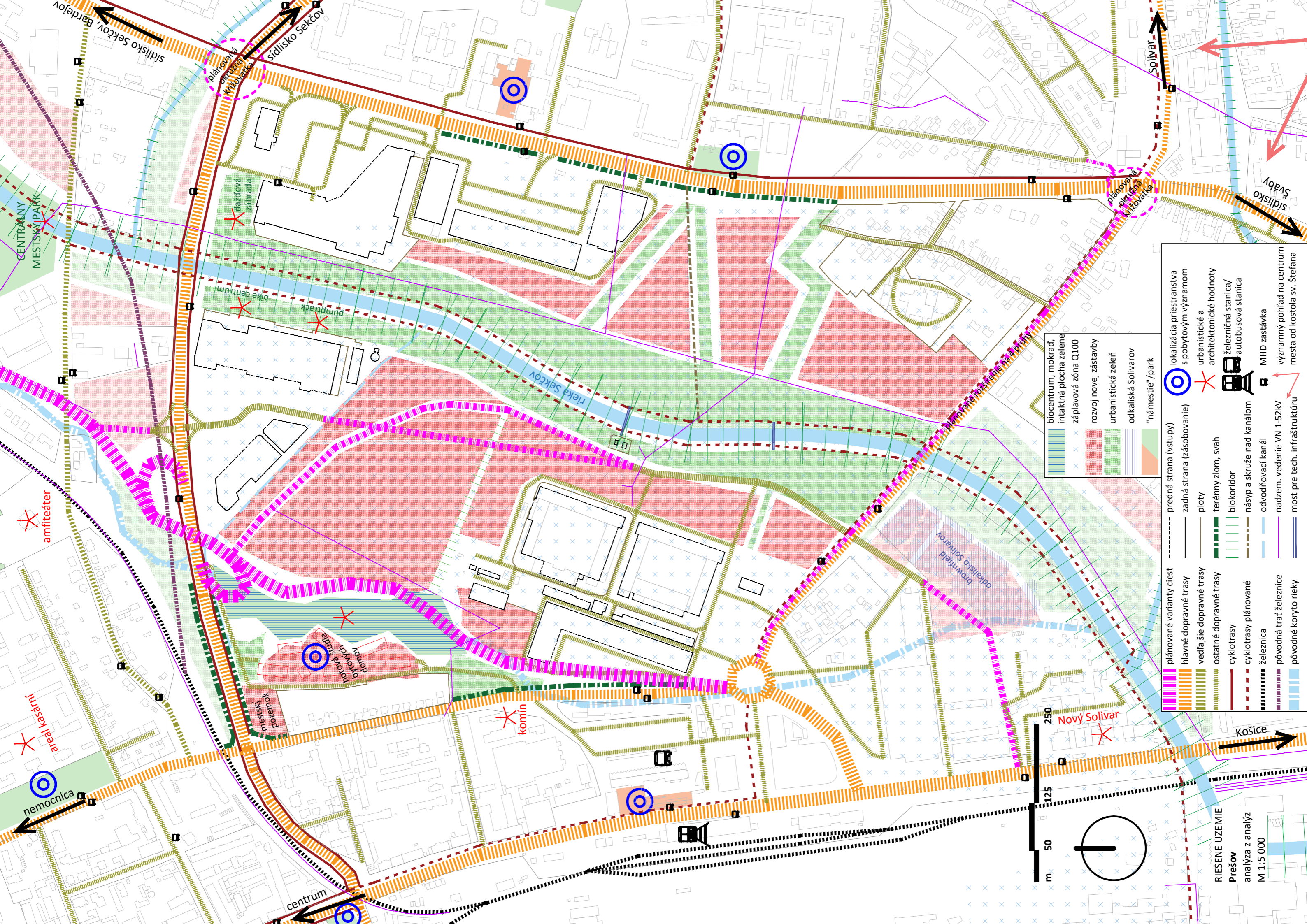
Champs-Élysées, Paríž
 Zdroj [120]
 viacprúdová autostráda je lemovaná obslužnými komunikáciami

vyhodnotenie analýz a potenciálov rozvoja

A13

amfiteáter

areál kašární

nemocnica

centrum

pozemok mestských domov

centrum

nová súdca domov bytových

komín

rieka Sekčov

odkalkis Solivarov brownfield

Nový Solivar

Košice

Prešov

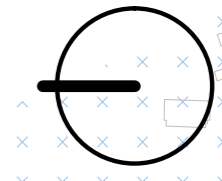
analýza z analýz M 1:5 000

biocentrum, mokrad, intaktná plocha zelene
 záplavová zóna Q100
 rozvoj novej zástavby
 urbanistická zeleň
 odkalkis Solivarov
 "námestie" /park

plánované varianty ciest
 hlavné dopravné trasy
 vedľajšie dopravné trasy
 ostatné dopravné trasy
 cyklotrasy
 cyklotrasy plánované
 železnica
 pôvodná trať železnice
 pôvodné koryto rieky

lokalizácia priestranstva s pobytovým významom
 urbanistické a architektonické hodnoty
 železničná stanica/ autobusová stanica
 MHD zastávka
 významný pohľad na centrum mesta od kostola sv. Štefana

predná strana (vstupy)
 zadná strana (zásobovanie)
 plochy
 terénny zlom, svah
 biokoridor
 násyp a skruže nad kanálom
 odvodňovací kanál
 nadzem. vedenie VN 1-52kV
 most pre tech. infraštruktúru

RIEŠENÉ ÚZEMIE
 Prešov
 analýza z analýz
 M 1:5 000

zdroje a bibliografické odkazy

A14

- [1] KOHOUT, Michal - TICHÝ, David. *Plánování města | Příručka mladého urbanisty*. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury, Ústav nauky o budovách, Praha, 2021. 304 s. ISBN 978-80-01-06879-3.
- [2] Krajský pamiatkový úrad Prešov. *Pamiatková rezervácia Prešov | Zásady ochrany pamiatkového územia | Aktualizácia | Fotodokumentácia* [online]. Prešov, 2006. [cit. 2023-5-15]. Dostupné z: <https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Presov/031_PO_PR_A%20Fotodok.pdf> <https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Presov/032_PO_PR_B_Fotodok.pdf> <https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Presov/033_PO_PR_C_Fotodok.pdf>.
- [3] Doberdoi Bánlaky József: A magyar nemzet hadtörténelme [online]. [cit. 2023-6-23]. Dostupné z: <<https://www.hungarianottomanwars.com/kingdom-of-hungary/eperjes/>>.
- [4] Mesto Prešov, panoramatický pohľad z Kalvárie [online]. 15.9.2006 [cit. 2023-6-10]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pre%C5%A1ov#/media/Soubor:Town_Presov_Slovakia_Pano.jpg>.
- [5] Ján Rombauer: Pohľad na Prešov [online]. [cit. 2023-6-10]. Dostupné z: <https://old.sng.sk/en/exhibitions/377_jan-rombauer-1782-1849-levoca-petrohrad-presov>.
- [6] Eperies in Vngarn, ATRIUM NATURAE, Autore Iohanne Bayero 1662 [online]. [cit. 2023-6-5]. Dostupné z: <<https://astropresov.sk/sliders/obloha-nad-nami/historia-astronomie-v-presove/02-presov-hiebner-medirytina-1662/>>.
- [7] SEDLÁK, Imrich a kol. *Dejiny Prešova 1.-2.zv* [online]. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, n.p., 1965, 638 s. [cit. 2023-6-5]. Dostupné z: <<http://www.paseka.sk/index.php?&book=123308&pg=&page=katalog>>.
- [8] PIS. Historické fotografie a pohľadnice mesta Prešov [online]. 17.7.2006 [cit. 2023-6-5]. Dostupné z: <https://pis.sk/clanok/11/historicke_fotografie_mesta_presov.html#&gid=1&pid=42>.
- [10] KORPÁŠOVÁ, Zuzana. *Diplomová práca | Výtvarné architektonické studie nového mestského parku | Mestský park na sídlisku Sekčov v Prešove*. Praha: Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, Ústav zahradní a krajinařské architektury, 2016, s. 32.
- [11] Mapa: © Freemap Slovakia. Dáta: © prispievatelia OpenStreetMap, © SRTM, DMR 5.0: © ÚGKK SR, DMR 5G: © ČÚZK [online]. [cit. 2023-6-1]. Dostupné z: <<https://www.freemap.sk/#map=16/48.988169/21.256721&layers=X>>.
- [17] Krajský pamiatkový úrad Prešov. *Pamiatková rezervácia Prešov | Širšie vzťahy* [online]. 10.2006 [cit. 2023-5-15]. Dostupné z: <https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Presov/PO_PR_Vykres_1_Sirsie-vztahy.pdf>.
- [18] III. vojenské mapovanie. In: Virtuální mapová sbírka Chartae-Antiquae.cz [online]. Zdiaby: Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický, v.v.i. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <<http://chartae-antiquae.cz/cs/maps/43050>> <<http://chartae-antiquae.cz/cs/maps/43224>>.
- alebo:*
III. vojenské mapovanie. Habsburg Empire (1869-1887) - Third Military Survey (1:25000). In: Virtuální mapová sbírka maps.arcanum.com [online]. Dostupné z: <<https://maps.arcanum.com/en/map/thirdsurvey25000/embed/?>>.
- [19] II. vojenské mapovanie. Hungary (1819–1869) - Second military survey of the Habsburg Empire. In: Virtuální mapová sbírka maps.arcanum.com [online]. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <<https://maps.arcanum.com/en/map/secondsurvey-hungary/embed/?>>.
- [20] I. vojenské mapovanie. Europe in the XVIII. century. In: Virtuální mapová sbírka maps.arcanum.com [online]. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <<https://maps.arcanum.com/en/map/europe-18century-firstsurvey/embed/?>>.
- [21] Krajský pamiatkový úrad Prešov. *Pamiatková rezervácia Prešov | Zásady ochrany pamiatkového územia | Aktualizácia | Textová časť* [online]. Prešov, 2006. [cit. 2023-5-15]. Dostupné z: <<https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Presov/>> <https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Presov/PO_PR_Zasady_ochr.pdf>.
- [22] Krajský pamiatkový úrad Prešov. *Pamiatková rezervácia Prešov | Významné pohľady v interiéri pamiatkového územia | Významné pohľady z interiéru pamiatkového územia | Pohľadové kužele na pamiatkové územie | Dialkové pohľadové kužele na pamiatkové územie* [online]. 10.2006 [cit. 2023-5-15]. Dostupné z: <https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Presov/034_PO_PR_D_%20dialk_pohl.pdf>.
- [24] obrázky [online]. 10.03.2014 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%ADdlisko_III_%28Pre%C5%A1ov%29>.
- [25] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <<https://elisia-developer.sk/kralova-hora/>>.
- [26] Historická ortofotomapa © GEODIS SLOVAKIA, s.r.o. a Historické LMS © Topografický ústav Banská Bystrica. Ortografomapa © EUROSENSE, s.r.o. a GEODIS SLOVAKIA, s.r.o. Historická ortofotomapa © GEODIS SLOVAKIA, s.r.o. a Historické LMS © Topografický ústav Banská Bystrica. Historická ortofotomapa bola vytvorená v rámci projektu Centra excelentnosti pre podporu rozhodovania v lese a krajine, Technická univerzita vo Zvolene a je dostupná na <https://mapy.tuzvo.sk/hofm/>
- [28] Prešov - Eperjes na mape Uhorska [online]. [cit. 2023-6-11]. Dostupné z: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Pre%C5%A1ov#/media/S%C3%BAbor:Kassa_-_39-49.jpg>.
- [29] Hrad Šariš [online]. ©2020 Región Šariš [cit. 2023-6-6]. Dostupné z: <<https://www.sarisskahradnacesta.sk/hradne-pribehy/legenda-o-alzbeta-a-svatabojovi/>>.
- [31] Štátna mapa odvodená. In: Virtuální mapová sbírka zbgis.skgeodesy.sk [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/archiv/toc/smo?pos=48.996394,21.251377,17>> alebo: In: Virtuální mapová sbírka staremapy.sk [online]. Dostupné z: <<https://www.staremapy.sk/?zoom=16&lat=48.99987270389141&lng=21.244492573056867&map=SMO5>>.
- [32] Štátna mapa odvodená 1980. In: Virtuální mapová sbírka zbgis.skgeodesy.sk [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/archiv/toc/smo?pos=48.995335,21.251068,17>> alebo: In: Virtuální mapová sbírka staremapy.sk [online]. Dostupné z: <<https://www.staremapy.sk/?zoom=16&lat=48.99987270389141&lng=21.244492573056867&map=SMO52>>.
- [33] Vojenská topografická mapa 1990. In: Virtuální mapová sbírka zbgis.skgeodesy.sk [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/archiv/toc/topo?pos=48.990549,21.256069,15>> alebo: In: Virtuální mapová sbírka staremapy.sk [online]. Dostupné z: <https://www.staremapy.sk/?zoom=15&lat=48.99256703125058&lng=21.248001703822673&map=sazp_ret25>.
- [34] Základná topografická mapa 1990. In: Virtuální mapová sbírka zbgis.skgeodesy.sk [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/archiv/toc/zmsr?pos=48.997225,21.241562,17>> alebo: In: Virtuální mapová sbírka staremapy.sk [online]. Dostupné z: <<https://www.staremapy.sk/?zoom=15&lat=48.996847045878596&lng=21.245727190578044&map=gkubazm10>>.
- [35] Topografická mapa 1964. In: Virtuální mapová sbírka staremapy.sk [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://www.staremapy.sk/?zoom=15&lat=48.998381751271666&lng=21.238362563794034&map=SRTM10>>.
- [36] Topografická mapa 1955. In: Virtuální mapová sbírka staremapy.sk [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://www.staremapy.sk/?zoom=14&lat=48.99074908667393&lng=21.24905615494761&map=SR1952>>.
- [37] Špeciálna mapa 1938. In: Virtuální mapová sbírka staremapy.sk [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://www.staremapy.sk/?zoom=14&lat=48.99497294183567&lng=21.248884493570657&map=SM75>>.
- [38] Ortografomapy 2011-2013, 2014-2016, 2017-2019. In: Virtuální mapová sbírka mapy.cz [online]. ©Seznam.cz, a.s., 2023 [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <<https://sk.mapy.cz/letecka?l=0&x=21.2471775&y=49.0005619&z=14>>.
- [39] obrázky [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: verejná skupina na Facebooku "PREŠOV v dobách minulých". Verejne prístupná skupina "PREŠOV v dobách minulých" má za cieľ propagovať dejiny mesta Prešov medzi verejnosťou s cieľom kolektívneho dotvorenia mozaiky minulosti pomocou živých spomienok, svedectiev, fotografií.
- [40] obrázky [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: profil na Facebooku "Prešov".
- [41] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <<https://www.ruskanovaves.sk/podstranka?stranka=140>>.
- [42] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:TGP.K_151>.
- [44] Krajský pamiatkový úrad Prešov. *Zásady ochrany PR Prešov | Pamiatková rezervácia Prešov | Aktualizácia zásad pamiatkového územia* [online]. Vytvorené: 3. novembra 2014. Aktualizované: 11. marca 2022. © 2023, Pamiatkový úrad Slovenskej republiky [cit. 2023-5-14]. Dostupné z: <<https://www.pamiatky.sk/page/zasady-ochrany-pr-presov/>>.
- [49] Krajský pamiatkový úrad Prešov. *Pamiatková zóna Solná Baňa | Širšie vzťahy* [online]. 2015-2016 [cit. 2023-5-16]. Dostupné z: <https://www.pamiatky.sk/Content/PZ_ZASADY/Solna_Bana/Solna-Bana_mapa_sirsie-vztahy.pdf>.
- [56] TATARKA, Matej. Krajský pamiatkový úrad Prešov. *Opáľové bane v Červenici – Dubníku* [online]. Vytvorené: 13. novembra 2020. Aktualizované: 10. marca 2022. © 2023, Pamiatkový úrad Slovenskej republiky [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<https://www.pamiatky.sk/page/opalove-bane-v-cervenici-dubniku/>>.
- [57] *Nehmotné pamätihodnosti | Štátny žrebčinec Prešov* [online]. [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/statny-zrebcinec-presov-clanok/mid/313047/.html>>.
- [58] *Hmotné nehnuteľné pamätihodnosti | Mlynský potok s náhonom* [online]. [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <https://www.presov.sk/mlynsky-potok-s-nahonom-clanok/mid/313048/.html#m_313048>.
- [59] *Nehmotné pamätihodnosti | Solnobanská čipka* [online]. [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <https://www.presov.sk/solnobanska-cipka-clanok/mid/313047/.html#m_313047>.
- [60] *Vedeli ste, že sídlisko Sekčov má už 40 rokov?* [online]. 2.7.2020 [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<https://presovsky-vecernik.sk/spravy/vedeli-ste-ze-sidlistko-sekcov-ma-uz-40-rokov/>>.
- [61] *História Solivaru* [online]. ©2019-2021 Región Šariš [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<https://muzeumsolivar.sk/historia-solivaru/>>.
- [62] *Lesný náučný chodník Sigord* [online]. © 2023 Katedra fyzickej geografie a geoinformatiky PriF UK v Bratislave [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<https://naucnechodniky.eu/lesny-naucny-chodnik-sigord/>>.
- [63] *Mesto Prešov* [online]. [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <https://www.presov.sk/mesto-presov.html#m_312903>.
- [64] *História Prešova* [online]. [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<http://www.gopresov.sk/zaujímavosti/historia/>>.

- [65] ŠTEFÁNIK, Martin - LUKAČKA, Ján a kol. *Lexikon stredovekých miest na Slovensku* [online]. Bratislava: Historický ústav SAV, 2010, 629 s. [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<http://forumhistoriae.sk/documents/10180/71257/Lexikon-stredovekych-miest.pdf>>. ISBN 978-80-89396-11-5.
- [66] *Mestské opevnenie mesta Prešov* [online]. [cit. 2023-5-17]. Dostupné z: <<https://www.regionsaris.sk/historia/mestske-opevnenie-mesta-presov/>>.
- [68] Územný plán mesta Prešov | Zmeny a doplnky č. 16/2019 Územného plánu mesta Prešov vyznačené v úplnom znení [online]. február 2023 [cit. 2023-6-30]. Dostupné z: <https://www.presov.sk/2019-uzemneho-planu-mesta-presov-vyzna-cene-v-uplnom-zneni-clanok/mid/386720/.html#m_386720>.
- [69] Početnosť občanov na TP (trvalý pobyt). In: Geografický informačný systém mesta Prešov webgis.presov.sk [online]. [cit. 2023-9-4]. Dostupné z: <<http://webgis.presov.sk/?mapSet=0&center=-263030.4363051468,-1208448.8731986608&zoom=1&selVals=null&m=77&l=48>>.
*Autorské práva: Adresy: (c) Mesto Prešov. Ulice: (c) Mesto Prešov. Zosuvné územia: (c) Mesto Prešov. Polohopis: (c) Mesto Prešov. Ortofotomapa: (c) Eurosense s.r.o., www.eurosense.sk. ISKN: Vektorová katastrálna mapa (VKM) (c) Úrad geodézie kartografie a katastra SR. Mapa má informatívny charakter, neslúži na právne účely. Aktuálnosť VKM 31.7.2023. Územné členenie: (c) ÚGKK a Mesto Prešov. Územný plán: (c) Mesto Prešov. Pasport zelene: (c) Mesto Prešov, rok 2021. Pasport dopravy: (c) Mesto Prešov, rok 2007. Prehľadová mapa: Základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZBGIS®) je súčasťou informačného systému geodézie, kartografie a katastra, ktorý tvorí a zabezpečuje Úrad geodézie kartografie a katastra SR.
- [70] obrázok [online]. [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: <<http://obrazky.4ever.sk/priroda/rastliny/psenicne-pole-193477>>.
- [71] Mesto Prešov a Inštitút aktívneho bývania. *Program rozvoja bývania mesta Prešov do roku 2030* [online]. 6/2023 [cit. 2023-6-30]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/program-rozvoja-byvania-mesta-presov-do-roku-2030.html>>.
- [72] ŠTELBASKÁ, Zuzana. Blog TA TAKE TOWN. *Mlínski jarek*. [online]. 05.11.2018 [cit. 2023-6-27]. Dostupné z: <<https://dennikn.sk/blog/1283813/mlinski-jarek/?fbclid=IwAR3YIjvKZHZaa5vGoP5KDafldwHVO9XgT-VLD9D6qQnqKfX3vu4zApXeVs0>>.
- [73] Geoportál WMS služby [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <<https://www.geoportal.sk/sk/sluzby/mapove-sluzby/wms/wms-ostatne.html>>.
*spracované v softvéri ArcGIS Pro. Data type [WMS service]. Server: <https://zbgisws.skgeodesy.sk/zmsr_wms/service.svc/get>.
- [74] obrázok, foto: Peter Straka [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <<https://profil.kultury.sk/sk/mestska-pamiatkova-rezervacia-presov/>>.
- [75] obrázok [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <<https://www.eurovelo11.sk/vylet/rakociho-palac-v-presove>>.
- [76] obrázok [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <<https://foursquare.com/v/solivary-pre%C5%A1ov-nov%C3%BD-solivar/548980bf498e001dde237aaa>>.
- [77] obrázok [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <https://www.regionsaris.sk/nabozensky_turizmus/kalvaria/>.
- [78] obrázok [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <<https://www.regionsaris.sk/historia/bosakova-banka/>>.
- [79] obrázok, foto: Jano Štovka [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <<https://www.severovychod.sk/vylet/caraffova-vaznica-s-galeriou>>.
- [80] obrázok [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <<https://www.eurovelo11.sk/vylet/evanjelicke-kolegium>>.
- [81] obrázok [online]. [cit. 2023-05-13]. Dostupné z: <<https://www.severovychod.sk/vylet/kumst-v-presove>>.
- [82] Geoportál WMS služby [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <<https://www.geoportal.sk/sk/sluzby/mapove-sluzby/wms/wms-eskn.html>>.
*spracované v softvéri ArcGIS Pro. Data type [WMS service]. Server: <https://kaster.skgeodesy.sk/eskn/services/NR/kn_wms_norm/MapServer/WmsServer>.
- [83] OpenStreetMap dáta shapefile (.shp) pre prácu v softvéri ArcGIS Pro [online]. [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: <http://download.geofabrik.de/europe.html?fbclid=IwAR11_sCRwtm5vunsnw3US3nXF8wDsCVQw3W2CYadzFZv3A-SEFNO-fxMawU>.
- [84] Geoportál WMS služby [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <<https://www.geoportal.sk/sk/sluzby/mapove-sluzby/wms/wms-ostatne.html>>.
*spracované v softvéri ArcGIS Pro. Data type [WMS service]. Server: <https://zbgisws.skgeodesy.sk/zbgis_ortofoto_wms/service.svc/get>.
- [86] Geoportál WMS služby [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <<https://www.geoportal.sk/sk/sluzby/mapove-sluzby/wms/wms-zbgis.html>>.
*spracované v softvéri ArcGIS Pro. Data type [WMS service]. Server: <https://zbgisws.skgeodesy.sk/zbgis_vyskopis_wms_featureinfo/service.svc/get>
<https://zbgisws.skgeodesy.sk/zbgis_dmr3_wms/service.svc/get>.
- [87] Geoportál WMS služby [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <<https://www.geoportal.sk/sk/sluzby/mapove-sluzby/wms/wms-zbgis.html>>.
*spracované v softvéri ArcGIS Pro. Data type [WMS service]. Server: <https://zbgisws.skgeodesy.sk/zbgis_vegetacia_wms_featureinfo/service.svc/get>.
- [88] Možnosti investovania v PO a okolí [online]. 04.08.2016 [cit. 2023-4-23]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/moznosti-investovania-v-po-a-okoli.html>>.
- [89] Pocitová mapa Prešova [online]. [cit. 2023-5-21]. Dostupné z: <<https://www.pocitovamapa.sk/presov-2018/nahlad>>.
- [90] Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025 [online]. [cit. 2023-5-28]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/prm-presov-2015-2020-0.html>>.
- [91] Komunitný plán sociálnych služieb mesta Prešov na roky 2018 – 2025 [online]. máj 2018 [cit. 2023-5-29]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/komunitny-plan-socialnych-sluzieb-0.html>>.
- [92] Stratégia udržateľného rozvoja dopravy mesta Prešov [online]. január 2019 [cit. 2023-5-29]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/masterplan.html>>.
- [93] Architektonické štúdio Atrium. Manuál tvorby verejných priestranstiev mesta Prešov [online]. 2018 [cit. 2023-5-30]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/manual-tvorby-verejnych-priestranstiev-0.html>>.
- [94] Počet občanov podľa volebných obvodov mesta Prešov [online]. [cit. 2023-5-5]. Dostupné z: <<https://egov.presov.sk/Default.aspx?NavigationState=910:0>>.
*shapefile pre GIS: Dostupné z: <<https://egov.presov.sk/Default.aspx?NavigationState=1200:0>>.
- [95] Mestské časti, volebné obvody. In: Geografický informačný systém mesta Prešov webgis.presov.sk [online]. [cit. 2023-9-4]. Dostupné z: <<http://webgis.presov.sk/?mapSet=0&center=-262352.14999999997,-1208894.875&zoom=0&selVals=null&m=1&l=11,4,9>>.
*Autorské práva: Adresy: (c) Mesto Prešov. Ulice: (c) Mesto Prešov. Zosuvné územia: (c) Mesto Prešov. Polohopis: (c) Mesto Prešov. Ortofotomapa: (c) Eurosense s.r.o., www.eurosense.sk. ISKN: Vektorová katastrálna mapa (VKM) (c) Úrad geodézie kartografie a katastra SR. Mapa má informatívny charakter, neslúži na právne účely. Aktuálnosť VKM 31.7.2023. Územné členenie: (c) ÚGKK a Mesto Prešov. Územný plán: (c) Mesto Prešov. Pasport zelene: (c) Mesto Prešov, rok 2021. Pasport dopravy: (c) Mesto Prešov, rok 2007. Prehľadová mapa: Základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZBGIS®) je súčasťou informačného systému geodézie, kartografie a katastra, ktorý tvorí a zabezpečuje Úrad geodézie kartografie a katastra SR.
- [96] Digitálny model reliéfu 5.0. In: Virtuálna mapová zbierka zbgis.skgeodesy.sk [online]. [cit. 2023-06-16]. Dostupné z: <<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/teren/toc?pos=48.987449,21.253987,15>>.
- [99] Centrálny mestský park Prešov [online]. 30.09.2021 [cit. 2023-06-16]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/centralny-mestsky-park-0.html>>.
- [100] Ťažiská osídlenia [online]. [cit. 2023-06-30]. Dostupné z: <<https://www.aurex.sk/sk/top/projekty/uzemne-planovanie/kurs>>.
- [101] Hranice katastrálnych území a hranica intravilánu. In: Geografický informačný systém mesta Prešov webgis.presov.sk [online]. [cit. 2023-9-4]. Dostupné z: <<http://webgis.presov.sk/?mapSet=0&center=-262352.14999999997,-1208894.875&zoom=0&selVals=null&m=1&l=11,4,9>>.
*Autorské práva: Adresy: (c) Mesto Prešov. Ulice: (c) Mesto Prešov. Zosuvné územia: (c) Mesto Prešov. Polohopis: (c) Mesto Prešov. Ortofotomapa: (c) Eurosense s.r.o., www.eurosense.sk. ISKN: Vektorová katastrálna mapa (VKM) (c) Úrad geodézie kartografie a katastra SR. Mapa má informatívny charakter, neslúži na právne účely. Aktuálnosť VKM 31.7.2023. Územné členenie: (c) ÚGKK a Mesto Prešov. Územný plán: (c) Mesto Prešov. Pasport zelene: (c) Mesto Prešov, rok 2021. Pasport dopravy: (c) Mesto Prešov, rok 2007. Prehľadová mapa: Základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZBGIS®) je súčasťou informačného systému geodézie, kartografie a katastra, ktorý tvorí a zabezpečuje Úrad geodézie kartografie a katastra SR.
- [102] MATLOVIČ, R. *Individuálne lokoregióny Prešova*. Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešovensis, Folia Geographica 1, 1998, s. 249-270. Dostupné z: <<http://www.foliageographica.sk/public/media/26629/11-%20Individu%C3%A1lne%20lokoregi%C3%B3ny%20Pre%C5%A1ova.pdf>>.
- [103] Karpatský rozvojový inštitút. Základná stratégia adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území mesta Prešov [online]. 2018 [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://mycovenant.eumayors.eu/storage/web/mc_covenant/documents/18/Guc7PL1wdSWYEX9RLp2g79-AT7ky9Qar.pdf>.
- [104] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://pis.sk/clanok/11/historicke_fotografie_mesta_presov.html#&gid=1&pid=43>.
- [105] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://pis.sk/diskusie/793/historicke_fotografie_a_pohladnice_mesta_presov/>.
- [106] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://pis.sk/clanok/11/historicke_fotografie_mesta_presov.html#&gid=1&pid=26>.

- [107] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://fortepan.hu/en/photos/?q=presov&fbclid=IwAR1E nnaaejeSfxl4BmNask06vQnaLXGTUA_jqq6_YmyE92eqMztF2-XjYso>.
- [108] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://rubiconintezet.hu/project/eperjes-a-tarca-parti-athen/?fbclid=IwAR04aemfyemvu9E1aQp2yxagpI9dzPxxDey7DLd6GHTpfXB1BJspmUEE_IM>.
- [109] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://fortepan.hu/en/photos/?q=presov&fbclid=IwAR0jHsHXE-G9sV8e7tC_T6wSEudpBnY_Jy0E9n6fYG5hrHg9wZ4H0sN1gAU>.
- [110] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <<https://www.presovskykraj.sk/historia-kraja/>>.
- [111] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://fortepan.hu/en/photos/?q=presov&fbclid=IwAR12oI0ybGfol2nm7-6aHxUBZ2FLT1w_6BTFK00k2ecBiGVjB4d9ndVDgBY>.
- [112] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <<https://amfiteaterpresov.sk/>>.
- [113] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <<https://presov.dnes24.sk/galeria/dobove-zabery-na-sidlisko-iii-presovcania-dolahne-na-vas-nostalgia-55048/fotografia-1>>.
- [114] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: profil na Facebooku “Šváby - bývalá obec pri Prešove”.
- [115] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <<https://www.regionsaris.sk/kam-ist-na-vylet/mesto-presov/>>.
- [116] obrázky [online]. 18.05.2008 [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <[https://sk.wikipedia.org/wiki/Sek%C4%8Dov_\(s%C3%ADdlisko\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Sek%C4%8Dov_(s%C3%ADdlisko))>.
- [117] obrázky [online]. [cit. 2023-05-10]. Dostupné z: <<https://bellakvarter.dk/bellakvarter-har-voksevaerk/>>.
- [118] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://urban-agency.com/dietenbach>>.
- [119] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://www.linkedin.com/pulse/15-minute-city-concept-marcia-klein>>.
- [120] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://www.thetrainline.com/via/europe/france/paris/visiting-the-champs-elysees>>.
- [121] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://miesarch.com/work/4378>>.
- [122] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://www.oberbillwerder-hamburg.de/projekt/masterplan-2022/>>.
- [123] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://wirtschaftsagentur.at/immobilien/technologiezentrum-seestadt/asporn-die-seestadt-wiens/>>.
- [124] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://danishdesignreview.com/streets>>.
- [125] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://cyclingchristchurch.co.nz/2015/08/29/vauban-and-rieselfeld-freiburg-suburbs-for-cycling/>>.
- [126] obrázky [online]. [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://architekti.sk/p/102/bytove-domy-rusinska>>.
- [127] Enviroportál. Informačný portál rezortu MŽP SR. Areál Rusínska, Prešov [online]. © 2005 - 2023 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/-areal-rusinska-presov->>.
- [128] VOLEKOVÁ, Monika. *Areál Rusínska v Prešove obohatí byty aj o menšie námestie* [online]. 06.04.2023 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <<https://www.asb.sk/development/areal-rusinska-v-presove-obohati-byty-aj-o-mensie-namestie>>.
- [129] PW Energy plánuje postaviť ďalšiu geotermálnu elektrárňu, tentoraz pri Prešove [online]. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: <<https://www.asb.sk/architektura/pw-energy-planuje-postavit-dalsiu-geotermalnu-elektraren-tentoraz-pri-presove>>.
- [130] obrázky [online]. [cit. 2023-07-15]. Dostupné z: <<https://demokrat.sk/most-na-solivarskej-bude-prejazdny%E2%9C%85lavy-mostny-objekt-na-solivarskej-ulici-v-presove-bude-vodicom-spristupneny-uz-v-pondelok-17/>>.
- [131] obrázky [online]. [cit. 2023-07-15]. Dostupné z: <<http://www.woonerf.sk/--7-60-iii3440-presov--most-cez-sekrov-ul-solivarska>>.
- [132] MATLOVIČOVÁ, K. - MATLOVIČ, R. - NÉMETHYOVÁ, B. *Percepcia potenciálu Prešova pre rekreáciu a voľnočasové aktivity jeho obyvateľmi* [online]. 2009 [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/vystupy/Percepcia_potencialu_Presova_pre_rekreaciju_a_volnocasove_aktivity_jeho_obyvatelmi.pdf>.
- [133] FRANK, Michal. *Časť objektov bývalého závodu ZPA Křižík v Prešove búrajú* [online]. 21.11.2023 [cit. 2023-11-21]. Dostupné z: <<https://presov.korzar.sme.sk/c/23246644/budovu-socialistickej-konfekcie-zburaju-presovcania-si-ju-pamataju-z-pohladnic.html>>.
- [134] HUDEČEK, T. - DLOUHÝ, M. - HNILČKA, P. - LEŇO CUTÁKOVÁ, L. - LEŇO, M. *Hustota a ekonomika měst*. ČVUT - Masarykův ústav vyšších studií, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, Pavel Hnilčka Architekti, s.r.o., Praha, 2018. 136 s. ISBN 978-80-87931-75-2. ISBN 978-80-87931-76-9 (PDF).
- [135] KOHOUT, M. - TICHÝ, D. - TITTL, F. - JAHODOVÁ, Š. - KARABCOVÁ, N. *Stavět jinak | Koordinovaná výstavba obytných lokalit*. Centrum kvality bydlení ve spolupráci s UNIT architekti, Praha, 2020. 80 s. ISBN 978-80-908033-0-5.

STRATEGICKÉ DOKUMENTY MESTA:

Územný plán

Zmeny a doplnky č. 16/2019 Územného plánu mesta Prešov vyznačené v úplnom znení

https://www.presov.sk/2019-uzemneho-planu-mesta-presov-vyznacene-v-uplnom-zneni-clanok/mid/386720/.html#m_386720

Program rozvoja bývania mesta Prešov do roku 2030

<https://www.presov.sk/program-rozvoja-byvania-mesta-presov-do-roku-2030.html>

Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025

<https://www.presov.sk/prm-presov-2015-2020-0.html>

Stratégia udržateľného rozvoja dopravy mesta Prešov s výhľadom do roku 2040

<https://www.presov.sk/masterplan.html>

Manuál tvorby verejných priestranstiev mesta Prešov

<https://www.presov.sk/manual-tvorby-verejnych-priestranstiev-0.html>

Centrálny mestský park - štúdia

<https://www.presov.sk/centralny-mestsky-park-0.html>

Brownfields, greenfields

<https://www.presov.sk/moznosti-investovania-v-po-a-okoli.html>

Zásady ochrany PR Prešov a PZ Soľná Baňa

<https://www.pamiatky.sk/page/zasady-ochrany-pr-presov/>

<https://www.pamiatky.sk/page/zasady-ochrany-pz-solna-bana/>

MAPOVÉ ZDROJE, DÁTOVÉ ZDROJE PRE GIS SOFTVÉR (.shp, WMS, a i.):

Základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZBGIS)

<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/kataster/toc?pos=48.800000,19.530000,8>

Geoportál

<https://www.geoportal.sk/sk/sluzby/mapove-sluzby/wms/wms-zbgis.html>

Geografický informačný systém mesta Prešov

<https://webgis.presov.sk/>

Katalóg otvorených priestorových (geografických) dát mesta Prešov

<https://egov.presov.sk/Default.aspx?NavigationState=1200:0>

Historické mapy

<https://maps.arcanum.com/en/>

<https://mapy.tuzvo.sk/HOFM/>

<https://www.staremapy.sk/?zoom=14&lat=48.1481067723&lng=17.1130084991&map=SR1952>

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov (SODB 2021)

<https://www.scitanie.sk/>

Urbanistický rozvoj mesta PREŠOV

DIPLOMOVÁ PRÁCA

NÁVRHOVÁ ČASŤ

Bc. Jozef Novotný

Ateliér Kohout-Tichý
AR 2023/2024, ZS

FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE

OBSAH

zadanie diplomovej práce a vyhlásenie autora

B.1 úvod

stratégie a zámery mesta

problémy, riešenia, vízia a ciele

B.2 koncept

limity

potenciály

širšie vzťahy

schémy

B.3 návrh

masterplan

vymedzenie lokalít a štruktúra blokov

krajina a zelenomodrá infraštruktúra

doprava

uličné profily

verejné priestranstvá

hierarchia priestranstiev podľa miery súkromia

občianska vybavenosť

typológia

podlažnosť

parkovanie

bilancia

vizualizácia

schwarzplan

B.4 detaily

lokalita Nilaše

lokalita Škára

park pozdĺž rieky Sekčov

lokalita Pri starom koryte

lokalita Kučere II

lokalita Kučere I

B.5 záver

B.6 zdroje a bibliografické odkazy

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Jozef Novotný
datum narození: 13.05.1998
akademický rok / semestr: AR 2023/2024, ZS
obor: Architektura a urbanismus
ústav: 15118 Ústav nauky o budovách
vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Michal Kohout
doc. Ing. arch. David Tichý, Ph.D.

téma diplomové práce: Urbanistický rozvoj mesta Prešov
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Témou diplomové práce je urbanistický rozvoj územia mesta Prešov pozdĺž rieky Sekčov medzi ulicami Solivarská, Východná, Rusínska a Arm. gen. Svobodu a jeho návaznosti na existujúcu sídelnú štruktúru. Cieľom práce je urbanistická koncepcia územia podľa princípov udržateľného rozvoja, kompaktného mesta a mesta krátkych vzdialeností. Práca bude zameraná na návrh funkčnej a priestorovej náplne územia.

2/ jasné a konkrétně specifikovaný stavební program

Urbanistická koncepcia územia – vytvorenie základnej urbanistickej štruktúry, priestorové členenie, charakter zástavby a jej funkčné využitie.

Koncepcia verejných priestranstiev – charakter a prepojenie, stanovenie hierarchie verejných a súkromných priestranstiev, špecifikácia uličných profilov.

Koncepcia dopravy – riešenie obslužnosti územia.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Analytická část

Urbanistická koncepcia riešeného územia 1:5000 (1:10 000)

Detail vybraných menších celkov (lokalít/blokov) v rámci riešeného územia 1:500 (1:200)

Dielčie situácie (štruktúra a význam verejných priestranstiev, doprava, krajina, hierarchia verejných priestranstiev, občianska vybavenosť a typológia zástavby)

Uličné profily 1:500 (1:200)

Vizualizácia

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model riešeného územia

Rozsah a mierka výkresov a modelu môžu byť vedúcim projektu upresnené.

Mierky výstupov môžu byť prispôsobené požadovaným formátom odovzdania.

Datum a podpis studenta 21.9.2023

Datum a podpis vedoucího DP 21.9.2023

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

I. Hlaváček 13-11-2023

21/9/23 Krup

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. JOZEF NOVOTNÝ
AR 2023/2024, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) URBANISTICKÝ ROZVOJ MĚSTA PREŠOV

(AJ) URBAN DEVELOPMENT OF PREŠOV

JAZYK PRÁCE: SLOVENSKÝ

Vedoucí práce: prof. Ing. arch. Michal Kohout
doc. Ing. arch. David Tichý, Ph.D.

Ústav: 15118 Ústav nauky o budovách

Oponent práce: Ing. arch. Luboš Klabík

Klíčová slova (česká): Prešov, urbanismus, urbanistický rozvoj, bloková zástavba, parkovací domy

Anotace (česká): Tématem diplomové práce je urbanistická koncepce s funkční a prostorovou náplní intravilánem sevřeného nevyužitého území ve městě Prešov. Řešené území je poznamenáno nekonceptní výstavbou. Cílem je zacelit mezeru v sídelní struktuře, zahustit, zkompatnit, zčitelnit a provázat město, využít potenciálu území k vytvoření města krátkých vzdáleností s udržitelným rozvojem a lidským měřítkem. Reagovat na problémy přetíženosti dopravy, suburbanizace a nedostatku bydlení ve městě.

Anotace (anglická): The topic of the diploma thesis is the urban concept with a functional and spatial filling of an unused area in Prešov enclosed by the build-up parts of the city. The area under consideration is characterized by the non-conceptual construction. The goal is to close the gap in the residential structure, to densify and connect the city, make it compact and legible, to use the potential of the territory to create a city of short distances with sustainable development and human scale. Respond to problems with traffic congestion, suburbanization and lack of housing in the city.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 12.01.2024

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

úvod

B1

ÚVOD

Riešené územie v meste Prešov pozdĺž rieky Sekčov, ohraničené ulicami Solivarská, Východná, Rusínska a Armádneho generála Svobodu, sa rozprestiera medzi centrom mesta a jeho časťou Solivar, ktorý bol v minulosti samostatným sídlom. Mesto Prešov vzniklo sa križovatke významných obchodných ciest a bolo známe ťažbou soli, ktorá sa po zatopení baní začala získavať varením soľanky.

Prešov je s počtom takmer 90 000 obyvateľov tretím najväčším mestom na Slovensku. Významná je aglomerácia, ktorú tvorí s mestom Košice, druhým najväčším mestom krajiny, ktoré je vzdelanostným a hospodárskym centrom východného Slovenska. Vzdialenosť týchto miest je 30 km a mnoho ľudí denne dochádza za prácou či štúdiom do Košíc, pričom býva v Prešove a jeho okolí.

Mesto sa potýka s nedostupnosťou bývania a s tým spojenou suburbanizáciou generujúcou problémy v doprave, rozrastaním zástavby rodinných domov priľahlých obcí do krajiny, odchodom mladých ľudí a starnutím obyvateľstva. Vo vnútri mesta sa nachádzajú nevyužitú územia s nekoordinovanou výstavbou bez konceptu. Od roku 2024 má mesto Prešov v pláne pracovať na novom územnom pláne.

Cieľom diplomovej práce je zaceliť medzeru v sídelnej štruktúre mesta, predstaviť alternatívu voči prebiehajúcej suburbanizácii, využiť potenciál rozsiahleho územia (greenfieldu) zovretého intravilánom mesta a poznačeného nekoncepčnou výstavbou. Výsledkom diplomovej práce je urbanistická koncepcia a návrh funkčnej a priestorovej náplne riešeného územia podľa princípov udržateľného rozvoja, kompaktného mesta a mesta krátkych vzdialeností s nadväznosťou na existujúcu sídelnú štruktúru.

STRATÉGIE A ZÁMERY MESTA

Zo strategických dokumentov mesta vyplývajú nasledovné zámery.

Územný plán stanovuje cieľ integrovať východný sídelný pás Sekčov do kompaktného organizmu mesta.
Zdroj [33, str. 36]

Medzi ciele rozvoja mesta v riešenom území a jeho blízkom okolí vyplývajúce z Územného plánu mesta Prešov a Stratégie udržateľného rozvoja dopravy mesta Prešov s výhľadom do roku 2040 patrí vytvorenie Centrálného mestského parku, rekonštrukcia a rozšírenie Solivarskej ulice a cestné prepojenie ulíc Solivarská a Rusínska pozdĺž rieky Sekčov (miestna komunikácia Škára), regulácia a úprava toku Sekčov na Q_{100} a geotermálny tepelný zdroj Sekčov.
Zdroj [33, str. 149-153; 34, str. 43]

Strategická časť Programu rozvoja mesta Prešov na roky 2015-2020 s výhľadom do roku 2025 stanovuje rozvojové ciele ako budovanie cyklotrás a zvýšenie nemotorových foriem dopravy, skvalitnenie životného prostredia na území mesta, zvýšenie efektívnosti spravovania pre dosiahnutie vyššej dynamiky rozvoja územia a vytvorenie podmienok pre tvorbu nových pracovných príležitostí.
Zdroj [35, str. 76-79]

Predpokladaný dopyt po mestskom nájomnom bývaní v súvislosti s tvorbou nových pracovných miest a zhodnotenie nedostatkov a pozitív popisuje dokument Program rozvoja bývania mesta Prešov do roku 2030. Mesto Prešov ťaží z výhodnej geografickej polohy a z postavenia krajského mesta, čím sa v jeho okolí vytvára spádová oblasť. V lokalite je o bývanie dlhodobo záujem a k dispozícii sú plochy vhodné na rozvoj bývania. Aktuálnym trendom v Prešove je suburbanizácia, čím sa zvyšujú náklady na zabezpečenie technickej infraštruktúry a nápor mobility na dopravnú infraštruktúru. V súvislosti s nedostupnosťou bývania a starnutím obyvateľstva chýbajú v Prešove možnosti seniorského bývania a alternatívne formy bývania ako baugruppe, co-living, co-housing a pod. V horizonte obdobia napĺňania Programu rozvoja bývanie sa predpokladá vytvorenie približne 4 400 nových pracovných miest, ktoré budú naviazané na bývanie v meste Prešov a jeho blízkom okolí.
Zdroj [36, str. 45-47]

PROBLÉMY, RIEŠENIA, VÍZIA A CIELE

#suburbanizácia #sídlná kaša #satelity

V súčasnosti z dôvodu nedostupnosti bývania v meste narastá sťahovanie ľudí do prímestských obcí. Tento jav suburbanizácie spôsobuje nekontrolovateľné rozpínanie sídel do voľnej krajiny, tzv. sídelnú kašu, počet obyvateľov v meste klesá, zatiaľ čo v priľahlých obciach narastá. Tieto obce, tzv. satelity, sú funkčne závislé od občianskej vybavenosti mesta, pričom sa stávajú “nocľahárňami” a generujú nárast individuálnej automobilovej dopravy - aktuálne najhorúcejší problém miest, ktorý sa nedarí uhasiť.

#starnutie #migrácia

Mesto čelí starnutiu obyvateľstva a odlivu mladých ľudí do zahraničia alebo na západ krajiny. Na druhej strane ako krajské mesto a spádové centrum dokáže pritiahnúť ľudí z okolitých regiónov. V blízkej budúcnosti je očakávaný rozvoj priemyselných zón a príchod nových investorov a zamestnávateľov do mesta, preto sa očakáva nárast dopytu po bývaní v meste a jeho okolí.

#zahustiť #sceliť

Medzi centrálnou časťou mesta Prešov a jeho východným sídelným pásom tvoreným prevažne modernistickou výstavbou panelových bytových domov sídliska Sekčov zo 70. rokov sa nachádza veľká medzera v sídelnej štruktúre. Namiesto rozrastania sídel do krajiny by mali byť mestá zahusťované a na výstavbu využívané ich vnútorné územné rezervy.

#greenfield #urbanizovať #kompaktnosť #úspornosť

Práve riešené územie je príkladom voľnej zastaviteľnej plochy, tzv. greenfieldom. Špecifikom je, že sa nejedná o zelenú lúku na okraji mesta, ale o územie v zovretí intravilánu. Veľkou výhodou je existujúca infraštruktúra a siete v území, preto je vhodné urbanizovať ho, zastavať niečím kvalitným a vytvoriť kompaktné, teda úsporné mesto, ktoré eliminuje vzdialenosti.

#náhodilosť #nezrozumiteľnosť #monofunkčnosť

Nachádza sa tu viacero halových stavieb a komplexov obchodných centier alebo priemyselných či výrobných objektov, ktoré vznikali nekoordinovanou výstavbou bez širšieho konceptu. Náhodilosť, nezrozumiteľnosť, hala vedľa haly, rozsiahle parkoviská, monofunkčné zóny, bez kontextu, bez vlastnej identity, bez významu v rámci celku (mesta), bez vzťahu k verejným priestranstvám a bez ľudskej mierky. Sú to suburbánne solitéry, prevažne obchodnej vybavenosti, nabádajúce k premiestňovaniu sa výlučne autom.

#nadväznosť #priestupnosť #potenciál #prepojiť #poľudštiť

Neexistuje tu orientácia v území, žiadne záchytné body ani verejný priestor. Územie je lemované dopravnými tepnami a chýba nadväznosť na existujúcu mestskú zástavbu, prepojenie, priestupnosť a prirodzený prechod územím pre človeka, tzv. poľudštenie územia. Územie má obrovský

potenciál vzhľadom na svoju polohu, vybudovanú dopravnú a technickú infraštruktúru, dostupnosť občianskej vybavenosti, obchodných a výrobných areálov, blízkosť železničnej a autobusovej stanice, amfiteátra, nemocnice, historického centra mesta aj Solnej Bane, plánovaného Centrálného mestského parku a prítomnosť rieky, ktorá je spolu s pásmom zelene hlavnou osou územia.

#polyfunkčnosť #mesto krátkych vzdialeností

Tieto atribúty sú predpokladom pre uplatnenie princípu mesta krátkych vzdialeností. Mesta, kde je základná občianska vybavenosť (obchody, MHD, škola, zdravotníctvo, kultúra, práca, rekreácia a pod.) v pešej dostupnosti do 15 minút od miesta bývania. Dobrý urbanizmus mesta vzniká premiešaním funkcií, napríklad bývania s maloformátovým pracovným prostredím. Tým je eliminovaná potreba individuálnej automobilovej dopravy. Segregácia funkcií podporuje potrebu dopravy. Ak je štvrt' polyfunkčná, nedochádza k jej vyľudňovaniu počas dňa ako môžeme pozorovať v prípade modernistických sídlisk, ktoré poskytujú len funkciu bývania. Cez deň sú prakticky vyľudnené a stávajú sa prostými “nocľahárňami”. Polyfunkčnosť zahŕňa mix foriem bývania a mix typológií zástavby, obohacuje obytnú funkciu územia o pracovné príležitosti a služby. To vedie k ekonomickej udržateľnosti, odolnosti, adaptabilite a flexibilitate územia a podporuje to pešiu dostupnosť a nezávislosť na aute.

#zmena územného plánu #bývanie

Podľa platného územného plánu je väčšina plôch riešeného územia určená pre občiansku vybavenosť, ktorá je už beztak vo veľkej miere v území zastúpená. Popisovaný potenciál územia s aktuálnym problémom nedostupnosti bývania predurčujú túto lokalitu pre rozvoj obytnej zástavby.

#hustota #low-rise & high-density #bezpečnosť #dostupnosť

Vybudovaním koncepcne premysleného mesta s organizovanou zástavbou v riešenom území bude zacelená medzera v sídelnej štruktúre mesta. V súčasnosti odrezaný východný sídelný pás bude plynule prepojený so samotným mestom. S využitím potenciálu územia súvisí primeraná hustota mesta, ktorú je možné dosiahnuť princípom low-rise & high-density, teda nízka a hustá zástavba. Tento typ zástavby je efektívny, pretože nerozlieva sídlo do voľnej krajiny, rovnaké množstvo obyvateľov zaberá menšiu plochu, vyžaduje nižšie náklady na budovanie technickej a dopravnej infraštruktúry, ktorá obsluží väčší počet ľudí, a zároveň generuje príjmy z väčšieho počtu obyvateľov a v lokalite sídliacich firiem a prevádzok. Primeraná hustota zaľudnenia lokality vytvára dostatočný dopyt po službách a vybavenosti, ktoré vznikajú v blízkej dostupnosti od miesta bývania. To vytvára mix funkcií, polyfunkčnosť, priaznivé podmienky pre podnikanie a vznik aktívneho parteru v prízemí bytových domov, ktorý oživuje uličné priestranstvo a poskytuje priestory pre popisovanú vybavenosť. Dostupnosť služieb aj pracovných príležitostí a možnosť

podnikať v mieste bydliska udržuje celodenný život v lokalite, a tá sa cez deň nevyľudňuje. S dostupnosťou vybavenosti klesá automobilizácia a potreba cestovať, čím je zjednodušený život pre hendikepovaných a seniorov, pre ktorých je doprava po meste komplikovaná.

#rozmanitosť #typologický mix #identita #sociálna kontrola

Hustá, kompaktná, sociálne a typologicky rozmanitá a čo najviac prepojená štruktúra zabezpečí podmienky pre rozvoj rôznych foriem bývania, občianskej vybavenosti a služieb, podnikania, udržateľných spôsobov dopravy (peší pohyb, cyklisti) a obslužnosti hromadnou dopravou (primeraná hustota osídlenia je potrebná pre efektívne a ekonomické fungovanie MHD), sociálnych väzieb, susedského života, sociálnej kontroly a bezpečnosti, identity miesta a celkovej životaschopnosti územia. Typologický mix podporuje intenzívnejšie využitie územia, variabilitu, sociálnu rozmanitosť, demografickú vyváženosť, vytvára vizuálnu rôznorodosť, prostredie bohaté na vnemy a podnetné, čitateľné a zapamätateľné miesta s identitou. Pod typologickým mixom sa rozumie mix bývania, vybavenosti a pracovných príležitostí, ďalej mix rôznych typológií rodinných a bytových domov (radová zástavba, solitéry, townhousy - úzka, zvyčajne trojpodlažná radová jednotka s možnosťou podnikania v prízemí, bloková zástavba, pavlačové, schodišťové bytové domy a i.), mix rôznorodej skladby bytov (1kk až 5kk) s variabilným priestorovým štandardom (luxusné, ekonomické, sociálne byty) či doplnkovou vybavenosťou (pivnica, kója, garážové stojisko, balkón, veľká terasa, predzáhradka a i.), mix cieľových skupín užívateľov (podľa veku, sociálneho statusu, seniori, mladé rodiny, štartovacie bývanie, viacgeneračné bývanie a i.) a rôzna vlastnická štruktúra (nájomné súkromné a mestské byty, družstvá, baugruppe, co-living, co-housing, SVB - spoločenstvo vlastníkov bytov).

#bloková štruktúra #čitateľnosť #ekonomickosť

Husto zaľudnená bloková štruktúra zástavby je pre mesto finančne najvýhodnejšia z hľadiska režijných nákladov spojených s údržbou územia pri prepočte na obyvateľa. Takáto štruktúra je zrozumiteľná, čitateľná a ľahko sa v nej orientuje. Je presne vymedzené rozhranie uličného priestranstva a zástavby, na rozdiel od panelových sídlisk, kde je zložitá určiť tieto hranice. Uličná sieť bez uzavretých okruhov a slepých ulíc a pešie priestupy skrz vnútrobloky umožňujú prepojenosť územia a skracujú vzdialenosti. Spolu s vhodnou orientáciou vstupov zabezpečujú sociálnu kontrolu v území.

#hierarchia priestranstiev podľa miery súkromia

Jasne definovaná hierarchia priestranstiev podľa miery súkromia na verejné, poloverejné, polosúkromné a súkromné určuje čo komu patrí, kto môže čo využívať, kto sa o čo stará... Podporuje vznik sociálnej kontroly, vytvorenie osobného vzťahu a stotožnenia ľudí s miestom, pocit domova a chuť sa oň starať. V kontraste s tým vidíme

modernistické sídliská s množstvom verejných priestranstiev a zelene, ktorých údržba je na pleciach mesta, no sú len veľmi málo využívané. Mesto je viac mestom, čím viac je vymedzená hranica medzi súkromným a verejným. Súkromnými priestranstvami sú napríklad predzáhradky bytov na prízemí, polosúkromnými sú komunitné dvory využívané susedstvom, obyvateľmi daného bytového domu, vchodu či bloku. Poloverejné sú napríklad vnútrobloky, aby umožňovali priestupnosť a prepojenosť územia. Verejnými priestranstvami sú ulice a námestia, sú pevnou kostrou mesta, orientačnými bodmi, nositeľmi identity, miestami s energiou, charakterom, významom a najstabilnejším prvkom sídelnej štruktúry, ktorý pretrváva stovky rokov, hoci priliehajúca zástavba a domy sú často obmieňané.

#udržateľnosť #geotermálna energia

V okolí mesta Prešov sú situované vrty s potenciálom využitia geotermálnej energie. Novonavrhovaná časť mesta by sa mohla stať vzorovým príkladom udržateľnosti vďaka využívaniu obnoviteľných zdrojov energie na produkciu tepla a elektrickej energie.

Aby sa mesto mohlo správne, efektívne a koordinovane rozvíjať, potrebuje mať vypracovaný aktuálny územný plán, teda základnú dohodu o využití územia s väzbou na strategický plán so zámermi v rozvojových a transformačných územiach. Na tieto dielčie časti mesta, špecifické a komplikované lokality, potrebuje vypracovať urbanistické štúdie.

Cieľom návrhu je odhaliť a využiť potenciál riešeného územia. Do istej miery navrhnuť zmenu funkčného využitia plôch, keďže územný plán v tomto území stanovuje využitie väčšiny plôch pre občiansku vybavenosť, ktorej je v území dostatok až prebytok. Je vhodné zamerať sa na využitie týchto plôch pre funkciu bývania, a tým reagovať na dopyt po výstavbe nájomných bytov a vytváraní inovatívnych foriem alternatívneho bývania či spolubývania prostredníctvom typologického mixu. Cieľom je vytvoriť kvalitné mesto s uplatnením princípu mesta krátkych vzdialeností (15-minútového mesta), ktoré priestorovo obsiahne ťažiskový život človeka do štvrt' hodiny, a v ktorom vedia obyvatelia bývať, pracovať, vybavovať, športovať, rekreovať, kultúrne sa vyžiť, nakupovať, jednoducho žiť.

koncept

B2

LIMITY

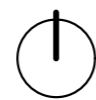
Územie je predelené riekou Sekčov, ktorej koryto bolo regulované a preložené. Pozostatok pôvodného koryta rieky, mŕtve rameno v severozápadnej časti územia, je spojené s riekou odvodňovacím kanálom. Územný plán vymedzuje pás urbanistickej zelene pozdĺž rieky a jeho reguláciu na úroveň protipovodňových opatrení Q100 (storočná voda).

Hranice územia sú tvorené dopravnými trasami, ktorých komunikácie sú na určitých úsekoch po obvodě územia vyvýšené. Tieto terénne zlomy (svahy, násypy) môžu dosahovať výšku až 6 metrov. V severozápadnom rohu územia, v mieste kríženia komunikácií, je situovaný strmý svah vysoký 10 m. V protiahlom juhovýchodnom cípe územia terén pozvoľna stúpa taktiež o 10 výškových metrov. Väčšina územia leží na rovine. Vo východnej polovici územia sa nachádza zeminový násyp nad kanalizáciou s betónovými skružami, ktorý znemožňuje priestupnosť v severojužnom smere.

V území sa nachádza zástavba rodinných domov a vo veľkej miere sú zastúpené plochy areálov výrobných hál či nákupných domov a centier s rozsiahlymi parkoviskami a zásobovacími komunikáciami. V severozápadnom rohu územia je na základe hotovej architektonickej štúdie plánovaná výstavba bytových domov. Ďalším limitujúcim prvkom je plánovaná trasa novej miestnej zbernej komunikácie K3-stred (Ku Škáre), ktorá prepojí ulice Solivarská a Rusínska.

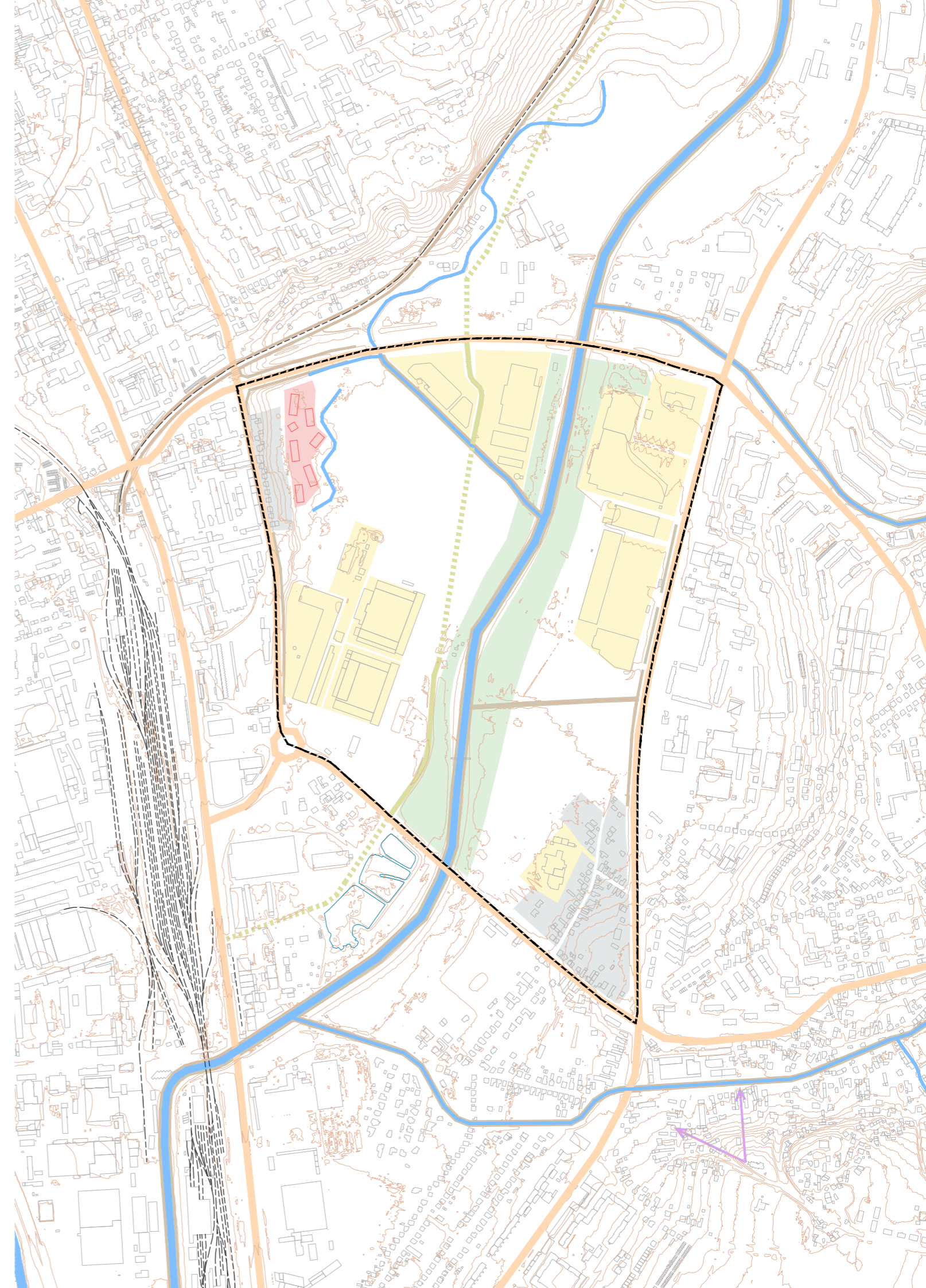
Predpokladám preloženie nadzemných vedení VN (vysokého napätia) v území do zeme, preto ich nepovažujem za limitujúce prvky. Z návršia s kostolom sv. Štefana na Solivare je významný pohľad smerom k historickému centru mesta Prešov, ktorý nesmie byť narušený neprimerane vysokou zástavbou.

- — — — — hranica riešeného územia
- — — — — rieka, potok, odvodňovací kanál
- — — — — železnica
- — — — — vrstevnice po 2 m
- — — — — významné dopravné trasy
- — — — — plánovaná komunikácia
- — — — — terénny zlom (svah, násyp)
- — — — — existujúce halové komplexy a parkoviská obchodných a výrobných areálov
- — — — — existujúca zástavba rodinných domov
- — — — — plánovaná výstavba bytových domov, hotová architektonická štúdia
- — — — — pás urbanistickej zelene podľa Územného plánu
- — — — — významný pohľad na historické centrum mesta z návršia od kostola sv. Štefana

M 1:10 000

m 100 250 500

POTENCIÁLY

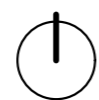
Rieka Sekčov a jej nábrežie s rekreačným potenciálom je významnou osou územia, ktorá spája plánovaný Centrálny mestský park na severe s NKP Nový Solivar na juhu. Tento objekt má potenciál byť konverziou pretvorený na kultúrno-spoločenské, kongresové a multifunkčné centrum s celomestským významom. Prostredníctvom potenciálnej mestskej zástavby na ploche dnešných odkalísk je možná jeho integrácia do organizmu mesta a jeho štruktúry.

V území sa taktiež nachádza intaktná plocha zelene - lokálne biocentrum s potenciálom napojenia na regionálny biokoridor pozdĺž rieky a systém krajinej zelene. Veľkou výhodou je blízkosť železničnej a autobusovej stanice, nákupných centier a ďalších významných miest v dostupnej vzdialenosti.

Potenciál využitia a napojenia na vybudovanú dopravnú a technickú infraštruktúru v území a rozšírenie cyklotrás. Prepojenie východného sídelného pásu, sídliska Sekčov, s mestom skrz novonavrhované mestské prostredie s ľudskou mierkou a podporou autonómnych spôsobov dopravy (peší pohyb, cyklisti).

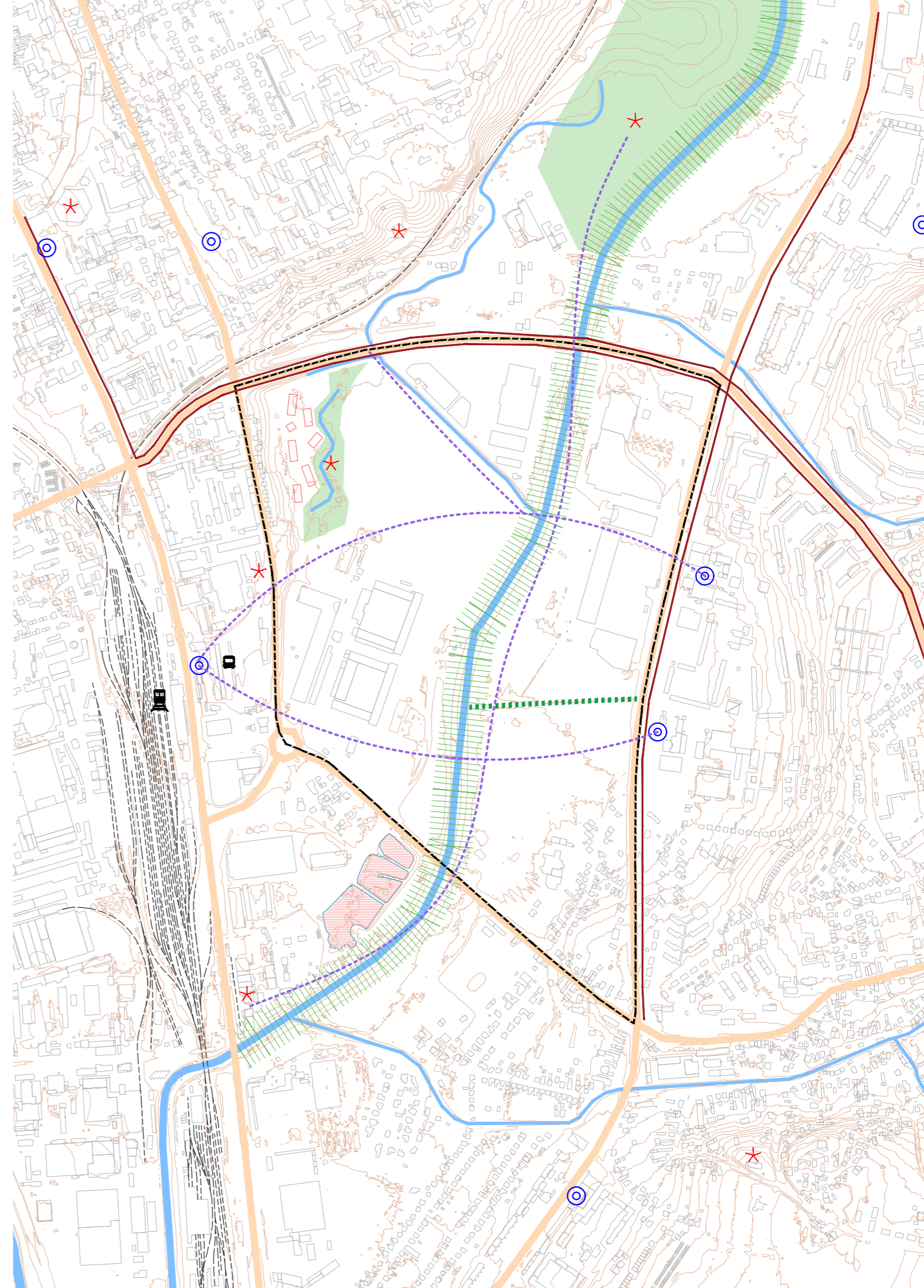
Doplnením obytnej funkcie a občianskej vybavenosti s primeranou hustotou spolu s existujúcimi pracovnými príležitosťami v území využiť potenciál pre vytvorenie konceptu mesta krátkych vzdialeností.

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- - - železnica
- vrstevnice po 2 m
- existujúce dopravné trasy po obvode územia s obsluhou MHD
- existujúce cyklotrasy
- - - - - potenciálne trasy priestupu územím a prepojenia východného sídelného pásu so stanicami a centrom mesta
- rekreačný potenciál nábrežia rieky Sekčov, pás urbanistickej zelene, prepojenie Centrálného mestského parku a pamiatky Nový Solivar
- existujúca pešia lávka
- bariéru cca 5m vysokého násypu nad kanálom so skružami využiť ako zelený pás
- intaktná plocha zelene s potenciálom vytvorenia parku a územie vyhradené pre plánovaný Centrálny mestský park
- plánovaná výstavba bytových domov na brownfielde odkaliska Nového Solivaru, potenciál konverzie pamiatkového objektu Nového Solivaru na kultúrno-spoločenské multifunkčné priestory a jeho integrácie do štruktúry novonavrhovaného mesta v riešenom území prostredníctvom zástavby bytových domov
- ⊙ lokalizácia priestranstva s pobytovým významom
- * urbanistické a architektonické hodnoty
- 🚂 železničná stanica/ autobusová stanica

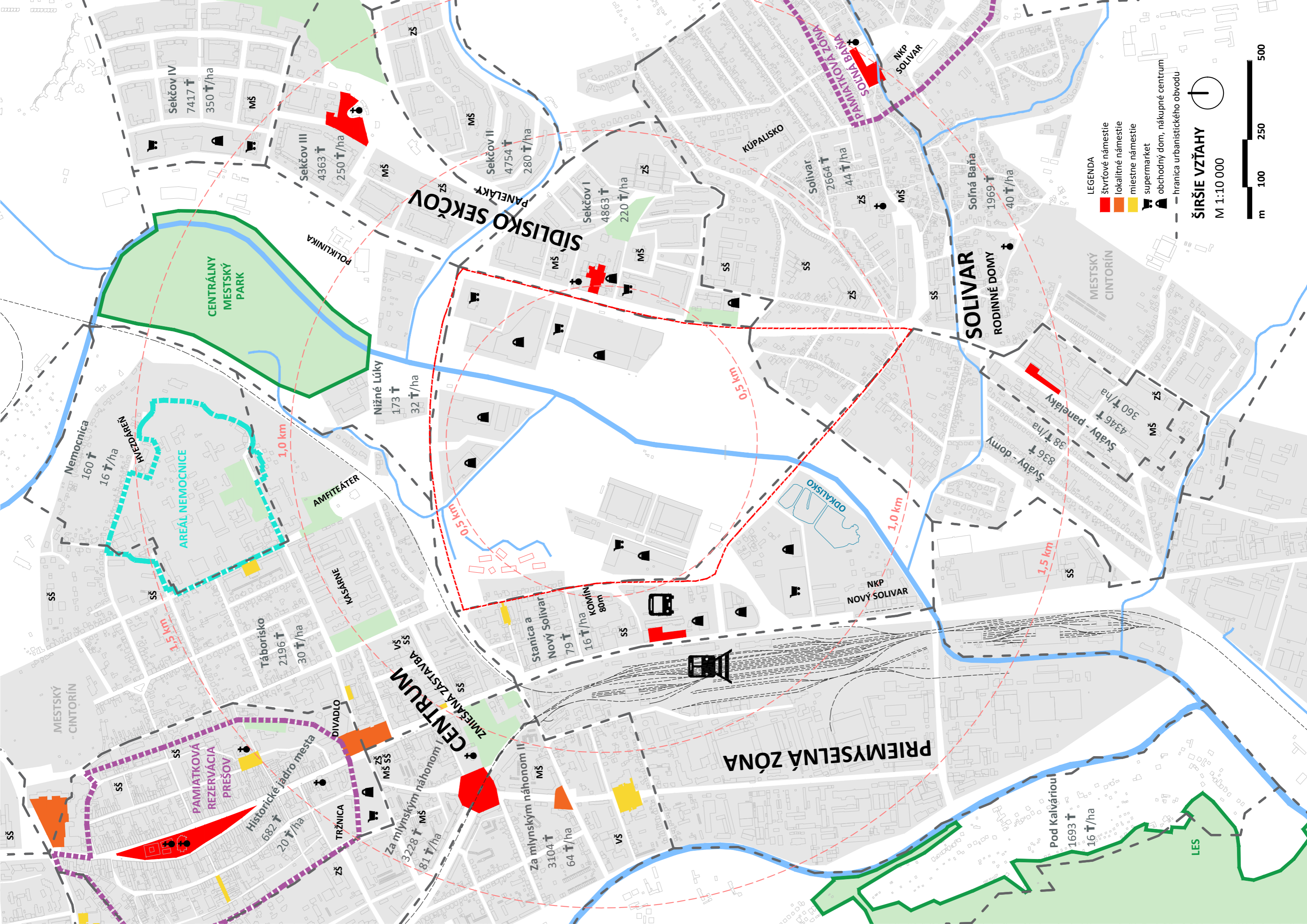

M 1:10 000

m 100 250 500

LEGENDA

- štvrťové námestie
- lokálne námestie
- miestne námestie
- supermarket
- obchodný dom, nákupné centrum
- hranica urbanistického obvodu

ŠIRŠIE VZŤAHY

M 1:10 000

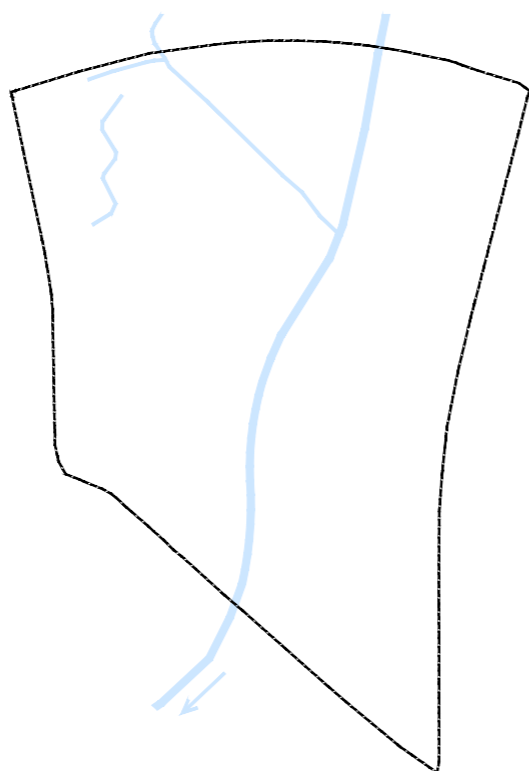
SIDLISKO SEKČOV
 PANELÁKY
 SEKČOV I 4863 Ľ 220 Ľ/ha
 SEKČOV II 4754 Ľ 280 Ľ/ha
 SEKČOV III 4363 Ľ 250 Ľ/ha
 SEKČOV IV 7417 Ľ 350 Ľ/ha
 SOLIVAR
 SOLIVAR 2664 Ľ 44 Ľ/ha
 SOLNÁ BAŇA 1969 Ľ 40 Ľ/ha
 RODINNÉ DOMY
 ŠŤABY - DOMY 836 Ľ
 ŠŤABY - PANELÁKY 4346 Ľ 360 Ľ/ha
 ŠŤABY - PANELÁKY 38 Ľ/ha
 ŠŤABY - PANELÁKY 4346 Ľ 360 Ľ/ha
 MESTSKÝ CINTORÍN
 NEMOCNICA 160 Ľ 16 Ľ/ha
 AREÁL NEMOCNICE
 AMFITEÁTER
 KASARNE
 TÁBORISKO 2196 Ľ 30 Ľ/ha
 CENTRUM
 ZMIEŠANÁ ZASTAVBA
 STANICA A NOVÝ SOLIVAR 79 Ľ 16 Ľ/ha 80m
 ZA MLÝNSKÝM NÁHONOM I 3228 Ľ 81 Ľ/ha
 ZA MLÝNSKÝM NÁHONOM II 3104 Ľ 64 Ľ/ha
 HISTORICKÉ JADRO MESTA
 PAMIAŤOVÁ REZERVÁCIA PREŠOV
 TRŽNICA
 DIVADLO
 KÚPALISKO
 ODKALISKO
 NKP NOVÝ SOLIVAR
 NKP SOLIVAR
 SOLNÁ BAŇA
 PAMIAŤOVÁ ZÓNA
 MESTSKÝ CINTORÍN
 LES
 Pod Kalváriou 1693 Ľ 16 Ľ/ha

1,5 km
 1,0 km
 0,5 km
 1,0 km
 1,5 km

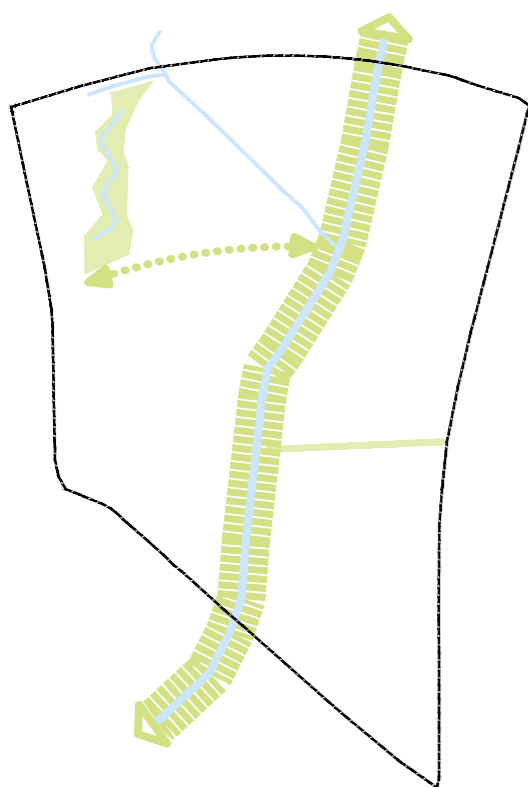
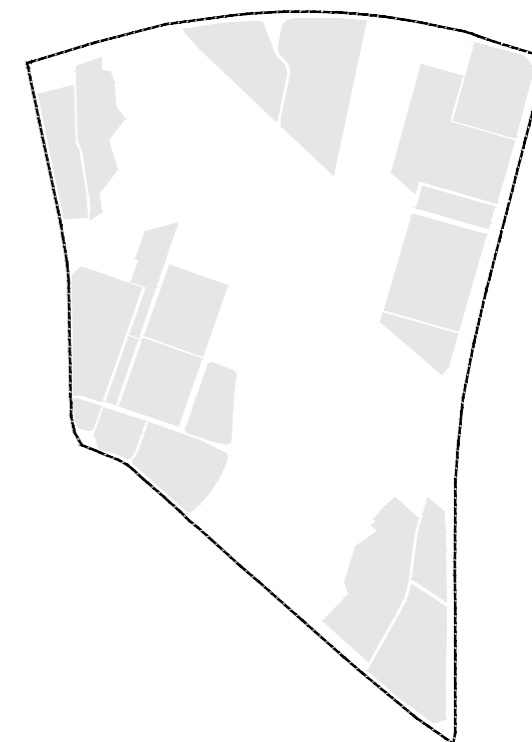
Rieka

Hlavnou osou riešeného územia je rieka Sekčov. Šírka toku je približne 8 m a je druhým najväčším vodným tokom v meste Prešov. Rieka bola v minulosti preložená a zregulovaná. V severozápadnej časti územia sa nachádza mokraď, ktorá je pozostatkom pôvodného koryta rieky. Plochy v okolí starého koryta sú odvodňované prostredníctvom kanála ústiaceho do rieky.

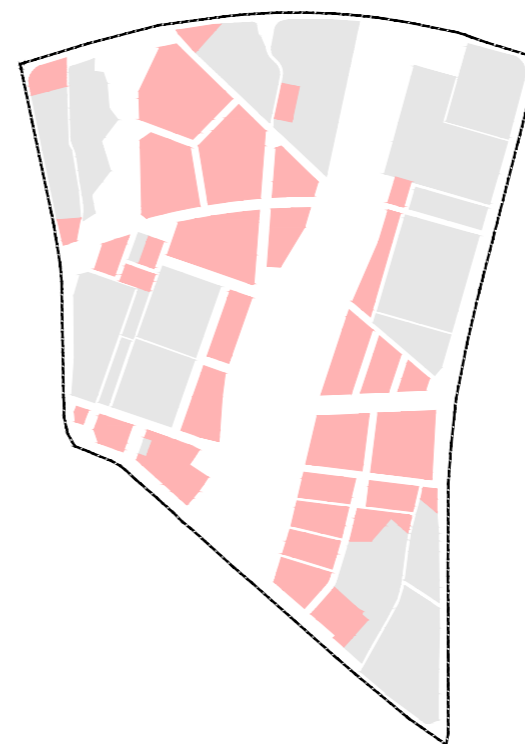
Bloky pôvodné

Existujúca zástavba v riešenom území je tvorená rodinnými domami, ale najmä areálmi výrobných hál a nákupných centier s rozsiahlymi parkoviskami. Je zložité určiť hranicu uličného priestranstva a stanoviť blokovú štruktúru. Niektoré bloky v juhozápadnom rohu územia sú vymedzené dopravnými komunikáciami, ale nie sú zastavané. Vyznačený je aj blok plánovaných bytových domov v severozápadnom rohu územia podľa hotovej architektonicko-urbanistickej štúdie.

Krajina

Pozdĺž rieky je situovaný urbanistický pás zelene, ktorý je súčasťou regionálneho biokoridoru. V okolí mokrade pôvodného koryta je situovaná intaktná plocha zelene a lokálne biocentrum. S biokoridorom pozdĺž rieky bude prepojené lokálnym biokoridorom integrovaným do uličného priestranstva. Vo východnej polovici územia sa nachádza terénna bariéra, zeminový násyp nad kanalizáciou, ktorá bude parkovo upravená.

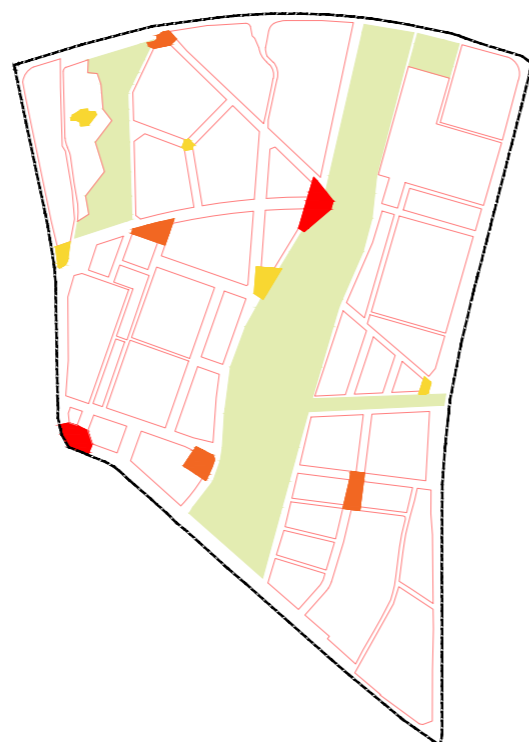
Bloky navrhované

Jasne stanovená bloková štruktúra umožňuje čitateľnosť územia a vymedzuje základnú urbanistickú kostru. Návrh blokovej štruktúry nadväzuje na existujúce členenie aj vymedzené nezastavané bloky. Veľkosť a tvar blokov je ovplyvnený limitami v území a vytýčenými trasami prístupnosti územím. Cieľom je zaceliť a skompaktniť nekoncepčnú urbanistickú štruktúru. Charakter blokov závisí od lokality a ich náplne i umiestnenia v rámci riešeného územia a mesta.

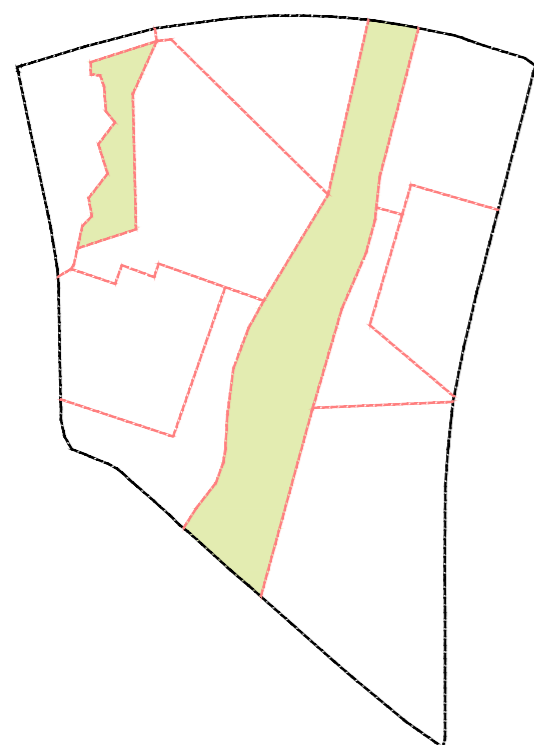
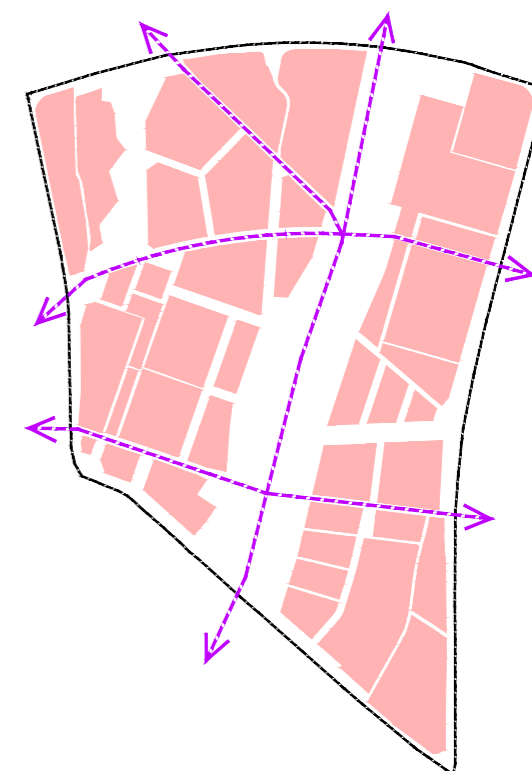
Verejné priestranstvá

Sieť verejných priestranstiev s jasne definovanou hierarchiou a charakterom je základným kameňom pre vytvorenie mestského prostredia. Umožňuje čitateľnosť a orientáciu v území. Priestranstvá generujú určitú energiu, s čím je spojený ich význam v rámci hierarchie a intenzita využitia, ktorá sa prejavuje pohybom ľudí, náplňou a občianskou vybavenosťou. Okrem námestí, tvrdých priestranstiev, dotvárajú mestské prostredie aj parkové plochy, mäkké priestranstvá.

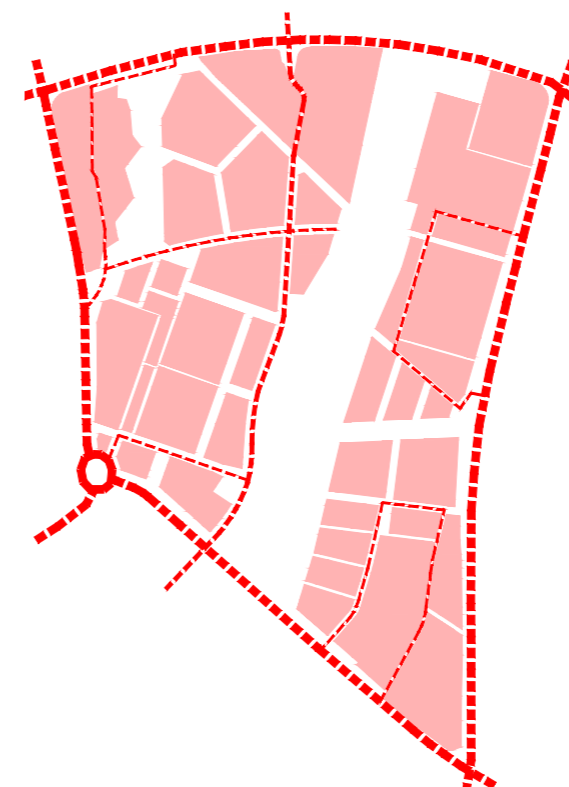
Priestupnosť

Cieľom je spriechodniť územie a prepojiť východný sídelný pás so samotným mestom skrz mestské prostredie s ľudskou mierkou. Hlavné trasy priestupnosti územím vo východozápadnom smere spájajú významné priestranstvá na sídlisku Sekčov s predpriestorom železničnej a autobusovej stanice, ďalšia vetva smeruje do centra mesta. Hlavná os územia, rieka s lineárnym parkom, umožňuje priestupnosť územím v severojužnom smere.

Lokality

Existujúce halové areály v riešenom území tvoria samostatné 4 lokality. Ďalších 5 lokalít je vymedzených parkovými plochami a limitami v území. Sú tvorené novonavrhovanou zástavbou resp. doplnením pôvodnej zástavby a dotvorením ucelenej lokality.

Doprava

Obvod riešeného územia tvoria významné dopravné tepny mesta. Významná vnútorná zberná komunikácia prebieha v severojužnom smere a sčasti kopíruje nábrežie rieky. Je dokončením už načatého prepojenia. Jednotlivé lokality sú obsluhované komunikáciami, ktoré nadväzujú na existujúcu sieť v území. Priestupnosť cez rieku umožňujú pešie lávky.

návrh

B3

MASTERPLAN
urbanistická koncepcia riešeného územia
M 1:4 000

- navrhovaná zástavba/existujúca zástavba
- chodník, zkludnená komunikácia/vozovka
- spevnené a nespevnené zdieľané povrchy poloverejné/polosúkromné
- verejná a zdieľaná zeleň/súkromná zeleň
- športoviská, ihriská, cyklotrasy/vodné plochy
- ▲▲▲▲ vjazdy/vstupy
- hranica riešeného územia

VYMEDZENIE LOKALÍT A ŠTRUKTÚRA BLOKOV

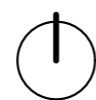
Riešené územie je rozdelené do 9 lokalít, ktoré sú vymedzené urbanistickým pásom zelene pozdĺž rieky a ďalšími limitami v území, ako napríklad zeminovým násypom nad kanalizáciou vo východnej polovici územia. Keďže je územie poznačené výstavbou halových komplexov, hranicami lokalít sú často rozhrania funkčných celkov navrhovaného bývania a existujúcej občianskej vybavenosti či výroby.

Lokality sú rozčlenené na jednotlivé stavebné bloky, čím vytvárajú čitateľné prostredie a nadväzujú na existujúcu mestskú štruktúru. Tvary blokov reagujú na zložitú situáciu v území, poznačenom nekoncepčnou výstavbou hál a areálov. Sú vymedzené trasami vytýčenými pre plynulé napojenie a prístupnosť územím. Hlavným cieľom je sceliť medzeru v sídelnej štruktúre medzi východným sídelným pásom sídliska Sekčov a samotným mestom skrz mestské prostredie s ľudskou mierkou s peším pohybom a cyklodopravou. Súčasný stav v území reflektujú vyťažené dopravné ťahy a rozsiahle plochy parkovísk, teda opak tzv. ľudskej mierky.

Rozhranie medzi verejným priestranstvom a blokom je definované hranou bloku. Pri formálnom rozhraní je uličná čiara zhodná so stavebnou čiarou. Je vymedzené aktívnym parterom (občianskou vybavenosťou v prízemí) alebo vyvýšeným podlažím 1NP v prípade bytov na prízemí. Neformálne rozhranie reprezentujú predzáhradky, ktoré vytvárajú akúsi mäkkú hranu medzi budovou a ulicou. Malé vstupné predzáhradky disponujú hĺbkou 3 m. Predzáhradky s charakterom terasy majú aspoň 4-5 metrov. U bytových domov sú vyvýšené nad úroveň terénu, pričom je vyvýšený aj vnútroblok stavebného bloku. S hĺbkou aspoň 5 m u rodinných domov poskytujú parkovacie miesto. Predzáhradky tvoria taktiež rozhranie pred vstupmi do rodinných domov a townhousov vo vnútroblokoch, ktoré sú v rámci hierarchie priestranstiev podľa miery súkromia klasifikované ako poloverejné priestory.

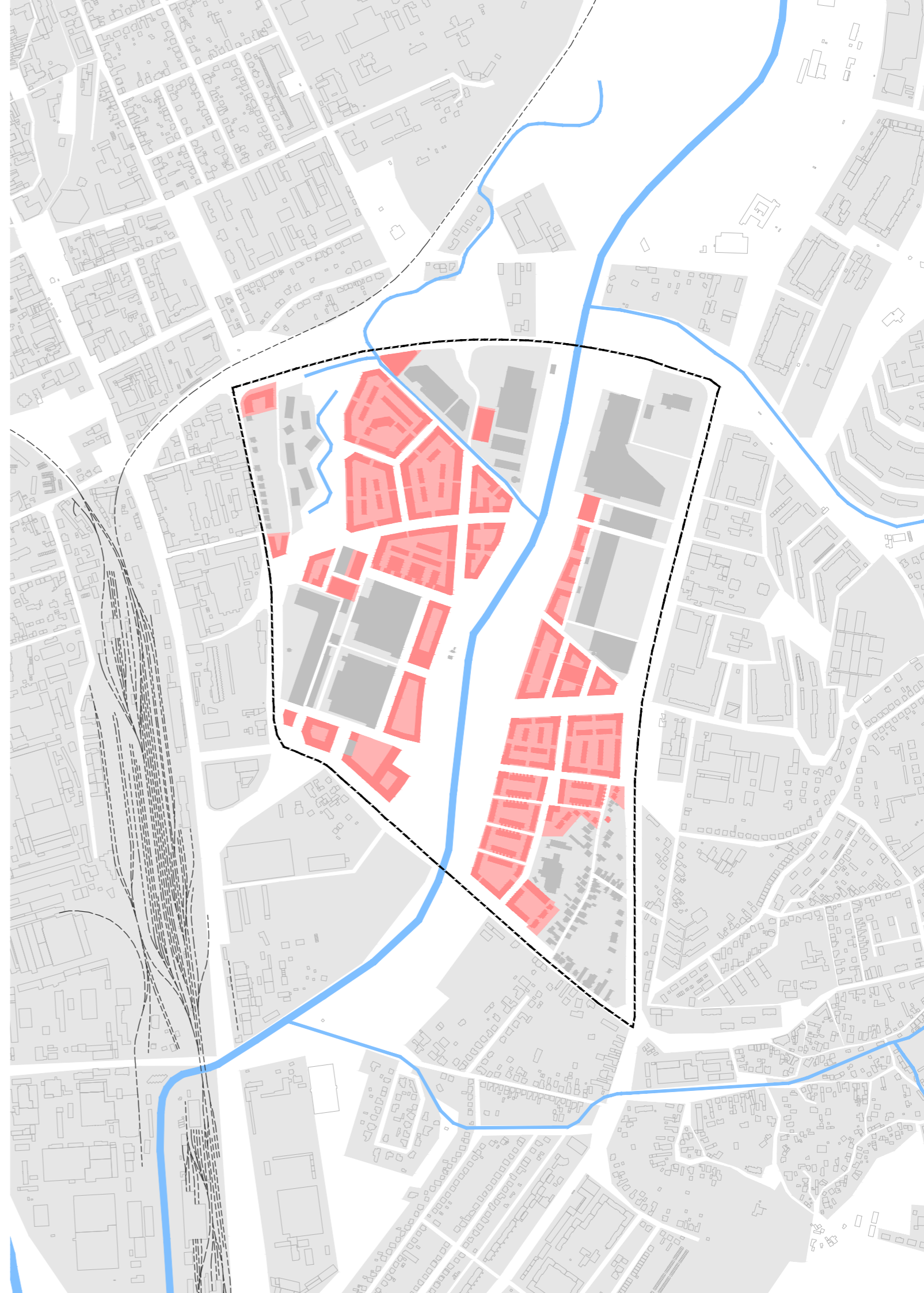
Návrh umiestňuje hustejšiu a vyššiu zástavbu do severozápadnej časti územia, kde je najväčší potenciál vytvorenia mesta krátkych vzdialeností vzhľadom na jeho polohu, blízkosť centra mesta, staníc, amfiteátra, nemocnice, parku a pod. V juhovýchodnej časti územia volí nižšiu zástavbu nadväzujúcu na existujúcu zástavbu rodinných domov priľahlej časti Solivar. Cieľom je dostať do územia obytnú funkciu a nasýtiť dopyt po bývaní zahustením a vytvorením kompaktného mesta.

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- - - - - železnica
- stavebné bloky - návrh
- zástavba - návrh
- bloky - stav a výhľad
- zástavba - stav a výhľad

M 1:10 000

m 100 250 500

Pomenovania lokalít sú inšpirované názvami v historických mapách. Názov Kučere odkazuje na lány polí, na ktorých sa obilie vlnilo vo vetre, ľudovo "kučerilo". Polia a mokrade boli v minulosti charakteristické pre toto územie. Existujúce areály nákupných domov, centier a výrobných hál spolu s rozsiahlymi parkoviskami zaberajú značnú plochu územia a tvoria samostatné monofunkčné lokality. Okrem vymedzených lokalít sa v území nachádzajú aj dve rozľahlé parkové plochy, urbanistický pás zelene pozdĺž rieky a intaktná plocha zelene pri pozostatku pôvodného koryta tejto rieky.

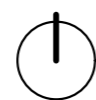
Lokalita **Pri starom koryte** je tvorená zväčša pôvodnou zástavbou rodinných domov a plánovanou výstavbou bytových domov Rusínska, podľa spracovanej architektonickej štúdie. V návrhu tieto budovy rešpektujem ako existujúcu zástavbu, aj keď výstavba ešte nebola zahájená. Návrh v tejto lokalite dopĺňa náročia zástavbou polyfunkčných domov.

Lokality *Hobby park*, *Solivaria*, *Eperia* a *Kaufland* sú tvorené nákupnými centrami alebo výrobnými halami. Na území týchto lokalít sú v návrhu doplňované parkovacie domy so snahou vyplniť aj nepravidelné voľné plochy.

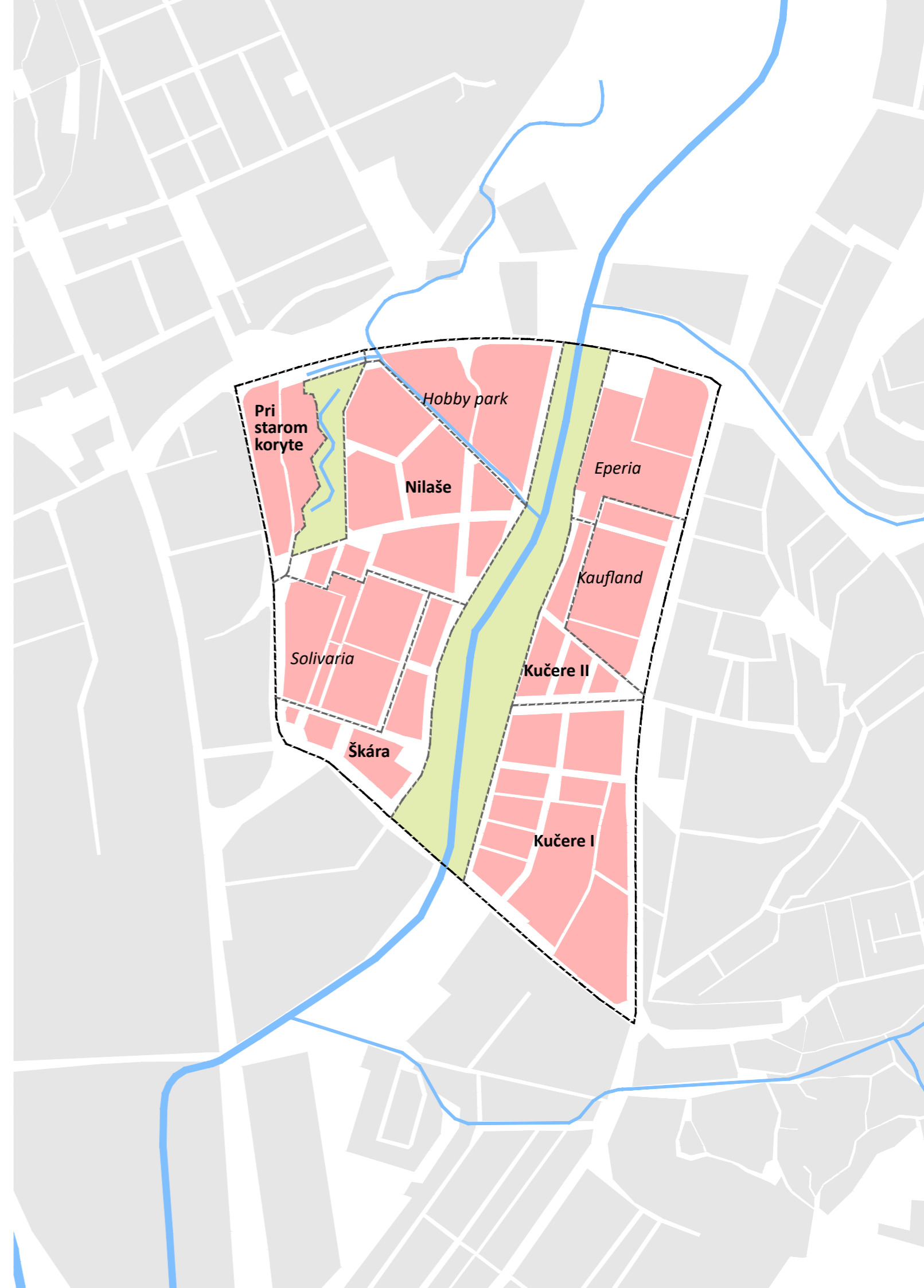
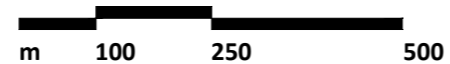
Lokality **Nilaše**, **Škára** a **Kučere II** sú navrhované vo veľkej miere na voľných plochách, ich tvar je značne ovplyvnený limitami v území. Tieto lokality sa nachádzajú bližšie k centru mesta, smerom na severozápad, preto je tu zvolená vyššia zástavba.

Lokalita **Kučere II** nadväzuje na existujúcu zástavbu rodinných domov a malého priemyselného areálu uprostred územia. Táto lokalita je v juhovýchodnom rohu riešeného územia, pričom sa dotýka mestskej časti Solivar, ktorý je charakteristický zástavbou rodinných domov, preto je v tejto lokalite zvolená nižšia zástavba, akcentovaná vyššími budovami len v blízkosti významných priestranstiev a komunikácií.

- hranica riešeného územia
- riek, potok, odvodňovací kanál
- - - hranice lokalít
- výsledné stavebné bloky
- výsledné nestavebné bloky
- bloky okolitej mestskej štruktúry

M 1:10 000

Zdroj [53]

aktívny parter

prízemie priliehajúce k ulici určené pre občiansku vybavenosť a služby, disponuje vyššou výškou než bytové podlažia

referencie:

Stadtelefant, Sonnwendviertel, Viedeň

Zdroj [54]

vyvýšené 1NP

prízemné bytové podlažie je vyvýšené nad úroveň terénu, čím je zabezpečené súkromie týchto bytov zo strany ulice

referencie:

Ke Kříži, Uhřetěves

Zdroj [55]

predzáhradky bytových domov

rozhranie medzi uličným priestranstvom a bytovým domom formou vyvýšenej predzáhradky prízemných bytov nad úroveň terénu a úroveň očí okoloidúcich, hĺbka predzáhradky 3-4 m poskytuje priestor pre malú terasu

referencie:

Savannehuset, Else Alfelts Vej, Ørestad, Kodaň

Zdroj [4]

predzáhradky rodinných domov a townhouseov

mäkké rozhranie medzi uličným priestranstvom a zástavbou, medzi verejným a súkromným, malé vstupné predzáhradky majú hĺbku 3 m, predzáhradky u rodinných domov hlboké 5 m poskytujú miesto na parkovanie

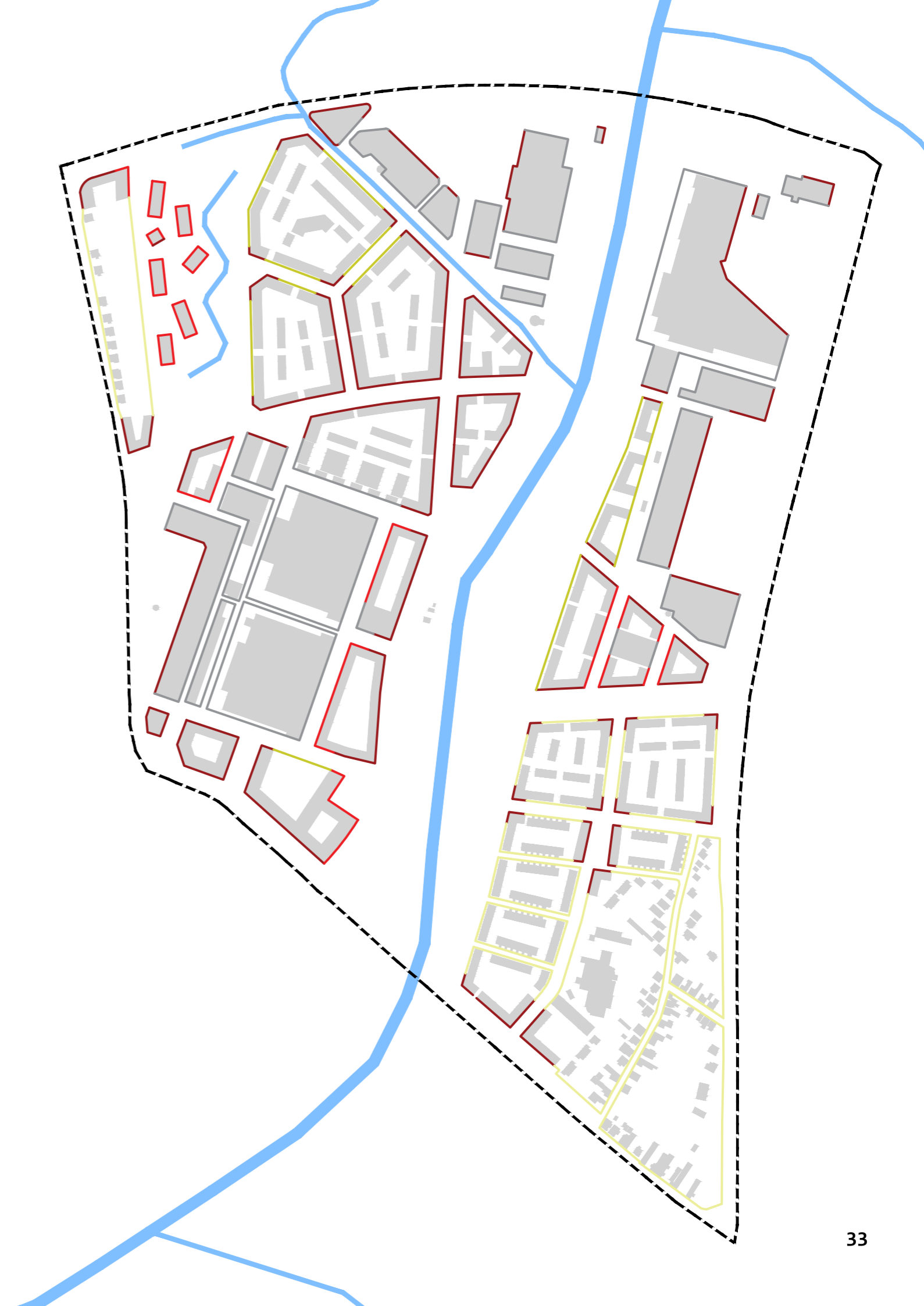
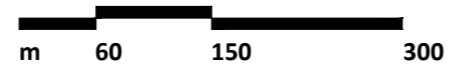
referencie:

Streefkerkstraat, Zoetermeer

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- aktívny parter, vstupné priečelie do nákupného centra/domu
- domy s vyvýšeným 1NP
- predzáhradky bytových domov
- predzáhradky rodinných domov a townhouseov
- iné (priečelia so zásobovacími alebo inými vstupmi/vjazdmi spojenými s prevádzkou objektu, slepé priečelia bez vstupov)

M 1:6 000

KRAJINA A ZELENOMODRÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľom krajinej zložky a návrhu zelenomodrej infraštruktúry je plynule prepojiť plochy zelene v blízkosti riešeného územia a umožniť prístupnosť medzi krajinnými celkami okolo mesta skrz jeho intravilán. Územím prechádzajú významné biokoridory, ktoré väčšinou kopírujú priebeh vodných tokov.

Pozdĺž rieky Sekčov je situovaný urbanistický pás zelene, ktorý je súčasťou regionálneho biokoridoru. Spája plánovaný Centrálny mestský park na severe s lesom na juhozápade mesta a sútokom s riekou Torysa. Vytvára rozsiahly parkový priestor pre túto časť mesta a dotvára kompozíciu dvoch severojužných rekreačných osí pozdĺž nábreží oboch riek pretekajúcich mestom Prešov. Zámerom je využiť potenciál rieky na rekreáciu ako hlavnú os a chrbtovú kosť riešeného územia.

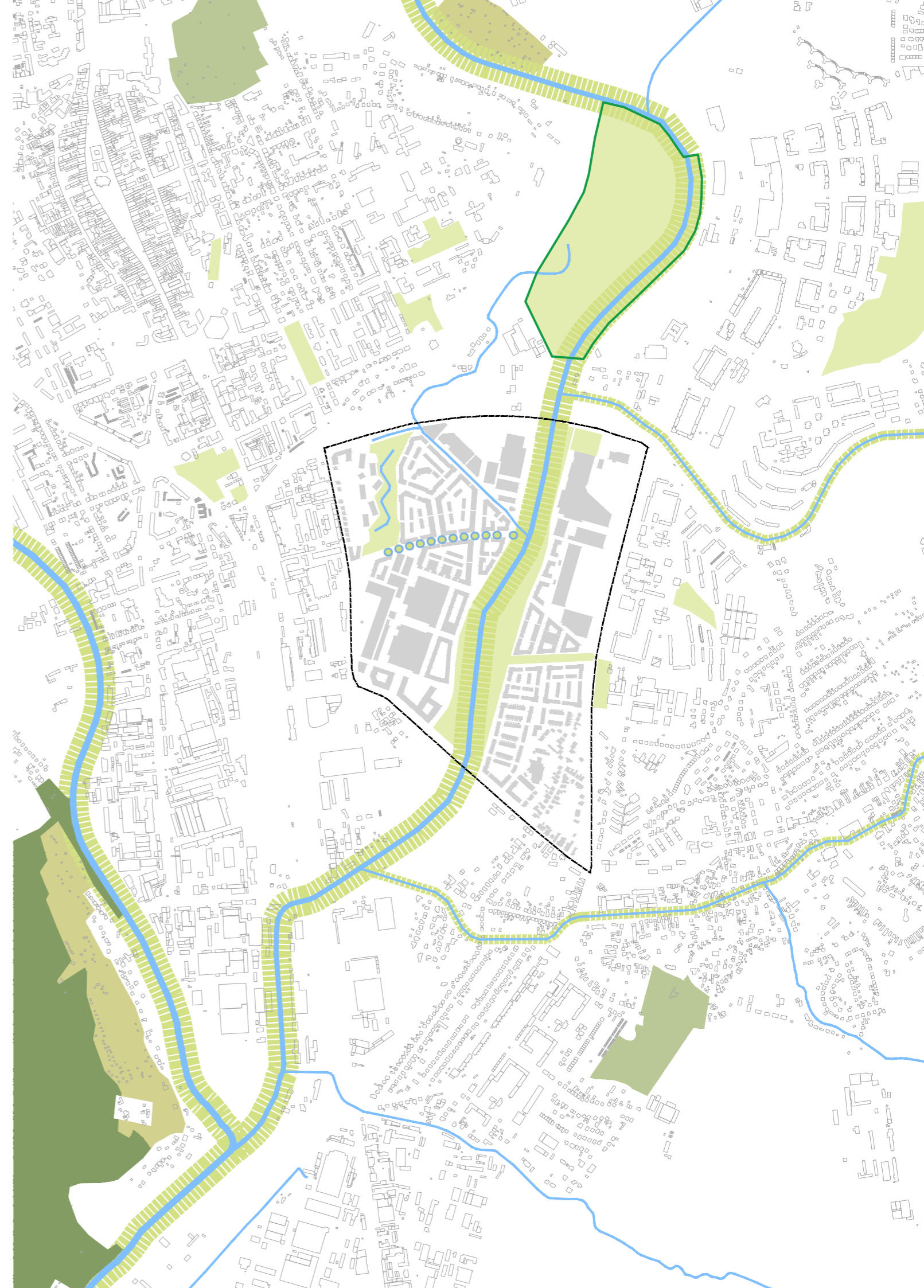
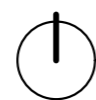
V okolí mokrade pôvodného koryta je situovaná intaktná plocha zelene a lokálne biocentrum. Podľa územného plánu má byť táto zelená plocha prepojená s hlavným biokoridorom pozdĺž rieky. Návrh komponuje lokálny biokoridor ako zelený pás s retenčnou funkciou a integruje ho do uličného priestranstva. Účelom tohto lokálneho biokoridoru je najmä umožniť drobným obožiteľníkom migrovať medzi biocentrom s mokradou a riekou. Bezpečný prechod skrz mestské prostredie a komunikácie je zabezpečený prostredníctvom tunelov pre obožiteľníky popod vozovky a spevnené plochy.

Vo východnej polovici územia sa nachádza terénna bariéra v podobe 13 m širokého a 4 metre vysokého zeminového násypu nad kanalizáciou. Tento terénny prvok bude parkovo upravený a pretvorený na pás sídelnej zelene, ktorý vedie od parku na sídlisku Sekčov k nábrežiu rieky Sekčov.

Pre riešené územie boli v minulosti charakteristické mokrade a pôvodné koryto rieky výrazne meandrovalo. Jeho pozostatok v podobe mokrade v rámci lokálneho biocentra slúži aj ako retenčná plocha dažďovej vody. Vsakovanie dažďovej vody je riešené primárne na plochách pozemkov a vnútroblokov. Pre spevnené plochy je vhodné použiť vsakovacie dlažby.

Uličné stromoradia a zelené strechy prispievajú k priaznivejšej klíme a redukovujú prehrievanie územia, ktoré je situované v tesnej blízkosti množstva spevnených plôch železničnej stanice a jej okolia.

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- regionálny/nadregionálny biokoridor
- lokálny biokoridor
- lokálny biokoridor integrovaný do uličného priestranstva
- park
- plánovaný Centrálny mestský park
- les
- cintorín
- záhradkárska osada

Zdroj [Google Street View]

1 | odvodňovací kanál

rozhranie medzi obytným prostredím a halovými areálmi, odvodňovací kanál oddeľuje zóny s rozdielnym funkčným využitím (bývanie/výroba), lemovaný stromoradiím a mobiliárom nadobudne nábrežný charakter, fasády hál pokryté zeleňou spríjemnia prostredie pre ľudí žijúcich v tesnej blízkosti

referencie:

Doris Lessings Vej, Ørestad, Kodaň

Zdroj [7]

Zdroj [Google Street View]

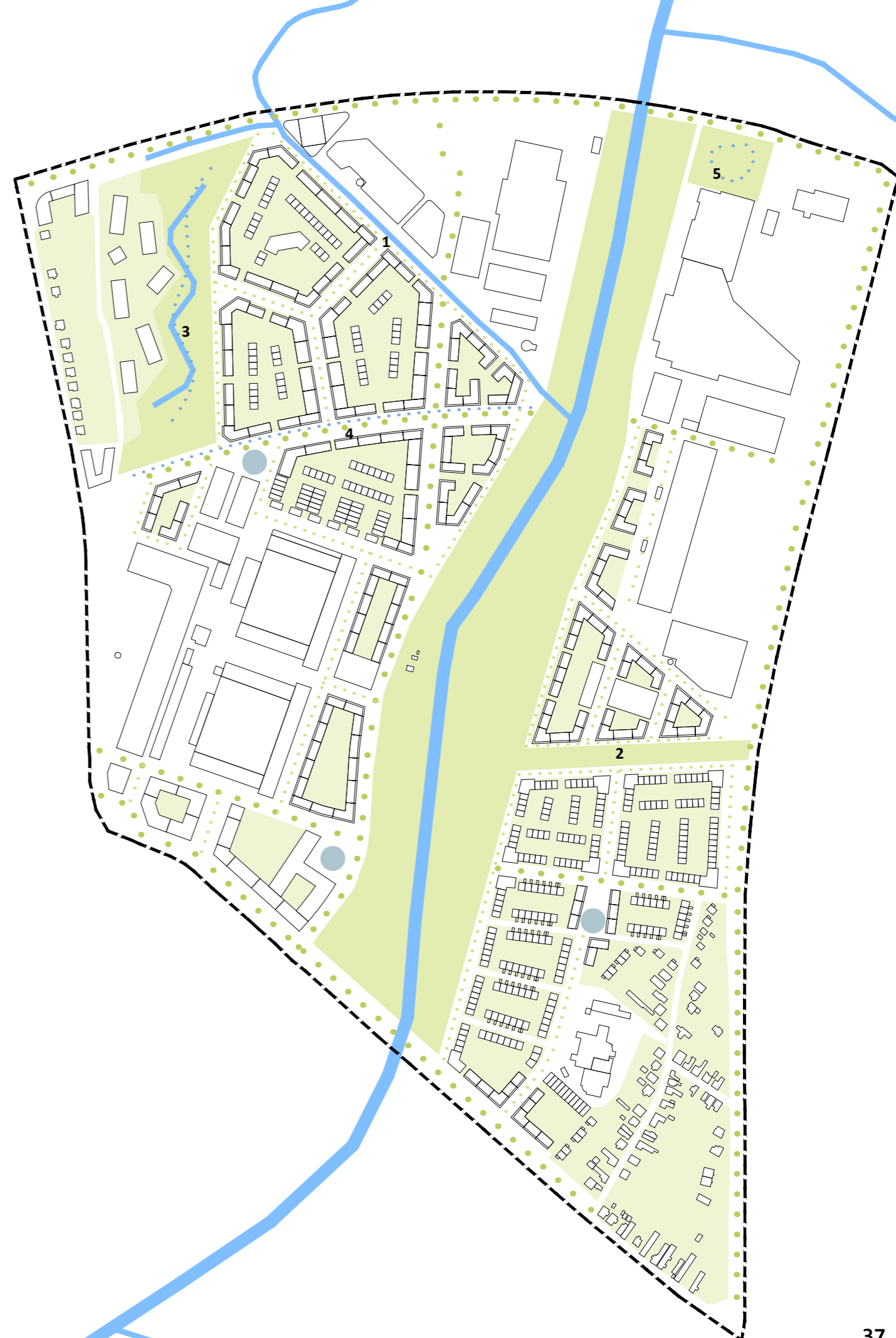
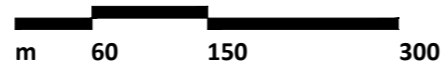

Zdroj [Google Street View]

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- parkové plochy
vsakovanie dažďovej vody
na pozemku a vo vnútrobloku
- významné stromoradie
- stromoradie
- retenčná plocha dažďovej vody,
dažďová záhrada, prúleh
- verejnú priestranstvo so systémom
vsakovania dažďovej vody

M 1:6 000

Zdroj [Google Street View]

2 | násyp nad kanalizáciou

zeminový násyp nad kanalizáciou so skružkami vo východnej polovici riešeného územia tvorí terénnu bariéru, návrhom je pretvoriť ju na sídelný pás zelene vedúci od parku na sídlisku Sekčov k rieke, v súčasnosti je veľa parkov dotváraných umelými nerovnosťami, a tým tento priestor disponuje

referencie:

Národní technická knihovna, Dejvice, Praha

Zdroj [21]

Zdroj [vlastná foto]

3 | lokálne biocentrum

mokrad' s mŕtvym ramenom rieky Sekčov reprezentuje lokálne biocentrum, návrhom je pretvoriť ho na verejne prístupný park, dažďovú záhradu s retenčnou funkciou, miesto je spomienkou na pôvodné meandrujúce koryto rieky a stelesňuje niekdajší charakter celého územia, ktoré bolo tvorené vlhkými lúkami a mokrad'ami

referencie:

NCH Pramenisko, Tatry

NCH Mokrade Hnilca, Slovenský raj

Biocentrum Mokroš, Mořice

Zdroj [15]

Zdroj [14]

Zdroj [16]

Zdroj [19]

4 | lokálny biokoridor

podľa územného plánu je potrebné prepojiť lokálnym biokoridorom mokrad' (lokálne biocentrum) s riekou Sekčov (regionálny biokoridor), návrh ho integruje do uličného priestranstva vo forme zeleného pásu, ktorý zároveň poslúži na retenciu dažďovej vody ako lineárna dažďová záhrada (tzv. pŕŕuleh), v miestach kríženia zeleného pásu s komunikáciami je nutné využiť tunely popod vozovku pre migráciu živočíchov

referencie:

tunel pre obojživelníky popod vozovku, Holandsko

Jaktgatan, Hjorthagen, Štokholm

Sonnenallee, Aspern Seestadt, Viedeň

Zdroj [32]

Zdroj [32]

Zdroj [47]

Zdroj [Google Street View]

5 | dažďová záhrada

návrh rešpektuje túto retenčnú plochu vedľa nákupného centra Eperia, ktorá sa už v území nachádza

DOPRAVA

V blízkom okolí na západ od riešeného územia sa nachádzajú železničná aj autobusová stanica. Územie je po obvode ohraničené významnými dopravnými tepnami mesta. V cípoch riešeného územia sú situované vyťažené križovatky severojužných a východozápadných dopravných trás. Tam, kde to je možné, návrh pretvára obvodové dopravné tepny na mestské bulváry lemované stromoradiami a obsluhými komunikáciami so zníženou rýchlosťou (zóna 30) a prispôbené pre zmiešaný pohyb chodcov, cyklistov a áut.

Hlavnou dopravnou trasou naprieč riešeným územím je severojužná komunikácia prepájajúca ulice Rusínska a Solivarská, ktorá sčasti kopíruje pravý breh rieky Sekčov. Vznikne dokončením a prepojením jej koncov, ktoré už v súčasnosti existujú a obsluhujú príslušné halové areály. Táto cesta je súčasťou malého vnútorného obchvatu mesta, ktorého pokračovanie je plánované smerom na sever popri železničnej trati a Centrálnom mestskom parku a smerom na juh k napojeniu na Košickú ulicu pri NKP Nový Solivar. Komunikácia nemá len dopravný význam, ale disponuje aj aktívnym parterom s občianskou vybavenosťou po celej jej dĺžke. Medzi parterom a vozovkou je navrhovaný odstup so stromoradiami.

Návrh sa snaží v maximálnej možnej miere využívať existujúcu dopravnú infraštruktúru v území, na ktorú napojuje hlavné zberné komunikácie jednotlivých lokalít, pokiaľ sa nejedná o obsluhujúcu komunikáciu v bezprostrednej blízkosti k zásobovacím vjazdom niektorej z hál (nákupných centier, výrobných hál) vybudovaných v území.

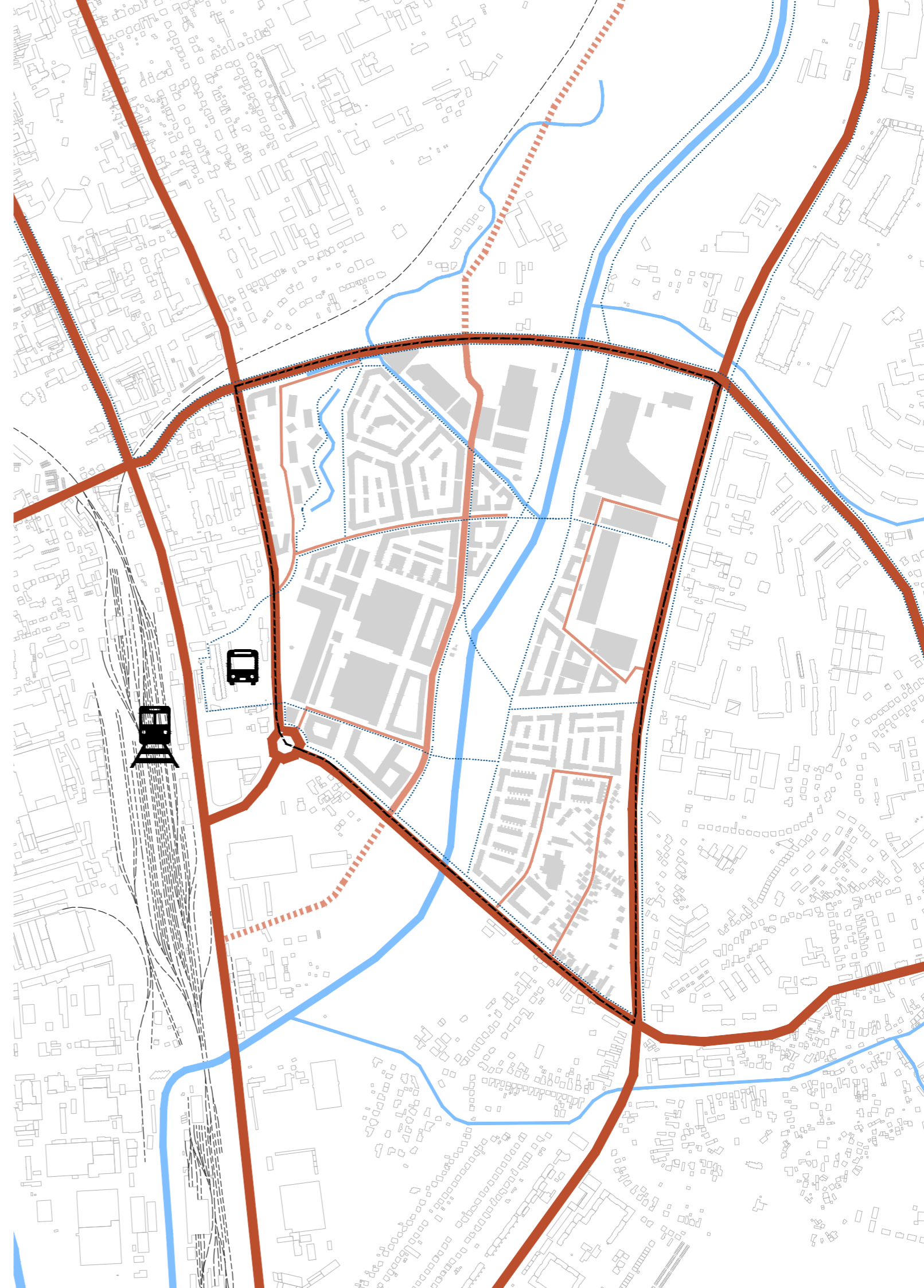
Vo vnútri riešeného územia nie je navrhované žiadne ďalšie premostenie rieky iba pešie lávky. Vo východnej polovici územia znemožňuje terénny násyp nad kanalizáciou kontinuálne prepojenie v severojužnom smere.

Riešené územie sa nachádza v zovretí intravilánu mesta, preto je jeho obvod dobre obsluhovaný mestskou hromadnou dopravou. Dobudovaním zastávok verejnej dopravy vo vnútri územia bude dosiahnuté ich dostatočné pokrytie v dostupnej pešej vzdialenosti.

V rámci lokalít a pozdĺž nábreží je dopravná premávka zmierňovaná prostredníctvom jednosmerných komunikácií, obytných zón, zón 30. Zjednosmernené budú podľa potrieb aj prejazdy vnútroblokmi.

Sieť cyklotrás podporuje využívanie alternatívnych spôsobov dopravy, ktorý je nedeliteľnou súčasťou konceptu mesta krátkych vzdialeností. Cyklotrasy nadväzujú na existujúce trasy po obvode územia a plánované trasy pozdĺž rieky od plánovaného Centrálného mestského parku.

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- - - železnica
- železničná stanica/
autobusová stanica
- významné dopravné ťahy
- hlavná štvrtková komunikácia
skrz riešené územie
- a jej plánované pokračovanie
- hlavné lokálne komunikácie
- ..... cyklotrasy

Zdroj [22]

obytná zóna
referencie: *Henricuskade, Haag*

Zdroj [23]

ulica v zóne 30, šírka uličného profilu 18 m
referencie: *Maria Austriastraat, IJburg, Amsterdam*

Zdroj [Google Street View]

obslužná komunikácia so zkludnenou dopravou lemujúca
dopravnú tepnu, predpriestor medzi budovou a okružnou
križovatkou riešený ako rozsiahla pešia zóna so stromami,
zmiešanou a zkludnenou dopravou, ktorá umožňuje
zásobovanie a obsluhu príľahlých vstupov,
dominantný je peší pohyb a cyklisti
referencie: *Champs-Élysées, Paríž*

Zdroj [Google Street View]

vstupné predzáhradky, jednosmerná zkludnená ulica
referencie: *Wrightlaan, Ypenburg, Haag*

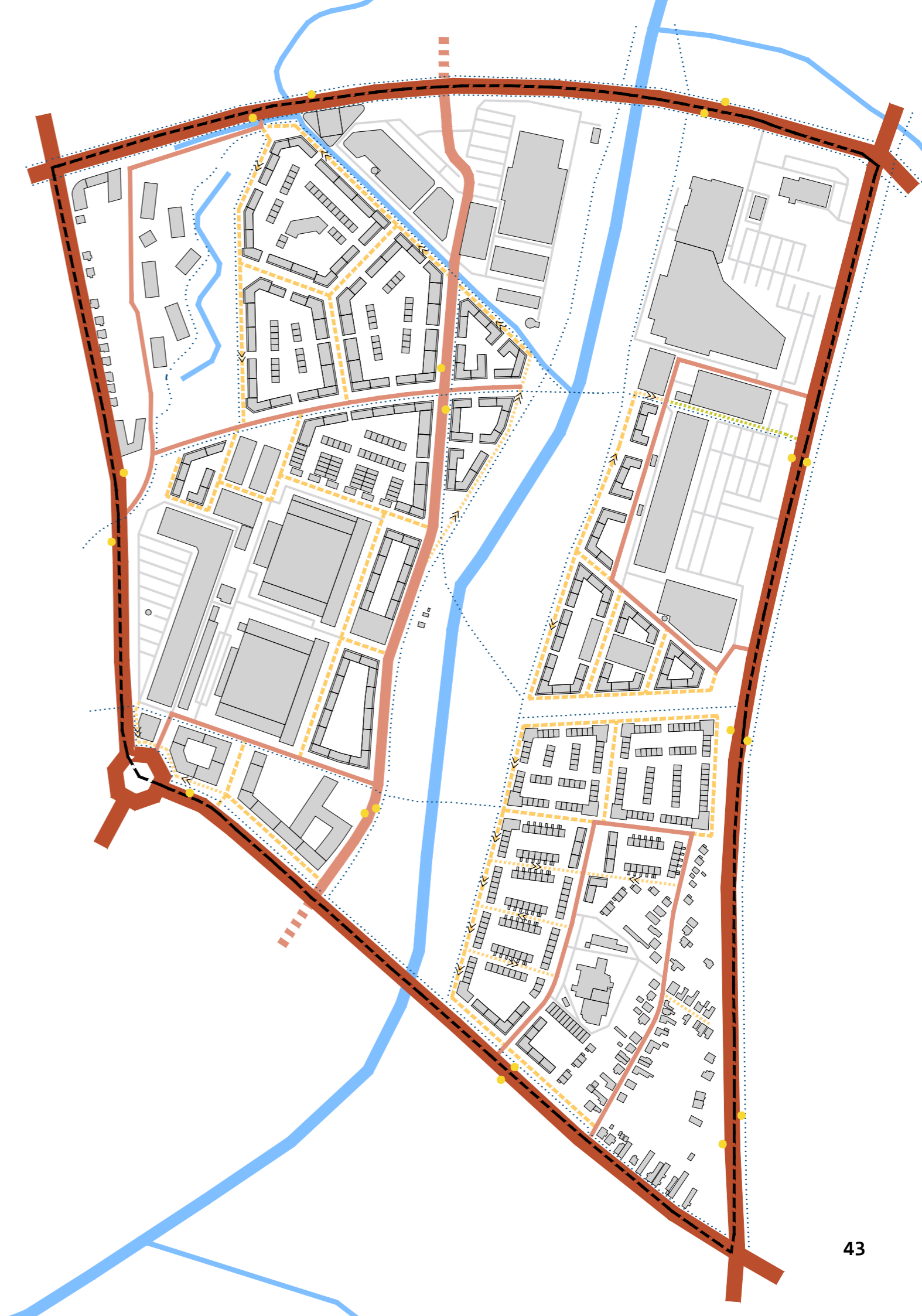
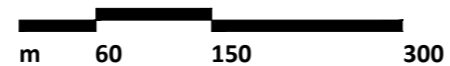
Zdroj [Google Street View]

zkludnená komunikácia (zóna 30, obytná zóna),
byty na prízemí s predzáhradkami
referencie: *Cylindervej, Tegholmen, Kodaň*

- — — — hranica riešeného územia
- — — — rieka, potok, odvodňovací kanál
- — — — významné dopravné ťahy
- — — — hlavná štvrťová komunikácia
skrz riešené územie
- — — — a jej plánované pokračovanie
- — — — hlavné lokálne komunikácie
- — — — zóna 30
- — — — obytná zóna
- — — — pešia zóna
- — — — iná obslužná komunikácia (areálová,
zásobovacia, na parkovisku)
- — — — cyklotrasy
- << jednosmerná komunikácia
- zastávka MHD

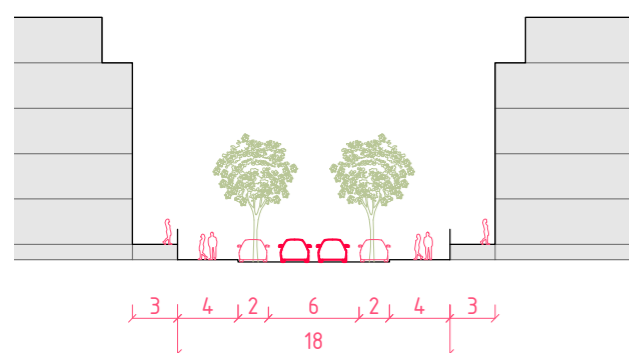
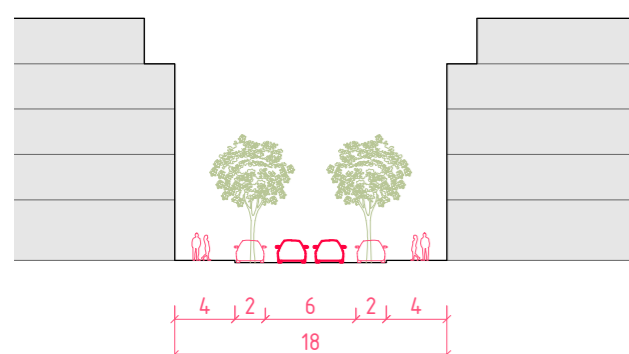
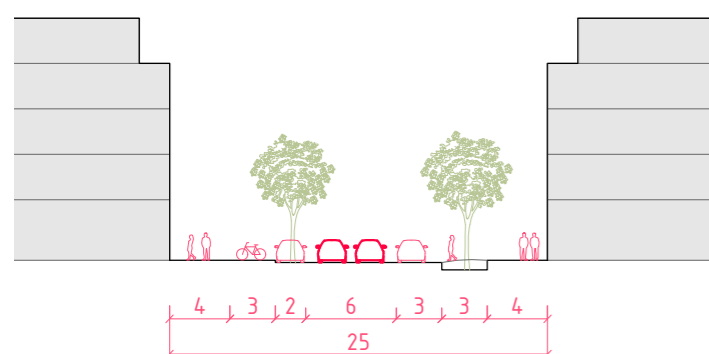
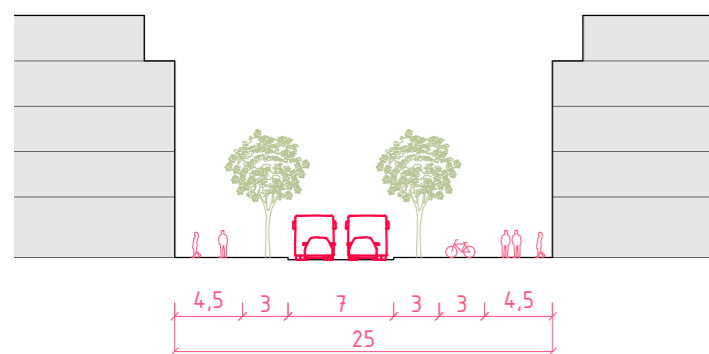

M 1:6 000

ULIČNÉ PROFILY

1 | štvrťová ulica

hlavná severojužná komunikácia naprieč riešeným územím, vzhľadom na premávku nie je umožnené parkovanie po stranách, chodníky s cyklotrasou sú od vozovky oddelené zelenými pásmi so stromoradiám, po zrealizovaní pokračovania na juh a na sever bude súčasťou významnej miestnej zbernej komunikácie s premávkou 10 000 áut za deň

2 | hlavná lokálna ulica Nilaše

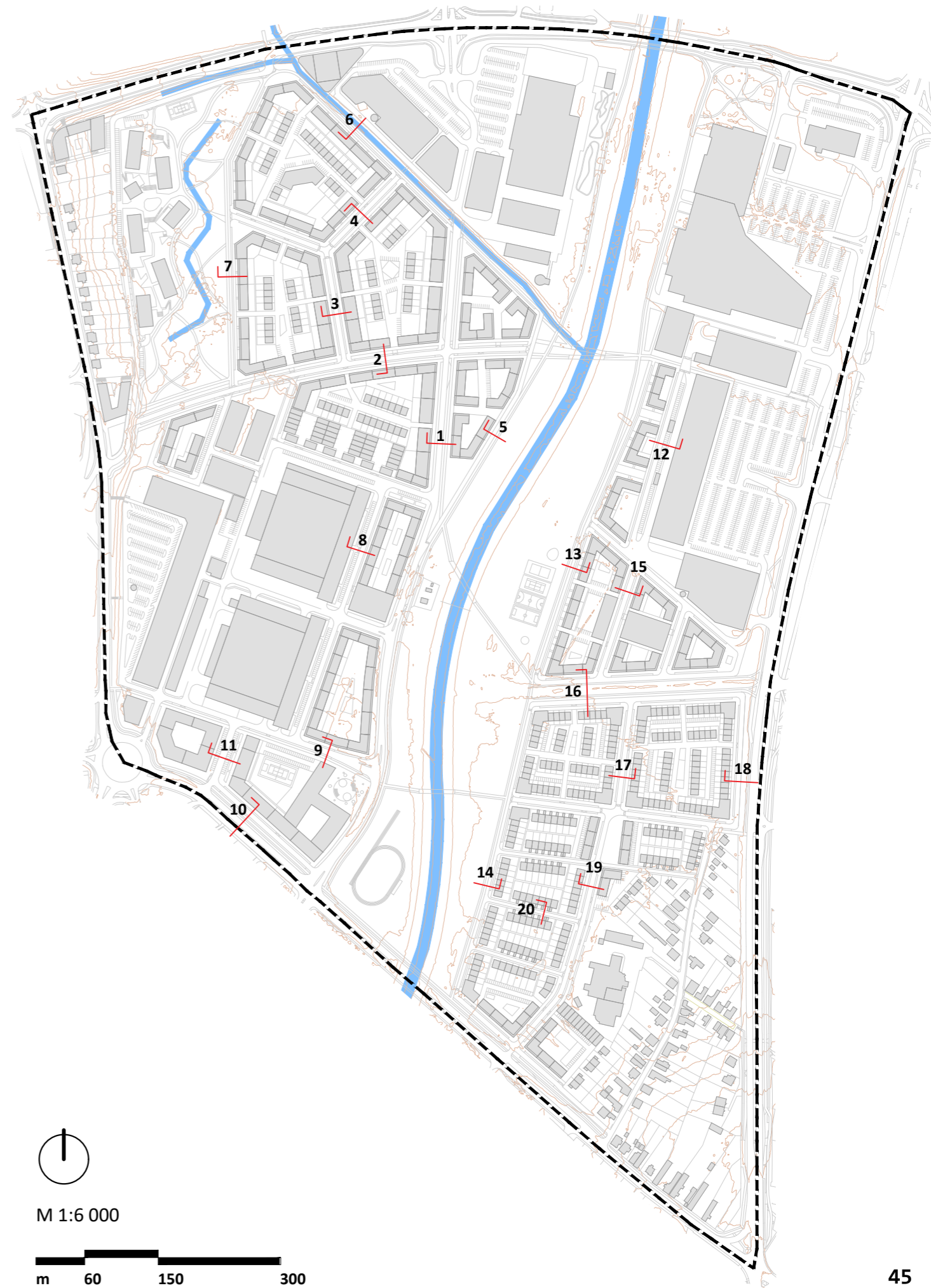
najvýznamnejšia ulica v riešenom území s dôrazom na pohyb ľudí medzi sídliskom Sekčov a železničnou a autobusovou stanicou, "živá" ulica spájajúca viacero námestí, do ulice je integrovaný lokálny biokoridor (str.39) v podobe širokého zeleného pásu s retenčnou funkciou dažďovej vody, ktorý prepája lokálne biocentrum a mokraď s biokoridorom pozdĺž rieky

3 | lokálna ulica Nilaše s aktívnym parterom

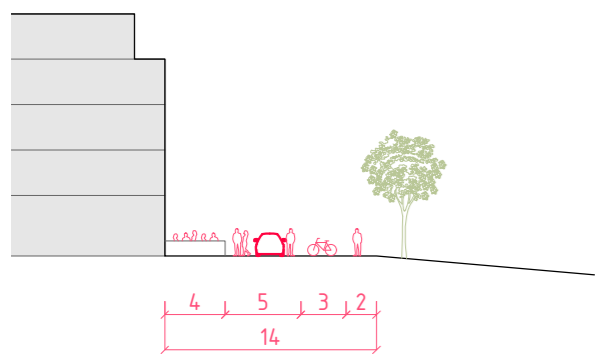
dôležitá vnútorná komunikácia v rámci lokality, vozovka je lemovaná pozdĺžnym návštevníckym parkovaním so stromoradiám, zóna 30 umožňuje zmiešanú premávku automobilov a cyklistov

4 | lokálna ulica Nilaše s predzáhradkami

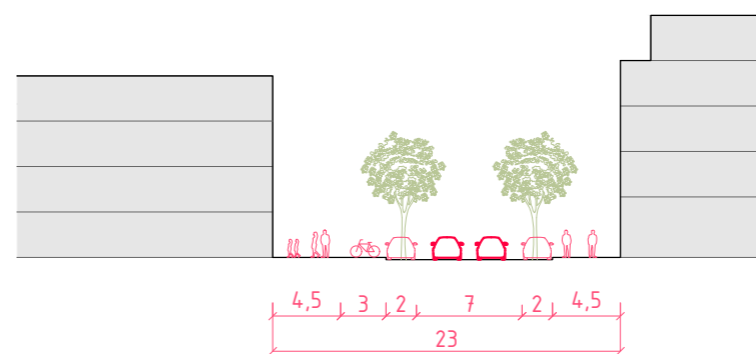
byty na prízemí disponujú nižšou konštrukčnou výškou ako aktívny parter, čo je kompenzované ich vyvýšením nad úroveň terénu a ulice, predzáhradky zvyšujú mieru sociálnej kontroly v uličnom priestranstve

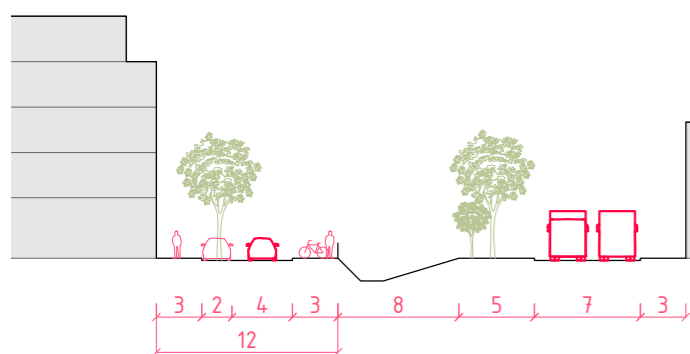

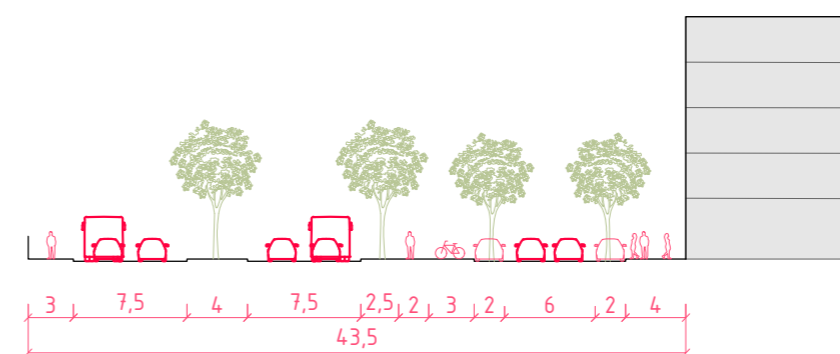
5 | nábrežie v lokalite Nilaše
komunikácia je navrhnutá ako jednosmerná obytná zóna so zmiešanou premávkou chodcov, cyklistov a automobilov s minimalizovanou dopravou bez možnosti parkovania, šírka predpriestoru aktívneho parteru je prispôbená pre jeho potreby (terasy a pod.), ulica má charakter nábrežnej promenády

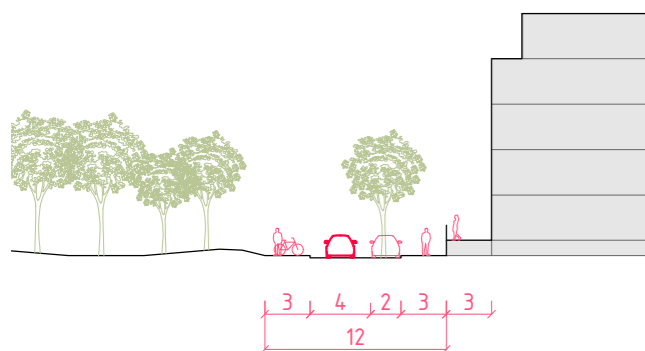
9 | ulica pri škole
návrh rešpektuje existujúcu komunikáciu v území, ktorú dopĺňa postrannými pásmi pozdĺžnych návštevných parkovacích stojísk a stromoradií, široké chodníky a cyklotrasa sú navrhnuté so zreteľom na významný pohyb ľudí touto ulicou, ktorá prilieha k základnej škole a podobne ako ulica číslo 2 je dôležitou východozápadnou spojnicou

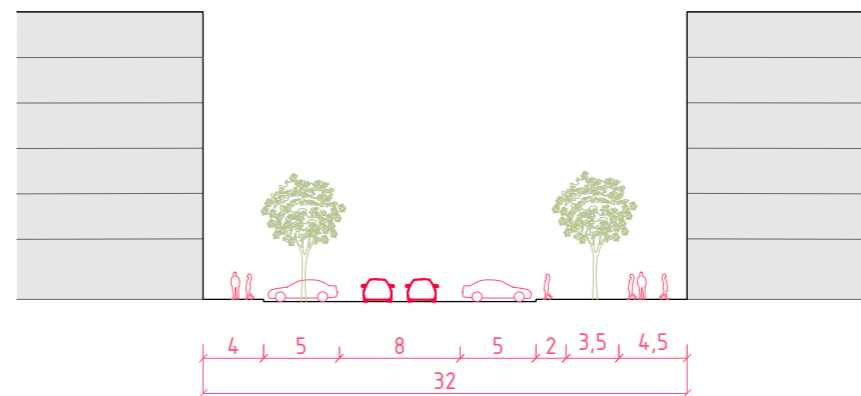
6 | ulica v lokalite Nilaše pozdĺž odvodňovacieho kanálu
jednosmerná komunikácia s pozdĺžnym návštevným parkovaním a stromoradiím, odvodňovací kanál je lemovaný promenádou v podobe cyklotrasy určenej aj pre pohyb chodcov, na opačnom brehu kanála je situovaná obslužná komunikácia pre zásobovanie obchodných domov (str.36)

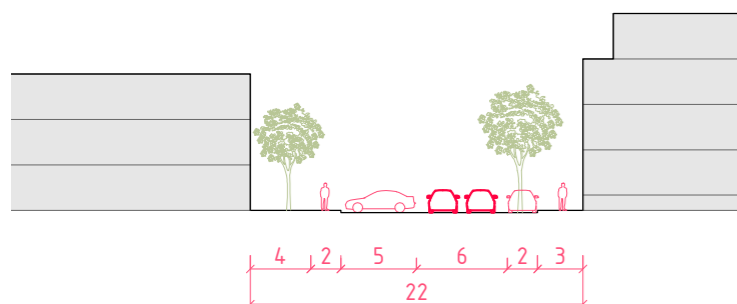
10 | Solivarská ulica s postrannou obslužnou komunikáciou
návrh preberá podobu plánovanej rekonštrukcie a rozšírenia Solivarskej ulice, vzhľadom na význam a charakter premávky je potrebná doplnková komunikácia so zníženou rýchlosťou pre obsluhu príľahlých budov, čím je zabezpečená plynulosť dopravy na hlavnej dopravnej tepne

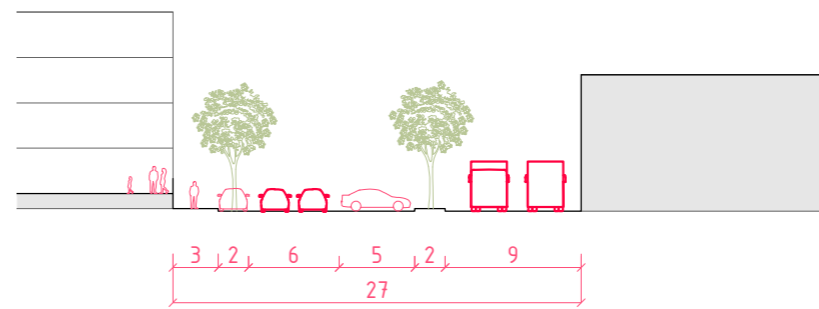
7 | ulica v lokalite Nilaše pozdĺž parku
príľahlý park je súčasťou lokálneho biocentra a intaktnej plochy zelene s mokradou, ktorá je pozostatkom pôvodného koryta rieky Sekčov, ulica je navrhnutá ako jednosmerná zkludnená komunikácia s promenádou pozdĺž parku v podobe cyklotrasy určenej aj pre pohyb chodcov a predzáhradkami orientovanými k parkovej zeleni

11 | ulica medzi polyfunkčnými budovami
s narastajúcou výškou budov by sa mala primerane zväčšovať aj ich vzájomná vzdialenosť, aby bol zachovaný optimálny pomer výšky zástavby k šírke ulice, návrh upravuje existujúcu komunikáciu v území, ulica je vzhľadom na očakávanú intenzitu využitia doplnená o kolmé parkovacie stojiská a pásy zelene

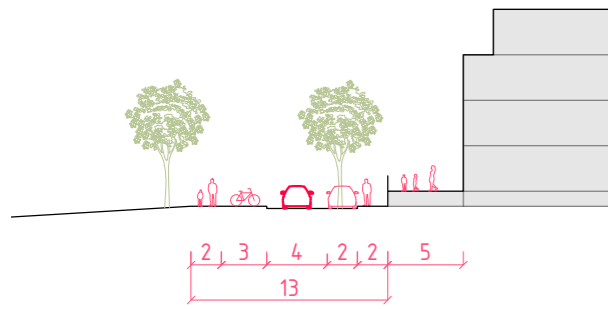

8 | ulica pozdĺž výrobných hál
návrh upravuje a rozširuje existujúcu komunikáciu v území, ulica tvorí rozhranie medzi bytovými domami s vyvýšeným 1NP v lokalite Škára a príľahlým areálom s halovými objektami, do ulice je orientované priečelie zväčša s administratívnymi priestormi, pozdĺž fasády je navrhnuté stromoradie a kolmé parkovacie miesta pre zamestnancov

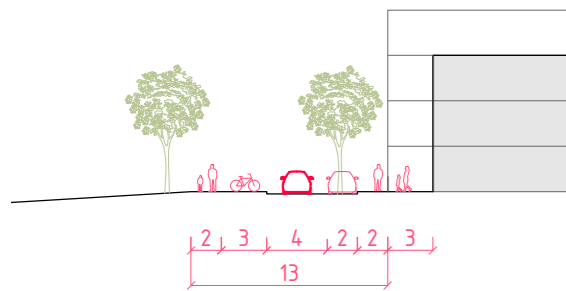

12 | ulica pozdĺž vjazdov pre zásobovanie
vzhľadom na existujúce halové areály v riešenom území sa návrh na mnohých miestach vysporiadava s ich rozhraním s bytovou zástavbou, v lokalite Kučere II je stromoradiím a kolmými parkovacími stojiskami oddelená ulica od komunikácie, ktorá obsluhuje vjazdy pre zásobovanie obchodných domov

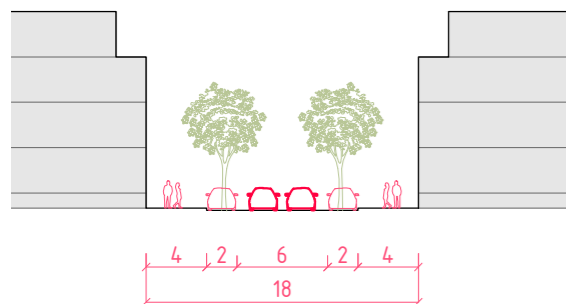

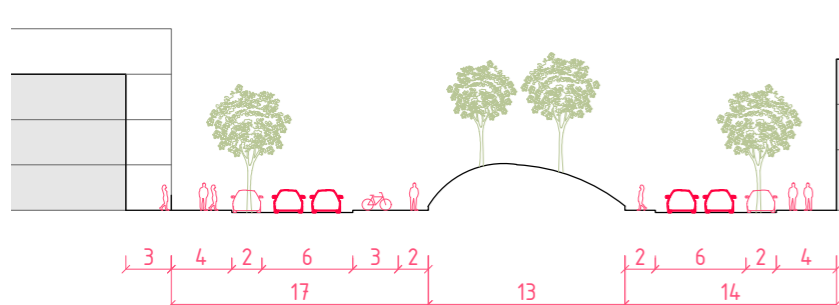
13 | nábrežie v lokalite Kučere II
 ulica pozdĺž ľavého brehu rieky Sekčov
 je navrhnutá ako zóna 30
 so skľudnenou dopravou, súčasťou
 uličného profilu je aj chodník
 s cyklotrasou pozdĺž rieky, prízemné
 byty na západnom priečelí bytových
 domov disponujú vyvýšenou
 predzáhradkou s funkciou terasy

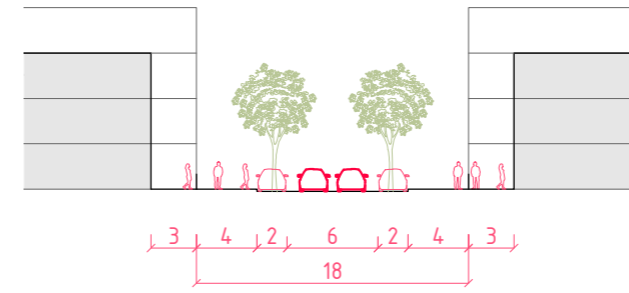
14 | nábrežie v lokalite Kučere I
 obdobne ako v uličnom profile číslo 13
 je riešené aj nábrežie pozdĺž
 townhousov, tie disponujú vstupnými
 predzáhradkami, pred ktorými im
 prináleží pozdĺžne parkovacie stojisko

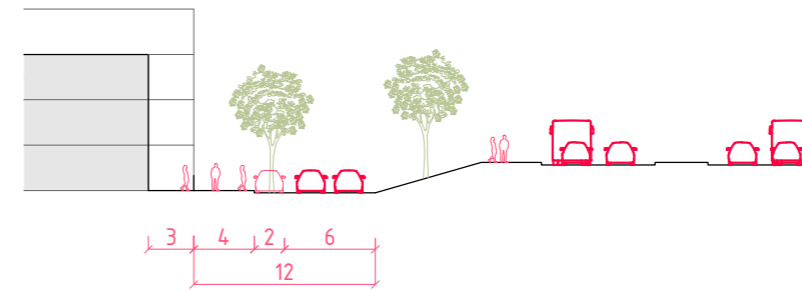
15 | lokálna ulica v časti Kučere II
 uličný profil so šírkou 18 m,
 ktorý disponuje na oboch stranách
 širokými chodníkmi a pozdĺžnymi
 návštevníckymi parkovacími miestami
 so stromoradiám, je využívaný
 vo viacerých lokalitách, vnútorné
 ulice lokality Kučere II nemajú aktívny
 parter, v prízemí sa nachádzajú byty
 s vyvýšeným 1NP

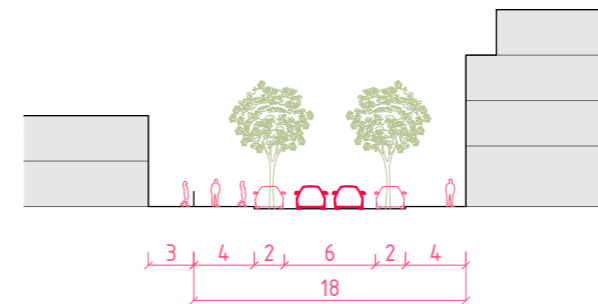
16 | násyp nad kanalizáciou
 zeminový násyp nad kanalizáciou
 so skružkami znemožňuje prepojenie
 v severojužnom smere a oddeľuje
 lokalitu Kučere I a Kučere II,
 návrh túto terénnu bariéru pretvára
 na sídelný pás zelene s parkovou
 úpravou, pozdĺž ktorej vedie
 cyklotrasa a vytyčuje priestup
 od parku na sídlisku Sekčov k rieke
 (str. 38)

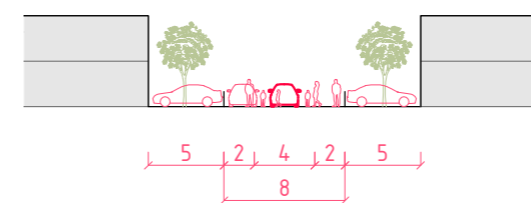
17 | lokálna ulica v časti Kučere I
 uličný profil so šírkou 18 m,
 ktorý disponuje na oboch stranách
 širokými chodníkmi a pozdĺžnymi
 návštevníckymi parkovacími miestami
 so stromoradiám, je využívaný
 vo viacerých lokalitách, v severnej
 časti lokality Kučere I vytvárajú
 vstupné predzáhradky "mäkké"
 rozhranie medzi zástavbou a uličným
 priestranstvom

18 | ulica v lokalite Kučere I pozdĺž
Ulice armád. generála Svobodu
 vzhľadom na zložité terénne
 podmienky nie je táto ulica
 prepojená so súbežným dopravným
 ťahom, pripomína skôr obslužnú
 komunikáciu,
 cestný prístup do lokality Kučere I
 vedie zo Solivarskej ulice na juhu

19 | hlavná lokálna ulica
v časti Kučere I
 uličný profil so šírkou 18 m,
 ktorý disponuje na oboch stranách
 širokými chodníkmi a pozdĺžnymi
 návštevníckymi parkovacími miestami
 so stromoradiám, je využívaný
 vo viacerých lokalitách, nízke bytové
 domy disponujú aktívnym parterom
 a radová zástavba rodinných domov
 vstupnými predzáhradkami

20 | obytná zóna v časti Kučere I
 chodci, cyklisti a automobily zdieľajú
 jeden priestor, ulica nie je výškovo
 členená, vozovka a chodník sú
 odlišené rozdielnymi materiálmi,
 doprava automobilov je jednosmerná
 a rýchlosť minimalizovaná, uličný
 priestor je určený primárne pre pobyt
 obyvateľov, hru detí na ulici a pod.,
 parkovanie v obytnej zóne je povolené
 iba na vyhradených miestach

VEREJNÉ PRIESTRANSTVÁ

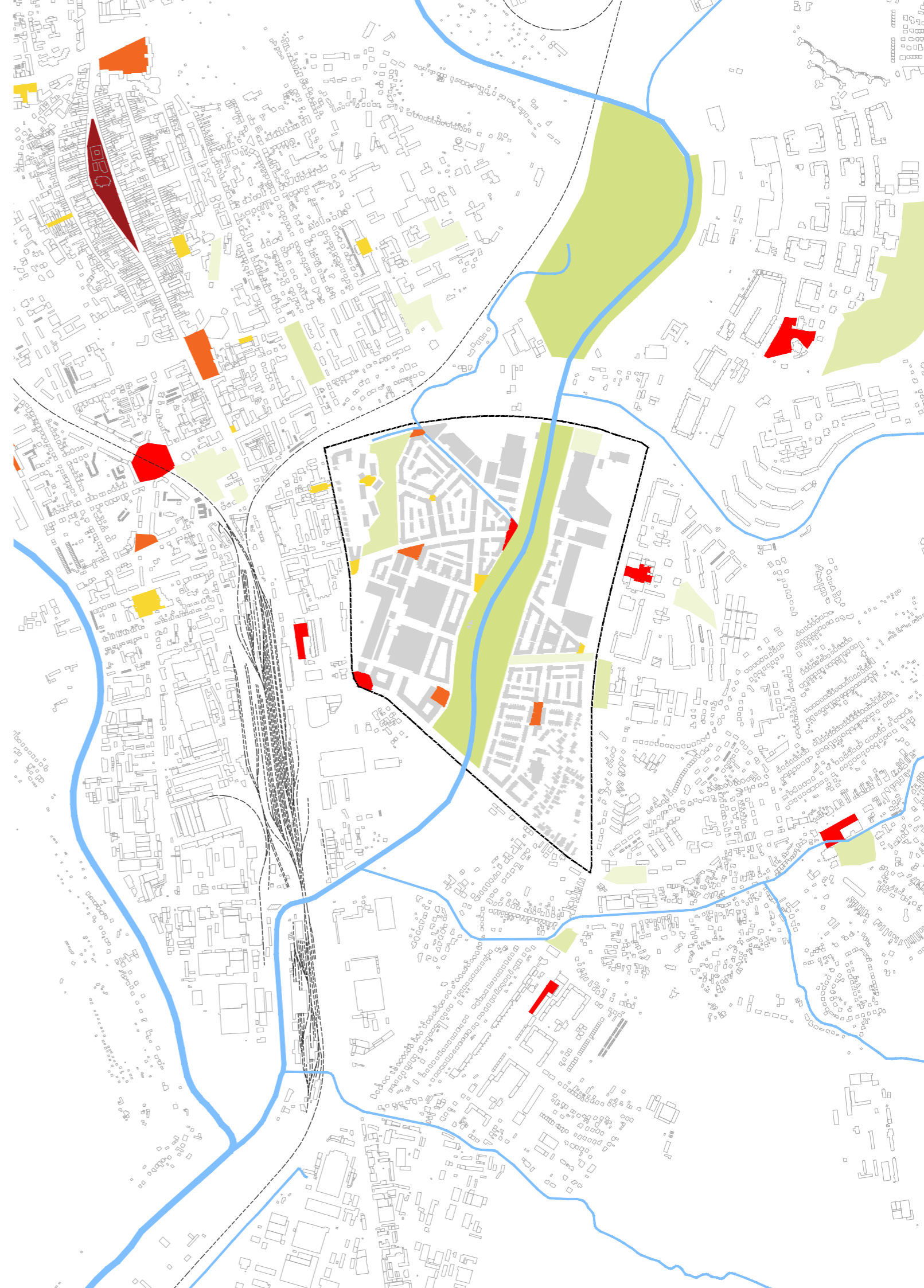
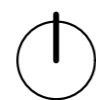
Verejné priestranstvá napomáhajú k dobrej orientácii v území a k jeho čitateľnosti. Tvoria pevnú kostru mesta. Sieť verejných priestranstiev vytvára previazanosť mestskej štruktúry. Sú nositeľom identity miesta, majú jasnú náplň a význam, čo sa odzrkadľuje na ich umiestnení, veľkosti, charaktere a zvolených materiáloch. Ich nedeliteľnou súčasťou je aktívny parter, ktorý oživuje priestranstvo a poskytuje priestory pre obchod, služby a pracovné príležitosti, čím podporuje koncept mesta krátkych vzdialeností. Rozlišujeme tvrdé a mäkké priestranstvá, teda námestia a parky, ktoré podľa ich významu, dôležitosti a spádového územia rozdeľujeme na štvrťové, lokálne a miestne. Niektoré majú aj celomestský význam ako námestie v historickom jadre mesta či centrálny mestský park.

Cieľom je vytvoriť čitateľnú blokovú štruktúru a uličnú sieť s priestranstvami rozčlenenými na základe hierarchie podľa miery súkromia na verejné, poloverejné, polosúkromné a súkromné, čím nadobudnú jasný účel. Ďalej vhodným spôsobom navrhnuť rozhrania medzi plochami s kontrastným využitím, teda medzi novonavrhovanou obytnou zástavbou a obchodnými či výrobnými komplexami hál, ktoré sa už v území nachádzajú. Hlavné osi prepojenia naprieč územím budú spájať štvrťové námestie a park na sídlisku Sekčov (centrum Opál, park pri Ulici Pavla Horova) s predpriestorom železničnej a autobusovej stanice, prípadne smerujú do centra mesta využívajúc existujúce pešie trasy či lávku cez rieku Sekčov. Prepojenosť v území podporujú poloverejné vnútrobloky a pešie priestupy skrz bloky.

Hlavným parkovým priestorom, ktorý má zároveň aj celomestský význam je nábrežie rieky Sekčov. Tvorí chrbtovú kosť územia a prepája ho s plánovaným Centrálnym mestským parkom na severe. Lokálne biocentrum s mokradou plní úlohu štvrťového parku. Lokálne parky sú zastúpené existujúcou dažďovou záhradou pri Eperii a parkovo upravenou terénnou bariérou násypu nad kanalizáciou, ktorá v podobe zeleného pásu prepojuje park pri Ulici Pavla Horova s riekou.

Námestia sú navrhnuté na vstupoch do riešeného územia, čím napomáhajú orientácii a čitateľnosti. Lokalita Nilaše má námestia rozmiestnené zväčša na obvodě, teda rozhraní s inými lokalitami, čím nadobúda intímnejší charakter v jadre, a to odzrkadľuje aj jej zástavbu, ktorú tvoria bloky bytových domov s rodinnými domami vo vnútrobloku. Potenciál štvrťového námestia má priestor pri rieke s promenádou a ikonickým dvojmostím, ktorý leží na dôležitej spojnici medzi sídliskom Sekčov a stanicami. Ďalším námestím s podobným významom je juhozápadný cíp územia, kde má okružná križovatka potenciál byť pretvorená na štvrťové námestie s polyfunkčnými budovami v dostupnosti železničnej a autobusovej stanice. Významné lokálne námestia sa nachádzajú pred školou a komunitným centrom. Sieť dotvárajú miestne námestíčka.

- — — hranica riešeného územia
- — — rieka, potok, odvodňovací kanál
- — — železnica
- námestie s celomestským významom
- štvrťové námestie
- lokálne námestie
- miestne námestie
- park s celomestským významom
- štvrťový park
- lokálny park

Zdroj [31]

Zdroj [37]

Zdroj [5]

Zdroj [37]

poloverejný vnútroblok

priestor vo vnútrobloku zdieľaný a využívaný blízkym susedstvom, umožňuje prechod blokom a je prístupný komukoľvek, no zároveň má intímnejšiu atmosféru a charakter, čím sa líši od verejných priestorov akými sú ulice a námestia, navodzuje v ľuďoch vnímanie, že tu nemôžu robiť čokoľvek (to je tá "poloverejnosť"), je tu prítomná vyššia sociálna kontrola

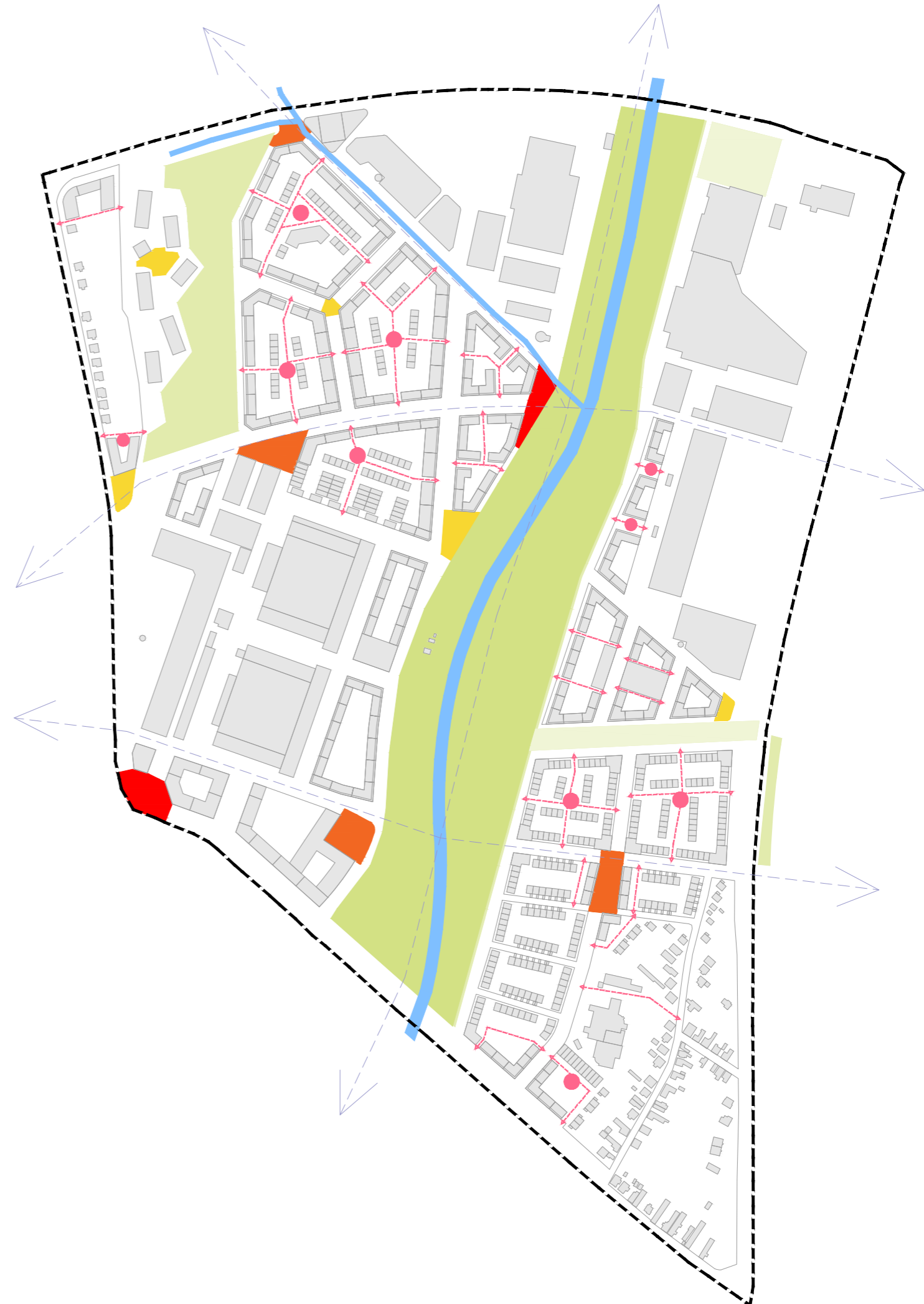
referencie:
rezidenčné susedstvo, IJburg, Amsterdam

poloverejné priestory

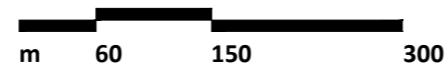
štvrť s radovou zástavbou, prístupná skrz poloverejné priestory ulíc a námestia, vytvára jednotný komplex, rozhranie medzi verejným a poloverejným tvoria konštrukcie pripomínajúce vstupné portály alebo brány, navodzujú intímnejšiu atmosféru než je na ulici, orientácia vstupov do priestranstva zabezpečuje sociálnu kontrolu

referencie:
Le Medi, Rotterdam

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- štvrtové námestie
- lokálne námestie
- miestne námestie
- park s celomestským významom
- štvrťový park
- lokálny park
- ← hlavné pešie a cyklistické prístupy územím
- ↔ poloverejný priestup blokom
- poloverejný vnútroblok

M 1:6 000

HIERARCHIA PRIESTRANSTIEV PODĽA MIERY SÚKROMIA

Systém členenia, ktorý napomáha porozumeniu priestoru okolo nás. Jasne definuje komu priestranstvo patrí, na čo sa využíva, kto sa oň stará. Prostredie sa tak stáva rozmanitejším, prehľadnejším a podporuje identifikáciu obyvateľov s miestom, ktorí si ho budú pretvárať podľa seba a udržiavať ho. Súkromné sú napríklad predzáhradky bytov, polosúkromné sú priestory ako komunitné záhrady, dvory či spoločné priestory vo vnútroblokoch určené pre obyvateľov príľahlých bytových domov. Poloverejné sú vnútrobloky s detskými ihriskami pre ľudí spadajúcich do širšej lokality a umožňujú prístup blokom komukoľvek. Verejnými priestranstvami sú ulice a námestia.

Opakom sú napríklad modernistické sídliská, kde sa vôkol "panelákov" nachádza množstvo zelených verejných priestranstiev, ktorých údržba je pre mestá nákladná, pritom sú len málo využívané. Chýba im jasný účel a užívateľ.

Zdroj [31]

súkromné záhradky pre townhousy

malé súkromné záhradky orientované do vnútrobloku, dvor alebo záhradu je možné mať aj v mestskej zástavbe
referencie: *IJburg, Amsterdam*

Zdroj [46]

polosúkromné vnútrobloky

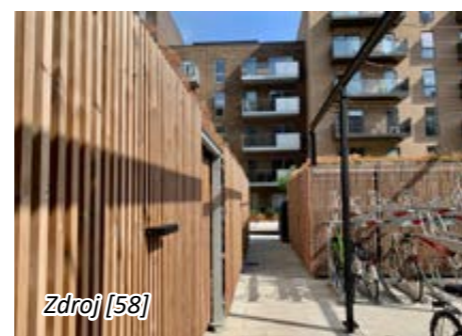
zelené vnútrobloky, komunitné záhrady a dvory, polosúkromný priestor zdieľaný obyvateľmi príľahlých bytových domov
referencie: *Aspern Seestadt, Viedeň*

Zdroj [Google Street View]

Zdroj [Google Street View]

Zdroj [58]

úzke obslužné komunikácie (uličky pre peších) sú prístupné zo zadných dvorov a záhradok, čím umožňujú údržbu týchto priestorov v radovej zástavbe (odnos lístia, pokosenej trávy a pod.), zvyčajne sú oddelené bráničkou a prístupné len pre obyvateľov príľahlých domov, patria medzi polosúkromné priestory, podporujú prepojenosť v území

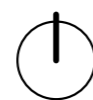
referencie:

Harry Pauwlaan, Ypenburg, Haag

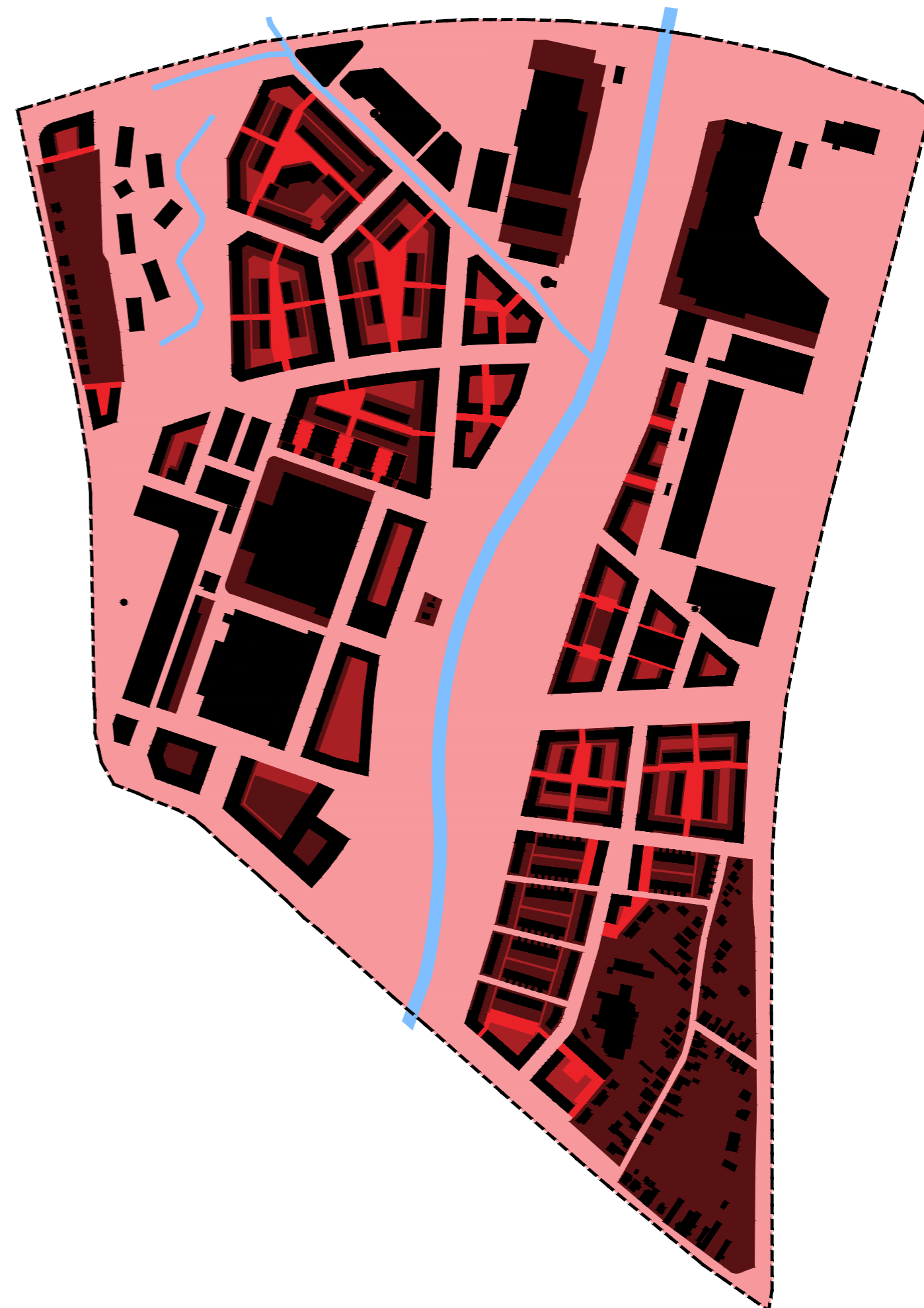
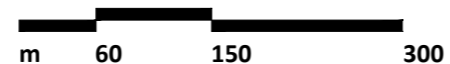
Faberlaan, Ypenburg, Haag

Savannehuset, Else Alfelts Vej, Kodaň

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- súkromné
- polosúkromné
- poloverejné
- verejné

M 1:6 000

OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

Návrh počíta s viac ako 5000 obyvateľmi v území, z čoho vyplýva potreba vybudovať základnú školu s dvoma paralelkami (2x9x30=540 žiakov) a dve materské školy (každá s kapacitou 90 detí). Celkovo je v meste mierny deficit miest v materských školách. V území sa už nachádza mnoho vybavenosti vo forme komplexov nákupných domov a centier, a taktiež pracovné príležitosti nielen v službách a obchode, ale aj vo výrobe. Ďalšie priestory pre obchod a služby poskytujú aktívny parter na nárožiach blokov a pozdĺž významných verejných priestranstiev. Na hranici s výrobnými areálmi návrh umiestňuje priestory dielní, ktoré poslúžia pre remeselníkov a živnostníkov žijúcich v lokalite. Tým vytvára pozvoľné rozhranie medzi funkčnými celkami obytných blokov a výrobných hál, prípadne sú styčné priečelia určené pre administratívne priestory. Dopĺňanie vybavenosti podporuje koncept mesta krátkych vzdialeností. Pri základnej škole je na nábreží situované multifunkčné ihrisko s bežeckou dráhou. Ďalšie športoviská určené pre verejnosť, prenájom alebo kluby sú rozmiestnené pozdĺž celého nábrežia rieky a vo vnútroblokoch.

Zdroj [10]

Zdroj [12]

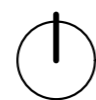

Zdroj [11]

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- aktívny parter, vstupné priečelie do nákupného centra/domu
- materská škola
- základná škola
- stredná škola
- parkovací dom
- polyfunkčný dom (mix služieb, obchodu, administratívy, ambulancií a i.)
- zdravotnícke stredisko
- supermarket
- obchodný dom (nábytok, kúpeľne, urob si sám, určitý sortiment)
- nákupné centrum (shopping mall)
- výrobná hala, dielne (vrátane administratívnych priestorov)
- športovisko
- komunitné centrum
- kostol, cirkev
- NKP Nový Solivar - potenciál pre kultúrno-spoločenské a kongresové centrum
- železničná stanica/
autobusová stanica

komunitné centrum

využiť a zrekonštruovať halu (23x60 m) pôvodne slúžiacu na iný účel, vytvoriť variabilné a multifunkčné priestory pre stretávanie generácií nielen z blízkej lokality ale celého mesta, môže zahŕňať voľnočasovú sálu, športovú halu, posilňovňu, ateliéry, dielne, kaviareň, detský kútik či tržnicu
referencie: Plechárna, Černý Most, Praha

M 1:6 000

m 60 150 300

TYPOLÓGIA

Typologický mix zabezpečí pestrosť investorov, rôzne formy vlastníctva, čoho výsledkom je sociálny mix. Rôznorodosť prináša do územia udržiteľnosť a intenzívnejšie využitie územia, mix cieľových skupín užívateľov, demografickú vyváženosť a vizuálnu rozmanitosť prostredia. Cieľom je navrhnuť zástavbu so zmiešanou typológiou, ktorá by naplnila očakávania aj tých rezidentov, ktorí uprednostňujú bývanie so záhradou, a tak vytvoriť alternatívu voči prebiehajúcej suburbanizácii.

Zdroj [59]

polyfunkčný dom

radový dom v mestskom bloku, polyfunkčná náplň, aktívny parter, administratívne priestory, ambulancie, a i., v najvyšších ustúpených podlažiach môžu byť navrhnuté aj byty
referencie: Mayhouse, Nusle, Praha

Zdroj [4]

Zdroj [60]

polyfunkčný bytový dom

bytový dom s prevýšeným aktívnym parterom a podlažím 2NP určeným tiež pre služby a administratívu, byty sú vo vyšších podlažiach, a tým mimo uličného ruchu
referencie: Bikoš, Sídliisko III, Prešov

Zdroj [61]

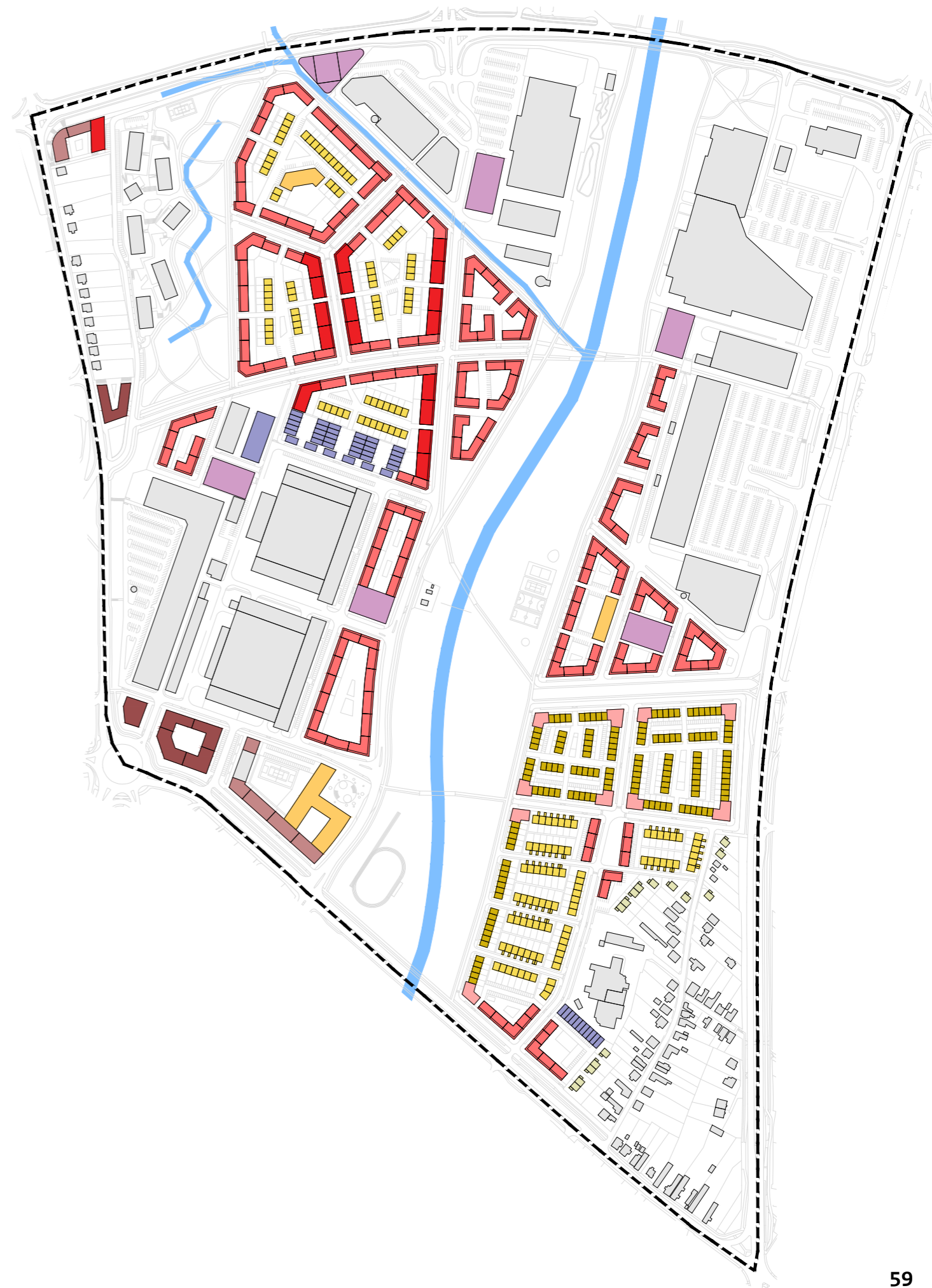
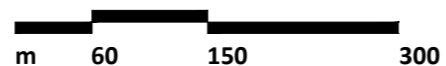
townhousy

radová zástavba úzkych (6-7 m) trojpodlažných domov pre mestské individuálne bývanie s malým dvorom a malou vstupnou predzáhradkou, ktorá tvorí mäkké rozhranie medzi uličným priestranstvom a zástavbou (medzi verejným a súkromným), táto úsporná typológia umožňuje vtesnať na uličnú čiaru viac domov, čím zabezpečuje primeranú hustotu v mestskom prostredí, zároveň umožňuje prejaviť sa súčasnému individualizmu (každý chce mať ten svoj dom trochu iný), v prízemí môžu vzniknúť priestory pre podnikanie
referencie: Streefkerkstraat, Zoetermeer
Jan Vrijmanstraat, IJburg, Amsterdam

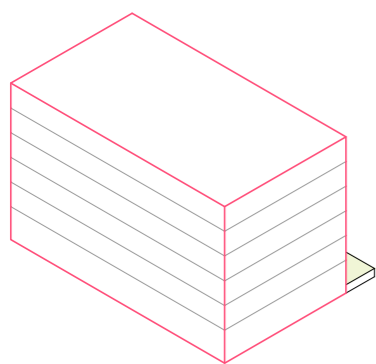
- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- polyfunkčný dom
- polyfunkčný bytový dom
- bytový dom (hĺbka 17 m)
- bytový dom (hĺbka 12 m)
- bytový dom (náročný atyp)
- townhouse
- rodinný dom radový
- rodinný dom solitérny a dvojdom
- škola, škôlka
- parkovací dom
- halové a iné objekty (dielne so zázemím, sály komunitného centra)
- existujúca zástavba (halové objekty, bytové a rodinné domy)

M 1:6 000

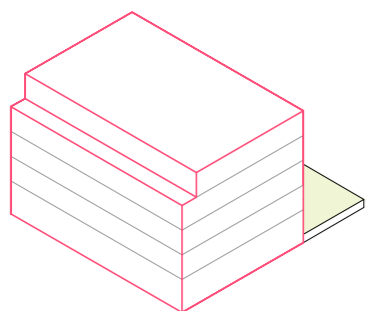

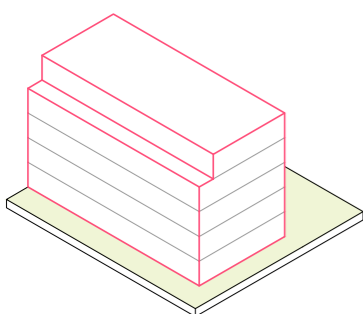
polyfunkčný dom

v území sú navrhované rôzne polyfunkčné domy vzhľadom na ich umiestnenie (doplnenie nárožia bloku a pod.), hĺbky traktov 12-17 m, podlažnosť 3-6NP, plochá strecha, parkovanie v podzemných garážach (zapustené, prípadne polozapustené vzhľadom na terén, pozíciu vo svahu), využitie pre administratívu, služby, obchod, ambulancie a i., polyfunkčný bytový dom disponuje aj bytmi v poslednom respektíve posledných dvoch nadzemných podlažiach

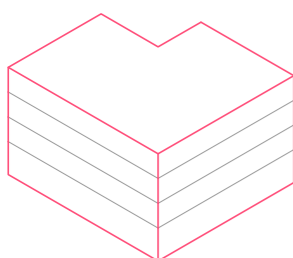
bytový dom s hĺbkou traktu 17 m

hlbšie bytové domy sú navrhnuté pozdĺž severojužných hrán stavebných blokov, čím je zabezpečené presvetlenie bytov na oboch stranách, hĺbka traktu 17 m umožňuje v prízemí okrem aktívneho parteru pozdĺž uličnej čiary umiestniť aj byty s predzáhradkami orientovanými do vnútrobloku, najvyššie podlažie je ustúpené, podlažnosť 4+1NP, 5+1NP, plochá strecha, parkovanie vo vnútrobloku alebo v parkovacom dome

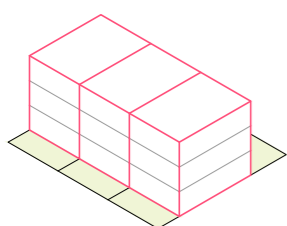
bytový dom s hĺbkou traktu 12 m

väčšina zástavby bytových domov je navrhnutá s hĺbkou traktu 12 m, podlažnosť je rôznorodá s ustúpeným najvyšším nadzemným podlažím 3+1NP, 4+1NP, 5+1NP, strecha je plochá, v prízemí je situovaný aktívny parter alebo byty vyvýšené nad úroveň terénu s predzáhradkou, parkovanie vo vnútrobloku alebo v parkovacom dome

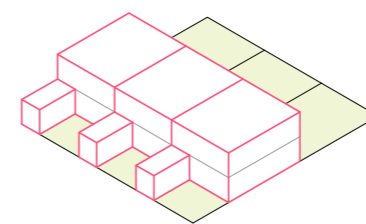
bytový dom nárožný atyp

nárožia blokov tvorených townhausami v lokalite Kučere I sú akcentované nárožnými dominantami v podobe malých atypických bytových domov s priečeliami v rôznom uhle, hĺbka traktu 13 m, dĺžka priečelí 16-22 m, HPP podlažia sa pohybuje medzi 300-350 m², podlažnosť 4NP, plochá strecha, v prízemí sa nachádza aktívny parter, parkovanie riešené vo vnútrobloku alebo pozdĺž ulice

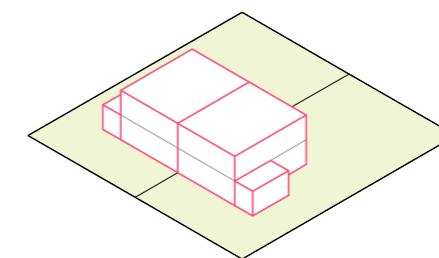
townhouse

mestský dom pre individuálne bývanie s vysokým štandardom, radová zástavba, šírka domu 6-7 m, hĺbka dispozície 10 m, podlažnosť 3NP, vstupná predzáhradka s hĺbkou 3 m a záhradka alebo dvor s dĺžkou 5 m zo strany vnútrobloku, parkovanie vo vnútrobloku a pozdĺž ulice, možnosť podnikania v prízemí

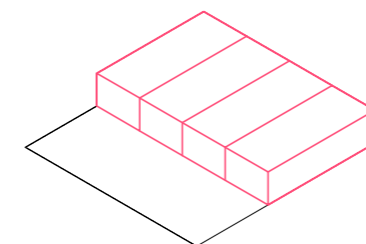
rodinný dom radový

dvojpodlažný rodinný dom v radovej zástavbe, šírka čelného priečelia 8 m, hĺbka dispozície 10 m, plochá strecha, vstupná predzáhradka hlboká 3m alebo 5m, dĺžka dvora min 10 m, parkovanie vo vnútrobloku, pozdĺž ulice alebo v predzáhradke s garážou na pozemku, prístup k dvorom prostredníctvom úzkej obslužnej komunikácie v rámci vnútrobloku

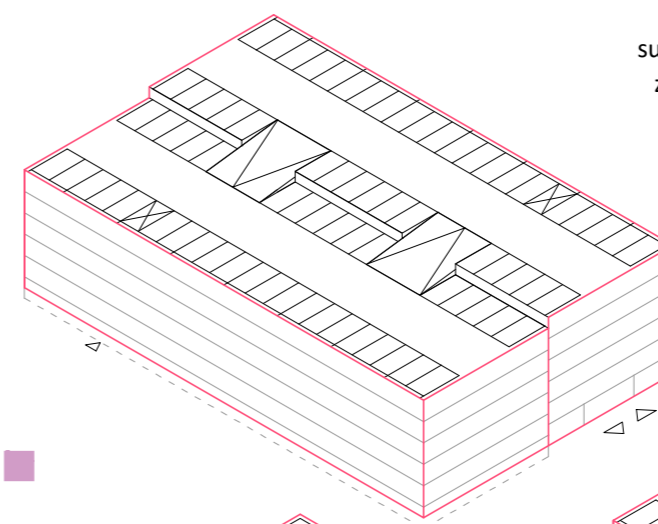
rodinný dom solitérny/dvojdom

navrhované na voľných parcelách v lokalite Kučere I ako doplnenie zástavby s existujúcimi rodinnými domami a využitie zadných častí dlhých záhrad, zlúčený do dvojdomu alebo samostatne stojaci dvojpodlažný rodinný dom so záhradou a garážou, parkovanie na pozemku, hrubá podlažná plocha (HPP) do 300 m²

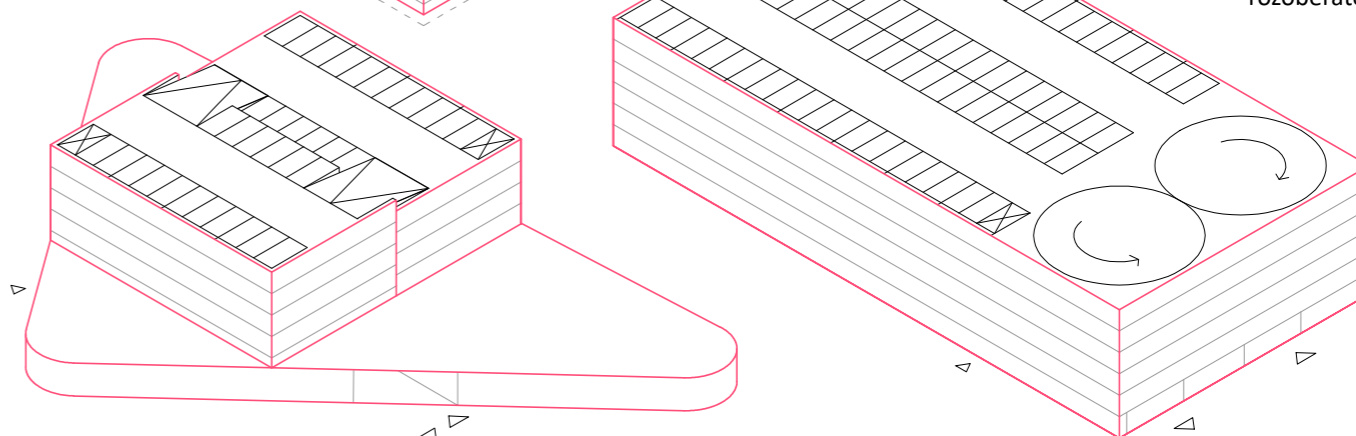
dielne

súbor malých halových priestorov určených na prenájom pre prácu remeselníkov žijúcich v území a iných živnostníckych povolani s potrebou výrobných priestorov, rozmery haly 6x15 m, spoločný manipulačný priestor na nádvorí so šírkou 20 m, pri vstupe do nádvorí sú navrhované dvojpodlažné objekty pre administratívne priestory a spoločné zázemie

parkovacie domy

susedské garážové priestory v rámci lokalít v dochádzkovej vzdialenosti zastávok verejnej hromadnej dopravy, časť prízemnia môže poskytovať priestory pre retail, maloobchod a služby, rozmery 35x56 m (resp. 35x30, 35x71), šírka obsahuje dva trakty s kolmými stojiskami (5+7+5=17 m), dĺžka domu závisí od priestorových možností a situácie na danom mieste, konštrukcia v modulovom systéme 7,5 m (3 parkovacie miesta), podlažnosť 5NP-6NP, pohyb prostredníctvom polorámp v split-leveli s polozapusteným polpodlažím alebo pohyb po točitých rampách [Zdroj 62], pre pohyb osôb sú zriadené schodiská s výťahmi, domy sú rozoberateľné

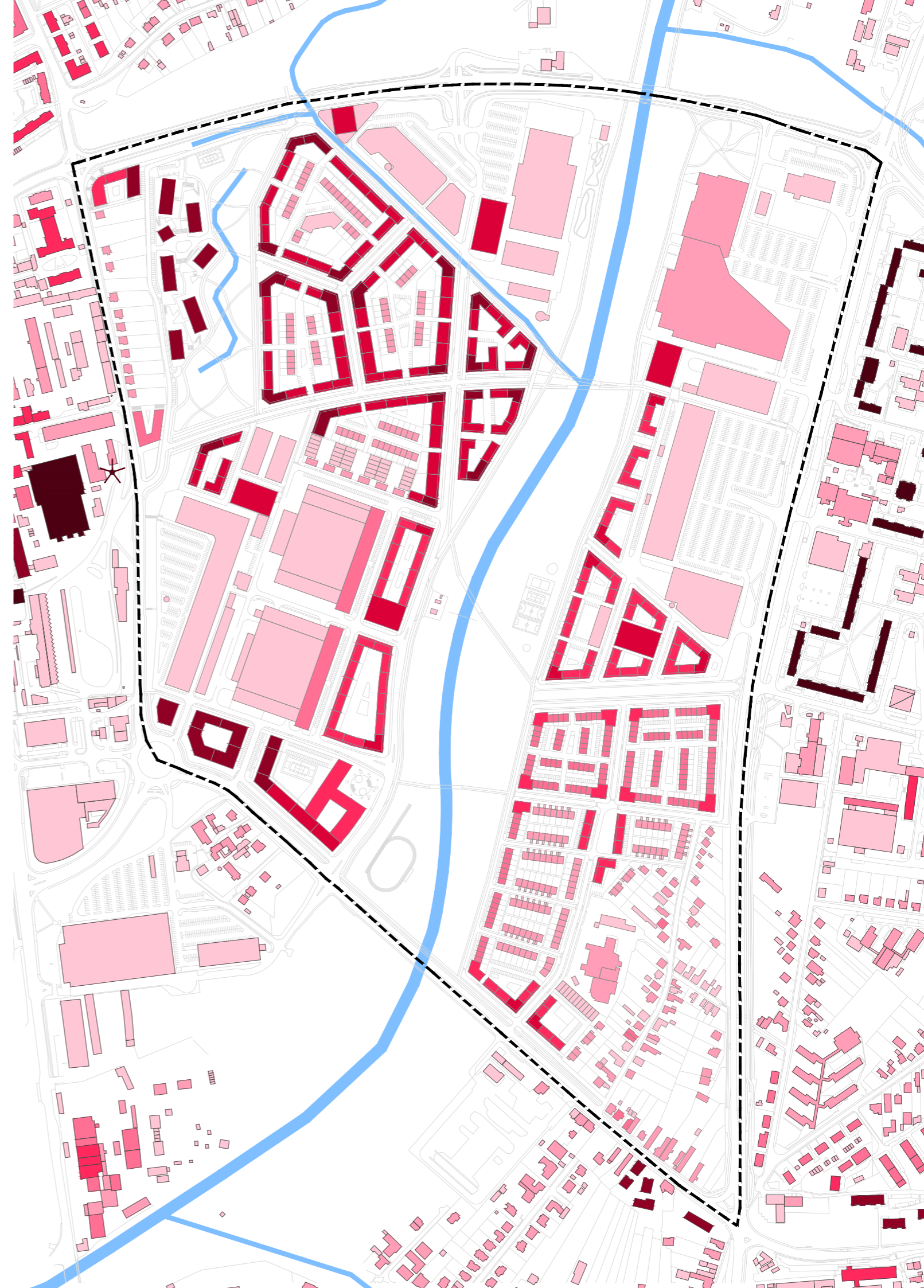
PODLAŽNOSŤ

Maximálna výška zástavby v riešenom území je 6NP. Zástavba polyfunkčných domov s touto výškou je situovaná v lokalite Škára pri kruhovej križovatke s potenciálom pretvorenia na štvrtové námestie a centrum širšej časti mesta v blízkosti železničnej a autobusovej stanice. Podlažnosť 5+1NP, teda šesť nadzemných podlaží, pričom najvyššie je ustúpené, majú aj bytové domy na nárožniach a okraji významných verejných priestranstiev v lokalite Nilaše. Nárožné budovy predstavujú vstupné brány do lokalít, preto sú akcentované vyšším počtom podlaží, čím reagujú na dôležitosť miesta a napomáhajú čitateľnosti a orientácii v území. Väčšina zástavby v riešenom území je navrhnutá s podlažnosťou 4+1NP, najvyššie nadzemné podlažie je ustúpené od stavebnej čiary o 2 m. Podlažnosť townhousov je 3NP a rodinné domy dosahujú výšku dvoch nadzemných podlaží. Návrh uplatňuje princíp low-rise & high-density, teda nižšia zástavba s väčšou hustotou.

Ustúpené podlažia prepúšťajú viac svetla do priestoru ulice a hrajú podstatnú rolu pri tvorbe tektoniky budovy (členenie na parter - typické podlažie - ustúpené podlažie = "päťka - driek - hlavica"). Aktívny parter na prízemí využíva vyššiu konštrukčnú výšku než typické bytové podlažie. Výškový rozdiel v prípade bytov na prízemí je kompenzovaný ich vyvýšením nad úroveň terénu spolu s priliehajúcou predzáhradkou. Tým, je pozícia okien posunutá vyššie nad úroveň ulice a zabezpečené súkromie aj pre tie byty, ktoré nedisponujú rozhraním v podobe predzáhradky. Vyvýšený je taktiež priestor vnútrobloku. Ďalej sú využívané polozapustené podzemné podlažia s technickými a úložnými priestormi, prípadne zapustené alebo polozapustené podzemné garáže.

Hlavná lokálna ulica v časti Nilaše, ktorá je zakrivená a je súčasťou významnej východozápadnej prístupovej trasy medzi sídliskom Sekčov a železničnou stanicou naprieč riešeným územím, smeruje k zachovalému industriálnemu komínu (výška cca 80 m) ako k výškovej dominante v čele ulice. Návrh využíva významné prvky v území a v jeho okolí pre vytvorenie lepšej čitateľnosti a orientácie v území.

- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- 1 NP
- 2 NP
- 3 NP
- 4 NP, 3+1 NP
- 5 NP, 4+1 NP
- 6 NP, 5+1 NP
- 8 NP, 9 NP, 13 NP
(zväčša paneláky na sídlisku Sekčov pozdĺž východnej hranice riešeného územia alebo väčšie výrobo-administratívne objekty v blízkosti železničnej a autobusovej stanice)
- ✱ komín (cca 80 m)

PARKOVANIE

Väčšina ulíc disponuje pozdĺžnym parkovaním striedaným so stromoradiám. Koncept parkovania v lokalitách je založený hlavne na parkovacích domoch. Doplnkové miesta sú situované vo vnútroblokoch. Rodinné domy a townhousy využívajú parkovacie stojiská na ulici pozdĺž predzáhradok, prípadne miesto na pozemku alebo garáž.

Zdroj [30]

Zdroj [Google Street View]

Zdroj [28]

Zdroj [29]

parkovacie domy

výstavba podzemných garáží v záplavových územiach s vysokou hladinou podzemnej vody je finančne nákladná, ekonomickým riešením je budovanie parkovacích domov v dochádzkovej vzdialenosti akú majú zastávky MHD, zároveň budú od množstva automobilov a parkovísk oslobodené verejné priestranstvá a prinavrátené ľuďom, parkovacie domy vytvárajú priestor pre susedské garáže v rámci lokalít, v prízemí poskytujú priestory pre retail, maloobchod a služby, preto ich je vhodné situovať aj na námestia, vhodným architektonickým stvárnením fasády dokážu zapadnúť do prostredia mestských domov, konštrukciu je možné rozobrať a premiestniť

Zdroj [5]

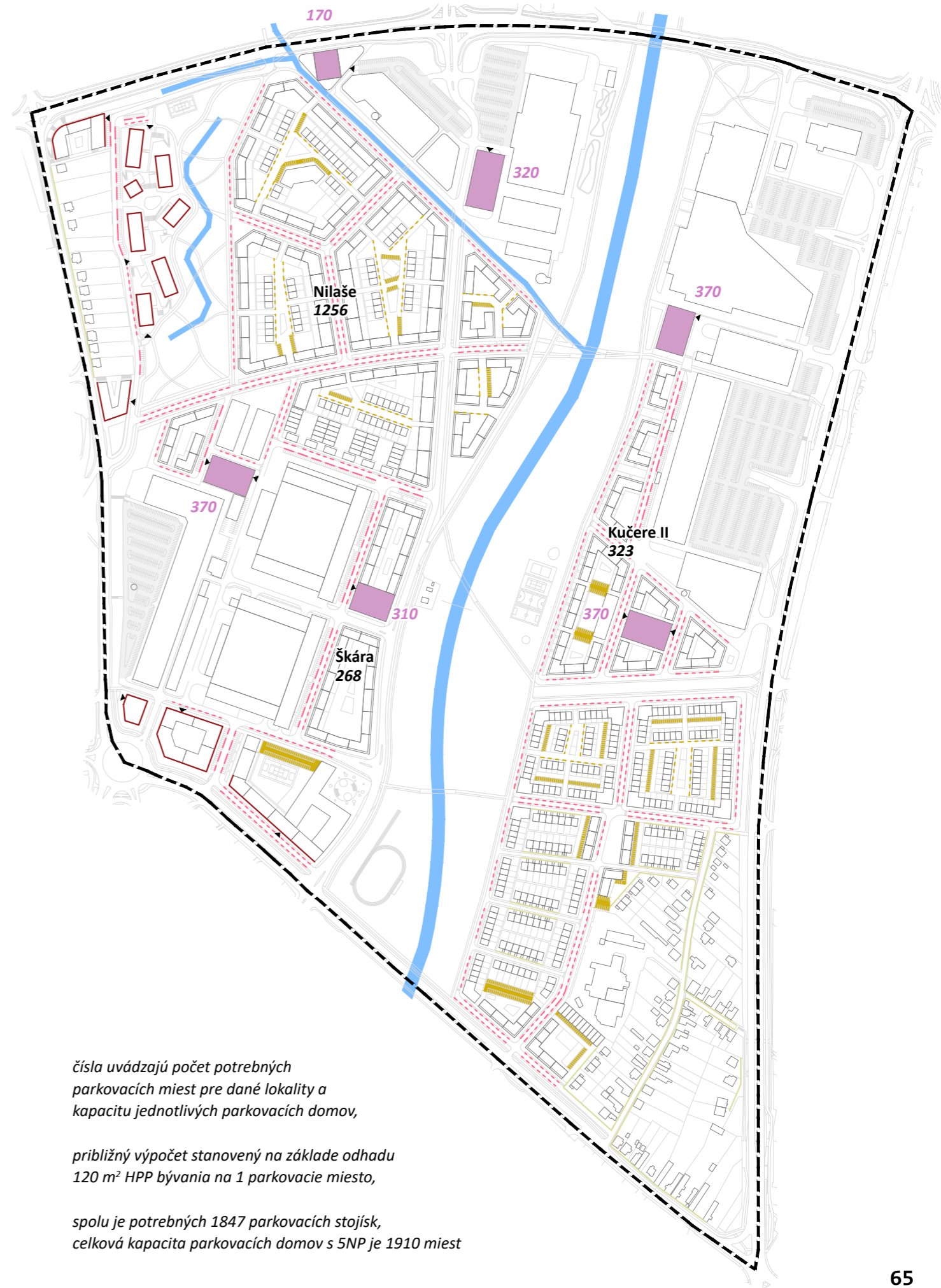
- hranica riešeného územia
- rieka, potok, odvodňovací kanál
- - - - - pozdĺžne parkovanie v uliciach (najmä návštevnícke, ale aj rezidenčné)
- - - - - kolmé parkovanie v uliciach (najmä návštevnícke, ale aj rezidenčné)
- podzemné parkovanie zapustené/polozapustené
- parkovací dom
- - - - - parkovanie vo vnútrobloku pozdĺž predzáhradok (návštevnícke/rezidenčné)
- parkovisko vo vnútrobloku (návštevnícke/rezidenčné)
- parkovanie na pozemku
- existujúce plochy parkovísk pri nákupných domoch a centrách
- ▲ vjazd do podzemných garáží alebo do parkovacieho domu

referencie:

P-hus, Ejler Billes Allé, Ørestad, Kodaň
Park and Play, Nordhavn, Kodaň
Parkovací dům Domini Park, Brno

M 1:6 000

číslo uvádzajú počet potrebných parkovacích miest pre dané lokality a kapacitu jednotlivých parkovacích domov,

približný výpočet stanovený na základe odhadu 120 m² HPP bývania na 1 parkovacie miesto,

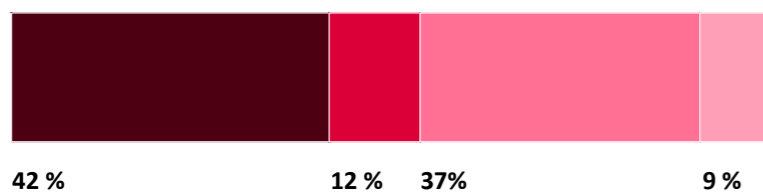
spolu je potrebných 1847 parkovacích stojísk, celková kapacita parkovacích domov s SNP je 1910 miest

BILANCIA

Distribúcia HPP (hrubej podlažnej plochy) podľa funkcií

Z celkového súčtu 653 400 m² hrubých podlažných plôch (v hodnote je započítaná aj HPP existujúcej zástavby v území, ktorá činí 204 200 m²) spadá 354 900 m² (teda 54%) na bývanie. HPP na bývanie je rozdelená na bývanie v bytových domoch (276 000 m², teda 78%) a bývanie v rodinných domoch (78 900 m², teda 22%).

- bývanie v bytových domoch
- bývanie v rodinných domoch
- vybavenosť, služby, práca a i.
- parkovacie domy

Hodnoty v území

plocha riešeného územia	107,33 ha	*53,10 ha
celková HPP	65,34 ha	*46,83 ha
zastavaná plocha	24,92 ha	*12,81 ha
KPP	0,61	*0,88
KZP	0,23	*0,24
parkové plochy	20,33 ha	
počet obyvateľov	6 212	*6 212
rezidenčná hustota	58 $\dot{T}$ /ha	*117 $\dot{T}$ /ha
verejné priestranstvá		*19,82 ha (37 %)
plocha stavebných blokov		*33,28 ha (63 %)

* údaje počítané len v rámci rezidenčných lokalít (Pri starom koryte, Nilaše, Škára, Kučere II, Kučere I)

HPP = hrubá podlažná plocha

KPP = [HPP/plocha]
... koeficient podlažných plôch (index využitia lokality, bloku)

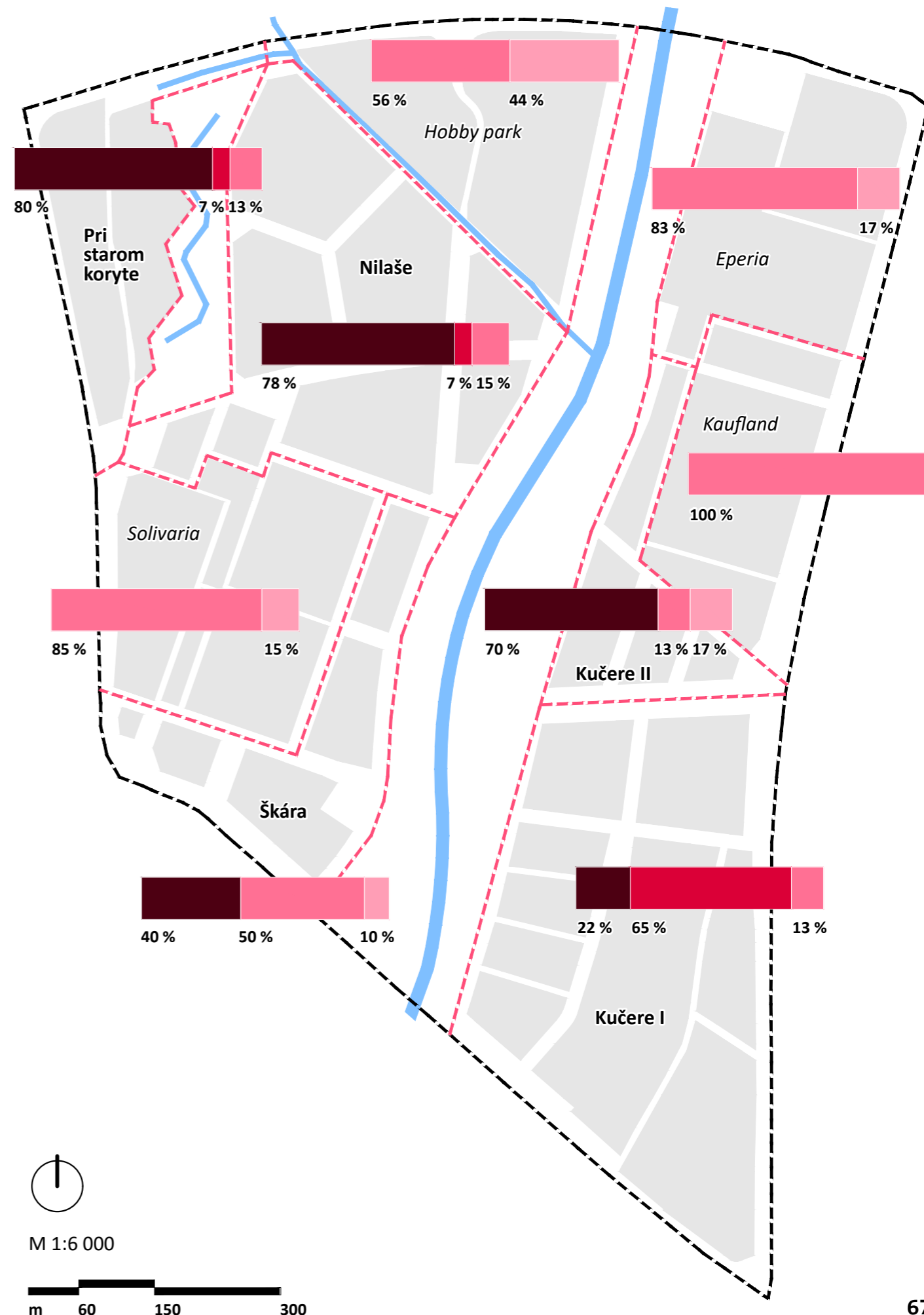
KZP = [zastavaná plocha/plocha]
... koeficient zastavaných plôch

podiel verejných priestranstiev na celkovej ploche jednotlivých lokalít:

Pri starom koryte (55 %), Nilaše (31%), Škára (51 %), Kučere II (45 %), Kučere I (30 %)

lokality	plocha [ha]	zastavaná plocha [ha]	HPP [ha]	KPP	KZP	počet obyvateľov	rezidenčná hustota [$\dot{T}$ /ha]
Pri starom koryte	6,04	0,87	4,04	0,67	0,14	613	101
Hobby park	8,62	2,57	3,99	0,46	0,30	-	-
Nilaše	15,17	4,74	19,32	1,27	0,31	2 865	189
Solivaria	9,34	4,8	6,70	0,72	0,51	-	-
Škára	6,98	1,95	8,18	1,17	0,28	564	81
Eperia	8,85	2,74	5,82	0,66	0,31	-	-
Kaufland	7,09	2,00	2,00	0,28	0,28	-	-
Kučere II	4,69	1,42	5,58	1,19	0,32	679	133
Kučere I	20,22	3,83	9,71	0,48	0,19	1 491	74

blok					
plocha bloku [m ²]	21 700	6 800	9 400	17 100	6 300
zastavaná plocha [m ²]	7 200	3 700	4 500	6 400	2 300
HPP [m ²]	36 000	19 300	17 600	20 500	5 000
KPP	1,66	2,84	1,87	1,20	0,79
KZP	0,33	0,54	0,48	0,37	0,37

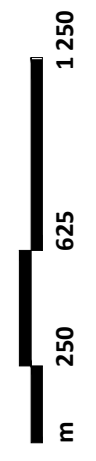

VIZUALIZÁCIA
axonometria

M 1:25 000

detaily

B4

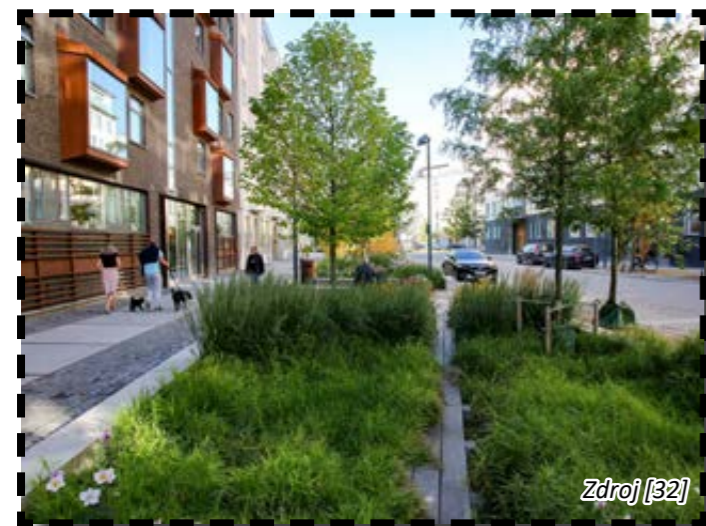

lokality Nilaše

Názov preberá pomenovanie okolitých polí v historických mapách. Lokality disponuje najväčším koeficientom podlažných plôch (indexom využitia lokality) a najväčším počtom obyvateľov spomedzi všetkých lokalít. Nachádza sa najbližšie k centru mesta, preto je tu zvolená najvyššia zástavba bytových domov. Typologický mix dopĺňajú intímnejšie vnútrobloky s nižšou zástavbou a priestranstvami rozdelenými na základe hierarchie podľa miery súkromia (poloverejné, polosúkromné).

Hranice lokality tvoria odvodňovací kanál ako rozhranie s halovými objektami nákupných domov, park a lokálne biocentrum prepojené s riekou prostredníctvom biokoridoru integrovaného do zelenej pásu zakrivenej hlavnej lokality ulice. Táto ulica je hlavnou východozápadnou spojnicou naprieč riešeným územím, pozdĺž ktorej sú situované významné verejné priestranstvá vrátane námestia pred komunitným centrom a nábřežia s promenádou pri ikonickom dvojmostí. Rozhranie s výrobnými halami je tvorené zástavbou dielni.

Zástavba je tvorená rozľahlými blokmi s odlišným charakterom navonok a vo vnútri. V jednom z vnútroblokov je situovaná materská škola. Na nábřeží je zvolená hustejšia zástavba s bohatým aktívnym parterom vzhľadom na atraktivitu miesta. Najväčší pohyb je sústredený pozdĺž hraníc lokality, smerom dovnútra nadobúda intímnejší charakter. Vybavenosť v aktívnom parteri dopĺňa existujúcu vybavenosť a pracovné príležitosti v okolí, spolu s blízkosťou miest na rekreáciu, centra mesta, železničnej a autobusovej stanice, amfiteátra a nemocnice v dochádzkovej vzdialenosti (1 km ~ 15 min) a i., vytvára podmienky pre uplatnenie konceptu mesta krátkych vzdialeností. Lokality sa vyznačuje výbornou prepojenosťou reprezentovanou spleťou ulíc a priestupov vnútroblokmi, čo ku konceptu prispieva.

Zdroj [32]

biokoridor integrovaný do ulice vo forme zeleného pásu
str.39
referencie: Jaktgatan, Hjorthagen, Štokholm

Zdroj [7]

odvodňovací kanál
str.36
referencie: Doris Lessings Vej, Ørestad, Kodaň

M 1:2 000

m 20 50 100

Zdroj [26]

Zdroj [44]

Zdroj [10]

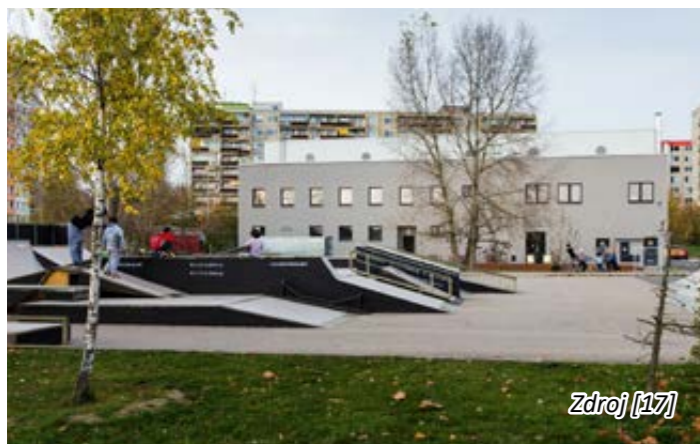
Zdroj [44]

Zdroj [10]

2 zaujímavý koncept námestia

priestor pred komunitným centrom by mal byť živý a hravý, je to miesto, kde sa stretávajú ľudia naprieč generáciami nielen z lokality, ale celého mesta, variabilný mobiliár je prispôbený pre stolové hry, súčasťou sú aj grily
referencie: Superkilen, Kodaň

Zdroj [17]

Zdroj [68]

3 ihriská na streche

parkovací dom alebo viacúčelová hala komunitného centra môže disponovať ihriskom na streche s výhľadom na štvrť, takáto strecha ekonomicky využíva plochu a dopĺňa námestie o funkčné plochy, na ktoré nezostal priestor
referencie: Park 'n' Play, Nordhavn, Kodaň

1 komunitné centrum

pre vybudovanie komunitného centra zrekonštruovať a využiť halu (23x60 m) nachádzajúcu sa v území a k nej pristavať ďalší objekt (str.56) pre vytvorenie variabilných a multifunkčných priestorov, miesto pre aktivity ľudí všetkých generácií, môže zahŕňať voľnočasovú sálu, športovú halu, posilňovňu, ateliéry, dielne, kaviareň, detský kútik či tržnicu
referencie: Plechána, Černý Most, Praha
Komunitní centrum Knoflík, Prosek, Praha

Zdroj [9]

Zdroj [18]

Zdroj [20]

Zdroj [63]

4 pešie lávky cez rieku

lávky zlepšujú priechodnosť územím, spoluvytvárajú nábrežie a charakter miesta ako významného centra, orientačného bodu v sieti verejných priestranstiev mesta a priesečníka trás, kompozíciu lávky určujú línie hlavných smerov pohybu, čoho výsledkom je ikonické dvojmostie
referencie: Tromostovje, Ljubljana
Štvanická lávka, Praha

5 promenáda a nábrežie rieky

inšpirácia pre vytvorenie príjemného mestského nábrežia so zámerom dostať ľudí k rieke, vytvoriť promenádu a aktívny parter s terasami namiesto rušnej cestnej komunikácie, námestie plynule prechádzajúce do parkovej zelene s oddychovou zónou
referencie: Wiental Terrasse, Viedeň
Riverpark, Bratislava

Zdroj [Google Street View]

Zdroj [Google Street View]

6 dielne pre malovýrobu a remeselníkov

inšpirácia pre návrh priestorov pre pracovné príležitosti v mieste bydliska v rámci konceptu mesta krátkych vzdialeností, na vstupe do nádvorí sú navrhované objekty s administratívnymi priestormi a spoločným zázemím, prípadne co-working, objekty by zároveň tvorili rozhranie medzi novonavrhovanou obytňou zástavbou a existujúcimi výrobnými halami
referencie: Henricuskade, Haag

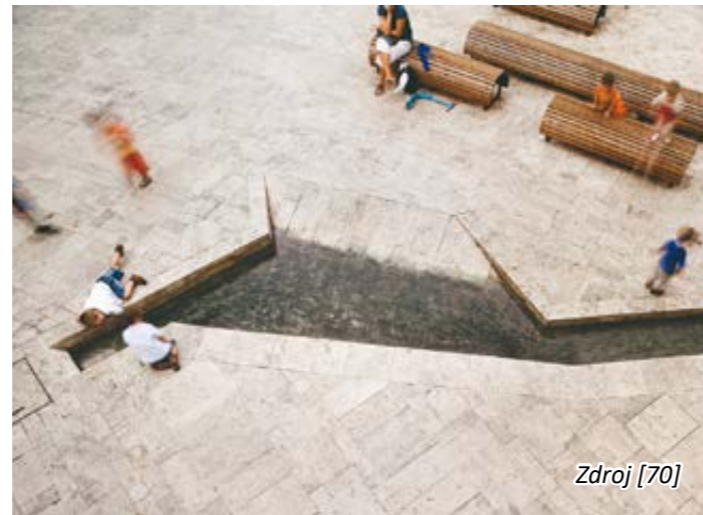
Zdroj [49]

Zdroj [69]

Zdroj [50]

Zdroj [70]

7 námestie zovreté cestnými pruhmi

námestie ako živé obývatelné miesto pre socializáciu, interakciu medzi ľuďmi, stretávanie a spoločné aktivity (pouličné grilovanie či spoločenské hry), umiernenie dopravy v okolí námestia, orientačný bod a miesto s identitou v rámci štruktúry mesta, farba a mobiliár jasne vymedzujú priestor pre ľudí od cestnej komunikácie
referencie: *Via Spoleto/Via Venini, Nolo, Milano*

9 odvodňovací jarok (struha)

jarok (struha) pretínajúcu námestie je možné architektonicky zakomponovať do námestia, zároveň poslúži ako retenčný vodný prvok
referencie: *Israels Plads, Kodaň
Plaça del teatre, Banyoles*

Zdroj [64]

Zdroj [Google Street View]

8 aktívny parter vo vnútrobloku

živá ulica s aktívnym parterom, bočné uličky do vnútroblokov so zkludnenou alebo obmedzenou dopravou
referencie: *Blågårdsgade, Nørrebro, Kodaň*

10 zakrivená ulica

ulica v čele s dominantou, orientačným bodom, zakrivením sa nám otvára stále nová fasáda, umocňuje to zážitok z priestoru, napomáha orientácii - ako ďaleko ešte?, zreteľne vidíme deje prebiehajúce v uličnom priestranstve
referencie: *Sonnenallee, Seestadt Aspern, Viedeň*

blok

(vybraný príklad, pozri tiež str. 52, str. 54)

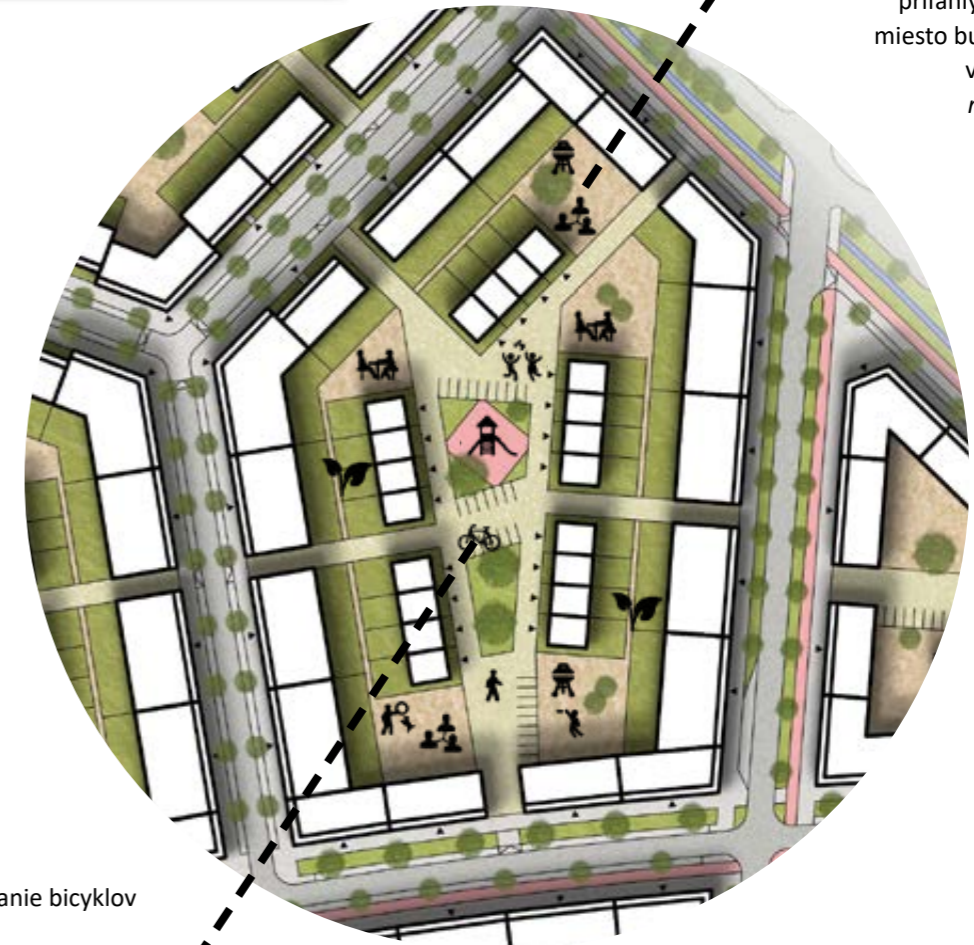

Zdroj [67]

Zdroj [66]

komunitná záhrada, polosúkromný priestor zdieľaný obyvateľmi príľahlých bytových domov, miesto budovania susedských vzťahov a socializácie
referencie: *Výmenník Wuppertálska, Sídlisko KVP, Košice*

rezidenčné parkovanie bicyklov vo vnútrobloku
referencie: *Nordhavn, Kodaň*

Zdroj [52]

Zdroj [65]

lokality Škára

Spomedzi všetkých rezidenčných lokalít disponuje najväčším zastúpením občianskej vybavenosti na HPP, ktorý dokonca prevyšuje podiel plôch bývania. Západný koniec lokality smeruje k železničnej a autobusovej stanici, čím miesto s okružnou križovatkou nadobúda veľký potenciál stať sa centrom širšieho územia. Preto je hlavným navrhovaným využitím zástavby polyfunkcia. Značný vplyv na návrh náplne zástavby v tejto lokalite má aj tesná blízkosť výrobných hál. Vyrába sa tu hlavne príslušenstvo do interiéru automobilov a modulové systémy.

Obytné bloky zástavby sú situované pozdĺž hlavnej štvrtrovej dopravnej komunikácie s nábrežím a zo strany halových areálov sú lemované priečeliami s administratívnymi priestormi. Vnútrobloky sú preto uzavreté pre vytvorenie kludovej zadnej strany bytových domov.

V lokalite je situovaná základná škola s kapacitou dvoch paraleliek a spádovým územím celej štvrte. Naprieč lokalitou prechádza významná východozápadná spojica so značným pohybom ľudí medzi sídliskom Sekčov a stanicami. Južnú hranicu lokality tvorí Solivarská ulica, ktorá bude rozšírená na štvorprúdovú dopravnú tepnu spájajúcu mestskú časť Solivar s centrom mesta. Pre zabezpečenie plynulosti dopravy je pozdĺž nej navrhovaná obslužná komunikácia alebo ulice so zmiešanou premávkou ľudí a automobilov s obmedzenou rýchlosťou. V jednom z blokov sa nachádza objekt s plánovanou rekonštrukciou na byty. Návrh túto budovu dopĺňa blokovoú zástavbou.

okružná križovatka s potenciálom námestia

vybudovať mestskú zástavbu formujúcu nové centrum na voľných plochách po obvode kruhového objazdu, návrh sa snaží načat realizovanie dlhodobej vízie premeny tohto miesta, domy sa menia, avšak urbanistická štruktúra pretrváva, napríklad dejvický Kulaťák čaká na dokončenie už 100 rokov
referencie: *Vítězné náměstí "Kulaťák", Dejvice, Praha*

vnútroblok

polosúkromné priestranstvo vnútrobloku spoločné pre obyvateľov bytových domov príslušného bloku, vnútroblok je tvorený predzáhradkami bytov na prízemí, komunitnou záhradou, spevnenými aj nespevnenými plochami, je tu detské ihrisko, miesto pre hromadné parkovanie bicyklov, altány a pergoly pre susedské aktivity a pod.

referencie: *Savannehuset, Ørestad, Kodaň*

M 1:2 000

m 20 50 100

11 námestie pred školou a hodinový stĺp

zaujímavé riešenie krytého parkovania bicyklov úpravou terénu námestia, obdobný prvok by na námestí vytvoril variabilný priestor s vyhladkovým miestom, schodiskom, ktoré je zároveň hľadiskom pre deje prebiehajúce na námestí, terén by v zime poskytoval svah na sánkovanie pred školou, idea podporuje cyklo dopravu s možnosťou krytého parkovania priamo pred školou
referencie: Karen Blixens Plads, Kodaň

veža alebo stĺp s hodinami na námestí, uzatvára hrany námestia, orientačná dominanta v čele okolitých ulíc
referencie: Farmers' Market, Keynsham
Sollentuna centrum, Tureberg

12 postranná komunikácia

samostatná obslužná komunikácia alebo zmiešaná premávka chodcov, cyklistov a automobilov s obmedzenou rýchlosťou, toto riešenie zabezpečuje plnosť dopravy na hlavnom dopravnom ťahu a umožňuje prístup k vstupom a vjazdom do objektov, ktoré tento dopravný ťah lemujú
referencie: Champs Élysées, Paríž

park pozdĺž rieky Sekčov

Rieka s nábrežím plní rekreačnú funkciu a tvorí hlavnú os územia. Smerom na sever spája štvrť s plánovaným Centrálnym mestským parkom. Nachádza sa tu množstvo športového vybavenia vrátane priestorov pre základnú školu v južnej časti parku.

Každá lávka by mala byť architektonicky odlišená a jedinečná. Obzvlášť je ikonické dvojmostie, ktorého kompozícia vychádza z hlavných tokov pohybu smerom do centra a k staniciam.

Otvoriť nákupné centrum Eperia aj zo strany nábrežia, aby sa naň dostal aktívny parter. V súčasnosti stojí budova chrbtom k rieke.

M 1:4 000

m 40 100 200

lokality Pri starom koryte

pobytové terasovité schody
referencie: Seestadt Aspern, Viedeň

Návrh dopĺňuje zástavbu iba minimálne, a to polyfunkčnými domami na nárožiach, ktoré uzatvárajú pomyselný blok. Lokality je tvorená zástavbou rodinných domov a komplexom bytových domov, ktorého výstavba ešte nebola zahájená. Návrh v tomto mieste rešpektuje a preberá hotovú architektonickú štúdiu. Na rozdiel od zvyšku riešeného územia je táto lokalita charakteristická komplikovanosťou terénu. Navrhované polyfunkčné domy sú vsadené do svahu tak, že polozapustené podlažia slúžia pre potreby parkovania. Pozdĺž lokality sa tiahne intaktná plocha zelene s mokradou, ktorá je lokálnym biocentrom. Jej hodnota spočíva v stope po niekdajšom toku rieky Sekčov. Mokrad' je v podstate pozostatkom po starom koryte. Túto stopu je potrebné zachovať, preto je tu navrhovaný park, ktorý zároveň plní retenčnú funkciu pre zozbieranie dažďovej vody zo širšieho okolia.

lokality Kučere II

Zástavba tvorí protíahľú stranu nábrevia rieky oproti najvýznamnejšej lokalite Nilaše. Tento breh má pokojnejší charakter a o niečo nižšiu podlažnosť. Byty na prízemí pozdĺž nábrevia disponujú predzáhradkami orientovanými na západ k rieke. V lokalite je navrhnutá materská škola s vonkajšími priestormi vo vnútrobloku. Dopravná obsluha lokality využíva existujúce komunikácie v území. Pozdĺž zásobovacích vjazdov nákupných domov je navrhnutá paralelná komunikácia, pre oddelenie prevádzky.

Podobne ako u okružnej križovatky a vize jej premeny (str. 80), sa návrh takisto pokúša o nadčasové riešenie, a to formou neuzavretej blokovej zástavby. Tieto bloky by mohli byť dokončené a lokalita dotvorená na základe úvahy, že príslušné nákupné domy tu nebudú stáť večnosť. Návrh pripúšťa, že by sa v týchto plochách tiež raz mohla rozvíjať mestská zástavba s vybavenosťou v parteri, ktorá by úplne zacelila medzeru v mestskej štruktúre medzi sídliskom Sekčov a centrom mesta.

zelený priechod medzi zástavbu
referencie: Le Bois Habité, Lille

parkovanie so vsakovacím povrchom
referencie: Honfleur Normandy Outlet

zdieľané priestory vo vnútrobloku
referencie: Myrholm, Kodaň

parkovo upravený terénny násyp
(pozri str. 38)

M 1:2 000

m 20 50 100

lokality Kučere I

Návrh nadväzuje na existujúcu zástavbu rodinných domov mestskej časti Solivar v juhovýchodnom cípe riešeného územia. Typológia zástavby je rozmanitá. Prevládajú rodinné domy a townhousy. Townhousy sú osobitý typ zástavby pre mestské individuálne bývanie s možnosťou podnikania na prízemí. Vyššia zástavba s aktívnym parterom je situovaná po obvodě významných verejných priestranstiev, prípadne sú akcentované nárožia na vstupoch do lokality alebo na miestach, ktoré jasne vymedzujú stavebné bloky.

Priestupnosť dvoch veľkých blokov v severnej časti lokality je navrhnutá so zreteľom na skrátenie cesty od zastávky MHD k lávke cez rieku. Dnes je v mieste týchto blokov diagonálne vychodená cesta. Lokalitou prechádza dôležitá východozápadná trasa pohybu ľudí medzi sídliskom Sekčov a železničnou a autobusovou stanicou. Bloky rodinných domov sú orientované tak, aby bolo vytvorených čo najviac priestupov smerom k parku a nábřežiu rieky. Návrh sa týmto snaží vyvážiť nedostatočnú priestupnosť v podobe rozsiahleho urbanistického bloku uprostred lokality. Nachádza sa tu objekt s výrobou, cez ktorého areál by mohla byť po dohode umožnená priechodnosť. Rozhranie medzi výrobným objektom a obytnou zástavbou je tvorené malými nájomnými dielňami pre potreby remeselníkov žijúcich v lokalite.

Pozdĺž nábřežia je situovaná zástavba townhousov, čím návrh reaguje na lukratívnosť ich pozície a orientácie na západ. Ulice medzi rodinnými domami sú riešené ako obytné zóny so zmiešanou premávkou osôb a automobilov primárne slúžiacie pre aktivity obyvateľov. Na južnej hranici pozdĺž dopravného ťahu Solivarskej ulice je navrhnutá obslužná komunikácia so zreteľom na čo najmenší počet križení s hlavnou komunikáciou. Vyústenie s križovatkou je umiestnené do bodu, z ktorého je možné potenciálne pokračovanie na druhú stranu ďalej na juh. Hranicu medzi lokalitami Kučere I a Kučere II tvorí terénny násyp, ktorý bude parkovo upravený.

Zdroj [77]

príklad riešenia odpadového hospodárstva v uliciach prostredníctvom podzemných kontajnerov

Zdroj [Google Street View]

kryté parkovacie miesta pre townhousy pozdĺž úsporných záhradok s obslužnou komunikáciou, ktorá je polosúkromným priestranstvom pre obyvateľov priľahlých domov a funguje ako akási obytná zóna
referencie: Ad Windighof, IJburg, Amsterdam

Zdroj [38]

úroveň vozovky prechádzajúcej námestím je zrovnaná s chodníkmi, zmenou povrchového materiálu a znížením rýchlosti vodič vníma prostredie s vyšším výskytom chodcov a cyklistov v pásme vozovky, ktorým prechádza, pohyb automobilov je jasne vymedzený a oddelený a priestranstvo námestia je plynulé od priečelia k priečeliu
referencie: Charenton-le-Pont

Zdroj [78]

obytná zóna, tzv. woonerf, koncept živej ulice, chodci a cyklisti zdieľajú priestor s motorovou dopravou, zvýšená úroveň bezpečnosti, prekážky v jazde nútia znížiť rýchlosť, chodník a vozovka v jednej výškovej úrovni

M 1:2 000

m 20 50 100

záver

B5

ZÁVER

Mesto Prešov sa potýka s problémami ako nedostupnosť bývania, suburbanizácia a rozlievanie satelitných sídel do voľnej krajiny, čo generuje nárast individuálnej dopravy. Riešené územie zvlášť je poznamenané nekoordinovanou výstavbou bez širšieho konceptu a skrýva veľký potenciál.

Výsledkom diplomovej práce je odhaliť a využiť tento potenciál. Návrh zaceluje medzeru v sídelnej štruktúre mesta výstavbou typologicky a sociálne rozmanitej štvrte so zreteľom na existujúci kontext a limity v území. Snaží sa naplniť koncept mesta krátkych vzdialeností, a tým vytvoriť dobré miesto pre život, eliminovať potrebu dopravy a preťaženosť infraštruktúry mesta, funkčne vyvážiť súčasný stav v území, prepojiť východný sídelný pás s centrom a poskytnúť alternatívu voči prebiehajúcej suburbanizácii.

zdroje a bibliografické odkazy

- [1] KOHOUT, Michal - TICHÝ, David. *Plánování města | Příručka mladého urbanisty*. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury, Ústav nauky o budovách, Praha, 2021. 304 s. ISBN 978-80-01-06879-3.
- [2] HUDEČEK, T. - DLOUHÝ, M. - HNILČKA, P. - LEŇO CUTÁKOVÁ, L. - LEŇO, M. *Hustota a ekonomika měst*. ČVUT - Masarykův ústav vyšších studií, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, Pavel Hnilčka Architekti, s.r.o., Praha, 2018. 136 s. ISBN 978-80-87931-75-2. ISBN 978-80-87931-76-9 (PDF).
- [3] KOHOUT, M. - TICHÝ, D. - TITTL, F. - JAHODOVÁ, Š. - KARABCOVÁ, N. *Stavět jinak | Koordinovaná výstavba obytných lokalit*. Centrum kvality bydlení ve spolupráci s UNIT architekti, Praha, 2020. 80 s. ISBN 978-80-908033-0-5.
- [4] obrázok [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <<https://www.vanas-oviron.nl/nl/woningaanbod/woning/zoetermeer/streefkerkstraat-205/63622f24e6b95a667acb107e>>.
- [5] obrázok [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <<https://docplayer.nl/52581224-Te-koop-alexandrine-tinnehof-19-1087-cm-amsterdam-k-k.html>>.
- [6] obrázok [online]. [cit. 2023-11-06]. Dostupné z: <<https://www.tourismato.cz/en/brno-parkovaci-dum-domini-park-p134712>>.
- [7] obrázok [online]. [cit. 2023-11-07]. Dostupné z: <https://www.boliga.dk/bolig/1974633/doris_lessings_vej_27_1_th_oerestad_2300_koebenhavn_s>.
- [8] obrázok [online]. [cit. 2023-11-07]. Dostupné z: <<https://www.cobe.dk/projects/karen-blixens-plads>>.
- [9] obrázok [online]. [cit. 2023-11-07]. Dostupné z: <<https://www.cestujlevne.com/pruvodce/slovinsko/lublan/trojmosti>>.
- [10] obrázok [online]. [cit. 2023-11-07]. Dostupné z: <<http://www.plecharnacernymost.cz/cz/historie>> <<http://www.plecharnacernymost.cz/cz/plecharna/2016-06-07-prostory>>.
- [11] obrázok [online]. [cit. 2023-11-07]. Dostupné z: <<https://praha.rozhlas.cz/na-cernem-moste-zije-diky-plecharne-7301084>>.
- [12] obrázok [online]. [cit. 2023-11-07]. Dostupné z: <<https://kynologickyklubpresov1.sk/galeria.html>>.
- [13] KOUBA, Jan. obrázok [online]. 2019 [cit. 2023-11-07]. Dostupné z: <<https://www.fotokouba.cz/fotoalbum/ceska-republika---letecke-fotografie--aerial-photography/praha--prague--letecka-fotografie--aerial-photography/06-praha---vitezne-namesti-.-.html>>.
- [14] obrázok [online]. [cit. 2023-11-10]. Dostupné z: <<https://www.tatry.sk/naucny-chodnik-pramenisko/>>.
- [15] MACHOVÁ, Zora. *Na náučnom chodníku Mokrada Hnilca*. obrázok [online]. [cit. 2023-11-10]. Dostupné z: <<https://naucnehodniky.eu/nch-mokrada-hnilca/>>.
- [16] obrázok [online]. [cit. 2023-11-10]. Dostupné z: <<https://www.morice.cz/mokros>>.
- [17] obrázok [online]. [cit. 2023-11-10]. Dostupné z: <<https://www.prague.eu/cs/objekt/mista/2653/plecharna-cerny-most>>.
- [18] obrázok [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <<https://vienna-solutions.com/portfolio/wiental-terrace/#>>.
- [19] OTTBURG, F. *Amphibian tunnel and drift fence at the study site*. obrázok [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/figure/Amphibian-tunnel-and-drift-fence-at-the-study-site-Photo-F-Ottburg_fig1_331040628>.
- [20] obrázok [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <<https://www.klok.cvut.cz/stvanicka-lavka/>>.
- [21] obrázok [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <<https://doparku.cz/projekt/narodni-technicka-knihovna/>>.
- [22] obrázok [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <<https://www.schielandborsboom.nl/wonen/object/henricuskade-229-s-gravenhage/>>.
- [23] obrázok [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <<https://www.funda.nl/koop/verkocht/amsterdam/huis-42268784-maria-austriastraat-30/>>.
- [24] TUČEK, Ondřej - STÝBLO, Zbyšek - MUDRA, Václav. *Základní školy | Manuál pro zadávání projektů veřejných budov*. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury, Ústav nauky o budovách, Pracovní skupina Architektura a edukace, Praha, 2022. 128 s. ISBN 978-80-01-07036-9.
- [25] Vyhláška č. 75/2023 Z. z. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 17. februára 2023 o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež. Priestorové usporiadanie a funkčné členenie zariadenia pre deti a mládež.
- [26] obrázok [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <<https://www.xtopix.cz/43-komunitn%C3%AD-centrum-knofl%C3%ADk.html>>.
- [27] obrázok [online]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <<https://landezine.com/ilawa-forest-by-landscape-architecture-lab/>>.
- [28] obrázok [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <<https://danishdesignreview.com/kbhnotes/2019/12/6/p-hus-ejler-billes-all>>.
- [29] obrázok [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <<https://www.archdaily.com/884956/park-n-play-jaja-architects>>.
- [30] obrázok [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <<https://bellakvarter.dk/bellakvarter-har-voksevaerk/>>.
- [31] obrázok [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <<https://www.dutchhousing.nl/en/huur-woning/amsterdam/alexandrine-tinnehof-11/618458bf5b11c93cf8f16bb4>>.
- [32] obrázok [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <<https://www.aj-landskap.se/projekt/jaktgatan/>>.
- [33] Územný plán mesta Prešov | Zmeny a doplnky č. 16/2019 Územného plánu mesta Prešov vyznačené v úplnom znení | Textová časť [online]. február 2023 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.presov.sk/2019-uzemneho-planu-me-sta-presov-vyznacene-v-uplnom-zneni-clanok/mid/386720/.html#m_386720>.
- [34] Stratégia udržateľného rozvoja dopravy mesta Prešov [online]. január 2019 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/masterplan.html>>.
- [35] Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025 [online]. [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/prm-presov-2015-2020-0.html>>.
- [36] Mesto Prešov a Inštitút aktívneho bývania. *Program rozvoja bývania mesta Prešov do roku 2030* [online]. 6/2023 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <<https://www.presov.sk/program-rozvoja-byvania-mesta-presov-do-roku-2030.html>>.
- [37] obrázky [online]. [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <<https://www.ksa.nl/en/projects/le-medi>>.
- [38] obrázok [online]. [cit. 2023-12-17]. Dostupné z: <<https://landezine.com/charenton-le-pont-town-centre-by-agence-babylone/>>.
- [39] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://stateofgreen.com/en/news/the-bicycle-snake/>>.
- [40] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://www.archiweb.cz/b/lavka-sulin-pesia-a-cyklisticka-lavka-cez-rieku-poprad>>.
- [41] obrázok [online]. [cit. 2023-12-18]. Dostupné z: <<https://danielsen.eu/en/project/myrholm-2/>>.
- [42] OWEN, Neil. *Farmers' Market*. obrázok [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <<https://en.wikipedia.org/wiki/Keynsham>>.
- [43] FOUGANTHIN, Frankie. obrázok [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Sollentuna_centrum>.
- [44] BAAN, Iwan. obrázok [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <<https://www.architonic.com/de/project/topotek-1-superkilen/20214046>>.
- [45] obrázok [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <<https://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/dum-pro-zivot-vicegeneracni-model-bydleni-pro-obyvatele-vidne>>.
- [46] obrázok [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <<https://vienna-solutions.com/portfolio/lake-city-aspern/>>.
- [47] obrázok [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <<https://www.3zu0.com/urbanes/sonnenallee-seestadt-aspern/>>.
- [48] obrázok [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: <<https://mg-au.fr/retour-bois-habite/>>.
- [49] obrázok [online]. [cit. 2023-12-24]. Dostupné z: <<https://blog.urbanfile.org/2023/10/09/milano-urbanistica-10-piazze-tattiche-diventano-pedonali/>>.
- [50] obrázok [online]. [cit. 2023-12-24]. Dostupné z: <<https://www.comune.milano.it/web/patti-di-collaborazione/i-patti-nei-municipi/patti-del-municipio-2/via-spoletto-via-venini>>.
- [51] obrázok [online]. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <<https://www.archdaily.com/926901/karen-blixens-plads-public-square-cobe>>.
- [52] obrázok [online]. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <<https://copenhagenize.eu/news-archive/2019/9/16/new-bicycle-parking-innovations-from-copenhagen>>.
- [53] obrázok [online]. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <<https://www.archinfo.sk/diela/obcianska-stavba/polyfunkcny-objekt-stadtefant-vieden-sonnwendviertel.html>>.
- [54] obrázok [online]. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <<https://www.archiweb.cz/b/obytny-soubor-uhrineves-1-a-2-etapa>>.
- [55] obrázok [online]. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <<https://vilhelm Lauritzen.com/collection-of-projects/savannehuset/>>.
- [56] obrázok [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <<https://danielsen.eu/en/project/savannehuset/>>.
- [57] obrázok [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <<https://savannehuset.dk/boligerne/>>.
- [58] obrázok [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <<https://flexysdesign.dk/case/karrebebyggelse-byggfelt-3-5-oerestaden/>>.
- [59] obrázok [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <<https://www.archiweb.cz/b/mayhouse>>.
- [60] obrázok [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <<https://jrkvc.sk/BIKOS-Polyfunkcny-bytovy-dom>>.
- [61] obrázok [online]. [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <<https://www.eh-architects.nl/project/zelfbouw-woningen-blok-59-ijburg-amsterdam/>>.
- [62] BY&HAVN - CPH City & Port Development. *Projektkonkurrence om et nyt P-hus I | Ørestad | P-hus Asger Jorn* [online]. 27.05.2021 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <<https://www.skyfish.com/p/byoghavn/1924155/50278735?predicate=created&direction=desc>>.
- [63] obrázok [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <<https://old2023.eurovea.sk/novinka/aj-v-nedelu-mame-otvorene>>.
- [64] obrázok [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <<https://www.visitcopenhagen.dk/node/1204>>.
- [65] obrázok [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <<https://www.istavebnictvo.sk/clanky/komunitne-zahrady-ako-pros-triedok-k-vacsej-samostatnosti-ekologickosti-a-upevnovania-susedskych-vztahov>>.
- [66] obrázok [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <<https://vymenniky.sk/blog/komunitna-zahrada-kvp-sa-rozsiruje/>>.
- [67] obrázok [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <<https://www.moruse.sk/komunitne-zahrady/>>.
- [68] obrázok [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <<https://www.archdaily.com/884956/park-n-play-jaja-architects>>.
- [69] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://springvand.blogspot.com/2015/01/israels-plads.html>>.
- [70] GOULA, Adrià. obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://www.world-architects.com/en/mias-architects-barcelona/project/integral-refurbishment-of-the-old-town-of-banyoles>>.

- [71] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://www.cntraveler.com/story/pariss-champs-elysees-is-under-going-massive-changes>>.
- [72] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<http://www.compagniedupaysage.com/projects/honfleur-normandy-outlet/>>.
- [73] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/966982/eagles-land-playground-chekharda-bureau?ad_>.
- [74] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://www.archdaily.com/953468/remiseparken-bogl-landscape-architects>>.
- [75] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://www.rusinafrei.cz/project/obnova-nabrezi-reky-loucne-v-litomysli/>>.
- [76] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://www.kompan.com/en/us/inspiration/customer-cases/freilassing-sportspark>>.
- [77] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://www.theguardian.com/world/2020/jun/12/amsterdam-plants-mini-gardens-around-bins-in-drive-to-cut-littering>>.
- [78] obrázok [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <<https://lvlyln.com/2021/07/02/living-street-blog/>>.

POĎAKOVANIE

*Ďakujem vedúcim diplomovej práce,
pánu prof. Ing. arch. Michalovi Kohoutovi a pánu doc. Ing. arch. Davidovi Tichému, Ph.D.,
za ich odbornú pomoc, cenné rady a inšpiráciu pri vypracovaní diplomovej práce.
Velké ďakujem patrí rodine a priateľom za motiváciu a podporu pri peripetiách počas celého štúdia.*

